2516

[illegible]

Annotoes in lib. de gnroe, et corruoe. auctore R., et sapientissimo patre Christophoro Aegidio anno Dni 1590:

Da Livraria da Cartª d'Evora.

De subiecto, ordine, et inscriptioe librorum:

Albert. magn. hoc loco existimat subiectum horum lib. esse corpus simplex, i. elementum, mobile ad formam substantialem, vel accidentalem inhaerentem tn, nam de elementis, ut mobilia sunt ad locum actum e in lib. de caelo: Alber. subscribunt Zim. theor. 20., et versor. in suis dubitationibus, favet qr Arist. ipse, q 2. de aia tex. 117, et in lib. de sensu, et sensili cap. de sapore appellat hos lib. de elementis, et 2. lib. de gnroe specialim agit de ea, et gnroe elementorum. haec tn sententia aliena e a mente Arist. q statim in proemio actum se ait de gnroe, et corruoe eorum q naturae oriuntur, et intereunt, et cap. 4. eam diffoem tradit, q rebus omnium corruptibilium gnroi, et corruptioi congruit, ut philos. et Averr. annotarunt, imo et mixtorum ut sanguinis, et seminis exemplo usus e, et cap. 2. platonem ait de sola simplicium gnroe locutum fuisse, quasi eum notans qd non egerit de omnium gnroe in quo se acturum insinuat:

Dm e igr tum D. Tho., Marss., Aegid. venet, Banhes. et aliis ad hunc locum subiectum ee corpus mobile sm formam inhaerentem, si de adaequato obto sermo sit, qr hic n solum agit de gnroe, sed et de alteroe, et augmentoe, et aliis: si vo de principali loquamur subiectum e mobile sm formam substantialem. nec vo audiendus e Tolet.

q generationem, et corruptionem, et non ens generabile aut corruptibile, et subiectum, cum non hoc tractatio sit pars philosophiae naturalis, necessario subiectum eius debet esse pars subiecti communis physicae, quae cum illud sit ens mobile in communi, subiectum huius erit mobile ad aliquam formam substantialem, quod per generationem, corruptionemque deperdit, vel acquirit: unde etiam patet inscriptio libri. Aristoteles vero ideo aliquando hos libros de elementis appellat, quia in 2. libro de illis agit, non quidem ut de subiecto adaequato, sed ut de principiis generationis omnium mixtorum, ut etiam notat D. Tho. Si in aliquo genere invenitur unum aliquid, quod sit commune caeterorum, pertinet ad eandem scientiam, quemadmodum Deus Opt. Max. qui est commune omnis entis pertinet ad metaphysicam quae agit de ente: ordo autem is est quem Aristoteles in proemio physicorum secuturum se dixit a confusis ad distincta, a communibus ad minus communia progrediendo, ideoque post libros de caelo in quibus egit de ente cui soli competit motus localis, qui caeteris omnibus prior, et communior est in his libris disputat de ente mobili ad formam intrinsecam quod inter caetera maxime commune est singula deinceps persecuturus:

Caput 1.

Hoc caput dividitur in proemium, et initium tractationis: in proemium autem se proponit de generatione, et corruptione, earumque causis, et proprietatibus: in reliqua parte capitis veterum philosophorum de generatione sententias refert, et impugnat. nec te moveat quod Aristoteles dixit in principio capitis corporum quae naturaliter gignuntur, intereuntque, ex quo sequi videtur corruptionem esse naturalem corruptionem cum tamen magis violenta sit quam quilibet alius motus qui non destruit substantiam rei: nam ut motus quispiam dicatur naturalis, sufficit si habeat causas, et principia in quorum naturalis dicatur, corruptionis autem principium naturale est materia, ut docet Aristoteles 7. met. tex. 22. praeterea principium agentis quod cum intendat

fram sibi similem inducere ex conti omnem expelli, é qz in corporis n' tn' p se, nullum n' agens ad malum operat', aut interdit principium, cum sit n' ens. imo addiderim corrupcom dici proe naturam et' tri formae corrupti quis é act' constitut', q é natus oppositas entis corrupts, sequitur qz ad sim separabilem a' mia:

Priscorum igit' &c. Ut explicet qd sit gnrao inquit pri cij ab alteroie disclimen, qd more suo precipitat recensendis, refutandisqz alior' opinioibz: quor' ij q rem corruptum unum tm principium mate statuebant gnroem cum alteroe confundebant, nam eod' subto sensibili manente q solas figuras, et qualit. ad quas é alterao gnroem fieri tenebant asserere: q' plura nesio discernere: quoniam cum ex mutuo coirent, aut dissolverent' gnrao, et corruo sequi' inter quos Anaxag. sibi repugnat q nasci, et interire idem ee ait qd alterari. Refert dein' nonullos eor' q plura prija constituebant, sentios, quos redarguit qi lz prima facie gnroem ab alteroe distinguere videre', tn in sua opnoe id facti n' poterant, nam cum alterao sit ad qualit. manente eadem substa, si 1ae qualit., fm quas sit alterao, n' possint mutuo introduci, et expelli n' erit alterao, sed illi ponebant eas qualit. ee omos eentiales elemtor', elem aut' nunquam corrumpi, 9' et qualit. nunquam expellerent, ac ppr' alterao n' eet.

Empedocles igit': Tota ent. Empedocles pcessisse gnt qd alteroem ipsis sensibz notissimam negaverit, nec sibi satis constiterit: Cum n' dixisset elemta nec ex se, nec ex alio fieri, dixit tn' oia ex Chao orta ee, ex quo primo hit' ea fieri ex alio, i. ex Chao, dein' ex se mutuo nam cum elemta p amicitiam in Chaos redigebant' ppris fras amittebant, dein' vo regnante lite distinguebant', et fieri poterat, ut qd ante

congregatione ignis fuerat, et segregatione fieret aqua, atque ita ex igne generaret aquam, quod utrumque Empedoclis sententiae repugnat:

Pro 2° cap. vide ea quae habent Conimbricenses:

Caput 3um

Quaerit 1° sit ne generatio qua aliquid simpliciter generatur secundum propriam substantiam, an vero solum secundum accidentalem: ratio dubitandi est quia quemadmodum album fit ex non albo, sic substantia fiet ex non substantia, ac proinde ex non ente, nam cum accidentia sint posteriora substantia in eamque recipiantur, si substantia non sit non erunt et accidentia, et ex consequenti nihil, ex nihilo autem nihil fit, neque tanquam ex parte quia ens ex non ente componi nequit, neque tanquam ex termino a quo, sive ex nihilo praecedente. huic dubitationi breviter respondet Aristoteles quia in 1. et 5. phys. lib. eam latius discussit; dixitque generationem fieri partim ex ente, partim ex non ente, i. ex non ente actu, ente vero potentia, s. ex materia subiecta privationi cum potentia tamen ad formam substantialem:

Determinatis autem his: Suppositis generationem non oportere esse accidentium datam solutionem examinat. nam illud ens potentia quod praeexistere dicitur aut habet aliquem actum aut non si habet non est ens potentia, si non habet, ergo erit actu sine actu quod est absurdum: si non existeat non esse actu consequenter erit non ens, ac proinde fiet aliquid ex non ente simpliciter: quod si dicatur illud ens potentia non esse hoc aliquid, aut substantiam, sed accidens, ergo dabitur accidens sine substantia, quod est impossibile. Ut vero huic quaestioni respondeat, aliam proponit ex cuius solutione prioris resolutionem colligat: ea vero talis est, cum duo sint generationum principia materiale, et efficiens de hoc autem in lib. phys. determinatum sit esse unum primum, et immobile, cum materia semper sit mobilis quomodo sufficere potuit generationibus quae ex ipsis sententia ab aeterno fuerant

si id quod corrumpitur, redit in non ens, et nihil, ideoque materia semper existens pro corruptione perire debeat. reijcit deinde duas ineptas solutiones: 1a est dicentium materiam esse infinitam, potuisseque infinitis generationibus sufficere, quae supponit falsum, nam infinitum actu dari non potest ut philosophus docuit in lib. phys. et de caelo. 2a est licet materia sit finita numquam tamen fore absumendam cum per partes proportionales fiat divisio ad rerum generationes, hanc reijcit quia tunc res genitae in dies proportionaliter essent minores, quod experientia repugnat.

Tradit deinde veram solutionem quae est, corruptio unius est generatio alterius, et vice versa, ideoque neque id quod generatur fit ex nihilo, neque id quod corrumpitur in nihilum redit, cum materia quae est ingenerabilis, et incorruptibilis maneat non quidem nuda sed substantiali, sed sub forma genita, quae vicissitudo in causa est, ut finita materia infinitis generationibus sufficiat: ex quibus patet solutio ad priorem dubitationem, potest non generari aliquid ex materia quae non est ens actu, sed potentia, cum nullum includat actum sibi intrinsecum quamvis semper coniuncta sit cum actu tam substantiali, quam accidentali pro quos ad diversos status, et praemissa reductive pertinet, ut patet solutio:

Sed quam ob rem: Cum generatio unius sit corruptio alterius, et e vice versa quaerit cur non omnia dicantur simpliciter generari, et corrumpi, sed quaedam simpliciter, quaedam secundum quid, ut cum homo corrumpitur dicitur simpliciter corruptio, non vero cum corrumpitur embrio, quando autem generatur homo dicitur generatio simpliciter non vero quando generatur cadaver. Cui quaesito ut satisfaciat tres modos assignat generationis, et corruptionis simpliciter, et secundum quid: 1us id simpliciter generatur, aut corrumpitur, quod est simpliciter ens, id vero secundum quid, quod ratione aliqua est non ens, ut cum substantia sit simpliciter ens, accidens vero secundum quid quando substantia generatur dicitur simpliciter generari, quando vero accidens secundum quid, ut cum quis factus est sciens, aut albus non dicitur simpliciter fieri, sed cum additione fieri sciens, aut albus. quamquam S. Tho. hoc commun-

interpretet de quibusdam spēs substantiis imperfectis, et incompletis, q sunt media inter generes simplex, ut in generoe hois generat, aut corrumpit embrio, et in resolroe eiusdem hois in elementa prius fit cadaver, et corpus putrefactum q sunt media ad generem elemti, haec n. intermedia cum compl se n intendant a na, sed compl entia perfectiora n dñr simplr generari; 2o mo simplr generari dñr perfectiora, imperfectiora vo sm qd: quo mo loquit Arles in lib. de Cel. cum ait accessum solis ad nos ee cam generoem, recessum vo corrnem, qr verno tempore accedente sole gignunt animalia, plante, ceteraqz alia perfecta, autumno vo cum sol recedit cadavera. 3o mo ex vulgi sensu ea simplr generari, et corrumpi q magis sensibilia sunt. Ex qq colligit quaestionis solucem, ideo n. quaedam simplr, quaedam sm qd generari, et corrumpi dñr, qr quaeda sunt simplr entia, ut substa, quaeda sm qd ut accentia, quaedam perfectiora, quaedam minus perfecta: nam cum generatio sit via ad ee, q hent ee simplex, et perfectius in suo genere dñr simplr generari, et corrumpi, q vo sm qd, et imperfectius sm qd et generari, et corrumpi dicent.

Ad ergo quaedam: Tradictas solroes confirmat, dubiaqz de illis exorta dissolvit: 1am 2o ait ideo generoem unius ee corrroem alterius (q cpso n formaliter e accipienda, cum n. genero sit actio realis, corrno vo negativa idem ee n potuit, sed causaliter, et concomitanter, qr semper se apl invicem sequunt, et praecedunt) quoniam cum ois mutao sit inter term a quo, et ad quem, et genero sit ad ens a n ente, corrno vo ad n ens ab ente, semper quando aliqd fit ens p generoem, fit et n ens p corrroem, et vice versa. Ex quo colliges, ut bene notat Scot. in 2. d. 2. q. 7. in fine in qualibet genroe 4. ee terminos, duos positivos, totidem negativos :

nempe fluxum geniti, et corrupti, et utriusque principium, fluxum n[on] geniti est terminus ad quem generationis, fluxum corrupti terminus a quo corruptionis, principium fluxus geniti terminus a quo generationis, principium denique fluxus corrupti terminus ad quem corruptionis: si quis vero petat an non ens ex quo generatur fit ens, sit terminus positivus contrarius, ut cum ex terra fit ignis, sit ne terra non ens, an aliquid aliud, videtur non esse terram, aut quemlibet terminum positivum contrarium, sed materiam terrae, vel alterius entis prout est sub principio fluxus ignis, quae quidem partim est eadem sub diversis fluxibus, partim diversa, diversa quatenus sub fluxu geniti, et corrupti pertinet ad diversos fluxus primum substantiam eandem de se ad nullam spectet, eadem vero quia realiter, cum eorum essentialis ipsius non mutatur, alioquin elementa neque ex se mutuo, neque ex contrariis, non ex se quia si materia desinit esse nihil unius ad aliud pertineret, non ex contrariis, quia cum ea nascentur circa idem subiectum, sed non maneat neque unum elementum fieri ex alio non dicet et fieri ex contrariis qualitatibus non contrariis ut conveniat elementis, et ideo res dicuntur fieri ex contrariis quia fiunt ex elementis affectis contrariis qualitatibus, quae si ex elementis non fiunt, neque ex contrariis fiunt:

Dubitatio textualis ad textum

33.

Hic videtur verum quod Aristoteles ait genitas res non esse minores, ac minores per temporis decursum nam id in animantibus maxime quam hominibus apertum est, probatur quoque ex 4. lib. Esdrae cap. 5. ubi Uriel Angelus ad Esdram sic ait, minori statura estis prae his qui ante vos, et qui post vos minores quam vos, idem tradit Augustinus 15. de Civit. cap. 9. ubi refert vidisse se dentem hominis ex quo potuisset fieri centum nostris aequales: Ludovicus Vives. Plin. lib. 7. natur. hist. cap. 6. Aul. Gel. noct. Att. lib. 3; Herodot. lib. 1. ubi ait inventum fuisse corpus Orestis longum cum 7. cubitis; illud fidem accedit quod refert Plin. ubi supra cap. 16. in insula Creta

tuplo monte fuisse inventum cadaver stans 46 cubitorum: quod sit cõis erat inter sapientes sententia iam tempore homeri ut ipse testat, hoies in dies breviores eẽ statura, quo respiciens Virg. Georg. 4. de sui temporis hoibus ait.

Grandiaque effossis mirabit ossa sepulcris: quasi illorum posteri tam exigua statura futuri ĩent, ut maiorẽ magnitudinẽ mirarent, consonat Iuvenalis Satyra. 5.

Terra malos hoies nunc educat, atque pusillos,

Et eadem iũ rão de vitae diuturnitate, et corporis procelitate, sed antiquos mortales longioris vitae fuisse, quam nõ sunt de fide heirs, ergo et corpore maiores.

Certum ẽ aliqua ex pte maiores fuisse antiquos mortales cuius rõem reddit cypr. adversus demett. Abul. in cap. 2. gen. q. 8. consentiunt drĩ. q. et Angelus Vriel ubi sup. q terram foemina comparat q in adolescentia vegetos, et robustos liberos pariat, in senectute nõ debiles, et infirmos, Abulen. maximã ptem tribuunt vĩ aquarum diluvii quarum salsedine terra minus fecunda reddita ẽ ex qua cum oi viventium gnĩ suppeditet, ipsa quoque degenerent necesse ẽ; alij variis caloris motibus ascribunt. Aristo. tñ cum mundum, gnaciesque videret aeternas, statura diversitatem negavit. nec, l. ab aeterno crãtur infinitae magnitudinis, l. nõ admodum exigua concederet: quia tñ ea decrescio, nõ ẽ adeo insignis ut sensibus appareat, quin potius interdum videmus liberos maiores parentibus, mirum nõ ẽ si id Aristo. latuerit. Ad solutionem vero argi. de sufficientia viae ad oẽs gnaciones sat erat decrescioẽm nõ fieri ꝑ ptes proportionales:

In Cap. 4.

Supposito ex praecedentibus dari gnaciem, corruptionemque simpliciter

hoc cap. statuit discrimen illarum ab alteratione: supponit quod aliud esse substantiam, sive subiectum, aliud vero qualitates, et affectiones eius, et tam huius, quam illarum esse mutationem; dein eas describit ut ex definitionibus colligitur, alteratio est mutatio secundum qualitatem contrariam, vel mediam eodem subiecto sensibili manente, ultima particula hoc loco intelligenda est ut generationem excludat, cuius subiectum est materia prima nuda omni forma tam substantiali, quam accidentali, alterationis vero armata forma substantiali, quae reliquas particulas excludunt mutationes ad alia praedicata, ut latio et accretio, imo et quasdam minus proprie alterationes quae non procedunt ab aliqua contrarietate. Generationem vero sic diffinit, est mutatio totius in qua non manet idem sensibile subiectum quae diffinitio, ut bene notat Zabarella in suis philosophicis dilucidationibus tam corruptioni, quam generationi convenit, nam cum Aristoteles ad initium libri promiserit explicaturum se quid esset generatio, et corruptio, et lib. 2. tex. 1. asserat id se explicasse, quod non alibi quam hoc loco fecit, ut autem corruptioni competat sic ordinanda est, est mutatio ad non esse totius in qua non maneat idem sensibile subiectum, ut autem generationi competat sic, est mutatio ad esse totius in qua non maneat idem sensibile subiectum. Ex quibus colliges cum Aristotele duo alterationis, generationisque discrimina, alterum ex parte terminorum nam illa ad qualitatem, haec ad substantiam tendat: alterum ex parte subiecti nam in illa manet idem sensibile subiectum ut cum aqua ex frigida fit calida, in generatione vero minime: Si quis vero obijciat cum ex aqua generatur aer, vel ville necessario manere in genito perspicuitatem, et frigus quod praeexisterat in corrupto, ac proinde manere idem sensibile subiectum, sed nunc videtur non manere ut subiectum, nam tamen desinunt: an vero in corrupto maneant eadem numero accidentia quae fuerunt in genito in sequentibus disputabitur:

De natura generationis, et discrimine ab alijs mutationibus:

Agendum hoc loco esset de alteratione, quia tamen in lib. Phys. de ea disputatum

ē ad generationem gradum faciendo, eo qd̄ apud Arem accipitur mul-
tipliciter 1o latissime pro productione sive substantiae, sive accidentis cui
subsit subiectum privatum tali forma, ita qd̄ privatio sit terminus a quo,
ita 11 met. tex. 10. et 5 phy. tex. 7. ubi generationem diffinit mu-
tationem ex non subiecto ad subiectum, i. a termino negativo ad affirmativum,
ut ibid explicat D. Tho., sic et loquitur hoc lib. cap. 3. ubi
substantiae, et accidentis dicatur generatio. 2o vero sumitur stricte pro
sola generatione viventium ut lib. de vita, et morte cap. 1. ubi generatio
dicitur participatio animae vegetativae in calido qd̄ omnibus, et solis viven-
tibus convenit. 3o pro generatione substantiarum, ut 12. met. tex. 7. et hoc
cap. cum eam appellat mutationem totius, quae acceptio ē propria huius
loci ubi Ares inquirit naturam generationis substantiae per quam aliquid sim-
pliciter fiat. cum ergo generatio sit mutatio, et in omni mutatione reperiatur
aliquod subiectum qd̄ de uno termino ad alium transmutetur triplex erit
quaestio 1a de generatione in se, 2a de termino, 3a de subiecto

De generatione q. 1a:

Quae sit diffinitio generationis Arist.

1a:

Generationis 3o modo sumptae triplex ex Are colligitur diffinitio, 1a ex 8 phys.
tex. 62. generatio ē via ad esse: 2a ex 2. phys. tex. 14. generatio ē via
ad naturam: 3a ex hoc cap., et sequenti tex. 25. generatio ē transmutatio
de substantia in potentia in substantiam actu:.

Adversus 1am sic obijcitur. omnis mutatio positiva ē via ad esse, ergo
non sola generatio, probatur ans qr omnis mutatio procedit a non esse ad esse quo
antea subiectum carebat, ut calefactio ad esse calidum, et sic in
ceteris: deinde terminus generationis substantiae ē subiectum, esse autem ē accidens
omni enti creato, ergo non potest esse terminus generationis, minor ostenditur qr
si existentia, sive esse substantiale esset alicui enti creato, tale ens.

de se eet, et n ab alio, ac sicut eet creatu, et n creatum:

Adversus 2am: nihil pot ee via ad id qd sibi praexistit, sed via 1, sicut q ibi noie via intelligit praexistit gnis, g n pot ee terminus gnis, min ostendit nam gnio e aliqs cantatum n solu a via, sed et n sic, ut sit ex Arle 2. phy. ubi sicum ait ee comparem sicutem, et finalem gnis, sed ois ca praexistit saltem via sno effectui, g etc. Praeterea acquisito termo cessat motus ag-tis, sed data sica adhuc gnis pgredit ad pductioem totius q sequit sicae introductioem, n e g gnio via ad noim, sive sicam:

Adversus 3am. creatio, conversio miraculosa aqua in vinum, pductio Evae ex costa Adami, et aliae sites sunt mutoes de substa in pota in substam actu, nec tn gnes, g etc. Pb mai. ois p sites actois pducta erant antea in pota ad ee actu, alit n ut argumentat Arles g met. x. 5. adversus pp Megar. talis actus eet impossibilis qd si videre ee quidem in pota obedientiali p ordinem ad 1am cam, n vo in pota nali p ordinem ad cas 2as sic objicit, et via 1a n e in pota nali ad viam realem cum de eis pota n educat, neqz n ea 2a pducat, et tn gnio hois e vera gnio qd l. max educet in gnoe Xi, q sunt supnatis, et tn sunt n gnio, alit n Sanctissima Virgo n dicer mater Xi qd e haereticum, n e g in diffoe in-telligenda pota natis: ^ philosophos etc.

Ad diffois explicoem ntdm e ex S. Tho. in 2. d. 1. q. 1. ar. 2. q. 3. de creoe, ar. 2, et 2. c gent. cap. 17, Ferrar. ibid. Soncinas. 5. met. cap. 13. q. 9. sect. 5. mutoem, sive transmutoem requirere aliqd subiectum, qd duoe praecedat sicam p mutoem acquisitam et aliter se heat nunc, atqz antea, quapropter neqz creatio, neqz quaevis alia pductio totius sn ois sui sis e mutio: gnio vo tam subs-tantialis, quam accidentalis e in subto qd de novo, et sub sica qua antea carebat. et hac roe distinguit gnio a creoe, qr illa

illa ẽ mutaĩo, hoc vº minime, nĩ forte sr̃ rõem, ut notat ferr-
ubi supᵃ, qiā res creata cum antea n̄ eēt p creõem accepit
eē: a mutaõibꝫ accĩntalibꝫ distinguit p sequentes particulas
qr n̄ pcedunt a subsũ in pot ad substām in actu, sed ad ac-
cidẽs terminãt. Restant aliae mutões substales, ut resurrectio,
transsubstantiatio qua panis convertit in corpꝰ xi, formaõ
Eue ex costa Adami, conversio virgae in serpentes, et similes
qq tota diffio conuẽ vix: verum in iis q sola divina virtute
fieri pñt facilius discrimen apparet, cum nõ sit de pot nali
sed obedientiali quo mõ intelligenda ẽ diffio: si tn̄ in mã
ẽ pot nalis ad fõam, et tn̄ modꝰ ẽ supnãlis qt quo sꝫ fie-
unt mĩ n̄ desinet eē gnaõ saltem sr̃ eẽntiam, lꝫ n̄ sr̃
modum, unde Xꝰ Dñs de resurrectiõe loquens appellat re-
generõem, et Xꝰ Dñi genitꝰ lꝫ in instanti mõ supnãli, unde
si Xꝰ divina virtute in mãm aquae fõam vini induxit, si in
aliis transmutaõibꝫ secreta mã fõas induit, dici sane pñt
tales mutões gnaões saltem quo ad eẽntiam, lꝫ n̄ quo ad mo
dum, nam gnaõ corr, ut inquit Artes · 8 · met · sine motu
eē n̄ pot quo gnaõs alterat, disponitqꝫ mãm ad introductiõem
fõe, q dispões divina virtute praeveniri pñt, in transsub-
stantiaõe vº cum mã n̄ maneat, sed totꝰ panis convertatur
in corpꝰ xi nulla ẽ pot nalis, sed tn̄ obedientialis, ac pro-
inde n̄ ẽ gnaõ. Est 5º intelligenda diffio quod gnaõ
sit vera mutaõ de substã in pot nali ad substām in actu.
Ad intellectiõem vº aliarum notandum ẽ ex ferr · 1 · c · gent · cap.
· 26 · tam compositum quam fõam, et eē terminare gnaõem
compositum tanquam id qd generat 1º, et p se, fõam ut com-
plementum eẽntiae geniti, eē vº ut ultimum eiꝰ actualitatem,
gnaõ 5º ut terminat ad compositum diffinit 3ª diffõe, ut ad fõam
2º, ut ad eē 3º, et qm Artes, ut multi volunt, n̄ cognovit

creoēm, neqȝ aliam mutoēm ēentalem praeter generoēm, nutroēm,
et mixtoēm, n' curavit alios adhibere part^m qq creāō excluderet'. qr tn' actoēs q̄ terios distinguunt, generō a' mutoibus accentalibus aperte differt cum illa ad substāam, haec ad accentia terminē. a' creoē qr ut ait D. Tho. 1. p. terminus creois ē fīn totius, sive substāa rei in abstracto, ut humanitas, equinitas &c, terminus v° generoīs ut art. 3. videbit' ē fīn cōpositum, q' dici solet fīn pīs: a' transsubstoē qr haec, ut docet Alens. 4. p. q. 38. memb. 4. ar. 2., et Medi. 3. p. q. 2. ar. 1., Tom. Bacho. in 4. d. 8. q. 5. ar. 2. terminat' et' ad totam substāam rei scdm' oēs pars, generō v° scdm' fīm physica.

Ad solvoēm 1. arg. nota ex Scot. li. cit. ut ens dividi in simpliciter, i. substāam, et scdm qd, nempe accens, sic ēē dividi in simpliciter, et scdm' qd, pro' quō quis fit albus, aut sciens n' dr simpliciter fieri, aut ēē, sed cum addoē fieri, aut ēē albus, l. sciens, cum v° Aristo ait generoēm ēē viam ad ēē intelligit ēē simpliciter, et substāle, atqȝ ita excludunt' mutoēs accentales, relinquere v° substāles p particulam subintellectam, ē n. distio ita supplenda, generō ē via a' pūā nati ad ēē substāle completum, qd addiderim ad excludendam nutroēm.

Ad 2um dr, accens sumi, l. put ab ēente, l. put a' substāa distinguit'. existāam v° substāe q̄ sit accens 1° mō cum de sinlibus entis realis ēente sit n' tn' ēē accens 2° mō cum ad idem genus ptineat existā, ad qd res existens argum v° pcedebat de accenti 1° mō, Conces. 9° maior distinguendo ē min. d' n' q' existam ēē accens 1° mō, n' v° 2°. l, R. 2° terminum pprium generoīs ēē substāam, 1, ipsum ens nale qd pducit', nam ēē n' pducit', sed res quo ad ēē, ipsum v° ēē ē terminus coīs sub quo oīs mutoīs cum sit ult° actualitas subiecti ens pducat':

Ad 1um Ɔ 2^am distroēm R. id qd praecissi tempore n' poē

ce termin productionis, potest tamen id quod in diverso genere cum praecipit nihil: quamvis .n. forma sit causa formalis, et finalis generationis ipsa tamen generatio se habet ex parte causae efficientis, et in hoc genere praecedit formam potius quam esse eius ad illam. Ad 2um Concessa maiori negatur minor, nam ut art. 3. videbimus generatio quae est formae introductio est ipsa productio totius, quae primo terminatur ad formam 2ario vero ad totum tanquam ad id quod producitur:

Ad 1um et 3am ex dictis patet solutio, creatio .n. non est mutatio, reliquae vero non fiunt ex potentia naturali, nisi forte quae arte daemonum per mutationem causarum 2arum applicando activa passivis fiunt, ut fuisse serpentes, quos Aegyptii Magi ex virgis dicuntur fecisse in Exod. nam licet ordine communi tam brevi tempore talia animalia non generentur, tamen Angeli faciunt virtute astrorum, et aliarum causarum concurrentium quae virtutes caelestis solito fortius causant generationes. Ad obiectionem vero contrariam, licet Abulensis concedat hominem non generare, et universaliter generare hominem, et Henricus quodlibet 3. q. 6. aliique formam corporeitatis, et vegetativam inducerent, quam hic de potentia materiae educens dicatur generare, tamen dicendum est hominem vere generare, cum dicat Aristoteles sol, et homo generant hominem, non tamen requiri potentiam materiae ex qua potentia forma educatur, sed sufficere potentiam materiae in quam forma inducatur, nam aut 1a licet non sit potentia naturalis ad eductionem, est tamen ad informationem, quam non solum causa 1a, sed et 2a, hoc scilicet generans causat efficienter, ut infra videbimus:

Vtrum generatio sit actio instantanea, an successiva, Art. 2us

Primo omnes constat in generatione naturali dari praeviam alterationem, per quam materia disponitur ad formae substantialis introductionem, instantaneamque introductionem, sed hanc negant esse actionem, 1am vero dicunt esse ipsam generationem, quae extrinsece terminatur ad esse rei in instanti genitae

In hac sentia ee vix Alb. Mag. 1. de gnrõe, tract. 1. cap. 30.
ubi sic ait, vbir transmutio duplr consideratr, l. put e motq
quidam, et put e ipsa gnrão vniq, et contrio alteriq vna mutão
existens penes diversos terios diversificata, expresse eam asserit Sonc.
Sone. 5. met. cap. 13. q. 9. sect. 5. et ~~lib. 4.~~ ^et 1. met. q. 5. sect. 3. favent D. Tho. 1. p.
. q. 53. art. 3. et Caiet. q. 54. ar. 3. Probr 1o ex Arte. 3 phys. tex.
59. ubi in diffiõe motq comprehendit gnroem, lib. aut. 6. tx. 59.
ait oem motum ee continuum; Scdo. 7. phy. cap. 4. ait unam
gnroem ee alia tardiorem, aut velociorem qd instantaneae actioi
minime coeit. Praeterea eod. lib. 6. tex. 59. probat oe fieri rei
praecedere ee ipsiq. sed gnrão e factio rei, go ut praecedat ee,
erit in tempore antecedente, nro in eodem instanti in quo dat
1m ee rei, sicut loquitr D. Tho. 2 C gent. cap. 17. ubi ait
mutoem debere praecedere tempore terminum suum, qre cum
gnrão sit mutão n erit in eod instanti cum suo tino. Scdo
doe sic 1o probr. ois actio requirit cam efficientem sive principalem,
palem, sive instrualem actu existentem, et causantem, cum sic Arister.
ster. 1. post. cap. 4. id qd n e n possit ee cu eiq qd e, sed in instanti
tanti gnrõis plerumqz nulla datr ca, go neqz actio. ostendit minor
in anibq q gnrantr ex ovis, qs interdum mortuis q ova peperunt,
si no tradert manere in ipsis ovis virtutem seminalem, ut instriam
gnrantis qua disponit ma ad introductioem formae, C talis
virtq solum agit mediantibq dispoibq quas causat in ma, sed
in eo instanti tales dispoes corrumpuntr, ut infra videbimq, go
mediantibq illis causare n potr, neqz vo recurri potr ad cam 1am
nam ea, ut ca vlis nihil solo causat, sed solum sit cum ca 2a.
et confirmatr in gnroe hois q cum sit actio spualis, qe identificatr
catr cum aia rationali attingi n potr a dispoibq naturalibq nullam
. n. corporale et ut instrumentum spualis potr se solo attingere
actioem spualem, ut fit in phantasmate qd licz sit instrum aie

voraty n pot sine intelle agente producere spes intelligibiles spiriatij:

2° ois actio e accens ac fir reqit subtum phis iam existens sed generois n dat subtum phis iam existens, 5° n e actio, qd si videas ad min. maius 1um ee subtum n solum iam, sed et tempore praeexistens geneis, sic obsilit form. tz iam 1a sit subtum inhaesionis tr solo ipso neqmt sustentare accens, cum n.q. fit ei dependeat a for multo magis pendebit causaliter qua sustentat, et dat ee accentibg, qre cum ad hoc supponat fir ridiculum e dicere frm posterius iri, quam sit terrae gens. cr p camq accipere ee. denique si inter mixrum e si duo in diverso gnre cr se invicem praecedant, et sequunt, qre generoem in gnre ca efficientis praecedere frm, subsequi in gnre ca formis, sic arguit, ca efficiens absolute e prior in ee oi alia ca, neqz ab ulla praecedit in existendo dz praecedat a finali in causando. 5a si generoo hit se ex sie ca efficientis nullo mo subsequi debet frm:

Sit nihilominus tlo. instantanea fir introductio q e generoo e vera actio. e D. Tho. 1. p. q. 53. ar. 3., de por. q. 3. ar. 2. et. ar. 3. ad 4um de verit. q. 28. ar. 9., Scot. in. 2. d. 2. q. 4. et. 9. et in. 3. d. 4. q. unic, Dur. in. 1. d. 4. q. 1., et in. 2. d. 1. q. 2., et in 4. d. 43. q. 4., Capr. in. 2. d. 13. ar. 3. ad arg. ta 2 1am cclem, Ferr. 2. 2 gent. cap. 77, Iavell. 7. met. q. 22. Flandr. 1. de gnroe. q. 2. ar. 2., Zabar. 5. phy. q. 1. Tol. ibid, Bened. cap. 20. lib. 5. ad 3um, Bonh. 1. de gnroe cap. 4. q. 5; Auer. 4. phy. com. 129. et lib. 5. com. 8., Simpl. 5. phy. com. 8. et Auer. ibid. aliique Arlis interpretes: cum dedrat ex Arle. 5. phy. x. 8., et Auer. ibid. ubi plr generoem, et corrioem n ee motum qre ex n ente, et subtum eis e ens tm poa, subtum uo motus e ens actu, qd de instantanea actioe debet intelligi, et

6. lib. X. 45. ex co probat generationem, et corruptionem esse indivisibiles quia forma ad quam fit est indivisibilis. Ratione vero speciei generatio, et alteratio distinguuntur specie, ut docet Aristoteles tum hoc lib., tum in lib. Phys. sed non datur vera actio instantanea quae sit generatio eo ut idem, ergo ea danda est, quod si dicas eandem actionem quatenus intrinsece terminatur ad qualitatem esse alterationem, quatenus vero ad substantiam generationem, similiter dicendum erit motum localem solis quatenus primario terminatur ad locum esse lationem, quatenus vero extrinsece ad lucem esse illuminationem, quod nemo dicit, praeterea, ut inquit Com. text. 3. Phys. com. 14. via in generationibus est de specie eius ad quod est, praevia alteratio nullo modo est de specie substantiae, ergo danda est actio substantialis identificata realiter cum substantia:

2° generatio subiectatur in materia nuda, ut hoc cap. docet Aristoteles, sed in toto tempore antecedente materia est sub forma corrupti, solum ergo in instanti ea spoliatur, ergo solum in instanti datur vera generatio, quod si videatur dari quandam generationem in instanti, ut videtur Fons. cum tamen neget esse actionem, sic arguitur in generatione Christi Domini fuit vera generatio cum dicatur filius Virginis conceptus, et natus in ea non fuit praevia alteratio quae solet in aliorum generatione praecedere, ut docent communiter theol., et probat esse de fide Anthel. in cap. 1um Math. q. 53., et Alb. in 3. d. 2. ar. 8., sed solum instantanea, ergo ea fuit actio, alias non concedendum esset in Christi generatione nullam intervenisse actionem, nisi dicas per creationem quia anima accepit esse quod non solvit, cum creatio apud Fons. non sit actio, etsi est distinguitur essentialiter a generatione.

Ultimo egressio accidentis a causa efficiente qualis reperitur in alteratione est actio, ergo egressio substantiae a sua causa erit actio: quod non impedit non esse instantaneam, nam idem Fons. concedit, actiones accidentales instantaneas in quo l., ipsa illuminatio nos illuminando, quae est actio instantanea, non carentia substantiae, cum Aristoteles dicat materiam esse subiectum generationis, non denique dari sit fieri, et esse rei cum in prima rerum creatione id concedat, Angeli non facti sunt in instanti.

Ad argumentum respondeant ut dicitur ex Alexan. 6. Phys. com. 59.

et · 8 · lib · com · 55 ·, Alb · 1 · de gnrōe tract · 1 · cap · 21 ·, et alijs sup-
latatis gnrōem intelligi somi qđ tota illa actiō previa ex quo gn-
tans cepit disponere, et alterare māam usqz quo fōa introducta ē,
intellm qđ sola instantanea fōae introductiō gnē ad Aristis auctoritm
q nobis officere viā R. cum dicatur fuisse de gnrōe prioū mō
n' tn qđ ir negasse actiōem instantaneam ut ex alijs eius locis colli-
gi, fieri aut rei tunc solum precedit ēe cum qđ motū res
fit. cum nō in instanti sit fit, et facta ē, negz nō opđ ē ut
mutatiō precedat tempore nam gnrōem instantaneam esse fors con-
cedit mutatiōem, negz tn precedit tempore rem genitam:

Ad 1um dicēm bene vnd tangim ē, ad instantiam negandē con-
sia, sufficit n. dispōes fuisse imediate antea, ut censeat, gnr ea
inte q nulla durātiō mediat quodāmō sit ēe diē, cum q nihil
durōis intercedat inte tempus antecedens, et instans gnrōis sit ēe
diē, quemadmodum q se tangunt dñ sit ēe in eod lō, negz nō hoc mi-
rum videri debet cum in re moralis momenti nullō concedendū sit:
Nam sacramenta causare grām certū ē, quamvis ultrō mō natū
ar nō morali censent in opiōē sit, et tn grā n confert ex ui
sacramenti, ni in 1o n ēe motus plōis verbor, negz transmutatur
panis in corpus xi, ni in ult n ēe plōis fōae sacramentalis, ut
docent cōiter Theol. vide Vasquez q · 3 · de Sacrā · satr ·
ubi cum Alensi, Tho · Richar · Gabr ·, et alijs quos citat id asse-
rit . ad confirmatiōem quidem ut credant admittunt quidem intro-
ductiōem adē ēe actiōem spnalem, solumqz efficienter fieri a Deo,
hoīem nō ideo dici gnrāre, qr māam disponit ad introductiōem, q
sane sentir uīr S. Tho · qđ sepe affirmat genr causare māam
hoīem nō corpus. spcialiter 1a p · q · 118 · ar · 2 · ad 4um, de poī
q · 3 · ar · 9 · ad 2um, Scot · in · 1 · d · 17 · q · 3, ferr · 2 · c gent · cap ·
89 · Richar · in · 2 · d · 17 · q · 3, Basso in · 2 · d · 19 · q · unica ·
ar · 3 · et alior, qr si roges a quo nam actiō illa efficienter

procedat, Videntur alij o nullo, sed cum aia creet indistanter a mã nati sequitur ex vi praecedentium dispõnum speciei vniuersi: gradum existente re non alba, si alia de nouo albescat resultat regularis similitudinis. dici tr Deum cãm talis nouõis qui hiim creauit a mã indistanter, hõiem et qui mãm disposuit, n placet tr hic recedendi modus quod se fiunt hoit p se cãm efficientem, hõ nõ p se generat, go hebt cãm efficientem, relão nõ n fit p se, praeterea mirum e dari actõem sine agente a quo mediate, l, imediate procedat: praeterea quod mediante aliquo attingit effm, attingit eod genẽ quo instrum, sed hõ mediantibus dispõibus attingit gnãõem, go si illa cum n concurrant efficiente, neq hõ erit cã efficiens filij sui. Videntur 2o cum D. Tho. q. 3. de creãe ar. 10. ad 9um eam actõem creari effectiue a solo Deo, hõiem nõ dici generãe qui disponit mãm, ad cuius quam dispõem statim resultat 1o supernis agentia, decet illae dispões, aut concurrerat tanquam condo sine qua n, aut in aliquo genẽ cãe, n e dr 1um, nam tunc et hõ generãs hõiem solum eet condo sine qua n qui dici n pot, recedit qu in opiõem certe receptam eorum q dnt cãs 2as nihil agere, sed Deum ad praesentiam illarum, si in aliquo genẽ cae, aut matis, aut efficientis, qe cum n minus absurdum sit aciõs sponte dependere ab aciente corporali in genẽ cae efficientis, quam matis si hoc admittit, illa certe negabit:

Vltio pbo concurrens cum hõie generãte vbi concursum vtr, sed hic sit dat cum concursu cae 2ae, go in tali actõe reperit vtriusq concursus, ac sp̃n creatum a Deo, quem ab hõie generãte effectiue conficitur, qui mihi Vbi vic cum Capr. in. 2. d. 15. q. 15. ar. 3. ad argtm 3 1um contra, Ia vel. 12. met. q. 6, Sonc. lib. 8. q. 14. Banh. 2. tho. in 1am pera, imo nõ cum Caiet. 1. p. q. 118. ar. 2., et Ferr. 2. c gent. cap. 89. quamuis 1a facie oppum dicere videant, ut n. Caiet. aiãm reatum quo ad inesse ut se tenet ex pe mie ee propriam terminum actõis humanae, illud autem ut se tenet ex pe mie idem valet ac si dicat Ser modum quem hõ informando mãm, ut n. inquit, Ferr. aiã sr ee absolutam e tõtius creãis

divina p quā accepit eē, sed n° modum eendi in mā e tmq gnāis.

Hoc posito ad solutionem arg. ntdr rōem, obquam aīa ronalis attingi n potuit a dispōibus matlibus n eē absolute qd sit ens spuale, sed qd sit ens spuale independens a mā, nam si p dispōes a pōa mā educeret ab ea dependeret, et p corrōem desineret, neqs eēt imortalis, si q° aliqd ens spuale sm aliquem modum dependeat a mā nullum ē inconveniens si ab agente principali p dispōes matlis attingat, q° tantum modo quem sm hēt in mā, quam actio p quam illi conīt, tz entitative sint extra spualiū, ita dependeant a mā, ut nec p sei potentiam extra illam dari possint, ac sm hac ex pē sint quodāmō extra matiā, nullū ē inconveniens si ab hōie agente p instrūa matlia effective conseruent. Ad arg. q° in fōa distinguenda ē mīn. si in sensus sit nullum instrūm matle attingere effective rem spualem a mā independentem concedenda ē, si n° sive dependentem, sive n dependentem nrd, modo aut quem hēt aīa ronalis in mā ab ea dependet.

Ad 2um recte resp. dictum ē, et ad ultam instantiam rndet si sermo sit de cā efficiente, q agit necessum eē mai, si n° loquamur de ōi eo qd se hēt ex pē cā efficientis et sūt ex pē effus minime, nam actio p quam aliqd producit quamvis hēat se ex pē cā efficientis qiā ē effus influxus in effum et se hēt ex pē effus qiā et eū eo comprehendit, itaqs ut ē mā ad fōam praecedit, ut no ē ens in alio existens supponi fōam a qua mā in eē causatur et p maīr ipsa gnāō. et ne videat novum actōis aliquo mō dici prius nō subto legat s. Tho. q. 3. de creōe ar. 3. ad 3um ubi loquens de creōe passiva, quam relaōem eē ait, sic inquit, illa relaōo accīns ē et sm eē suum considerata ut inhaeret subto posterius ē quam res creata, si n° consideret sm suam rōem ut ex actiōe agentis innascit sic ē quodāmō prior subto. hae s. Tho.

Vtrũ forma totius, an partis sit terminus generationis. Art. 3.

Formam totius appellant Att. naturam totius in abstracto significatam, v.g. humanitatem, equinitatem, et similes, formam vero partis formam physicam quae informat materiam ex qua unione totum resultat, sed claritatis gratia utemur nomine totius, et formae. Toletus 1° hoc lib. q. 2. existimat terminum per se generationis non esse formam sed compositum, item non 2ario significari ac resultare ad generationem totius. Pro opinione sit 1° similiter ad id 1°, et per se generando terminatur, quod per se generatur, totum autem generatur per se, et non forma. 2° ad totum per se generatio terminatur, maior non, contra bona, minor similiter generando ut supra ex Aristotele dictum est, est minor ad esse, sed totum per se est et non forma. 2° totum per se fit, quod ex professo probat Aristoteles 7. met. x. 26. et 27. et lib. 12. x. 12. formam, inquit, nullus facit, aut generat.
2° nulla entitas realis per se subsistens potest de novo esse in rerum natura sine actione ad ipsam intrinsece terminata, sed homo v.g. est entitas realiter distincta a suis partibus, ut tenet nostra opinio, 2° debet dari actio ad ipsam terminata realiter idem cum eo, maior ostenditur quia fieri rei, et esse sunt realiter idem, sed esse totius distinguitur realiter ab esse formae. 2° et fieri, ac proinde non terminabitur ad formam, maior, et minor huius syllogismi licet a thomistis negentur supponuntur tamen in nostra opinione: 3° similiter specialiter in generatione hominis, ut sit aliquid terminus actionis inhaerentis debet per eam accipere esse, sed per generationem anima rationalis non accipit esse cum illud habeat a Deo per creationem, 2° non est terminus generationis, maior est simpliciter supra probata, et specialiter in generatione, sueca 2. phy. com. 14. ubi illud Aristotelis generatio est minor ad formam interpretatur ut forma fiat.

R. unica conclusione, terminum totius immediatus, et, ut quo generationis est forma, terminus vero ut quod ultimatus et denominationis est totum compositum. est S. Tho. 1. p. q. 45. ar. 1. ad 3um, in 1. d. 5. q. 3. ar. 1. Capr. ibid. q. 1. ar. 3. ad argumenta contra 1am conclusionem, Scot. in 2. d. 2. q. 7. et in 3. d. 4. q. unica, Rasso in 2. d. 19. q. unica, ar. 3. Gabr. d. 17. q. unica, Bacho d. 19. q. unica, ar. 3. Argent. ibid. ar. 1. Medi. 3. p. q. 5. ar. 5. Ferr. 1. contra gent. cap. 26. Bann. 1. p. q. 76. ar. 8. ad 4um et ultimum conclusionem; et 1. de generatione cap. 4. q. 5. Sonc. 7. met. q. 23.

Bened. lib. 7. phiæ. cap. 22; Alb. 1. de gnãe tract. 1. cap. 21. quē
& hoc qũ citat Sot. 1. phy. q. 7. ar. 3. ea nō quo ad priorem fim os-
tendit ex Arle. 2. phy. cap. 2. ubi ex eo pbat gnãem ēē nãe qz ē
mi ad nãm, i. ad fõam, et 1. phy. tex. 65. fõam ponit priuatõ gnãis,
n aliud quam fõte, n quidem informans, sed terminans, item ait lib. 2.
tria cãr gnãe in idem coincidere finalem, fõtem, et efficientem, n alia
fõa ē finalis cũ m' qz tmĩ gnãis. accedit Auerr. 8. phy. t. 45. ubi gn-
rãe inquit, et cõtrãia sunt in fõa quasi conueniat Arli t. 47. 1. phy.
dicenti tmõs gnãis ēē priuatiue oppõt, sed fõa totĩ n hẽt priuatiõm sibi
oppãm, priuatiue n. oppã sunt circa idem subiectum de nullo n subiecti nu-
llius dĩe humanitas, et eius negão: deinde ex eod Arle hoc lib. gnão re-
cipit in mã nuda, gº n tmãt iª, et p se ad totum, fõa contra, ac
hic ē idem cum tmõ primario, et subiectat in eod subiecto in quo fõa
tmãis, sed fõa totiĩ n subiectat in mã, gº n ē tmĩ gnãis q subiec-
tat in mã nuda; qntũ nº dicimus fõam ēē tmãm gnãis n ē sensus
eam fieri p gnãem, nam solum eo fiunt q p se fiunt, sed ideo ē
tmĩ qz quantum ē id quo totum ē, sic ē id quo fit, ipsa nº compre-
dreat ad compositionem totiĩ. 2ª pars etsi confirmata relinquit
atque initio ppositis, solum n. pbant totum ēē tmũm ultimatum
ut qd denõiat gnãtũ, deducitqz ex Arle. 1. met. ait n. actiões ēē suppo-
sitorũ sive singularium p se existentium tam in rõe agendi, quam in
rõe tmãndi quo ad denõiem.

Dñi quidam tam fõam quam totum ēē tmõs, utrum in gnãe dari
duas actiões alteram ad fõam, alteram ad totum tmãtam, et hanc ul-
tam ēē gnãem, quorũ dictum solum hẽt apparentiam apud eos q ponũt
totum realit a partib' distingui, nam apud alios planũ ē n dari duas
actiões, uerum n loquunt ad mentem Arlis q sempe loquens de gnãe
aut tmãri ad fõam, et recipi in nuda mã, neqz umquam qd uiderim,
duarũ actionũ meminit, deinde p 1ªm actiõem aliqd fit n fõa gº compõ
ex fõa, Cõi mim qz qntũ p calefactiõem n fit calor, sed calidũ

sic 1 talem actionem non sit passio, sed id quod est 1 talem passionem, aut si non sepassio est actio alia ad totum terminata cum ipsum 1 1am factum sit.

Cum vero in ratione dictum est terminari ad passionem, non est sensus est ut 1 eam producat, aut esse accipiat, ut notant Argent. in. 2. d. 19. ar. 4., et Caiet. 1. p. q. 118. ar. 2., sed ut licet alicui facto, aut supposito ut notat Franc. a Xo in. 1. d. 5. q. 1., et Herv. ibid. not. 1., ut patet in generatione hominis, cuius anima accipit esse per creationem, et introducitur in materiam 1 generationem, ut dicunt Capr. in. 2. d. 15. q. 3. ar. 3. ad argumenta contra 1am conclusionem, Sonc. 8. met. q. 13., Scot. in. 2. d. 17. q. 1. et alii vel contrarium sententiae videatur Sonc. Fons. 4. met. cap. 2. q. 5. sect. 6., et ratio quia terminus ad quem generationis est posterior terminus a quo corruptionis, sed quando homo moritur non terminatur corruptio ad non esse animae, cum sit immortalis, sed ad non esse suae in materia, ergo et generatio terminatur ad esse suae in materia in sensu tamen quod dependent a materia unitur tamen et actio 1 quam educuntur de potentia materiae, accipiunt quod esse dependentem ab ea, hoc discrimen colligit ex D. Tho. q. 3. de pot. ar. 9. cont. 1. c. gent. cap. 26., Scot. in. 2. d. 17. q. 1., et in. 4. d. 12. q. 1. ad 4um dubium Sonc. 7. met. q. 23., Bened. lib. 5. cap. 6. et aliis:

Ad 1um arg. R. cum distinctione minoris, nam si id quod dicitur produci ad productionem alterius sit illi intrinsecum, et passio eius, neganda est, si vero extrinsecum, et per actionem illi conveniens, conceda, ut patet quando homo musicus sit sanus, musicus dicitur per actionem fieri sanus, quia per actionem coniungitur cum sano quod sit, at vero quando sit albus vel albedo non 1 se fiat, est tamen terminus formalis albefactionis, sic etsi per generationem non fiat passio est tamen 1 se terminus illius, praeterea et humanitas 1 se non sit, et tamen apud oppositam sententiam ipsa debet dici terminus formalis generationis autoris vero ipsius solum explicant passionem non esse terminum quod, et ultimum quod producitur, non vero terminum quo gradum et dicimus suppositum agere 1 se, non vero passionem, et tamen passio est id quo suppositum agit:

Ad 2um distinguenda est maior, si non 1 intrinsecam terminationem actionis intelligat terminari debere 1o ad ipsam totalem entitatem, neganda est, si vero l, ad ipsam l, ad aliquam eius partem intrinsecam conceda, et in hoc sensu generatio terminatur

intrinsece ad totum, i, ad fieri eius essentialem, et intrinsecam, ad maiorem confirmationem R. n. opus ee ut fieri illi sit idem realiter cum ee completo illius, sed sufficit si sit idem cum ee fieri, sed per eandem actionem fit ee totale quod coalescit ex partibus unitis quando in actione temporaria n. datur aliqua actio per quam tota qualitas fiat, sed productis partibus in ultimo instanti motus dicitur totum produci fuisse, quod antea per partes producebat; ad 3um R. neg. min. quia ut sup. dictum est sufficit quod per actionem acquiratur l, per communicet aliquod esse, ut patet in motu locali per quem n. producitur locus, sed acquiritur, sic per generationem aia rationalis n. acquirit ee, sed communicat supposito, et mixto, sit quod actus illius, ut docet S. Tho. 3. p. q. 2. ar. 5., n. est n. absurdum eandem rem duas actiones terminare sub diversis rationibus, ut rotat ferr. locis citatis, aia aut est terminus creationis sub ee absolutum generationis uo sub ee quod het in mixto.

De termino generationis quaestio 2a.

Cum subiectum actus dicitur sit formam ee terminum generationis, 2o loco agendum e de unitate, aut multiplicitate formae, si n. unica sit in quolibet composito nati, generatio erit unica actio ad unam formam terminata, si uo sint plures formae plures erunt actiones in qualibet generatione, cum mutationes unitatem, et distinctionem a terminis formaliter sortiantur.

Utrum in composito nati tot sint formae physicae substantiales, quot praedicata quidditativa? Art. 1o.

Auicebron in lib. fontis vitae, ut refert S. Tho. q. unica de spiritualibus creaturis art. 3., et 1. de generatione c. 24. Com. 13. met., ut illi ascribit Capre. 8. met. q. 12. Ioan. de Gand. 1. de aia. q. 8., et 2. met. q. 10. Paul. Venet. 7. met. existimant in quolibet composito nati tot ee formas physicas realiter distinctas, quot sunt praedicata quidditativa in recta

serre v. g. hoiem p unam fōm ēē Corporeum, p aliam viventem, p aliam sensitivum, p aliam denique rōalem: Pbr autorit.e Aris. 7. met. cap. 10. ubi partibus deffois, undecim fōis rei diffinita asse-rit, qd n aliunde necesse ē, nī qz fōr multiplicitatem fōrātorum eintali-um multiplicant fōia substales, et 2. met. cap. 2. ex eo pbat n dari pgressum in causis fōalibus qz n dat in pratis quidditatiuis, et Aver. 1. met. com. 17. mā, inquit 1º accipit fōas ões, et mediantib. illis fōas usqz ad individuas, quasi velit māin 1º pcipi fōā corporeit.s, dein fōā mixti, dein fōā viventis usqz ad fōām hōis, quo pacto se huius sentiā autores explicant, ita qd mā cum fōā corporeit.s sit ens imp-fectum, et velut in pōā ad sequentes fōas, cum fōā n mixti sit in pōā ad fōām viventis 2º. Rōe sic pbr n pot idem fōr, candem fōām eē pius, et posterius, sed equus pius mā ē corpus, quā vivens, et vivens quam aīal, g.º n ē p candem fōām corpus, vivens, aīal 2º: sed p diversas, mai pbt cum prioritas, et posterioritas ar-guat diversitatem, min. ostendit ex Arīe 2. de gnēōe aīalium cap. 3. ubi ait mā generōis pius indui fōām planta, dein sensitivam, dein pōriam alicuius spēi, dein qz quod supponit ab alio qd wasserm ab eo n supponit ē pius illo, sed superiora in recta serie supponunt ab inferioribus, nec supponunt illa, g.º 2º.

3º diversa pprietates n pōunt ab eadem fōā pficisci: sed in equo v. g. sunt diversa pprietates, g.º n eadem fōā. pbr min., equus n. qua corpus hēt quantitatem, et mobilitatem qua vivens pōias vegetabiles, qua aīal sensus, g.º 2º, et confirmat ē converso ubi sunt eadē pprietates ē eadem fōā, at in equo, et lapide ē quantitas, et mobilitas, in equo, et plan-ta vegetabilitas, sed in lapide, aut planta n ē fōā physica comuni, g.º fōā q eadem corpori in cōi, et viventi p quam pprietates easdē participent.

Cto, in compto nāli n sunt tot fōāe substales, quot praedicata substi-entialia, hōe ē D. Thō. q. unica de aīa ar. 9. 2. met. lect. 8.

Capr. in 2. d. 15. q. 1; Aegid. d. 18. in 2. principali q. 2, et in the-
orematis propõe 31. Greg. in 2. d. 16. q. 2., Arg. in 4. d. 13. ar. 1. q.
tioe 2., Sonc. 8. met. q. 12, Caiet. 2. de aia cap. 1., Iav. 2. met. q. 7;
Hervei de pluralit. form., et aliorum. Probi 1° ex Arle 2. de aia tex. 31.
ubi ait fam continere vegetativam in sensitiva, sicut trigonũ in tetrago
no, trigonum aut, ut argũ Albert. 2. p. sume de hoie n' ita e in
tetragono quasi dua sint figura actu, sed una actu nempe tetrago
num, et altera potẽ nempe trigonum, ergo fõa sensitiva continet in se
vegetativam, ac pr n' sunt plures. 2° ex duobus entibus in actu
n' pot fieri unum, ut asserit Arles 7 met. tex. 49., sed p eode 2. phys.
tex. 12. quaecumque fõa e aliqd ens actu, ergo ad constitutione unius composit.
physici n' pont concurrere plures fõa actu, et confirmat quia ex
eod hent res ee, et unitatem, ut colligit ex Arle 1. phys. tex. 8., ergo
cum fõa sit q dat ee, ratione dabit unitatem, ergo in quolibet composito
nali erit una tm p quam res constituatur in suo ee; nam quod advenit
enti in actu e accñs, quia oes fõe post 1am erunt accidentia, ac pr
n' pertinebunt ad integritatem, et eentiam compi natis. 3° Angeli, et
accidentia multiplicant p unum, eandemque realiter plura pdata eentialia
neque tm corpus pluraliter plurificant realiter, ergo neque compõ phy-
sica ppter multitudinem pdatorum eentialium plures fõas requirent.

Ult° si equus v.g. heret plures fõas qua corpus, vivens, et anal
e, hoc pdicatio equus e anal, aut anal e vivens n' erit p se
contra Arlem 1. poster. cap. 4. ergo unam tm hent, probi sequela pdicatio
in qua due fõe dispatae quarum una n' e de integritate, et roe [illegible]
alterius, aut passio n' e p se, sed in opione contraria fõa corporis in
equo n' e de roe, aut eentia fõe viventis, neque hec de roe fõe
anlis, ergo pdicaões erunt p accidens et n' p se, qd lz Scotus ubi
sup concedat, imo dicat tales pdicaões ee falsas ex usu tm concedi,
repugnat tm coi philor in qua gnr de pdicbus tractat.

Ut ad argta rndeamus notm e apud Arlem noie cã formalis n'

solam formam phisicam comprehendi, sed oẽ predicata quidditatiua cõẽ,
alioquin sola composita natura haberent causam formalem, qd ẽ contra ipsum
Aristotelem, qui metaph. et mathe. docet per causas formales demonstrare,
et uniuersim per diffinitiones habent se ut forme rerum diffiniti, ut dr. 2.
phy. t. 31., et 5. met. t. 2. quo posito ad prima 1am autor. ex. 7.
met. R. 1o Aristotelem ibi loqui solum de definitionibus phys. in qq partibus
diffinitiones redeunt per res, ut paulo post subdit, in quibusdam ergo rationibus
.1. definitionibus huiusmodi ratio partium inest, in quibusdam uero inesse non oportet.
qd si uelis oẽs diffinitiones comprehendi, R. non semper opus esse, ut diffinitionis partibus
redeant per re ipsa distincta, sed saltem ratione, ut ex eod. cap. colligitur
ubi, inquit species formam esse solum per rationem .1. ratione distinctas, formam uero appellat
quidditatem, et uti qd ẽ de essentia:

Ad 2am dr. ẽ ibi per causam formalem non intelligi formam phis., ac proinde
nihil facit ad argumentum, sed formam quae pertinet ad diffinitionem, ut inquit
eod. loco neque in ratione in infinitum abitio esse pot., ratione aut rationis intel-
ligit Aristoteles definitionem, mens aut Aristotelis solum ẽ, qd non dentur infinita predicata
essentialia unius rei, aliter illa non faceret, qd latissime constat in hoc post.
de Auerr. qd senserit non curamus, cum ab alijs defendatur ab hac ca-
lumnia, ab alijs uero redarguatur: ad 1am rationem dicendum ẽ mai. sin. uelit
ab eadem forma una realitate, quae tn. constet partibus formaliter distinctis non posse
sumi prius, et posterius, neganda ẽ cum in Angelis in qq nulla ẽ realis
compositio, sed tm. rationis, et metaph. inueniamus prioritatem, et posterioritatem
propter solam distinctionem formalem, prius non ens Gabriel ẽ substantia, quam
Angelus, si uero sermo sit de forma una simplici totius compositionis expertem,
qualis solus Deus, ẽ concedenda, et neganda ẽ consequentia, quia cum unitate reali
formae stat distinctio formalis sed quam accipiunt diuersi gradus,
Aristoteles uero citatus in argumento non dicat formam uegetabilem, aut sensitiuam,
quae praecessit in embrione manere in hoie simul cum aia rationali, sed ex
pellit uegetabilis, aduenit quia sensitiua eam uirtualiter continens, si
militer per aduentum rationalis quae oẽs continet aiãs eminenter expellit sen-

sensitiva, ut dolent Alb., Ther., et alij, ut infra videbimus, confir
mao eiusd min. solum probat qd nos dicimus: Ad 2am pot absolute
negari mai. nam, ut in tract. de divisione ait Boeth. quo for. per
fectior e eo plures perfectiones, et operationes ca e, nam quo per
fectior e magis accedit ad Deum, q per unum, simplicissimamque
nam rem omm ca, et princip e, qd et in potentijs vitalibus fit
nam intellus qui sensibus perfectior e omn obta percipit, et aliqd amplius
nempe vle, cum sensus sit singularium, et e ca operationum spe dis
tinctarum, sic et una forma pot ee princip multorum perfectionum diversa
rum rone, v.g. for. equi e ca quantitatis, mobilitatis, vegetabilitatis, et sensationis,
quantitatis, ut for. subst. vegetabilitatis ut for. viventis, sensationis no, ut for.
animalis, eadem tn for. sub diversos gradus rone distinctos. Ad ultam
confirmationem dr sub identitatem perfectionum indicandum ee de for. gnc
ubi fuerint eaedem perfectiones genericae, eaed for. generica et no specifica, at
no quantitatem, vegetabilitatem, sensus, et alia q in argto adducunt ee perfectiones
tes genericas, n specificas, et sic n arguis in equo, et lapide mi eande
form in gene eo quo n sequitur tot ee formas mo in quolibet corpo, quot
gradus quidditativa:

Utrum aliter praeter form specificam admittenda sit for corporeitatis. Art. 2.

Partem affirmantem tenet Avic. 1. lib. suffic. cap. 1, Scot. in 4. d. 11. q. 3.
Tromb. Ant. Andr. 7. met., hic q. 17. illo. 2. et in hoc idem tract.
Henr. Gandav. quodl. 9. q. 2., et 8., Rich. in 4. d. 11. q. 2. Mairon.
ibid q. 4. Barg. in 1. d. 8. q. 2., Joseph. Angl. in 4. q. 4. de corpore
corporis Xi in sacra. ar. 2. Tartar. in reportatis ad 4um sententiarum
Scot. quam ee opinionem omnium DD de Anglia, et omnium parisiensium
ait Argent. in 4. d. 13. ar. 1. post 2am concl., tenet Aeg. D.
Bon. in   d. 12. ar. 1. q. 3. qui ait mam fuisse creatam sub
for corporeitatis q dat ee incompletum cum ordine ad formas q dant

ēē completum. Nipphus 1. de genere ad text. 77; citatq. per Alb. Mag., et hijrcone. Favet et Plot. Ennead. 2. lib. 4. cap. 12., et lib. 7. cap. 2. Est tamen hoc inter Avic., et Scot. discrimen, qd ille existimet ex forma corporeitatis, et mā 1ª componi corpus de statu substantiae, talemq. formam reperiri in oī ente nali, ēēq. mā coaevam ingenerabilem, et incorruptibilem a solo Deo productam, et eiusmodi compositum ēē subiectum in quo formae aliae specificae recipiant, statq. generatio, et corruptio. Scot. vero ex tali mā, et forma constituit corpus, qd est altera pars viventis, et ponitur ab Arist. in defoē aiae, cum ait aīa est actus 1us corporis organici &c. ideoq. formam corporeitatis solum in viventibus admittit, quae fit corruptibilis cum per resolutionem viventis, et genōem alicuius elementi abijciatur; In non viventibus autem solum unam formam substantialem admittit.

Fundamentum Avic. est qz mā non pōt ēē subiectum genōis, neq. forma substantialis nisi sit extensa, extensio autem cum fiat per quantitatem quam non putavit recipi pōe in mā nuda, sed in compositō supponit ens actū, et compositum ex mā, et forma, danda est go forma corporeitatis ex qua, et mā tale fiat compositum qd sequatur quantitas extensio, et in quo fiat genōo.

Fundamentum vero Scot. fuit qz oē ens nale est corporeum, et quantum, formae vero animarum maiori ex pte indivisibiles sunt, et inextensae, et ideo eas dare non pōe extensiōem, et corporeitatem credebat, ideoq. formam corporeitatis induxit a qua habeant ēē corporeum, et extensum. Probatur vero haec sententia, viventia dividuntur in corpus, et aīam, ut pēt ex defoē aiae sup. adducta, et ex illo Pauli, corpus qd corrumpitur aggravat aīam, sed corpus non significat solam mām 1am, qz tunc et in elementis distingueremus corpus, et formam, qd falsum est, non mām cum accidentibus, nam haec sunt extrinseca substantiae, go mā cum forma corporeitatis. 2o si non sit forma corporeitatis sequitur cadavera genita ex viventibus eiusd. speciei ēē speciē diversa, qd tamen non est, probatur sequela, nam cadavera natiss de cantis generant mō frigore, mō calore

g° n̄ cū diversis spē erunt esse diversi spē. 3° sequeret' corp⁹
X̄ⁱ mortuum n̄ fuisse idem q̄ vivum, neq; verbum divinum in morte
assumpsisse formā cadaveris, eius⁹ qȝ in resurrectiōe dimisisse, q̄t ē
D. Damasc. cōīe receptum dicentem verbum divinum nihil dimisis-
se cor̄ q' assumpsit. Praeterea sequeret' corpora sanctorum n̄ ēē ve-
neranda cum nihil cor̄ proprium habeant, sed solum māa orbis
coēīr sub formā cadaveris. Ult° ex Arte. 8. phys. t. 4. ōē q̄d
se ipsum movet constat duab⁹ partib⁹ altera movente, altera mota,
sola māa in actu n̄ pot ēē pars mota, ut docet Averr. 3. de cœlo
com. 18., et 30. q̄i q̄d movet' debet ēē ens actu, g° māa cum formā
corporeitatis

Clo. in nullo ente natur. dat' formā corporeitatis distincta a formā
specifica. hoc ē fere ōīum q̄ art. praecedenti p̄ unitate formae stati
sunt, specialiter Alb. Mag. 2. p. summae de hoīe, Aegid. 3. p. q. 9. 50. ar. 5.
Herv. q. 5. de unitate formae, Sonc. Iave. Burid. ad 7. et 8. lib. metaph.
et alior: pot' qȝ eisdem rōib⁹ confirmari. Deinde et ex Arte 5. phys. cap.
1., et hoc lib. cap. 4. ubi asserit subiectum gnōis ēē ens potē, sed māa
cum formā corporeitatis facit ens actu, g° compositum ex utraq; n̄ pot ēē sub-
iectum gnōis, ut dicebat Aric.: 2° adversus eandem nullum indiuum con-
tinet' sub aliquo gnē quin contineat' sub spē, sed compositum sin-
gulare ex hac māa, et formā corporeitatis ē indiuum corporis in cōī,
g° et' continebitur sub spēb⁹ inferiorib⁹, et ex cōiti n̄ erit distinc-
tum re a compositis ex māa, et fris specificis. nam ostendit q̄' ex
potē remota, et actu n̄ pot' fieri unum, sed q̄q ē potē remota ad
[illegible] induuitem, g° n̄ pot' ex utroq; fieri unum p̄ se.

Deinde D. Thom. Arte cap. 3. huius lib. asserit gnōem unius ēē
corruptionem alterius, et viceversa, sed si moriente hoīe maneret in cada-
vere eadem formā corporeitatis, nullaq; de novo adveniret, dat' corrup̄
sine gnōe, g° eq. Praeterea cap. 4. inquit gnōem, et corruptionem
ēē mutationem totius nullo sensibili subiecto manente, sed māa cum formā

corporeit.s e' subtrar sensite, g° n' manet mortuo aiali. qd si videat
cum Archang. in suis dividoibz subtrar sensite primi ab Arte ꝑ
subtr completo, et specifico, quale n' e' nisi cum fra corporeit.s, exin
sequi' alteroes factas in cadavere n' ee vere alteroes, cum n' sint
in subto sensiti, eadem namqz mo sumpsit Artes subtrar sensite
in gnriis, et alteris diffoibz:

Adversq vltimqz, fra specifica ut puto, eqms pot dare ut ipsi
concedunt, ois gradq intermedios. ut vegetabilis, mixti, corporis, et
caeteros, g° et dabit gradum corporeit.s, nulla n' diversa roe appa
ret: Ulto corps sepat in qd sstinetqr ad eentalem diffoem infe
rioris cum quo sit, ac ppia e' idem realiter cum suis speciebus, et diqs
praesupponit Artes. 7. met. x. 18. ait eandem ideam ee gnris, et dria,
sed si admittat fra corporeit.s nescio distinguit realiter n' suis speb
g° ea reijcienda e', ppter min. nam qd contiet aliqd reale, qd n'
continet ab alio distinguit realiter ab illo, sed spes inferiores conti
nent fras sprios distinctas realiter a fra corporeit.s, quas n' continet
corps in coi, g° distinguerent realiter ab illo.

Fundam Avic. falsum e' nam ut q. 3. videbimq fra unit mia
nude nullo interveniente accnte, ut copula, et ca unionis tbz sil tempo
re, posteris tn n' adsit quantitas, et reliqua accidentia requisita ad fram
specificam. Similiter fundam Scot. nam fra indivisibiles in se dare
poni ee corpoream, et divisibile ut art. sequ. videbimq. Solvo. 1. arg.
postulabat qd in coi usu loquendi, et diffoe aie noie corporis sig-
net, cum tn id sstineat ad 2. lib. de aia, supponat mo ex. Arg.
in. 4. d. 13. q. 1a ar. 3. Greg. in. 2. d. 16. q. 2. ad argtm 4am etiam,
et alijs corps dicere mam connotando organa vite capacia, apta
ad exercendas opones vitales. Ad arg. g° concessa mai., ad min.
dm e' corps dicere mam 1am cum accntibz necijs ad organa q tbz
sint extrinseca forti sequnto, n' tn sunt extrinseca connotato, et
ideo corps n' appellat mam n' univeraliter qi caret organis.

Qum atq. retorqui pot in flot. maius. n. absurdu ut omnium uiuentium Cadauera ee eiusd spei, ut lignu aridum, Cadauer hois, et leois qd ex opsie flot. sequit, cum dicat in illis manere forma corporeit q e in oibs eiusd spei, quam cadauera uiuentis eiusd spei differe deberem. R. 2o cum Conet. 1. p. q. 76. ar. 4. et 2. lib. de aia. Cap. 1. q. 7., et Doct. Fons. 5. met. q. 14. sect. 5. ad 3um in pductioe Cadaueris n spectandas ee cas per accidens, utrum s. quis morbo, ferro, suspendio uitam finiat, sed cas per se, s. dispoes imediate disponentes ad forma cadaueris, iuxta quam diuersitatem dici pot cadauera spe differre, quas ois Conet. reducit ad 4. roe 4. primarum qualitatum, quarum excessu moritur uiuens, et fit cadauer, dici et pot cum eod Conet. ee eiusd spei, cum ca cadaueris modificet Rt dispoibus uiuentis preexistentibus q n excedunt latitudinem hois specificam, cum tn hoies heant diuersas admodum complexiones ppter uariam 1arum qualitatum pportioem.

Ad 3um negada e 1a seqla, nam, ut inquit Ambros., ut refert de Consecrae. d. 2. Capite oia idem Xi corpus qd ex uirgine sumptum e, e passum, et sepultum, resurrexit, et in celum ascendit, qd ut saluet D. Tho. quodlib. 4. ar. 8. cum putet corpus uiuum, et mortuum, ee aequoce corpus, recurrit ad identitatem suppi, cui tam corpus uiuum, quam mortuum uniebatur erat, dum tn sufficere ut dicat idem, identitatem nae, q e pte figuram corporis, cum organis q hebat: 2a seqla concedenda e cum theol. coir, qd n repugnat Damasc. loquitur n. de his tm, q ptinent ad integritatem humanae nae, nam qdam alia de nouo assumpsit, quadam dimisit, nam cum nutriebatur sibi uniebat qd in substam conuertebat, et dimittebat, qd actioe caloris natis deperdebatur: Vlta seqla negada e, sufficit tn illam mam fuisse aliquatam diuorum ptr, illisque rursus uniendam, ut eam ueneremur, n solum dum retinet forma cadaueris,

sed et in cineres redactam. Ad vlt^um dr̃ mentem Arẽis saltem fuisse, ut in iis, q̃ a se mouent, q̃a sunt aialia det vna pars integras, q̃ moueat ceteras, n̄ n̄o sp̃m ẽẽ, q̃ moueat, et maiã, q̃ moueat, nam hoc negare n̄ p̄ỏt grauiã, et leuiã a se ipsis moueri, cum constent mã, et fõã, et fõã p̄ỏt ẽẽ mouens, mã n̄o mota.

Vtrum in hoĩe sint plures aiæ
Art. 3:

Relicta hac in re Manichæ. heresi, q̃, ut refert Aug. in lib. de duab9 aiab9 cap. 12. et 6. lib. c̃ faustum cap. 8., et 10. sup Gen. ad litt. cap. 14. dicebant in hoĩe ẽẽ duas aiãs, unam bonam, alterã malam, quam ante secut9 fuerat Isidor9 Basilidis filiq, ut affirmat Alexand. Clem. lib. 2. strom, nam damnata ẽ in Concilio 8. gñali actiõe. 10. can. 11. fuit hac in re sentiã platon., ut refert s. Tho. 1. p. q. 76. ar. 4., ut uĩ in timæo, et de republ., philon. Alexan. in lib. q̃ deterior potiori insidiat^r, Galen. 7., et 8. de placitis, hip pocr. item, ut illis tribuit Auerr. lib. 3. de partib9 aialium cap. de corde, et pythagoreorum, ut autor ẽ Clem. ubi sup^a, Ochã. quodl. 2. q. 10, et 11., Iandu. 1. de aiã. q. 12., pauli Veneti in summa de aiã. q. 5., Zimar. 3. de aiã. ad 1um. x. cum proclo, themist. et Academicis, et 2. de aiã. x. 30. cum simplic., quor alij dĩt in hoĩe dari triplicem aiãm, vegetatiuam, sensitiuam, et rõnalem: Alij, ut Ochã. duas, alteram corruptibilem, q̃ educat^r de p̄õr mã sic cui9 hõ gnĩet hoĩem, q̃ sit sit vegetatiua, et sensitiua, alteram intellectiuam, et ĩmortalem creatam a Deo, neq eductam de p̄õr mã; q̃ sentiã, ut bene notat Bened. per. lib. 4. in genesim q. 2. n̄ ẽ heretica, neq in citato Concilio damnata, q̃re immerito cam erroris damnauit Banh. in 1^am p̃ẽm tho. 2. max^e cum a Catholicis autorib9, et post illud Concilium defendat^r.

Obi 1°, duo c'ria in eod' subj'o ee n' p'sunt, sed in hoie re-
periunt' duo act' appetendi opp'i, ut experientia p'et, et Obi ex
illo Pauli aliam legem in membris meis repugnantem legi men-
tis meæ, g° danda sunt duæ aiæ rōe quaz duo illi act' oriunt.
2° ex spualē, et incorrupt'le dare n' p't formā eē corporeā,
et corrup'le, aiā rōalis ē spualis, et incorrupt', g° n' p't hoi con-
ferre eē corporeum, et corruptum, g° alia fra ē a' qua hō id hēt,
si rñdeat' fraī rōalem virtualit' continere illud eē. corporeus
hoi, sic objicit', quamvis cpo's virtualit' ē in cō n' denoiāt subjc-
tū' illi formalit' adsit, quemadm' b' pōē vitalis continéant virtualit' in
aiā n' denoiant subjectū nī illi insint, ut p'et in catulo ante. 7.
diem, q' n' dr' hēre pōtiā ad videndum, quamvis ea virtualit' in eius
aiā contineat', si rursus dicat' corporeum formalit' conferre hoi p'
aiām, n' hī' cō eam dicendam corpoream, q' cpo's forma n' denoiat
suam fraī, ut n' dr' albedo alba, neq' aiā aiāta, rursus obij-
cit', g° saltem sicut albedo ē fra albi, sic aiā rōalis erit
corporeitas, et corruptibilitas a' qua hō dicat' corporeus, et corruptus,
q' minus dr' aiā. 3° nī' dēt' fra corruptibilis, q' educat' de pōa mat'
saluari n' p't' dicitur Aris. Sol, et hō generant hoiem, g° danda ē,
Obi aiā, ut p'et ex superioribus fra ē termin' quo generis, et con-
sp'di ad productionem totius, sed aiā rōalis, cum sit spualis, et
a' Deo creet' ab hoie generante n' attingitur, g° alia q' attingat'.
Ult° ut sup' ex Arist'e dictum ē prius in mā indicat' fra vege-
tabilis, dein sensitiva, ult° rōalis, q' si rectius, ut sup', prio-
rem corrumpi ad introductionem sequentis, q' oē corruptio ē p' c'rii
ad disposes ejus, cum qq' conservat' fra, sed illæ, q' dant' in instanti
generatois humanæ, tūc n' sunt c'riæ ejus cum qq' conservabat' fra
sensitiva p'cedens, imo potius ad p'fectius temperamentū' reducta,
g° p' eas n' expellet' fra p'cedens: Accedit q' corruptibilitas
ē q'dam putredo, quis aut' hois generationem putredinē dixerit.

Ulo. in hoie una tm e aia roalis, q dat illi ee vegetabile, sensitivum, et roale. q e cois intellectum sacrarum literarum ad illum locum Genes. inspiravit in faciem eius spiraculum vitae, et factus e ho in aiam viventem ex quo lo Caiet., et Bened. Per. eam sententiam inferri, et B. Aug. ubi sup., et de ecclesiasticis dogmatibus, et de quantitate aiae cap. 3., Damasc. 2. de fide orthod. cap. 12. Greg. Nyssen. de creatione hois cap. 15., Isidor., et alior. patr., Theol. et cois in 2. d. 16., Alens. 2. p. q. 6. memb. 2., D. Tho. 1. p. q. 76. ar. 4; Scot. in 4. d. 11. q. 3. ar. 2., Dur. d. 10. q. 2., Argent. d. 13. ar. 1. et 2., Henrici de nmt. stat. q. 2., Aegid. in 1. d. 16. q. 1., Baconi ibid. d. 8. q. 2. §. hanc roim ubi cca citat Greg. Ariminen., Concir., Scot; Parisienses, et alios. Abulens. in cap. 22. Mathaei q. 238. Guillelmi Parisiensis tract. de vitiis, et peccatis et Aug. in cap. 5. ad Galat. et alibi; inter pps Arist. 1. de aia t. 66. et 91., et lib. 2. t. 31. Plot. Ennead. 2. lib. 5. cap. 1., Avic. 6. naturalium pe. 1. cap. 3., Aver. ubi sup., Thomas a Vega sup. Galen. de locis affectis lib. 3. sect. 1. Valesij lib. 4. Diversorum cap. ult.o, Thomas de Garbo, Cardani de coibus alimentis lect. 39. et 54., Fernelij lib. 7. Phisiologiae cap. ult.o, Alber. Mag. tract. 1. de hoie cap. 1: Ea pbr 1.o ex Arle. 2. de aia t. 31. ubi ait priores gradus aiae contineri poa in inferioribus, qt aut continet poa n e q se separatur ab eo in quo continet, go gradus vegetandi, et sentiendi n sunt in hoie distincti a roali. Qo

Dein roe. Id qt e ult.um in compoe e 1.um in resolue, go si in hoie sunt tres aiae realiter distinctae, quando in morte sensitivum recedit vegetativa, et sensitiva roalis, sic in corruptione abeunte roali manebit sensitiva, et hac desinente manebit vegetativa, qt bz concedat Assistatus relatus a Cardano ubi sup. saltem quo ad vegetativam, tn experientiae repugnat, nullum n. ops vitae, aut sensus in cadaveribus apparet:

Qo ut experientia ppt, operaes aiales remittunt p inten-

intensionem vitalem, et vice versa, hoc non aliunde provenit, nisi ex unitate animae, quae per omnes potentias operatur, et cum sit virtutis finitae non potest tantae efficaciae per diversas potentias operari, ergo: 3° non minoris virtutis est anima rationalis, quam anima bruti, sed haec dant suis compositis esse, vitam, et sensus, ergo anima etiam rationalis dabit homini, ac proinde superflua erit quaelibet alia forma: Ult° anima illa forma cederet cum nisi esset completior, ergo non relinqueret capacitatem ad animam rationalem, contra dici, quod anima, illud compositum esset diversum sub ratione perfectius quolibet bruto, ergo completior, anima est quae ex dispositionum proportione colligimus rerum, et earum perfectionem, sed illud compositum requirit easdem dispositiones, quas homo, ergo est ceteris animalibus perfectius. Rogo denique si per hanc formam conservaret, loqueretur ne conveniret aliis hominibus, gauderet homine, an non. quae cum sint absurda et ex praedicta opinione sequantur omnino reijcienda est, dico est igitur animam rationalem formaliter in se continere omnes gradus superiores formarum physicarum, quatenus probat compositum esse corporeum, mixtum, corporale, vivum, sensitivum etc. Insuper etiam principium quo probat homo rationaliter, quando vero Aristoteles, D. Tho., et alii dicunt animam vegetativam, et sensitivam contineri virtualiter in homine loquuntur de anima vegetativa plantae, et sensitiva bruti, quod ut docte ait Albert. 2 p. summae de homine continetur virtualiter in anima hominis, quia species perfectior virtualiter continet species imperfectiores, gradus autem perfectiores formaliter continet, + superiores quia omne superius formaliter includit in inferiori:

Secundo arguitur. supponere videntur omnes actiones vitales subiectari in anima, aliter non possunt propter dictam, cum debeant inesse eidem subiecto secundum eandem speciem, et potentiam, cum ergo actiones spirituales mediante intellectu, et voluntate in ipsa anima subiectentur, quare non per organa corporea exercentur in ipsis organis, ut alibi ostendemus: Velle, et nolle per voluntatem, et appetitum sensitivum, non

sunt dxxū, dum tn̄ quis idem ē obtū utriusqȝ. v.g. appetit
voluntas abstinere a cibis, actus dxxus cēt si voluntas nollet absti-
nere, sed vellet uti cibis, et qr̄ appetitus excellet actum quo vult
uti cibis dr̄ dxxus actui voluntatis cum tn̄ n̄ sit, et quamvis foret
absurdum n̄ ē dxxos actus excedere p diversas poās. imo, et p
eandem in diversis subtis ut pꝫ in Sole, q p eandem lucem, et
calorem ceram liquefacit, lutum uo exsiccat.

Ut ad 2um rndeat̄ supponendum ē ex Metaph. oēs gradus ēenti-
ales entium phys. desumi ex mā, et fā n̄ quæ realitr distinguunt̄,
ut pꝫ in roali hois, qd cum sit idem cum hoie, ac p in corpore-
um distinguitr realitr ab aiā q ē eius forma: hoc posito ad arg.
negatur mai., et ad pboēm bene rndt̄ Caietān ē cum D. Tho. q. uni-
ca de spuali creatura ar. 3. ad 16., ad confirmoēm uo distinguen-
dum ē hoc sū n. sensus sit n̄ sufficere virtualem continenti-
am effis in causam absqȝ actuali comunicōē, ut denoīet subtum con-
cta ē contra, nam aiā roalis separata virtualitr continet ve-
getativum, et sensitivum qr tn̄ n̄ coīcat illud mā, n̄ dat denoīoēm:
si uo sensus sit n̄ sufficere cām virtualitr continere effēm, ut illud
pōt coīcare negā ē, pbus n. nullius creaturæ cē continet formalitr, sed
tm virtualitr, et eminentr, et tm illud coīcat; hoc tn̄ differt inter
cām formam, et efficientem, qd hæc mediante actōē dat aliqd a se
distinctum, hæc illa uo imediate se ipsam coīcat p unioēm ad sub-
tum, quo pacto aiā roalis, se mā coīcando causat corporeum, sen-
sitivum, et reliquos gradus ēentiales hois: ad ultam replicam dr
disparem ēē roēm in fīs accidentalibus, et ēentia substantialibus, nam
effēs formis accidentalium q ē concretum fīā n̄ ē qd diversum sal-
tem ēentialitr a fīā, ut pꝫ in albo, et albedine: q effēs tr
solitr reperiat̄ in fīs substantialibus dat tm aliud a fīā causatū
nempe ipsum compositum physicum, l, et gradus metaphisicus, q a fīā
denoīat̄, v.g. effēs formis aiā roalis ē hō, l, roale a qq cum

realiter differat, n. vero ut abstractum a concreto n. opus e, ut si homo e rationalis aia sit rationalitas, neque si homo e corpus aia sit corporeitas sed sit forma physica a qua oes hi gradus desumunt, quamquam et n. necesse appellare cum D. Tho. aiam corporeitatem, i. formam a qua desumitur gradus corporei

Ad 2um negando e minor, et ad probationem dico n. requiri, ut forma producatur, sed ut coexistat per generationem, ut supra dictum e, atque ita licet aia rationalis n. attingatur quo ad ee absolutum, attingi tn. quo ad ee, et modum, quem hit in corpore, ut docet Conim. 8. met. q. 13. Ferrar. et Caiet. quos citat, et sequitur Banh. 1. p. tho. 2. q. 79. ar. 2., et q. 76. ar. 4. dub. 1. Ad ultimam obiectionem bene ibid. responsum e, ad obiectionem D. cum D. Tho. corrumpi formam embrionis n. quidem propter contrarias dispoes, sed propter adventum nouae formae perfectioris precedente qua perfectiore explet capacitas mie, nec mirum e si corrumpatur embrio n. per contrarias dispoes, sed per perfectiores, nam cum illud sit ens imperfectum, et n. nisi ordinatum ad generationem aialis perfecti et per adventum perfectioris dispoes, forma que substantialis corrumpitur, cum iam iam attigerit finem sue operationis, nempe introductionem formae perfectioris, generationem que hominis.

Utrum in compositis Etherogeneis sit una forma totius, et partium, an singulae partes singulas heant formas. Art. 4

Galenus cum Plat. quos refert Conciliator diff. 38. triplicem aiam in tribus praecipuis corporis partibus statuebat, aialem in cerebro, vitalem in corde, naturalem in hepate: Et quoad oes partes etherogeneas affirmativam sequitur Scotus Auerr. 12. met. com. 17. Scot ubi sup. Anton. Andr. 7. met. q. 17. eam tribuit Cardano Iauellus ex electione 307. numero 9. Fauet D. tho. in 4. d. 44. q. 1. ar. 1. qtur 3. ubi partes Etherogeneas appellat specie distinctas, et 1. p. q. 11.

ar. 2. ad 2um ubi ait in toto etherogeneo quamlibet partem carere parte totius, et in opusc. de ñ̃ mis cam ut Arti tribuere (ardor) in lib. de corbus alimentis, quam Arles in lib. de coi aialium motu ait hoiem ee instar reipub. in qua Rex ñ in quolibet loco, sed in principio residet, sic aiam in prestantissimo corporis membro, quod apud Arlem e cor sedem hre, et in lib. de senect. cap. 2s et lib. 3. de partibus aialium cap. 4. primum sensus ee in corde. Obi 1o. autoritas Arlis 8. phys. x. 30. dicentis oe uiuens, quod se mouet diuidi in partem mouentem, et motam, q ñ sint continuae, et hoc lib. cap. de actoe requirit ad actoem tactum quantitatiuum, et ñ continuitatem, sed ut experie compertum e, pes etherogeneae uiuentium in se inuicem agunt, et patiunt, go ñ sunt continuae, et ex consi diuersis spe sois actuant: 2o. idem manens idem semper causat idem, go si ead e pars totius, et partium eedem erunt dispoes, eedem por. eadem operoes oium, quod repugnat experie. nam aliae pes sunt durae, aliae molles, ut carnes, et ossa. aliae calidae, aliae frigidae, ut cor, et cerebrum &c, go. 3o. eadem pars ñ sibi molit interitum, sed mutua actoe cordis in cerebrum, et cerebri in cor dissoluit complexio requisita in illis partibus ad conseruoem ad fram, go distincta pars reperit in unaquaque.

Cum uariae sint pes in aialibus de qq pot ee controuersia iuxta singulos p ctoes uidebimus. 1a cto. pes etherogeneae, ut carnes, ossa, nerui, cartilago, et sites informant ead pars totius, et nulla alia. haec e D. Aug. de quant. oiae cap. 33. Greg. Mag. in Ezech. hom. 17, Greg. Nys. de opificio hois cap. ulto, Alensis .2. p. q. 59. memb. 2. §. 1., D. Tho. 1. p. q. 875. ar. 5. ad 3um et 76. ar. 4. 2 Gent. cap. 64, Greg. in 2. d. 16. q. 2. ctoe 3. Dur. in 4. d. 42. q. 2., heruei in q. de plud. fiarum, Caiet. 2. lib. de aia. cap. 1. Conc. 8. met. q. 10. Soti. 5. phys. q. 10 ad 8um.

Plot, Scalig. locis citatis, et aliorum. Probatur 1o ex Arist. 1. de aia. x. 90. ubi ex eo probat non esse plures formas partiales, quia non posset forma una ex eis, et 2. de aia cap. 1. animam definit actum corporis organici, quo informat omnia, et singula organa, aliter non esset corp. act., et eod. lib. x. 9. inquit manus, ossa, et alias eiusmodi partes sine aia dici aequivoce, non univoce, quo informant aia, quae est forma totius: Probatur deinde ratione, aut partes singulae informant solo forma totius, et suis proprijs, aut solum proprijs, neutrum est dandum, quo 2s. Probatur minor in primis quod non solum proprijs, nam ex eo sequeretur totam mam non informari forma totius, quod sine probo totum habere partes actuales, et reales non dici informari ab aliqua forma ni pars aliqua informet, quo si singulae partes ma non informantur forma totius, nec tota ipsa ma, ac proinde compositum non erit ens per se, sed aggregatum ex pluribus compositis partialibus ordinatis, ut domus. Probatur deinde quo ad aliam partem nam, si, tunc forma partis praecederet, si forma totius, non forma totius, nec tota una nam cum sit ultima perfectio corporalis, qua quam totum actuat, et ponit in esse debet reliqua omnia supponere, non forma partis nam cum per eam pars sit in specie, habet omnia propria suarum operationum frustra ponitur forma totius superveniens.

Deinde forma totius si singulas partes informat frustra requiruntur formae partiales, cum illa sit sufficiens ad operationes vitales, quae ipsae exercent, probatur speculatione in homine, cuius aia, ut docet Aug. lib. 5. de trin. cap. 6., et cum eo omnes Theol. est tota in toto, et tota in qualibet parte, ac proinde frustra ponuntur formae aliae partiales.

quidam in quodam solum partibus animam constituebant, cum caeteris vitam convenire dicebant, verum hi coincidere vnt cum Plat. qui aiam ponit in corpore, ut motricem, non ut formam, et facile convincuntur, quia operatio vitalis non exercetur, nisi per organum vivum, sed nos experimur sensationem in omnibus partibus corporis, quae in omnibus est aia dans esse vivum, et sensitivum. Autem Alij sunt intelligendo quo ad

BIBLIOTECA NACIONAL DE LISBOA

prija opõim uitaliũ . i. aiam peculiari vie ẽẽ in corde, q͡r ẽ primum uiuẽ co:
uiãy aliis membris pprijs opõs uitales, et calore, sẽ tñ ẽẽ in aliis, itaq̃ in cor:
de ẽ. ut motrix, in toto corpore, ut frã. Ad autẽm ex lib. Phy. ut cũ fornm ad
eum liim satis ẽẽ diuisiãm scdm uirtẽm . i. q̃d pars mouens habeat aliã uirtute ab ea
q̃ mouetr, ut fit in corde, q̃d ẽ calidius cẽtis pˢ. et hac vie dici pot n̄ continu:
um cum illis, q̃r uirtᵘˢ illius discontinuatr, neq; ipsis coĩeatr . Ad liim ex
cap. huiᵘˢ lib. dm rolle eo lõ Alem, ut agens et patiens semp se tangant, sed ne
sint indiuisibĩ, ut volebat Democritᵘˢ, ãn subjunxit, nihil refert diuidere q:
dẽ dum continuum, aut diuisibile sit, q̃si dicat ad patiendũ n̄ reqritr actualis
diuisio quantitatiua uniᵘˢ ab alio, sed sufficit q̃d sit diuisibile, et hinc unã
pẽm diuisam ab alia, q̃ ẽ expositio Rẽphi ad eũ liim. Ad 2ᵐ dm quo
res pfectior, eo plures hire operãs, ad qm iux illas exigere dispõẽs, et põas,
q̃re cum tot sint opõs aĩe vitalis re quirere diuersas dispõẽs, q̃ cõicatẽ sunt
à seminali uirtẽ operante ut à diuĩa arte dirigr; ut. n. ait D.Th. in 4.
d. 44. q. 1. a. 2. q̃la 1. aĩa hr se ad corpᵘˢ aiatum, sicut ars ad artificiatum
et ad pᵉˢ ejus sicut pars ad sua instrumẽta. q̃d uº attinet ad opõs, cũ illẽ
n̄ à sola aĩa immedᵉ. elicianitr, sed mediantibᵘˢ põis, ideo in diuersis põis
organis diuersos elicit opõs, q̃r diuersas ibi hr põas, sic ordinante Deo ad
nãm aliis accommodatẽ. Ad 3ᵐ ut cũ sãit. 2 de Aĩa cap. 1. ejsdẽ
corruptõim n̄ fieri pse ab aĩa, sed patius, nã ipsa ita membrorũ q̃litates
temperat, ut ad accommodatã complexõis pportõim reducat, ex quo Pythagoreis et
et aliis occasõim dedit appellandi aiam harmoniam; aliqn tñ humore aliquo,
aut qualitẽ exorbitante à nãli statu causari aliquã corruptõim pretr inten:
tõim tñ nã aliẽ, q̃ ẽ ipsa aĩa, q̃ partiũ constructõi maxᵉ. studet, cũ ex iis sua depen:
deat. Si tñ apud aliquos aa. inueniatr pᵉˢ eterog. spẽ differre, intelligẽdi sunt
de impprĩa dria pp diuersitẽm specificã accidentium, q̃ requiruntr ad diuersa orga:
na, ut explicat Sot. 5. Phy. q. 3. ad 8ᵐ et Ioqr Capr. in 2. d. 15. q. 1. ad 6ᵐ Jauel.
de unitẽ. form. q. 18. et aliis.

2ª. ctõ. 4ᵒʳ humores . i. sanguis phlegma, atra, et flaua bilis n̄ aĩã totius, sed pprijs for:
mis informãr. ẽ D. Thẽ 1. p. q. ult. a. 1. ad 3ᵐ in 4. d. 2. in expõẽ litẽ. et q. 1 t.

5. q. 4. a. 1. Alb. lib. 3. de Anima, Capr. in 4. d. 10. q. 2. a. 3. ad 4m. q. iam citatam, Sot. ib. q. 1. a. 2. Dur. ib. q. 1. et d. 44. q. 1. Bonav. ib. 1. p. dist. q. 1. Rich. q. 2. Palud. q. 1. a. 2. Bassolis q. 1. a. 2. Abul. paradoxo 2. cap. 40. Concil. Conimb. 3. Vales. 2. lib. controversiarum cap. 4. ex Senec. lib. 2. naturalium quaestionum et Gal. lib. 2. de Alimentis, quorum aliqui licet de solo sanguine loquantur, de aliis etiam intelligendi sunt, cum maior ratio videatur ut sanguis sit animatus, quam alii humores. Probatur deinde ex illo 2. de partibus animalium cap. 10. sanguinem nullam esse partem animalis, et de Hist. animalium cap. 13. sanguinem contineri in venis, ut in conceptaculis, nec sentire, ut excrementa, et lib. 2 de partibus animalium cap. 3. de somno, et vigilia cap. 3. de senectute cap. 1. sanguis ait esse ultimum alimentum, quod etiam de aliis humoribus dici potest, nam atra bilis splenem nutrit secundum Gal. lib. 4. juvamentorum cap. 2. et Lac mamillas, chylus ventriculum ut docet Cardan. sup. Hyppocr. de cibis alimentis text. 66. Lect. 59. et de omnibus humoribus, lacte in fame, idem concedit Concil. Conimb. 3. Tunc sic argumentor. Alimentum, ut hoc lib. ait Arist. debet esse dispositum alito, et in potentia ad formam illius, humores maxime sanguis sunt alimenta animalis, ergo informantur propria forma, non anima totius. Nec valet responsio Banhesii hoc lib. q. 8. a. 5. dicentis quemadmodum elementa sunt partes universi et tamen convertuntur in mixta, quae sunt universi partes, sic licet humores sint partes animalis, posse converti in alias; nam universum non est unum per se, sed unum ordine, et partes ipsius constant formis substantialibus specie diversis, secundum quas fieri potest mutatio substantialis, at vero unum per se, una tantum forma constans, quare mutatio unius partis in aliam erit accidentalis, et tamen nutritio est mutatio ad substantiam, ut cap. 5. ait Arist. Nec etiam 2a eius responsio satisfacit, scilicet sanguinem informari solum anima quoad gradum vegetativum per nutritionem, non quoad gradum sensitivum, quia nil aliud erit informari de novo quoad aliquem gradum, quam recipere dispositiones accommodatas ad exercendas operationes tali gradui convenientes, et ex consequenti talis mutatio erit solum accidentalis. Praeterea quia aliquae partes nutriuntur sanguine quae non sentiunt, ut docet Arist. 2. de Anima, ac proinde in illis neque secundum gradum sensitivum erit transmutatio, neque nutritio, quod tamen est falsum.

Secundam huic oppositam tenet Caiet. 1. p. q. ult. a. 1. et 3. p. q. 5. a. 2. licet 2. de Anima cap. 1. nobiscum sentire videatur, Tol. 2. de Anima q. 4. Banhez ubi supra, citans pro se D. Thomam in 4. d. 44. q. 1. a. 2. qla 2. ad 3m et 3. p. q. 54. a. 2. Conradum 12o. q. 54. a. 1. Sylvest. in rosa aurea tract. 3. q. 30. Verum tamen cum utraque pars probabiliter defendatur, atque utrique faveant citati viri docti, qui hanc coram summo Pont. tuiti sunt

et Auerr. in suo Colliro lib. 1. cap. 10. Accedit autoritas Aris. 3. lib. de hist. animalium cap. 19., ubi sanguis, inquit, palpitat intra venas animalium, pulsuque se undique movet, et semper quamdiu vita servat, sanguis unus anim. et lib. 1. cap. 1. sanguinem inter pes anatis enarrat, atque nutrici, qd ipsum asseverat .3. de hist animalium cap. 2., et 2. de ps anatium cap. 2. et 2. Roe vo hic confirmat, sanguis movet in nobis p varietate passionum quas patimur in verecundia ad faciem, in timore ad cor, itemque a corde p venas in totum corpus detinat q motus n e a gravit. cum indiviente fiat in oes pes, n violentus, ne in anali opposita vio-lentiam admittamus, n ad motum totius anatis, nam illo imoto ut in som-nis videre e sanguis movet, go motus ille effective ab aia causat, sed aia n pot imediate movere corpus qd n informat, go sanguis aia in-format.

P solvere ntor e ex hux. solid. et alijs ubisup triplex ee genus partium inatis, continentium, ut e sr, et mia, integrantium, ut manus et caput &, restaurantium ad conservationem, et huius generis sunt humores, quo facto intelligendus e Aris, si qndo eas pes appellat, siue cum sanguine nutrire, et aiatum ee dicat, metaphorice loqui putandus e, qa sanguis so-lum auget p successionem, et iuxtapositionem partium ab hepate, et corde in venis succedentium, aiat aut qa ob spus vitales incalescit, et agitat quemadmodum ventus ab aliqbus dr aia mundi, et fons perpetuo scaturiens dr vivus. Argumentum de motu n mirum e oppm sentiu autores militat, quia e nos, n solo motivum e qd infedius ad sensitivum, sanguis aut n sentit, ut docet Aris. 3. de hist. animalium cap 19; et 2. de ps cap. 10. et oppm sentiu autores fatent, cum dicant informari solum sr aiam vegetativam. Dr igit motum sanguinis oppti passioes provenire ex alteratione coniuncta frigore, s. aut calore se intendente, nam in ira calore efferuescens sursum attollit, ut docet Aris in pblem., in timore vo p frigore con-trahit, nec fuerit absurdum concedere immutari ab imaginatione cum p eam immutari soleat corpus alienum, ut pet in fetu q interdum mutat

ꝓptũ imaginem matris aliqd desiderantis. Si uº loquamur de motu cordis ordinario, dr̃ fieri qdem ab aiã, sed n̄ immediate verum mediante motu cordis, et spiritus vitalibus sanguinem ꝓpellentibus, et a virtute attractice, q̄ e in singulis membris, nec hoc e concedere ꝓpterea violentiam in aiati, nam hoc naturale e aiati, quamuis violentus sit sanguini, qndm et e actio que in substam aliti convertit?

Quod attinet ad capillos, et vngues e 1º sentia Gale. in lib. medicinalis artis cap. 9., et lib. de temper. cap. 1., Valesij lib. 2. diners. cap. 5. Tho. de Garbo in suma medicinali tract. 4. q. 34., Tole. 2. de aiã q. 4. cõe. 3. existimantium n̄ instarũ aiã, sed alio fieri diuersa. Prima rõ e qz q̄ minuat, augent in oẽs pes, ex con. probat Arẽs. 2. de aiã cap. 2. plantas viuere, capilli aut solum excrescunt in longitudinem, imo et in mortuis crescunt, ut docet Arẽs. 3. de hist. aia- lium cap. 11., n̄ e gº tale augmentum ab aiã, dĩt gº hi autores capillos, et vngues eẽ tm̃ excrementa, et crescere instar fuliginis in caminis ꝓpel- lente humore illo crasso q̄ e in poris subsequentem, et q̄ iux porcoem coallescere in capillos.

2ª opĩõ e quorundã asserentium capillos, et vngues eẽ qdem aiãtos n̄ tn̄ aiã totius, sed ꝓprijs cuius sentia fuisse uĩr Vectal lib. de carne xi cap. 9. dum capillos herbæ comparat; qd aiati sint ꝓbt ex nu- tritiõe, et accretiõe, et similitudine cum aiatium pomis, et arbor frondi- bus, q̄ uere aiãte sunt cum nutriant, e n. uidere in vtrisq gnis dam venarum fibras qz attrahit alimentum: preterea capilli eẽ in crassitiem accrescunt, diuersosq hent colores hac ꝓpe radices tum in extremitatibus si solum eẽt humor q̄ iux põem excrescens qd affirmat Arẽs. sect. 10. problem. 22. et 23., ꝓbos inqut, nutriri digerere, et confoquere alimentum, ut ibid asserit Conciliat., et Aricen. 2. Colyet. imo et Gale. part. 5. aforismorum, et lib. 1. de iuvamentis cap. 2. qd uo n̄ insit aiã totius ꝓbant qz absurdum inquirunt, uti in capillis feminarum ad terram usq ꝓmissis eẽ aiam rationalem, et similei exemplorum diriũ

ab Arte ee philosophiq, quis aut eos dicat inform. aiā exornacci, vo
lunt itaqz hi autores singulos capillos ꝓprium hre aiam, ee in corpore
animalis, ut herbas, sive plantas in terra, ut illos appellat Scalig. exer
citat. 14. num. 3.

3ª clo. Capilli, et ungues informant aiā totius, qd supponit ab Augus.
in lib. de vera religione cap. 55., Greg. Nyss. hom. 15. in cant., e qb S. Tho.
in 4. d. 44. q. 1. ar. 2. qtiā 1., Bonavent. ibid. ar. 1. q. 1., Alb. Mag.
ead. d. art. 10., Dionys. Carthus. q. 1., Scot. eod. lib. d. 3. q. unic., Vigner.
in theol. instit. cap. 21., Zane. 2. de aiā. q. 10. Tho. de Veg. in lib.
de locis effectis cap. 4. §. sed ad qm., supponit ab Abulen. sup 22.
cap. Math. q. 224. Raō e qz ut ex 2ª opiōe pat capilli, et
ungues vivunt, ut vita illis coiet sufficiat aiā totius n quo in unum
anat tot sunt aiā contemnanda, nc forte quis ideo ꝑm totius inform.
neget, qz sunt sensus expertes, qr raō nulla e, cur et ossa n senti
ant, ut docet Arist. lib. 1. de hist. an. c. 79., et lib. 3. c. 66. et 2. de
ptibus animal. cap. 10. qq. locis ait cerebrum, ossa, nervos, et pilos
n sentire, et tn ossa, nervos, et cerebrum inform. aiā totius cla-
rum e.

Ad raōem 1ª opiōis dr e capillos, et ungues et suo mō excrescere post trans-
situm ꝑtinere gradu de viventibus dr, qd in oēm ꝑtem excrescant intellige
de compositis totalibus, n de singulis ptibus, nam lex virt. regitiva aiā insti
tuit sr exigitū totius, cur quo ad pulcritudinem animalis cui capilli, un-
guesqz inserviunt n regrat mon. crassities ea solum ꝓ virtutem nu
tritivam intenditur: post mortem aut ideo capilli crescunt, ut docet
S. Tho. ubi sup., et Alex. lib. 10. ꝓblem. ꝓble. 140., et Plot. lib. 2.
de dubijs aiē virtute caloris ibi relicti veluti reliquiā, et instrumen-
to dificientis aiē, quēadm ablato corde aliqndo victima noiaplata e,
et ablato cap. gallus calcitravit, et carnes animalis mortui moveri solent.
l., et qz carne consumpta appareat ꝑes ima versus ꝑpe radices q
carne operiebant: nam si talis accessio ect ab aiā, capilli

semper accresceret dum cadaver non dissolveretur: 2ª opinionis ratio quo ad 1am partem nostram confirmant: quoad 2am non dari non adeo esse absurdum animam rationalem esse in capillis permissis, et animam etiam esse in aculeis nec quis et absurdum reputet animam bovis, et cervi esse in cornibus, quod tamen cur neget non video:

De subiecto generationis quaestio 3a:

Aristoteles cap. 4 huius lib., et 5. phys. t. 8. asserit subiectum generationis esse materiam primam nude sumptam, quia positio poterat esse falsa, 1º si esset compositum ex materia, et aliqua forma imperfecta, quod superius probatum est fieri non posse, cum in quolibet subiecto sit unica tantum forma substantialis: 2º si daretur aliquid veluti vinculum, et nexus copulans formam cum materia, aut accidens intermedium, vel, relictum a forma praecedente, quod hac quaestione examinandum est.

Utrum forma immediate uniatur materiae.
Art. 1us:

Quidam quorum opiniones refert S. Thom. 2. contra gent. cap. 71. constituebant spiritum alii humorem, alii lucem, alii potentias animae quibus mediantibus uniretur materiae. quorum sententiam sequitur Pererius in suis dilucidationibus, sic probant Suprema coniungunt infimis per media, ut docet Dionys. cap. 15. coelestis hierarc., sed forma est de ordine supremo cum sit actus, materia vero de infimo, cum sit pura potentia, ergo dandum est aliquid quod de actu, et potentia communicet quo mediante uniantur. 2º illud quo subtracto dissolvitur unio, est medium inter unita, sed subtracto spiritu, et calore dissolvitur unio animae cum corpore, ut docet Aug. 7. sup. Genes. ad lit. et experientia docet, ergo spiritus, et calor sunt media unionis; accedit quod idem ait in lib. de spiritu, et anima, si tamen est Augusti., animam per

ignem, et spiritus corpori ministrare, quod neutrum esset si anima immediate corpori uniretur: nam forma mediante corpore quod informat movet alia corpora: quare si mediante spiritu et igne corpus administrat illis etiam mediantibus corpus informat. Ultimo potentia remota non immediate unitur actui suo, sed proxima, forma autem non informat quamlibet materiam, sed propriam ut docet Arist. sed materia exclusis dispositionibus est potentia remota per dispositiones vero virtute generantis fit proxima et apta, unde Arist. animam non simpliciter definivit per materiam sed per corpus organicum, quasi per propriam materiam: ergo dispositiones sunt media inter formam introducendam, et materiam

Ut ad 1m. R. notandum est ex D. Tho. q. un. de anima art. 9. et q. de spirituali creatura a. 3. Abul. in 25. cap. Math. q. 490. animam et quamvis formam substantialem univi materiae dupliciter. l. sub ratione formae dando illi esse - l. ut motorem causando operationes proprias entis naturalis. 1o modo dat enim esse substantiale in genere causae formalis vivificando l. aliter actuando materiam, et omnes eius partes indifferenter, itaque totum esse formae communicat cuilibet parti materiae quam informat. 2o modo confert etiam accidentia in genere causae efficientis diversa tamen ratione secundum varias dispositiones et organa partium, quare in oculo causat visum non autem in auribus: in his auditum non vero in lingua, similiter in carne causat sensum non autem in ossibus sed tantum potentiam vegetandi, et hoc modo intelligendi sunt doctores, quando dicunt unam partem informari tantum secundum gradum vegetativum, aliam secundum sensitivum, non autem 1o modo cum eadem sit realiter anima omnes illos gradus continens, quae singulas vivere ipsas informat ut dictum est; unio formalis est prior unione secundum rationem agendi: nam cum agere supponat esse prior est unio formae qua dat esse materiae quam ea qua dat operari

3a conclusio forma quoad informationem unitur materiae immediate, quae est D. Tho. in 3. d. 13. ar. 1. prima p. q. 76. ar. 6. et 7. Caiet. ibidem, et 2o contra gent. cap. 71. Ferr. ibidem et q. unica de anima. art. 9. de spirituali creatura art. 3. Durand. in 1. dist. 8. q. 4. Abulensis ubi supra

Dionis. Carthu. in 2. d. 17. q. 2. Io. Iaut. 3 metha. q. 7. Nyph. de generatione lib. 1. ad. x. 78. et aliorum comis, imo ex expressa Arist. 8. meth. x. ultimo, ubi ait mam et formam cum sint potentia et actus unum efficere nulla alia causa interveniente praeter efficientem ut patet ibidem ex interp. Alex. Aver. D. Thom. et aliorum, et. 2. de anima tex. 7. ait n. non esse quaerendum cur ex materia et forma fiat unum, quasi per se notum sit ex propria potentia et actu fierinum

Ratione sic si inter mam, et formam mediaret aliquid ut vinculum vel esset substantia vel accidens, neutrum esse potest: ergo non datur tale medium; probatur min. quoad priorem partem, nam aut substantia esset composita ex actu et potentia aut purus actus aut pura potentia, si composita quis eius partes coniunxit et erit eadem quaestio in infinitum: purus actus esse non potest cum sit infinite perfectus magisque distet a materia quam forma; quippe qui est actus pr primus mae; si vero est pura potentia non potest esse aliud quam materia ergo nulla datur substantia ut nexus copulans mam cum forma: probatur deinde 2 pars min. potentia n. respicit neque recipit actum 2m nisi mediante primo. l. materia est potentia forma substantialis actus primi, accidentalis vero 2i ergo non potest recipere formam substantialem mediante accidentali: praeterea accidens ut docet Arist. 7. meth. est posterius substantia; ergo non potest esse medium inter mam et formam, cum medium debeat participare de utroque extremo, accidens vero magis distat a materia et forma quam ipsae inter se. ultimo actus. 2us. 1 forma accidentalis unitur materiae 2ae composito in quam naturali immediate, ut triangulus aeri, et albedo lacti ut docet Arist. 8. metha. tex ultimo ergo etiam actus primus forma inquam substantialis immediate unitur mae 1ae.

2a conclusio forma ut motor non unitur immediate materiae sed mediantibus potentiis, et instrumentis operandi. haec est omnium quos pro prima conclusione citavimus, et quia Plato ponebat animam ut motorem in ~~ma~~ ~~tor~~ navi, et motorem corporis non vero ut formam actuantem idcirco dixit non uniri immediate materiae et quidam ex eius sectat. dicebant animam nostram

here corpus incorrupte a quo nunquam separat, et eo mediante unit corpori corrupti, cuius et sententia fuit Tertul: alij dicebant mediante spu corporeo, alij mediante luce, quam corpus ee putabant, et de na 5a ëntia, ita qd aia vegetabilis uniat mediante luce cali siderei, sensibilis mediante luce cali Cristallini, intellibilis denique mediante luce cali Empyrei qd absurdum e, cum neque lux sit corpus, neque quinta ëntia venire poit ad composic entis corruptibilis. Habe elcor ut plurimi probant argta initio proposita, dicemus illud lib. de spu, et aia. aiam, s administrare corpus p spum, et ignem, latioe eius probatio differt ad lib. de aia ubi de eius a suis pois distinctioe agendum e, ea nunc rao sufficiat, qd soli Deo idem sit ee, poe, et operari, in creaturis no quidem ee, et operari distinguunt ab ëntia sic distingui debet, et poe, praeterea qd experimur aiam mediante corde, calore, et spu vitali movere membra corporis.

Ad 1um arg. R cum D. Tho. lo cit. de spualibus creat. ad 1um Dionysium loqui de conivnctioe, seu unioe sm ronem cae efficientis, non de unioe situ, ut pet in aia rati cuius suprema operao, i, intellectiva coniungit infima, nempe sensitiva externa mediante opeoe phantasie, et Angeli superiori illuminat. coniungunt inferioribus p medios transmittendo ad illos p hos suas illustracies, unio non situ ad mam e tm fortis, et sic se ipsa coniat, et actuat mam.

Ad 2m. Rr cu D. Tho. 1. p. q. 76. ar. 7. ad 2m. negado mai. neque non quidquid conservat e mediu aut nexus illius, tz poit ee ca activa, l dispositiva, ut n. sublato Dei concursu quo conservat ea unionem illa dissolvit, et tn concursus n e copula aut nexus unionis, sic sublato spu, sanguine et calore, dissolvit unio, qr tollunt dispositioes ad sua conservoem requisita. Ad confirmoem nego inprimis cu eodem D. Tho. lo cit. de spualiu creat. libru de spu et aia ee Aug. dein ibi ee sermone de aia ut e motor corporis: ad impugnoem Rr.

n ita aiam p spus vitales corpus regere et administrare quasi imediate ipsos moueat, sed mediante corde, quod e instrumentu aia coniuncti, spus autem sunt instrumenta separata.

Ad ult.m Rr cu eodem D. Tho. cit.a q. de aia ad 5.m si singula fre considerentur sm rem eam fre, sm quia eicant mae et compti gradu corporeitatis n requiri ullas dispones, sed indrient cu his, l, illis actuare mam, cu in oi compto nali cu oi variet et pportione dispositionum corporeitatem elem mae: quauis sm ulteriores gradus pfectionis requirat has, l, istas dispones, uerum cu iam p 1m gradu ma sit unita fre et actuata, ad posteriores nece sunt dispones id n cadunt simplr mediae inter mam et fam. rndeo n et pot dispones pot dici mediu ingnre ea malis quod D. Tho. in 3. snian ubi s. uocat mediu fiendi. Carthus. u. in 2. d. 17. q. 2. cu Alber. Mag. quae citat uocat mediu congruentiae. Physho. ubi s mediu dispositiuu siue determinois n tn mediu copulans quod partim actuet mam partim actuetur a fa, ut cernimus in quant. q cu sit mediu accentiu et subiae, actuat et in fat subiam, ipsa u a accentibus actuatur quod in ma et fo ee n pot.

Vtrum idem sit subtum fre subialis et accentalis. Ar. 2.

Cum in eodem subto sit actio in quo e fa terminans actoem, et Alex. hoc cap. dicat groem subtari in ma nuda, et 5 Physic. tex. 8. hoc inter groem et motu discrimen statuat, quod hic requirat subtum in actu groio u in pota, uidendu e utru accentia corporalia subtentur in ma 1.a anu in toto compto. Mam igr ee subtu accentiu corporalium tenuisse ur Auerr. hoc lib. tex. 1. Alens. in 4. q. 4. memb. 2. ar. 4. S. 1. Greg. in 2. d. 11. ar. 1. ad 2m. Aureol. ibid. Marcil. 1. de groe q. 7. Alber. de saxon. q. 6. et alij noiales; Tolet. et q. 7. huius lib. aliqua ex pte et pea citat Alber. Mag. tract. 2. c. 2. haec snia

[illegible] pbr. In eo subto sunt accidentia de quibus pria educuntur, educuntur aut de pria mia, ergo. 2º. si accidentia reciperentur in toto idem esset agens et patiens, quod est contra. Item sequella pbr, nam aqua calida reducens se ad naturale frigus se calefacit, eadem quae calefit, ergo. nisi dicatur esse patiens vi mia, agens vero per formam idem omnino erit agens et patiens: si dicas cum Banh. hic lo q. 7. a. 1. tale actionem tribuit compositi: contra: salte forma aquae concurrit, ut quo quod tale, vero forma substantialis concurrit, ut quo quod compositum concurrit, ut quod! ergo. adhuc idem erit agens, et patiens. 3º. quia dicere totum esse subtum, aut intelligitur secundum se totum, aut secundum aliquam suipartem, 1m. dici non potest quia tunc accidentia corporalia partialiter inhaererent in aia rationali, quod absurdum est. 2m idem est, ac dicere materiam esse proprium subtum inhaesionis, totum aut denominationis quod huius sectionis ad volunt. Confr. eadem est proportio accidentium spiritualium ad formam substantialem, et compositum, et corporalium ad materiam et compositum, sed accidentia spiritualia, tametsi denominent compositum, inhaerent soli formae, ut patet in habitibus aiae, qui corrupto hoie manent in aia separata, ergo. tametsi accidentia corporalia, tametsi denominent totum, inhaerebunt in mia 1a.

Contraria formam tenet D. Th. de Ente, etc. cap. 7. sicut ib. 1. p. q. 76. a. 7. et q. 77. a. 6. de Aia a. 9. Capr. in 2. d. 13. eoe 3. Dur. in 1. d. 8. q. 4. Aeg. 2. de Gnr. tx. 23. Sonc. 8. Met. q. 9. et Thomistae comr. Pbr aut. Aris hoc lib. cap. 4. et 5. Phy. cap. 1. ubi subtum compositionis dicit ens pria, mot autem ens actu, hoc vero cap. tame fieri compositionem, cum non manet id, in quo afficium alter, aut accidens exit, sed mia manet, ergo non est subtum accidentium. Deinde ex Dur. sic, diversitas actuum remoto contrario requirit diversitatem propriorum receptivorum, forma substantialis et accidentalis sunt actus ita diversi, ergo requirunt diversa subiecta, sed formae substantialis subtum est mia 1a non ergo ea erit subtum accidentium. 2º. illud est per se 1º. subtum accidentium per quod accidens definitur, non definitur aut per mam, sed per compositum ergo. deinde Aris cap. de Suba 1am subam ait esse, quae 1º. substat accidentibus. Confr. nihil potest esse subtum, quod de se est non ens, per aliud ergo subsistit, sed mia est non ens, subsistitque per formam, ergo non potest subiectare accidentia, nisi per formam, maxime cum forma sit actus 1us a qua mia habet esse simpliciter, accidens vero actus 2us a quo habet esse secundum quid.

Ut certa ab incertis distinguantur, sciendum est, quod inter utrumque sectionis ad constat

Comunem ēē subiectum denoīs, et ut qd ultº sustentat accentia: Secūd accentia corporalia nō ita recipi in toto quasi in qualibet ei⁹ pte subiectent, nam album nō subiectat in aīa totali, nemo denique concedit accentia naturalr recipi in mā nuda: tota ɔtroversia duob⁹ vertit cardinib⁹, 1º an mā sm se spectata nullo psupposita fma subiectum accīdentium sit, altero, an mā actuata fmā substāli sit imediatum subiectum accidentium, an nº totum.

1ª ɔclo: mā nuda nō ē subiectum accidentium corporalium, si excludat causalitas fme: hanc pbant argta 2ª opīōis, et nihil amplius, cū qz omnem fere Aa quam in psenti omisim⁹ qz de ea duob⁹ articulis sequentib⁹ redibit sermo:

2ª ɔclo: mā actuata fmā substāli ē subiectum accidentium. ē Aa 1ª opīōis. Dionys. Carthus. in 2. d. 1. q. 2. Henr. quodlib. 2. q. 10. Iand. 8. met. q. 2. Alrodulli hoc lib. q. 2. Tolet. ubi sup, et Alber. imo et S. Tho. q. de aīa ar. 9. et de spūali creat. ar. 3. ad 18. de verit. q. 25. 1. p. q. 76. ar. 6. et 12ª. q. 74. ar. 4. ad 3um Aa in hoc cis aut fmā q advenit mā hēnti ēē substāle ēē accōis, et dispōēs qq pations disponit ad recipiendam fmā ēē sit in eo completa, sed mā p dispōēs corporales disponit ad recipienda fmā substāalem, ḡº mā ē eaz subiectum. 9ª ɔclo sic pbō totum cuius nulla pars substāt accentia, illa nō subiectat, hō n. g. subiectat albedinem, gº cum nō p aīam totalem nescio p mām: Ad intelligentiam notandum ē ex Scot. in 4. d. 12. q. 2. subiectum sumi pōē, l, p eo qd ultimate terminat dependentiam alicuius act⁹, l, p eo qd pxime terminat, in quo pot ēē talis act⁹ ut fmā ei⁹, et mā pdem nō ē subiectum 1º mō tum et ipsi⁹ ēē dependeat ab ēē toti⁹ p illud pz mā in ēē substitat, 2º vº maxe tum sit rōō 1ª, et imediata recipiendi accentia corporalia quidem aīa totalis in corpore existens ē imediatum subiectum spūalium mediante q hō dr illa sustentare, oēs n. existēe fmā sive accentalis, sive ēentialis ultimate dependet

ab aliquo p se subsistente, q͂ie cum aïa ṙalis unita corpori n̄ subsis-
tat p se, tam ipsa, quam eius accentia dnr̄ ēe in toto: hoc tn̄ ē discri-
men, qd accentia spualia cum imediate existant in aïa q̄ a mā ē inde
pendens, poūnt in sola aïa subiectari, ut in eaqz separata exis-
tere: Corporalia vō cum sint in mā q̄ n̄ pot subsistere absqz
fō, et hent dependentiam a fō sed n̄ in gnē cā matlis, sed for
tis, cum 9o dr̄ mām recipere actum 1um, dein 2um sed 9 n̄ ē qd act9
19 heāt aliquam causalitem mater in 2l, sed formaliter: Ex quo hēt
subiectum qder denoīs, et qd ult9 remāt dependentiam accentis ēe com
positū nrale, subiectum vō pximum ēe mām actuatam fō, q ē
condiō sine qua n̄ poterit mā sustentare, n̄ tn̄ concausa susten-
toīs matlis, quādo tn̄ p9 in gnē cā effis det ēe compō, et mē q
subtat accentia, n̄ tn̄ dr̄ concā substāns: ut p9 quamuis fit in
gnē cā flis causet tam mām, quam accentia, n̄ tn̄ erit concā sub-
iectans, sed sola condiō sine qua mā n̄ subiectabit: quam doctri-
nam et quodammodo a sentiā ubi sup̄ refert, et reiicit Suar., n̄ tn̄ suf-
ficienter impugnat, dicitqz mām, et fōm ēe concās in gnēre cā
matlis qq mediantibus totum accipit accentia corporalia, qd dici n̄ pot
cum idem accīns nō subiectari n̄ poit in duob9 realiter distinctis
ni ordinate, i, in uno mediante altero, mā, et fō distinguīt re-
aliter, 9o fō accentalis n̄ pot in utroqz imediate subiectari:

Argtū 1o lō factum, nrām clarum pbant, solum in ult9 ntū
ē discrimen inter spualia, et corporalia accentia, nam ad haec con-
currit mā, et fō, unaqqz in suo gnē, ad illa vō sola fō, ideoqz
simplicr dnr̄ subiectari in fō, n̄ in toto, bz totum sit subiectum
denoīs.

Ad arg. Suar. conces. 1a contiā, negata ē 2a, nam mā nuda, et actua-
ta fō subsltali sufficientem hēt diuersitem, nam nuda ē pura poā, et sic
ē subiectum act9 primi, actuata vō ē cōs actu, et sic subiectum act9 2i, n̄ qdem
mediante 1o quasi rōē recipiendi, sed quasi causante ipsā ēe mīs, et accentis,

in gnē cā forāl; et ita intelligend⁹ ē Arist. cum ait, substāiā ec certam eē ens actu, 1, mām fōā substali actuatam, qnd̄o n° hoc cap. ait n̄ manere eādem substām intelligend⁹ ē de ultimata, et completa q̄t ē ipsum compositū, n̄ uō mām 1am. Ad 2um dīstō ē mā. nam si intelligat' de subto ut q̄t completo, conc̄dā ē, si u° de subto quo, et me diato negō, sic n. aliquī fieri pōt in accidētibs spualibs, ut intellectū, et scientia, q̄ deserviendā sunt p hōiem ut substām completā, et tn̄ inhaerent imediate in aīā: sicq 1a substia tam spualibs, quā corporalibs accidētibs substat, et p hoc n̄ tollit' quominus illa subiectentur in aīā, n̄ g° et absurdū erit corporalia subiectari imediate in mā.

Ult.um arg. solum pbat mām nudam n̄ eē substām, q̄t concedimus, sed mām actuatam constitutamq in actu 1°, sic n. et ens ē, et substare pōt' actui 2°.

Utrum saltem quantitas sive tḗrmīata, sive indetermīata subiicitur in mā independenter a fōā. Art. 3⁹.

Com. lib. 1. de substā orbis cap. 1., et 4., et 1. phys. com. 63. et alibi existimavit quantitātem eē mā coaevam, et inseparabilem, et pcedere oēm fōām substālem. ut affirmat b. Tho. in opusc. de nā mā cap. 4. et in 4. sentiarū d. 22. q. 1. ar. 2. qlā. 4.; quamvis Jone. 8. met. q. 7. et Jandū. q. 17. de substā orbis id in dubium vectent, Averroi subscribere vir b. Tho. ubi sup', et 4. c̄ gent. cap. 81., et quodlib. 11. ar. 6. ad 2um, Greg. in 2. d. 12. q. 2. ar. 1., Ratio. ibid. q. 3.; Carth. in 2. d. 17. q. 2., Jandū. q. 6. de substā orbis, Nypho. 8. met. disp. 4. et 1. de gnē cap. 9., Paul. Venet. cap. 14., Abulen. in cap. 22. Math. q. 238. Benedict. lib. 5. sue phie cap. 18. P. quā et sequunt' Amor. in capite de quant.; et Philop. 2. de gnē ꝑ. 40. Eandem quantitātem mā coaevam ponebat Avice. n̄ tn̄ imediate

ventri, sed suppō fīā corporeit^is p quam mā eēt ens actu.

Hoc oppō in primis deducit^r ex illa collectiōe p̄latorū D. Tho. 3. phy. et 5. met. cōiter recepta ubi dr̄ qd quantitas sequit^r mām, qualitas v^o fōrm, praeterea fōē substiales recipiunt^r in diversis par tibus mē, sed diversitas partium integrantium n̄ ē assignabilis nī p quant^em, g^o quantitas in mā p̄cedit fōē introductiōem: p̄terea mā ē subtior grāvis ut ē quanta, g^o quantitas p̄cedit gnatiōem, et ex cōnti fōāē substialem, p̄bi aīs ex Arle. 6. phy. x. 48. ubi ait ōēm mu tatiōē fieri in ente quanto, et divisibili, et confirmat qr in ad gnatiōe n̄ advenit nuda mā, sed quanta aliōquin^si mā in indivisibili manet ui venti, n̄ fieret res maior p nutritiōem qd falsum ē. Ult^o quan titas n̄ ē p̄ducibilis ab ullo agente nāli, g^o ē concreata mā, aīs ex eo p̄bt qr ut docet Arles hoc lib. actio physica ē p contactum qd ēē nequit sine quantit^e, ac p̄ir supponit^r quantitas ad ōēm actiōem, et confir qr ōīs effēs hēt aliquam cām in cuius virt^e fit, quantitas in nullius cāē creata virt^e ē, cum nulla p̄ōit nonam, in eod̄ subto quant^em p̄ducere vetere corrupta, sin v^o redeat, eti quant^a i^o, et p se a nullo agente sit p̄ducibilis, 2^atio tn̄ p̄duci ab agente inducen te fōrm in māē sm̄ gradum corporeit^is, qd̄ nullum agens p̄ducit effūm cuius sitem in spē repert in subto, sed p̄exesti quantitas in mā, q quantitas ē eiusd spēi cum ea q de novo dr̄ advenire, g^o n̄ p̄ducit^r aliā.

Ut q^i R. videtur ex Abul. ubi supra Fonc. 8. met. q. 17., et 18. quant^em termīatam, et intermīatam n̄ differre, sed eandem eē realiter, dr̄ tn̄ intermīata p̄ut abstrahit ab ōī termīo, et figura, nam lz in ōī ente nāli saltem gno ad p̄sevant^em hēāt aliquem termīum, et tamen in sple xiqs certam figuram, in se tn̄ spectata p̄ut tn̄ extendit māē nul lum termīum, nullam figuram postulat; sed abstrahit ab ōībus, cum tn̄ cum in hoc, l, illo ente nāli^o ē, dr̄ termīata qr hēt certam magnitu dinem, et figuram, cum v^o semp̄ sit in aliquo ente nāli, semper

c terminata, dr tn indeterminata quidem mi informis, qz ut hac de
se nullam includit formam, sic nec illa terminos:

Co. quantitas neq terminata, neq interminata e communis, sed in oi gnoe substantie noua pdr. ita e s. Tho. 1. p. q. 76. ar. 6. de spualib creat. ar. 3. de aia ar. 9., de verit. q. 5. ar. 9. opus. 32. cap. 4. 6., et. 7. Capr. in 2. d. 18. q. et ar. 1. ctoe. 6., Caiet. in com. de ente, et essentia cap. 7. q. 16. Jone. ubi sup, Sot. 1. phy. q. 7. ar. 1. Iaue. 8. met. q. 2., Suar. in 1. 2o p̃e distinctioi. 8o. q. 4. Tol. 1. phy. q. 15., Herrai quodl. 2. q. 10., Ferr. 4. c. gent. cap. 81. pbr rone pria e ee simplex, qd dat p actum 1um, qm ee 2um qd, qt het p 2um, sed mia p form accipit ee simplex, sive dicas eam existere p existentiam form cum Thomistis, sive p pprium dependentem tn a mia cum Scotistis, p quantem no ee quantum. qd e for qd, go hoc n pcedit illud, tu ex conti pria e mam ee actuatam form substali, quam dimensionibs quant. 2o pria e ens p se, quam p accins, sed compria ex mia, et fa e ens p se, ex mia aut, et accite fit ens p accins, ut docet Arles 5. met. cap. de ente, go pria e mam uniri fo, quam quantitati, pbr autore Arles hoc lib. cap. 5. x. 33. ubi sic ait, cum aliqd alterat, l, accrescit idem pmanet, nempe illud, 1, in alteroe affectio, 1, qualitas hic. 1. in accrescere magnitudo eadem n manet, go p accresceoem fit noua quantitas, et x. 41. quo igit poia fit utrumq existit 1. caro quanta hoc auget. 1, alimentum in quantum e in poa caro et quantum e id quo viuens accrescit, go n p quantem pexistentem, sed de nouo aduenientem, quam sententiam iisdem pene uerbis repetit Alb. Mag. hoc lib. tract. 3. cap. 12., pterea seqret mam essentialis, et intimius respicere quantitem, quam fam substalem, qd tn e falsum, cum poia principalis respiciat actum 1um, quam 2um, pr seqr nam quantitatem respiciat in hac opoe inseparabiliter. fam separabiliter, quantem sine illa suppoe fie, fam suppositam quant, n quantem

ꝑtis, intimiusq respicere manifeste seqr, vlto quidem á speb manant ꝓpriet.es specificæ, ita á singulis indiuis manant singulares ꝓpriet.es, ut si ab hoie manat intellus, ab hoc hoie hic intellus sed quantitas in coi é ꝓprietas consequens ad corpus in coi, ergo hæc quantitas seqr ad hoc corpus, ac ꝑin hoc corpore destructo eius quantitas corrumpetur:

Ad argtorum solutioem notdm é quædam accentia ee talia, ut possint salua subto adeé, et abeé, ut caliditas ab aqua, albedo ab hoie, et filia, alia q salua subto abeé n possint, ita qd nexio illud comitantr, ut tactus aial, poa vegetandi viuens, et filia. illa si sint absoluta nexio hæc cam aliquam efficienter distinctam á eo subti. hæc uo n reqrere aliam cam ab ea q pducit compitum nonle eius sunt ꝓpriet.es, v.g. tactus filij n causatr á poa tactiua patris, eiusmodi n poa n het operoim realem, sed intentioalem; sed á poa gnatiua qua pate confert ee filio, et oia q consecunt nexio ad eius nam:

Ad 1um argtum dr é cum Caiet 1. p. q. 7. ar. 3. qd ideo quantitas dr seq mam, et qualitas fam, qr qualitas inter accentia het magis de actu, quantitas uo de poa. cum sit diuisibilis in semper diuisibilia, ma uo é ra poa pura, fa uo actus qd n ita intelligas quasi quantitas solam mam, qualitas uo solam fam sequatr, sed qr utraque sequitr compitum, illa roe ma, hæc roe fa, cum n compitum constet ex ma, et fa utraque supponitr tam ad qualitem, quam ad quantitem, ut docet D. Tho. q. de aia ar., et 1. p. q. 76. ar. 6. ad 2um ubi dimensioes, inquit, quantitatiuæ sunt accentia consequentia corporeitem q toti mæ conit, noie uo corporeitis intelligit fam q dat ee corporeum:

Ad 2um dici 1o pot mam p ut antecedit quantem hére pes entitatiue diuersas in qq fa recipitr ꝑ quantem uo in eod instanti temporis posterius tn nra succedentem héc pes extensiue diuersas.

R. 2° cum S. Tho. ... art. 1° ... ... ut dat ee corporeum recipi in nuda mã, nec reqri quant.em exteriorem, ... ut n° dat gradus consequentes iam supponere quant.em in mã causatam ex mã, et gradu corporeit.s ... quam ... mã informat, et hinc fit solvo ad ... atq. Ad auctoritatem n° Arlis dr 1° Arlem loqui. 8. phy. de motu locali, dein mãm et in instanti gñõis ee quantam, et ... in toto tempore ...cedente in quo mutabat ad ... subtantiam fuisse quantam, ad confirmaõem dr alimentum ... qd vivens adgñat ante adgñõem ee in se quantum actu, sed in põn ad novam quantitatem ... quam vivens accescat, ut sup ex Arle dictum e:

Ad ult.um dr e ut ... ex dictis gñõis ee causam quant.s cum ea sit ...prietas geniti ad quam actiõem n reqrit contactus actu ... gñantis, sed sufficit ille quo 1° agit in mãm introducendo dis ...õis requisitas ad ...: ad ... ult.am intentiõm dr ... id qd ...existit quantitas n sit de ...imaria intentiõe agentis, ...ua põe ex secunda ...ia, illud dr ...i ... se, hoc ... accidens ab Arle 1. phy. t. 76. v.g. ex corpore humano ...ducunt vermes ... ... se intendit gñõem vermis cuius ... n ...esserat, ... qd ...cedit in hoie neqaquam ... ... n tollit quominus id qd gñat vermem gñet et ... ...tinalitr in verme, sic ... quantitas ...existat in mã, ac ... n intendat eius ...ductiõem, qã tn ea nesão sequitur ad genitum desstructa antecedente ... coñiõem subti et ...õe a gñante, ut ...prietas nesão consequens ad eius ... , nec reqrit qd id ...at ... aliqua ...õam distinctam a gñativa . ... et reliquas ...õis vitales ... eandem 2atão ...ducit:

Utrum in corrupto maneat aliqua ...ma q fuerat in genito. Art. 4.

Qui affirmãm huius quæstiõis ... in ...rimis q ...ures ...õis substantiales admittunt in eod. composto, quarum aliqua remaneant in mã, dein

et illi quod quantitatem materiae communem conspirent, sed adversus in superioribus dis-
putatum est, solum restat modo agendum cum iis qui cum formam substantia-
lem perire dicant de reliquis accidentibus adhuc dubitant, et quidem Tho-
mistae cum accidentium subiectum dicant esse totum compositum facile se expediunt
dicentes cum accidens migrare non possit de subiecto in subiectum corrupto sub-
iecto corrumpi accidentia, qui vero dicunt materiam esse primum et immediatum subiectum in
ea maneat difficilius:

Pro parte affirmante videtur esse Aristoteles hoc cap. cum ait, cum ex aere fit aqua
manere eandem transparentiam in genito, quae fuerat in corrupto, et 2. lib.
cap. 4. asserit ideo elementa symbolica, i. communicantia in aliqua qualitate
facilius invicem transmutari quia facilius est unam, quam plures qualitates
expellere, ergo qualitas quae fuerat in corrupto manet in genito. Aver-
roes in lib. de substantia orbis cap. 1. non solum quantitatem interminatam,
sed et qualitates communes genito, et corrupto dicit manere, favet D. Tho. 3.
p. q. 9. art. 3. ad 2um ubi ait calorem quo disponitur materia ad recipi-
endam formam ignis adveniente forma remanere quasi quendam effectum
formae, sequitur Marsil. 1. de generatione q. 7, et 2. lib. q. 10. Alex. in
suis dubitationibus probabiliter dicit, Alb. Saxon. q. 6, et 2. lib. q. 8.
Aug. Nif. cap. 4. huius lib., Paul. Vene. ad t. 28. cum Aristotele, Aver.,
et Avic. 1. lib. suae phys. quos citat, Aureol. apud Capreol. in 1.
d. 5. q. 1. ar. 4. ad 5um, Tole. 1. de generatione q. 7. et alii: Ratio prima
si in corrupto non maneant eadem accidentia sequitur idem corrumpere se
ipsum, et intendere producere sui oppositum, hoc non est dicendum, ergo neque illud:
Probatur quod est causa generationis est et omnium quae ad eam necessario sequuntur, dispositiones an-
tecedentes sunt causae instrumentales generationis, et ad generationem necessario sequitur cor-
ruptio, ergo sunt causae corruptionis; deinde sit calor, ut 6, dispositione
requisita ad generationem novi, in instanti generationis fit productio frigoris ut duo
ad complendam latitudinem gradualem, non ab alio quam a calore qui
erat instrumentum agentis, ergo unum oppositum producitur ab alio. 2° omnis
mutatio est a termino contrario, privativo, aut contradictorio, sed productio ius

instantanea qualitatem a nullo horum terminorum procedit, ergo mai. dedi ex Arte, min. non ostendit, nam quoties in subiecto est forma unius speciei non praexistit ibi privatio, aut negatio eius, in materia praeerat tale accidens v.g. calor, ergo neque negatio, neque privatio eius. Dein terminus a quo expellitur per adventum termini ad quem, sed qualitas dicta quae antea praeerat est in instanti genitionis eiusdem intentionis, nec expellitur, ergo commutatio non est a dicto, ergo nulla datur mutatio, manentibus qualitatibus antecedentibus. Arguit praeterea Mollerus. Latitudo gradualis qualitatem non potest produci in instanti, ergo cum est generatio non potest tota latitudo caloris, ut 6. l. 8. produci, aiis non probat, sed probari potest, quia non maioris virtutis est totum agere, quam agendo per alterationem, sed alteratio fit in tempore, ergo talis productio non erit in instanti:

3o Probatur in cadavere in quo manet calor, figura, color, aliaque hominis accentia. quod si dicas apparere quidem sensibus eadem propter similitudinem specificam quidem dicto hominis omnino similes sensu discerni non poterunt, sed differre non, rogo a quo causentur, nam hic recurri non potest ad generationem, nam cum huiusmodi accentia non necessario sequantur formam cadaveris non intenduntur a generante, si recurras ad dispositiones antecedentes quae sibi similes produnt, dico certissime in genito est calor, ut 6, qui nunquam fuit in corrupto, sed minor, agens autem non potest ultra suam virtutem. ergo a calore praecedente non potuit produci praesens, ergo remanet idem cum antecedente, perfectus tamen in hoc instanti generationis, qui antea erat imperfectus, et in fieri.

Ult.o accentia illa non coexistunt a dicto, ut patet, ergo ad efectum alicuius eius non mutatis, quia, ut diximus materia quae manet est subiectum proximum, et immediatum accentium non efficientis, nam loquor de accentibus quae non pendent in conservari a suo efficiente, ut est figura, calor etc. restat solum forma, et compositum. tunc sic non modus dependet ipsa materia a forma, et composito quo ad finem eius, quam accidens, et tamen per adventum novae formae, et novi compositi generatur supplet cum

salitos p̄cioz, g° et fili nō accentia ab ijsd' conservari poterūt, tum
novum n̄ fit effici q ab una cā, 1° causatus ē, conservari ab
alia:

Clō· in gnōe substali fit resolutio usqz ad māin 1am, itaqz nulla
fōr, neqz substalis, neqz accentalis remaneret· Clō ē S. Thō· in ·4·
d· 11· q· 1· ar· 1· qtā· 3· ad 4um, tractū de pōis· q· 6·, et 1· de gnōe
·x· 25·, alijsqz locis quos citat Capre· in ·2· d· 13· q· 1·, Sequit' Capre·
ibid' Hispal· ubi sup' notabili· 1·, Zane· 8· met· q· 7·, Conī· 8· met·
·q· 9·, Astodil· hoc lib· q· 2·. Amadeus· q· 1· ar· 4·, Aegid· 2· de gnōe
·x· 25· omisqz schola Thomist· Alens· 4· p· q· 57· memb· 4· ad
1um, quam adeo veram credit Abulen·, ut neqz p Dei potām concedat
fieri poē ut accēns unius subti alteri subtie uniat'. Pbat' 1° aute
Arlis Cap· 4· dicentis in gnōe n̄ manere idem sensibile subtum,
si maneant aut' eadem accentia nullo manebit: pterea· 1· phys·
et ·5· alijsqz in locis ait gnōem fieri in subto in pōā, n̄ vō in
subto in actu, Thomistarz rāo duplex ē, altera gi ut sup dictū
ē credunt totum compōm eē subtum quo destructo necīo accentia
destrui debent, cum dicat Arlis cap· de subtia, et ·5· met ·x· 15·
destructis primis subtijs impossibile eē aliqd manere, altera gi
credunt accentia induāri p subtum, aut p̄ir eo destructo n̄ poē
manere haec accentia: Pbat' hī univērsim. Cetera accentia cor-
porea, ut oēs admittunt recipiunt' in mā mediante quantē tan-
quam subto quo, sed ut act· pcedenti pbatum ē n̄ manet ea-
dem quantitas, g° neqz eadem accentia, nam variato subto im-
mediato variat' fōr, : pterea destructo vinculo, et cā uni-
oīs destruit' unio, atqz actus 2° unit mā p 1um, et accens dat eē
fōr qd suppōn eē simplr qt dat p pōrē substater, g° ea
sublata corrumpunt' accentia.

Ad autoritē Arlis R̄z· loqui cum de transmutatione, et
accentibus subtis in spē, q n̄ necesse ē remanere qndo venum

oppositum generatur ex alio, v.g. cum ex terra generatur aer non opus est
ut densitas, et siccitas terrae in aere maneat, quod vero ait Ph-
ilosophus esse conversionem elementi symbolici, ut aeris in ignem quam
aquae in ignem quia in prima generatione una tantum expellitur qualitas, in pos-
teriori vero duae loquitur de expulsione formarum quae materiam disponunt
ad introductionem, nam tunc ignis debet ab aqua frigiditatem, hu-
miditatemque expellere, ab aere vero solam humiditatem, quamvis in
ipsa instantanea generatione utrobique duae resultent in materia praecedenti-
um:

Ad 2um distinguo est prima pars sequelae, denique non esse absurdum aliquid
corrumpere se per actionem, maxime quod est instrumentum agens, ut quod medium
a principali agente ordinatur ad generationem alterius, ut patet in semi-
ne quod cum sit instrumentum viventis ordinatur a natura ad generationem, per
per actionem intendit suam corruptionem, dum operatur ad fetus generationem, si
ita cum principale agens dispositiones inducat, ordinetque ad inductionem
formae substantialis nihil mirum si per actionem ad suum interitum con-
currant: 2a vero pars sequelae negata est, nam cum in corrupto praefuit
calor, ut 8. frigus ut 2. quod in generatione de novo producitur non a calore, sed
per a praeexistente frigore ut duo produci, nec est absurdum resultantiam aliqui-
do dicimus per actionem esse contrarii causam, ut in antiperistasi patet: Ad 2um
Respondeo auctoritatem Aristotelis solum intelligendam esse in iis, quae per se, et non per actionem
fiunt. ut patet quod ex aceto vino generantur vermes, nam tunc generatur acetum
per actionem, et tamen eius negatio non praefuit in materia, nam illa est insalubritas for-
matae:

Ad 3um Respondeo saporem latitudinem gradualem non impedire productionem
in instanti alioquin nihil eam haberet produceretur in instanti quod falsum est, cum
lux habeat latitudinem gradualem, et fiat in instanti. Sed dicimus
subiecto inhaerens, retardansque actionem agentis, at vero in instanti generationis
cum materia nuda sit. careatque contraria qualitate praecedens producit actionem
sibi similem, ad probationem autem Respondeo tunc agens non esse maioris virtutis

sed n' inveniet resistentiam in subto:
Ad ultam instantiam q. dr. licz magna fuerit talis calor in ee completo, fuisse tn in fieri sub oes sui gds, et dari in hoc insti q.q caloris ardor eēt, ni subiectum pcedens corrumperet: Ultam in via Thomistica facile solvit dicendo corruptionis accidens defectum subti, qd e corruptum, q et solus nobis adhibenda e. cum mia actuata et ens in actu sit subtum, at vo p novam gnoem mia sum n e idem ens in actu, sed aliud p aliam novam fmam, ac pin novum subtum, ad inst. vo de mia dr si p se spectetur causalitas fortis qua fma tam maia, quam accidens caret nihil fortassis obstare quominus accidens, qd e in genito fuerit in corrupto, sed fmam pcesa ee roem sine qua n mia subiet, et qa se het ex se mia n poe eius causaltem suppleri ab alia, nam siliter ego argumentarer n magis dependet mia a fma subsli, quam fma a mia, sed hec mia conservari pot naturaliter a qualibet fma, go hec fma a qualibet mia, qd tn nemo admittet, qd. s. fma ignis q e in una pte mie transeat ad aliam, rao go discriminis e qd cum mia sit incorruptibilis dedit illi Ds ee a qualibet fma conservabile, alioquin n poterat ee coe subtum gnois, et fmar, accidentia vo et fme cum sint corruptibilia dedit illis ee n a quolibet subto, et coi, sed ab hoc determinate conservabile

Utrum accidentia q pcedunt in insti gnois heant aliquam causaltem ad fmam geniti. Art. 5us:

Certum e apud oes, q dnt fieri resolutioem usqz ad mam 1am duplex ee gnis dispoem alie sunt antecedentes q in momento gnois ee desinunt, alie consequentes q in eod incipiunt et 1e quidem in gnre in gnre cae efficientis caie educatae fme de pot mie, et gnoem concurrunt oes q negant subsistam creatam inchoate

operati, de 2ᵃ dubitaõ e', et p p̄te negã arguit 1° q̄ e' poste
ri⁹ nã nullam pot' hēre causalitem ad p̄ri⁹, dispões consequētes
sunt posteriores nā fōē geniti, g° nullam ī genõis hēre cau-
salitatem. min. p̄bz, eiusmodi dispões, ut ex superioribus p̄et
recipiunt' in mā actuata fōē substiali, et efficiunt' p̄ gnãem
g° utramq3 supponunt, g° nullis cē sunt: 2° n' dant' p̄ri⁹
dispões accentales, quam p̄pretates neceē geniti, sed hæ in nul-
lo gnē p̄cedunt suam subiectum, g° neq3 illæ: Ult° si eius
modi dispões aliqd conferunt gnōi, et fōē geniti e' in gnē cē
materialis ac fōē sunt priores uiā genõis, sed q̄ e' p̄ri⁹ uia
genõis e' p̄ri⁹ tempore, et n' e' conuerso, ut docet s. Tho. 7. met
. lect. 13. g° tam hæ sil sunt nullo mō causare poterit

Ad huius q̄ⁱˢ dissolõem notandum e' cū s. Tho. 1. p. q. 76. ar. 6., et
. q. de spūali creatura. ar. 3., et de aīa ar. 9., secr. 2. c. gent.
cap. 7. et aliis fōām specificam continere plures grad⁹, et quo ad
1ᵘᵐ quidem quo dat eē corporeum imediate mā' unitam, neq3 ad hoc
quidquam solere dispões, imo eē effectum fōē, p̄ut tale eē confert
mā, uerum si eadᵉ fōē consideret' sᵐ posteriores grad⁹ q̄ dat
particulare eē, ut eē uiuens sensitiuum r. requirere certas dispões
q̄ n' indiscrte cum quibuslibet introducat', sed cum certis, atq3
ita diuersa roē fōā p̄cedit dispões, ab aliisq3 p̄cedit', ipsa n' dat
eē in gnē cē formalis, accipit uº in gnē cē materialis, q̄ tn' una
eademq3 realitas e' p̄ quam fōā dat eē corporeum, uiuens r. sim-
plē, et absolute fōā prior e' sᵐ eē, e' tn' posterior uia gnē-
ois n' quidem sᵐ rem, sed sola roē, q̄ⁱˢ alterationes graduss
q̄ sunt idem re cum priori supponunt dispões in mā, q̄ e'
doctrina Caiet., et Scot. ubisup.

1ᵃ Cõ. dispões q̄ dant' in insti gnõis ad eam effectiue n'
concurrunt. hæc uir hispal. in. 2. d. 13. q. 1. arti. 2.

S. Tho. et tert. Cois, qlr nihil sr ee reale pot sil ee cu, et offus in eod gnie Ca, dispoes simaltaneae causant effective q generem, ut sup dictum e, go n pont eadem effective attingere, maxe cum iam n sint sba generants, sed geniti:

2a clo. dispoes eiusmodi reducunt ad caam materiae precedentes formam in mi generois, haec e S. Tho. 2. C gent. cap 71; S. Bon. in 4. 1. p. distinctiois q. 4. ubi appellat dispoes necessitantes ad formam, Capr. in 1. d. 3. q. 3. ar. 2. ad 3um slot; Ferr., Caiet, Sonc., Loais atque. Pbrq ex Arle q ait actus agentium n recipi ni in patiente disposito, at mo in instti generois p nihil e dispositu ni p dispoes q sunt in eod insti, qd si quis revocaret ad dispoes antecedentes quar mite mo dicat dispositu, n plane satisfaciet, nam dispositio e medium congruentiae, et receptiois atque sustentiois, sed p id qd n e nec actu inest subto, n iu poe fieri subtum congruens maxe cum haec congruentia pmaneat quamdiu conservat genitum, et dispoes sunt Ca materialis conservois fae, go cum sint in hoc insti cur n erunt 1c receptiois Ca: pterea si Ds formam induceret, l, in nudam mam oi dispe carentem, l, cais habentem dispoes deberet adhibere particularem concursum, go n ni qd supplet causalitatem dispositionum.

Ad 1um pat solutio ex dictis neq n incovois e idem ee prius, et posterius in diverso gnie ca. prio dispoes priores sunt in gnie Ca matis, posteriores in gnie Ca fotis, imo et efficientis, ac sic simplr posteriores, et priores sm qd. Ad 2um dn disparem ee raom nam pprietates n sunt dispoes, nec ullo mo pont pcedere gradum ccntiae a quo fluunt. v.g. risibilitas rationalem, quamvis poit concedi pprietates gradum priorum ee dispoes ad gradus posteriores, ut poi negatiandi ad gradum sensitivum ex negta e go mai syllogismi, nam pprietates qua tales plire in nullo gnie Ca pcedunt, dispoes uo maxe: Ad 3um R. ferr. 2. C

gent. Cap. 71. duplex ẽẽ temp9 imaginarium, et reale, imaginariũ ẽ õis duratiõ in qua noster intellr adinuenit priũ, et posteriũ, q ẽ ratiõ temporis, q̃ie q̃ sunt in instti ptẽ hoc nõ dici priora, l. post teriora tempore, n nõ alio, diti et pt log. D. Tho. de substijs quarũ q sunt priores gnõe alijs, sunt et priores tempore, ut pẽt in gnõe hoĩs in qua embrio, q ẽ prior gnõe ẽ prior tempore, et ulter in gnõe illarũ substarũ quas nã n intendit pp̃tr se, cum heãnt ẽẽ imp̃fectum, sed pp̃tr gnõem pfectiorũ, ut sunt oua pp̃tr anĩalia inde genita, flores pp̃tr fruct9 etc.

Dubium textuale ad x. 34.

N cũ uerum qd hoc tex. asserat Arũs qmdm in eo qd auget ẽ uirt9 augmentatiua sic et in eo qd alterat ẽẽ uirtutem alteratiuam, uirt9 .n. augmentatiua, ut inquit philop. ẽ in eod in quo nutritiua, cumq; solum uiuens nutriat ut infrã 9 ostendens in eo solum ẽ uirt9 augmentatiua n nõ in alimento qd conuertitur ut ait Arũs ad x. 35. alteratiua aut, ut experiã docet ẽ in diuerso subto ab eo qd alterat cum lignum calefiat ab igne, et ipsum uiuens ab alimento alteret. aliqui dicunt Arũm loqutum fuisse de ea alterõe q augmentõem pcedit, cui9 cũ qmdm et augmentõis ẽ in ipso uiuente, qd lz uerum sit n tñ ẽ ad mentem Arũs q dixit alteratiuam ẽẽ in eo qd alterat, in nutritõe nõ pcedens alterõ n ẽ in uiuente. sed in cibo quẽ disponit ad suscipiendam fõrm aliti q̃ie adhuc ibi n ẽ uirt9 alteratiua in eo qd alterat: Alij rndent duplicem ẽẽ uirtem alteratiuam, alteram fõrm, alteram uirtualem, et de fõli quid pẽt n op9 ẽẽ ut sit in alterato, ut pẽt in igne calefaciente manum, at nõ in uirtuali dnt reqri duas uirtes, alteram factiuam alterõis, alteram actualiuã alterantis. u. g. in pipere, aut uino ẽ uirt9 calefactiua q tñ n operat nĩ excitet et quodãmõ actuet ã calore nali uiuentis, dr ergo ipsa uirt9 pipbis factiua alterõis qr ipsa alterat nat co-

[library stamp: BIBLIOTECA NACIONAL]

calefaciendo, virtus aut vinentis qua exatat virtus calefactiva speciej dr̃ ocultativa alterantis, hoc aut ẽ quam Arist̃es dixit cũ in alterato n̄ n̄o posteriõe; ego dixerim loq Arist n̄ universim de õi alteraõe sed de ea q alterat aliqd ã se q ẽ pprĩa vinentium, ut cum reliqua membra talefiunt ã corde, humefiunt ã cerebro ꝛc:

Caput 5um

De Augmentaõe

In augmentaõe, ut ex doctrina Aristis hoc cap; et 2· de aiã · x· 49 et ·50· colligĩ triã spectanti sũnt, augmentaõis raõ, et quidditas, quam Aristes ex triõ, et mõ explicavit: subiectum qd augmentat, et alimentum qd in substaĩam alĩ convertit, nam de prĩjo activo augmentaõis .i. aiã, vegetativaqз poõ ã ptinet ad hunc locum agere, sed ad lib· de aiã: erit gº triplex qº, 1a de augmentaõe, 2a de subto, 3a de alimento:

De raã augmentaõis, et distinctiõe ab aliis motibз qº 1a:

Duplicem mutaõem insinuavit Aristes hoc cap· reperiri in augmentaõe alteram q alimentum ut ẽ in põi ad fõm viventis in illud convertit, q dr̃ nutritio, alteram qua ipsum alimentum ut ẽ põi quantum auget vivens, q pprĩo noĩe dr̃ accrescio de q hoc lõ pprie sermo ẽ quamvis etĩ de 1a cum de ea egerit Aristes qĩ sensĩ ẽ cum posteriore coniuncta:

Utrum nutritiõ sit va mutaĩ· Art· 1°:

In hoc re fuit opiõ Mag· sentiãz in·2·d·30· cũ ꝑ fratris Petri Comestoris Mag· ~~Sch~~ historia scholastica cap· 73·, ut refert Carthus· in·2·d·30·q·5· et Hugon· de Sanct· Vict· de Sacram· ·p· 6· cap· penultimo, et aliorz, ut refert S·Tho· in·2·d·30·q·2· ·ar·1·

assererentur in hoie, qd ex toti in alijs uiuentibq dicerent; cum eque utrobiq; ras uideat, solum illud qd e ex facentibq desisum frincere ad necessitatem nutrit, illud qz ois saluatur exrescere in mai. quantitatem, ita qd nihil substate addat ad susceptionem maioris quanti, sed tota quantitas hois complete q multiplicationem nu illius efficiat, ita qd n' adveniunt mutationem q sit mutio ad substiam, sed solam augmentationem, un' n' ponunt alimentum ad restaurationem deperditi, sed tm ut fomentum caloris natlis, quemadmodum qndo aurum liquefit apponit plumbu n' quidem ut in aurum conuertat, sed ne calore ignis consumat aurum, sed plumbum, cor fundamentum fuit, qr aliter saluare n' poterant quomodo eet idem uiuens in tota uita, nam si continue aliqd deperdit, et aliud de nouo adiungit, fieri poterat, ut id qd in principio uite erat in uiuente totum periat, aliud qz de nouo aduenit: Confir

1o si nutritio eet uera mutatio distincta ab accretione daret ca efficiens idem realiter cum suo effectu, quod e absurdum, go et ais, pbatur sequela: ca efficiens nutritionis, ut docet Arles 2. de aia t. 49. e aia quemadmodum et ceterarum actionum uitalium, sed nutritio e idem realiter cum aia q in nouas ptes mutationem introducit, go intentum: suadet min: qr actio e idem realiter cum suo termino formali, tming formalis nutritionis e eadem aia, q ut de nouo informat ptes materiales alimenti, go etc.

2o si aia pot se ipsam in maiorem aliquid introducere, poterit et alimentum extrinsecus appositum immutare, in seqz conuertere, l, in mai distinctam se introducere, illiqz uniri, utrumqz fieri negat, neqz n. aia in se conuertit ea q tangit, neqz aia unita corporis aliud separatum disponit, aut in illud introducit.

3o nutritio e partialis generatio, go debet hre terminum diuersum a totali generatione, hoc aut ee n' pot in gnatione hois, aialiumqz pfectorum q hent formas indiuisibiles, ut in lib. de aia ostendi, go neqz in illis erit uera nutritio:

4o nulla uirtus natlis debilitat multiplicata nu sibi con

conveniente, sed solum per admixtionem extranei manentis sub forma extranea, ut fit in igne cuius vitus non inimicus ex eo quod multam materiam occupet, sed viventia, ut experientia fit, et docet Aristoteles ad finem huius cap. decrescunt propter defectum virtutis nutritivae, ergo per admixtionem extranei quod non informatur forma viventis, hoc non est aliud quam alimentum, ergo alimentum non informatur forma nutriti, et ex consequenti non datur nutritio, quae terminetur ad formam substantialem:

Oppositam sententiam est Alex. Alens. [...] Tho., Bon. vent. Rich. Henric. et aliorum quos cad. d. q. 5. citat Capreolus, Alb. Mag. 2. p. Sum. de homine q. de potentiis vegetativis, Scot. in 4. d. 44. q. 1., Dur. in 2. d. 30. q. 4. Aegid. ibid. in 2. princ. ar. 1. Mairon. ibid. q. 5. Bassol. q. uni. ar. 1. D. Tho. quodl. 8. ar. 5., et 1. p. q. 119. ar. 2., Caiet. ibid., et in 1. de coelo. 5. q. 2., Abul. in 22. caput Math. q. 243. Probatur ratione D. Tho. qua omnes utuntur, non potest aliquid augeri nisi, vel eadem materia quae est sub parvis dimensionibus postea sit sub magnis, vel plus materiae sit sub magnis, quam sub parvis, primum non est dicendum, ex 2o sequitur in augmentatione dari introductionem formae in materiam advenientem, et ex consequenti nutritionem, ergo etc. Probatur minor quo ad priorem partem, eadem materia non potest transiri de parva ad magnam nisi per rarefactionem, ut ait Aug. lib. 10. super Genes. ad lit., nihil absurdius est quam putare ullum corpus esse quod manente natura sua quantitate undique crescat nisi rarescat, sed augmentationem viventium, ut experientia ostendit non fit per rarefactionem, cum non videamus in vivis rariores carnes, aut ossa quam in pueris, ergo etc. quo ad posteriorem partem sic probatur minima de novo adveniens informanda anima nutriti non creatur de novo cum secundum Greg. Mag. tota simul creata fuerit in principio, neque in actionibus naturalibus ad miracula recurrendum sit, ergo eadem quae fuit sub forma alimenti informatur forma viventis nutriti: Praeterea quaelibet pars hominis in qua est caro sentit, ergo tota caro informatur anima rationali, sed alimentum ut hoc eodem cap. docet Aristoteles nutrit, ut est potentia caro, ergo per nutritionem fit actu caro, et informatur anima totius:

Atq. n. maioris virt.is e vivere, ignis, et alia corpora inanimata, quam vivens, sed illa possunt rem appositam substantialiter transmutare, et in se convertere, ergo vivens poterit etiam alimentum convertere in suam substantiam. Accedit autoritas Aris. 1. de gen. t. 21. ubi augmentum, inquit, fit appositione alicuius conatis ad aliquid resolutione facta in omnem partem assumpta partium corporis augmentandi: et 1. de gen. t. 38., et 2. de aia. t. 122. et 141. usque ad 149. Idem docet. Accedit etiam autoritas Sanct. Patr. Aug. lib. de vera religione cap. 40. ubi ait alimenta corrupta amittendo formam suam in membrorum fabricam migrant: D. Damasc. cap. 7. sua phys., Greg. Nyss. de opific. hois cap. ult., et lib. 4. de virib. aiae cap. 15., D. etiam Cyr. lib. 1 in Cantic. Lö cit. de nutrimento loquens, purissimum, inquit, conversum in membrorum substantiam finaliter aiae copulatur faciens unum, et substantia vita: idem docent medici, ut Conciliat. diff. 55. Thomas de Gar. lib. 1. tract. 5. q. 53., Caeda in hypocr. de cibis alimentis sect. 14. et 15.

Ad 1um arg. facile videtur Themist., et Henr. Gand. quorum prior 1. de aia t. 21. aiam, ait, esse fui domicilii, 1, corporis architectam, posterior quodl. 11 q. 14. concedit aiam posse efficiente se unire mae ac parti cum talis unionis terminus sit ipsa pars, idem est causa, et effectus: dicitur tamen esse effectum dupliciter posse a causa procedere, l, quo ad esse simpliciter, l, quo ad esse hoc, l, illo modo: quo ad esse simpliciter nihil potest esse causa sui, cum causare supponat esse causantis, potest tamen esse causa modi alicuius essendi novi, quemadmodum Xus pro suis cum panem consecravit in corpus suum causa fuit illius novi modi essendi quo ipse incepit esse sub speciebus panis, eodem modo aia in nutritione non e absolute causa sui, sed novi modi essendi in mia aliti q. de novo advenit, n. e aut absurdum si causa efficiens sit idem realiter cum effectu q. n. pro dicitur simpliciter, et de novo, sed quo ad aliquem existendi modum, maxime cum aia, q. e causa nutritionis principalis agat mediante virtute nutritiva q. e distincta realiter ab

ab ipsa aiā, et ā qua nutritiō īmediate exercet?

Ad 2um utraq. seqla negda ē, quamvis aliq medici cum æger p os sumere cibum n̄ pot intendat apponant res excalentes sup stomachum, et umbelicum, ut pēj aliquæ subtiles p evaporatiōem pro ros subintrent, nutriant q. ægrotum, ut refert, et in necessitate pbat Valeri9 lib. 8. Diuersaz cap. 3. ex Hyppocr. in lib. de alimts, coitr tn̄ id fieri n̄ pot qm̄ in actiōibs subordinatis n̄ pōnt dari posteriores sine priōribs, at digestiō in ore, et stomacho, et alteriō pcedent, ut infra uidebim9 sunt actiōes ordine nāe pcedentes sine nutriōem, ac pīr in māir extrinsecā assumptam introduci nequit pīr p nutriōem, sine qnsiōe ab ipsa aiā separata nequit uniri pe efficaciter nāe, ut docet Scotus in 2° 4a. q. 78. ar. 4., et Aeg. in 2. d. 17. ar. 3.

Ad 3um conceß. ante, bz coīs in nutriōe uiuentium q̄ habent aiās extensas, ut plantæ, et qdam aīalia impfecta, necnon sit, negda tn̄ ē conā, sufficit .n. qd terz ultimat9 q ē pars uiuentis composita ex pē mā, et ex fīā sit diuers9 a trīo ultimato qnsiōis.

Ad 4um distguēda ē aīi cum S. Tho. 1. p. lō. cit., nam si mā illa totaliter assimilet urtuti agentis, neq. eam refringat, concedendū ē, aliter negdū ē, at u° uirt9 nutritiua n̄ ita alimentum conuertit in substāiam aliti quin aliqd ab eo patiat, neq. alimentum totaliter, et pfecte nutrito assimilat, ut docet Galen. de tuenda sanit. cap. 1., imo sempe ē frigidius, et siccius, ideoq. Artes ad declarandā nutriōem usus ē exemplo uini, qd conuertit in se aquam sit tn̄ ab ea patit, nec manet sub eod uigore quo erat ante infusam aquam: ignis u° in aestum additus cum pdominet nāe, oiōq. sibi sibi reddat pēs aduenientes semper conseruabit, si accōmodata mā subministret?

Utrum augmentatiō sit mot9 distinct9 a nutriōe, et alijs. Art. 2?

Pars neg. suadet? 1° autorit. Artes t. 32. et 38. ubi inquit ad-

adueniente aliquo augesci qd permanet corrupto alito; sed id qd aduenit et permanet corrupto alito e mia 1a, ut inquit D. Tho. nutritio ei

1 sed sola nutritio substantiae 2o in quo non dat motus ad quantitatem 4

pertinet actuum mis, non aut quantitas, 2o augmentatio non e motus ad quantitatem quoniam semper forma geniti sequatur quantitas. 2o quia in nutritione noua quantitas adueniat non erit motus ad quantitatem qui naturali sequela sequitur ad nutritionem quidem et Aristoteles non posuit alterationem posteriorem ut adgeni, sed praeuiam quia sicut cum forma nutriti inducant dispositiones requisitae, et consequentia quae ad id qd sequitur ad productionem alterius non e per se motus, ut fit in figura, relatione, et aliis eiusmodi: 3o omne mobile e diuisibile, ut probat Aristoteles. 6. phy. x. 32. sed mia 1a ante quantitatem non e diuisibilis, 2o non e capax motus ad quantitatem, ac proinde nullus e ad quantitatem motus:

Ult.o motus ad quantitatem aut e species infima, aut genus non species infima cum Aristoteles 3. phy. x. 6. dicat accretioni, et decretioni non esse unum commune nomen ex quo infertur sub motu ad quantitatem continenti utramque, nec e genus nam decretio potius est motus ad non quantitatem, quam ad quantitatem cum per eam quantitas deperdatur, non acquiratur:

Dare potest neque secutus e Vales. controuersiarum lib. 2. cap. 29. et 5. phy. cap. 2., Marsil. hoc lib. q. 10. quem nominales secuntur.

Certo e motus ad quantitatem a nutritione, caeterisque mutationibus realiter, et forte distinctus. haec e Gale. lib. 1. de facult. naturalibus cap. 7., et omnium, quos praecedenti art. pro nostra sententia citauimus. Probatur ex Aristotele hoc cap. ubi augmentationem a nutritione distinguit, et in lib. phy. ubi ad tria praedicamenta quantitatem, qualitatem, et ubi diuersos motus constituit: Praeterea omnis motus e a subiecto in subiectum, 1, a termino positiuo ad terminum positiuum, augmentatio e motus, erit 2o a termino positiuo ad positiuum 1. a parua quantitate ad magnam, sed generatio sine et adgeneratio e a non subiecto, 1, a termino negatiuo, 2o distinguuntur inter se: Praeterea ad illam formam per se e motus, quae a natura intenditur, nec ex alterius positione alterius nouo motu resultat, sed natura non solum intendit conseruare uiuens, qd fit per nutritionem, sed et ad perfectam magnitudinem

producere qd fit p augmentatiōe, ut docet Artes 4. de cal. x. 25. Præterea quantitas cum sit qd a substantia realiter distinctum n' pot' eadē actiōe produci, g° ad eam ē p se motus: n' ob' ē placere augmentatiōis ab alteratiōe, et motu locali discrimen, cum pateat ex terminis ad quos, et ex mio, ut Artes in contextu docuit.

Ad 1um arg. R. mentem Artis n' ēē augmentatiōem fieri p solam mia additiōem cum manifeste tum hoc cap., tum 1. phys. x. 18. et 2. de aiā. x. 47. usqz ad 50. doceat augmentatiōem fieri p quantitatem, sed velle ad augmentum p̄requiri conuersiōem substantiam, quam sequatur augmentatiō, nec p solam rarefactiōem, aut tumorem p humores extraneos augmentatiōem fieri putarat:

Ad 2um dr̄ ē licz in oī nutritiōe det' noua quantitas, n' tn̄ in oi dari motum augmentatiōis, ac proin n' nutritiō augmentatiōem seq' nutritiōem, hoc tn̄ ē discrimen inter eam quantitatem q' datur in 1a generatiōe; tum in nutritiōe solum dat', et eam q' in augmentatiōe, nam in generatiōe nā solum intendit dare ēē, in nutritiōe uo illud conseruare, et ex consequenti dat ea q' nutritiō sequunt' ad ēē, in augmentatiōe uo p se intendit maiorem quantitatem, et ideo ad eam ē motus p se., idemqz dr̄ de dispositiōibus consequentibus generatiōem, q' et cum requirant' ad ēē p eandem generatiōem intenduntur: ad ultimum exemplum dr̄ solum ad ea n' ēē p se motum q' compluri, seu pot' resultant ad alia cum qq sint idem realiter, neqz n' quotiescunqz duo sic sit producuntur, desinit ēē motus ad posteriorem, ut patet in luce, et calore q' n' sole causant', quamuis n. calor mediante luce producat', n' ideo calefactio desinit ēē uerus motus.

Ad 3um R. cum Tol. 6. phys. q. 3. Artem eo lō solum loqui de motu locali: quod si de oībus loquat' debet intelligi de mobili totali; et ut qt in augmentatiōe aut' etsi pars illa mie q' de nouo aduenit ante præcedit quantitatem n' habeat diuisibilitatem positiuam, hēt saltem negatiuam relictam uirtute præcedentis quantitatis, et totum uiuens qt auget hēt et quantitatem, et diuisibilitatem positiuam.

Vt ad vlt^{um} R. ntdr e' nullos Scham accrescioem statuere motum ad quant^{em}, decrescioem v^o minime, q^a hec pot' deperditio, et corrio quantit^s e', quam acq^sitio eiud; Vtrum ō eos e' expressa sentia Aris 5. phys. cap. 1, et 2. ubi cum motum eum dixisset q e' inter terios positivos accrescioem, decrescioem q^z motum appellauit: Alij dnt decrescioem ee eum motum ad quem quantitas pcedens q' erat p modum partis accipit modum totius, qmdr inquiunt, in remissioe q' sm Aueir lō cit. e' mot^9 ad remissioem qualit^{em}, qualitas q' erat p modum pis accipit ee totius, sed mihi uir n' ee hec mens Aris; nam hunc ego motum dixerim p accioes seq ad ōrij expulsioem neq dici remissioem motum m' qiq tendit ad staō ōrium p quam pexistens remittit ut pit ex X; q^d si Aris noluit remissioem, ut pprie tenat ad minorem qualit^{em} ee motu, sane multo magis erit decretio cum p eam n' solum quantitas q' erat p modum pis maneat p modum toti^9, sed et noua pars quant^{is} de nono adueniat toe cui^9 dat' mutaō realis. et cum pcedente sit unum totale, tz mins eo q^d ante talem decrescioem erat: Ad arg. 9° conceda e' mai. et prae pars min. posterior v^o negda, et ad pboem negtr e' aōs, ut ex dictis pit:

Quomō fiat nutrio, et augmentaō
Art. 3^9:

Quanqui' hec mā pot' ad medicos, Anatomicosq artis peritos, quam ad Pħos ptineat n'nihil tn' ex eos scriptis delibantes dicem^9 ea, q' ad augmentois unit^{em}, et continuit^{em} intelligendam sufficiant, qua de re late Albert. lib. 2. de hist. animal. tract. 3. cap. 4. ntdr e' igit' 1° aōm in opeoibs uitalibs uti organis, 1, membris accomodatis sm' figuram, ductum, moltem, et alias spes qualit^{s}, et facultatibs siue potentijs, organoru^o l, inseruiunt aliāi digestoi, et concoctioi, l, eiusdem importoi, primi gnis e' os, stomachus, hepar, cor, et singula pes, 2^i gulo qua ex ore ad stomachum uēnt q' ex hepate siue corde p totum corp^9 deliniant':

2° notandum ex Gale. quem citat Card. lect. 14. in hypocr. de cibis alimentis, medicisque communiter facultates naturales quibus anima vegetativa utitur dividi in dominas, et servientes, domine sunt nutrix, augmentatrix, et genitrix, servientes quatuor attractrix, retentrix, concoctrix, expultrix, quamvis Valesius lib. 2. controversiarum cap. 21. solo enumeret has tres 4. communiter a medicis recensent quae reperiuntur in singulis membris nutriendis.

Attractrix a Cardano ubi supra lect. 15. altera est toti corpori inserviens, ad loca communi digestioni alimentum deducens 1° scilicet, ab ore per gulam ad stomachum virtute fibrarum, 2° ab stomacho ad iecur ad 2am concoctionem virtute caloris naturalis, altera vero ad singulas fibras, porosque corporis virtute eiusdem caloris naturalis exugentis a venis succum sanguineum quo corpus alatur, retentrix fit ab eodem calore iuvante tamen mediocri siccitate, per vero concoctrix tota consistit in vi caloris naturalis agentis in humidum nutrimentale, expultrix demum addit flatum quo cogit exire excrementa superfluosque humores intra corpus contentos, ut colligitur ex hippocrate in lib. de flatibus:

His positis ut colligitur ex Aristotele de longit., et brevit. vitae, et de iuvent., et senect. vitaeque cap. 2. alimentum 1° digeritur ore, deinde stomacho, nam, ut ait Galen. 2. de partibus lib. 9 in ore accomodat ventris digestioni, unde se habet os ad stomachum ut coquus ad lebetem in quem carnes non integras sed concisas mittit, et sic non fit proprie concoctio in ore, sed praeparatio quaedam ad concoctionem in stomacho faciendam, ut docet Aristoteles 2. de partibus animalium cap. 3: In stomacho igitur vi caloris naturalis fit 1a digestio ex qua manet materia quaedam fluida quam medici chylum vocant, feces vero ad intestina feruntur, chylus per venas mesaraicas in hepar infunditur in quo fit 2a digestio, ut docet Avic. 3. longit. cap. de crytidimibus, et medici communiter, ut videre est apud Coralium. dicit. 39. quamvis Galen., et Avic. ibidem citati asserere videantur hanc 2am digestionem fieri in venis quod intelligendum est ut Coral. ibidem docet, et Thom. de Garb. lib. 1. tract. 4. q. 45.

virtute caloris hepatis fieri; ita qd ipsum sit instar ignis, vena vo
instar lebetis ob fervidas plurimas effervescentis, qd voluisse vr Arts
1. de som. et vigil. cum ait de facis ingrediente alimto in subiecto
loca fit evaporatio ad venas, ibi vo permutatur in sanguinem vehit,
et vadit ad 1m i, cor; ubi vo sanguis fiat medici discordant, par
tim n. cum Arte 3. de pp. et 2. de gener. animalium dixit in corde,
quam opinionem secut9 Concil. diff. 47; partim cum Galen. dixit fieri
in hepate quam secut9 Tho. a vega lib. 3. de locis affectis, Greg. qde
Nyss. in lib. de opificio hois appellat hepar sanguinis fontem, cor vo
spirituum, et caloris a quo ad hepar arteriam ait pervenire qua spus
et calor necii illi conficit in quo chyli mia ut vinum in dolio
fervet, et coquitur post quam concoctionem quod grave e subsidet, qd
tenue, et leve instar spuma in superficie fluitat, et crassum quidem
atque grave transmittit ad lienem, tenue vo, et leve, i, flava bilis
in vesiculam fellis defert: remanent duo alij humores in hepate
sanguis, s, et phlegma a quo duo veluti venarum surculi declinant
maior alter in partem inferiorem, mior in superiorem, hi deinde
in varios ramos per totum corpus diffundunt, q sunt instar ca-
nalium pp sanguinem defert humori aqueo permixtus, q ppte sui
tenuitatem e veluti sanguinis vehiculum quo mare post quam
fuerit e ministerio quarundam venarum, q dicit emulgentes expur-
gat, et exugit a renibus relinqt pp purus sanguis pauca admodum
humiditati, et flavae bili permixtus, et a singulis partibus nutr.
attrahitur per poros patentes ubi ultimam patitur digestionem, ex qq
licet colligere 4. digestionibus nutrimentum coqui, ut docet B. Cyrill9
citat9 a Carthus. in 2. d. 3. q. 5., 1a in stomacho, 2a in hepate,
3a in venis, quarum nutrimentum hepatis ut sup dixim9, 4a in singulis
membris ubi tandem convertit in substantiam aliti, recipitque eius
proprii substantiam, imo duritiem, mollitiem, figuram, colorem, ce-
terasque dispoes singularum partium, quidm n. ut inquit Greg. Nyss.

ubi sup. ead. regione, et aqua diversa plantae alunt. per quas diversae terra, et aqua quae sunt illis alimentum diversos sapores, odores, et colores recipiunt in absinthio amaritudinem, in pomis dulcedinem etc. item sanguis per ultimam coctionem fit in carne caro, in nervo nervus.

Ex quo colligitur quamvis in singulis viventibus sint quaedam membra principalia nutritioni, augmentationique destinata, ut stomachus, hepar, et alia eiusmodi, tamen in singulis membris propriam residere virtutem per quam alimentum ultimo concoquitur, et convertitur in substantiam viventis: quae si tanta fuerit ut plus de alimento convertat, quam aliunde ex humido radicali deperdat non solum nutriet, sed etiam augmentabit vivens, quia cum nova materia nova etiam quantitas advenit quae praeexistenti coniuncta efficiat vivens maius, quam antea erat, si vero minus convertat, quam deperdit tunc erit decrescio per quam vivens acquirit quantitatem minorem eo quae praeerat.

Utrum augmentatio sit motus continuus. Art. 4us:

Tripliciter sentur hic haec quaestio, 1o est an hic ex quo genitus est ad ultimum finem sine intermissione augmentetur; quod potest nesciens non esse cum defectu alimenti, aut alia de causa fieri possit, ut plus de materia deperdat, quam acquirat: 2o est an ea augmentatio quae fit in toto corpore sit continua; in quo etiam sententia est negative, nam cum fiat in partibus porosis, quae omnes non sunt continuae, cum inter quamlibet pororum pars non porosa intercedat, nec etiam nutritio, aut augmentatio ubique facta erit continua. 3us est an augmentatio quae fit in singulis poris fiat successive, et continua sit, an vero per instantia, sitque discreta.

In hac quaestione est 1o sententia Scoti in 4. d. 44. q. 1. ad finem art. 2; et Thomae de Gar. lib. 1. tract. 5. q. 54; et aliorum quos hoc cap. q. 2. citat Bandes, qui asserunt nutritionem quidem fieri in instanti, augmentationem vero in tempore, postquam vero inquiunt nutritio facta est, anima vegetativa mediante calore naturali rarefacit totam substantiam viventis

et hinc generant novi pori, dilatant(ur)q(ue) priores; et ad istam continuam substantiae rarefactionem sequitur continua extensio quantitatis, quae est augmentatio: quae sententia unico argumento confirmatur; ante nutritionem alimentum erat in foliis, illi q(ue) convertitur in substantiam aliti, ergo si post nutritionem substantia non rarefiat non accrescet imo vel decrescet, cum alimentum per ultimam conversionem inspissetur, nam q(ue) fit, nam sanguis tertio est carne, quae prius materia unius grani quae erat sub forma sanguinis postea existens sub forma carnis erit quasi dimidij grani, et quantitas minor.

2a sententia est Alb. Mag. 8 et Com. 8 phys. t. 23. Capr. in 1. d. 17. q. 2. ar. 1. Soncin. 8 met. q. 22. et 28. Ashd. 1. de gen. q. 10. et 16. Niphi hoc lo. q. 6. et 8 met. q. 7. Tolet hoc lib. q. 11. et aliorum asserentium augmentationem esse motum discretum, quod probatur 1o aut. Aris. 8. phys. t. 23. ubi ait neq(ue) augeri, neq(ue) minui possibile est continue, quem in hanc sententiam explicare videntur Aver. Alber. et D. Tho. quod etiam 1a 2ae. q. 52. art. 3. et 2a 2ae. q. 24. ar. 3. huic positioni favere videtur, probatur deinde ratione, nutritio non fit in tempore, ergo neq(ue) augmentatio continua fit quia ut hoc cap. ait Aris. bis dat nutritionem sine augmentatione non tamen dat augmentationem sine nutritione, antecedens vero probatur 1o forma substantialis consistunt in indivisibili ergo non possunt acquiri, vel introduci in tempore, 2o quia ad introductionem formae substantialis requiritur certa dispositio in materia, haec dari 1o non potest nisi in instanti, ergo nutritio fit in instanti.

2o alimentum convertendum habet terminum intrinsecum parvitatis, ergo non poterit prius converti aliqua pars illius minimi ne detur minus minimo, ergo totum fit convertetur, ac prius in instanti. 3o arguit Tolet. eadem est ratio in augmentatione, atq(ue) in diminutione, haec non potest esse continua, ergo nec illa, minor ostenditur cum primum actio caloris resolvit aliquid de materia viventis illud debet esse certae magnitudinis ne detur minus minimo, ergo resolvetur in instanti per diminutionem. Ult. si nutritio, et augmentatio inciperent per ultimum non esse deesset aliqua dispositio in materia

q immediate post erit acquirenda l., ergo erit divisibilis, ac proinde non potest acquiri immediate post, l. indivisibilis et ex consequenti nihil deerit, daretur que nutritio in instanti; quod si dicas id quod desiderat esse quoddam incertum nempe complementum dispositionis certe, v.g. in subiecto contigua carni est calor ut .4., quem pono magis esse dispositionem requisitam; at vero immediate post est quodque est intra calorem ut .4., sic arguitur, immediate post non erit plus caloris in materia alimenti, ergo solus qui modo est sufficiat ad causandam nutritionem, contra sicut tunc .n. calor in hoc instanti existens non poterat causare quod causabit immediate post non existens, aiis vero sufficit immediate post, ut opposita sententia autores dicunt datur nutritio, sitque resolutio usque ad materiam 1.am, ergo nihil caloris de novo producitur, q sit cum nutritionis immediate post futura:

2.a sententia est tenentium augmentationem esse motum continuum, quam sequitur Marsil. hoc lib. q. 14. Albert. de Sax. q. 13., Iandu. 8. phy. q. ß. Sot. 1. phy. q. 4. Bened. Per. lib. 14. cap. 12. ad 7.um; Tarel. in epitome de genere tract. 2. cap. 8. dub. 3.; quamvis .8. phys. q. 6. 2.am sententiam meatur, Alb. mag. in sum. de homine q. de motu augmentationis. ar. 1.

1.a ratio. quamvis detur nutritio sine augmentatione, tamen augmentatio sicut est cum nutritione neque potest esse altera instantanea, altera successiva. prior pars rationis est Aristotelis hoc cap. posterior probatur, cum materia nutrimenti advenit nova quantitas nutriti, ut .n. ait Aristoteles hoc lib. t. 27. et 31. augmentationis materia non potest esse aliquid indivisibile, sed augmentatio, ut ibidem ait nihil est aliud quam additamentum magnitudinis existentis actu, ergo quandocumque datur nutritio si materia quae convertitur est maior quam deperditur datur et augmentatio, praeterea hoc eodem cap. ait alitur nutrire quatenus est potentia caro, augere vero quatenus est potentia caro quanta, sed nunquam fit actu caro, quin fiat caro quanta, ergo si pars est maior quae convertitur quam quae deperditur sicut erit nutritio, et augmentatio. praeterea si post nutritionem fieret accessio per rarefactionem ut ipsi dicunt nimirum in dies fierent rarioria quod repugnat experientiae.

2.a ratio. tam nutritio, quam augmentatio est motus continuus.

Ptr 1º aut. Arlis 5. phy. ubi postquam distinxit mutoem a motu, accretioem in motibus numerauit, et 3. de aia. x. 43. vocat et motum, at nº lib. 6. phys. demonstrauit motum eē continuum, et diuisibilem, et quamuis exempla qq ubi sint in motu locali, in ibid. x. 49. ait easd demonstrões fieri pōe de motu circa quantem, ut ibid et S. Tho interpretatur. Præterea Arlis hoc cap. docet eam augmentoē semper eē coniunctam motui localem, motus localis nō fit in instanti, ergo neqz augmentoō. Deinde sic roē, data mā disposita ad fōā introductoem statim fit introductio nō obstet aliunde, sed caro, aut quiuis pars nutrita successiue alterando disponit alimentum sibi coniunctum, ergo successiue in se conuertet, et fiet nutrio, et augmentoō, neqz impedit partem dispositam eē minorem quam requirat ad fōām uiuentis, nam nulla pars q in poris continet pertingit ad debitam quantem uiuentis, si gº illi admittunt nihilominus eam uniri in instanti qā nunquam maneat separata ab alijs, sed unitur toti qd het debitam quantem, sic et ob eand roem uniri poterit in tempore cum et maneat unita toti.

Pbtr 1º ut docet Arlis lib. de iuuent. et senect. cap 3. ignis fluminis instar perpetuo gignitur, atqz fluit, aliasqz semper, ut patet experientia, nam deficiente mā quam depascat statim extinguitur, et hoc continue ut patere pōt in papyro, aut stupa successiue inflammata, ergo et uiuens continuo augebitur, cum in uno, atqz alio nō sit maior repugnantia:

Ad 1um arg. Rē. aduertendū ē augmentoem l. sumi pōe pprie, l, impprie. pprie qndo p conuersioem alimenti in substam aliti, et p quantem nouam uiuens accrescit, impprie qndo p humorem aut humorem abundantiam, aut quauis alia de cā nō naturali uiuens augetur, qndo gº datur nutrio in caloris naturalis dilatatur caro aliaqz ptes uiuentis, fiunt qz pori in qq recipiatur alimentum qd fieri pōt absqz carnis rarefactioē, quemadmodum uidere ē in spongia

manu compressa q. si deponat statim extendit, et dilatat n. rarescendo sed admittendo aerem in cavernulis ex qq. antea p compressionem fuerat expulsum, sic pis carnis vi caloris deducunt plurib9 aperitis poris qq admitti nutrimentum qd dum n. convertit in substam aliti n. dum fit ppria accrescio cum nulla quantitas de novo accesserit viventi, quamvis impprie vivens posit dici accrevisse ppter partium dilatoem, vera 5° accrescio e quando alimentum intra poros contentum convertit in substam viventis, sicqs advenit nova quantas qua vivens fiat maius quam fuerat ante inceptam nutrioem ex quo pr n. semper op9 ee rarefactioe in accrescioe, quamvis interdum possit evenire. Et hinc pot facile dissolvi argtum.

Ad argtm 2m opioïs 1° ad auctm Aris dr intellm ee de continuitate q dicit toto vite tempore quavis velit n. op9 ee, ut quandiu hō vivit nutriat, et augeat, sol ibid, Bened. pex, et Sone. ubi sup. imo et S. Tho. ubi sup. glabat. n. Aris ibid. D. resolutum n. op9 ee oia ppetuo moveri. Ad 1am rem rgtm e aïs, et ad 1am pbaoem dr cum mot9 sit ad fir, et in subto n. op9 ee ad motum, ut utrumqs sit in divisibile, sed l. fir, l. substam, nã pot fir indivisibilis successive acqri in subto divisibili, nam ibi divisibilitas n. servit d. fir, sed a subto in quo successive indcit fir indivisibilis. Ad 2am eius aiis pbaoem conces. mai, d. min. e min., dr qs. ut dit, ex 8. phy. fiat certam in subto certo incipe re in insti, ac proin q. 1um sui ee, at v° in subto incerto d. mi p ult um n. ee, et sic in tempore, subtum v° nutrioïs n. e pars certa, sed incerta nam si hoc insti v.g. superficies illi9 pis alimti q. e contigua carni hit oes dispoes carnis, post subseqens hit qd qd e intra tales dispoes, et cum post indivisibile qualis e superficies n. det pars 1a, et certa, in cam immediate post introducit dispoes requisita, sicqs fit viventis, ac sic n. insti fit nutrio, sed in tempore.

Ut ad 2um, et 3um R. utrm e nutrioem, et resanoem sub hic illi9 ratiaem pportionabilitr se here, itaqd 1a resanio fiat in insti deind v° in tempore, ult a v° nutrio fiat in insti, tota pcedens in

tempore, nam in resolne grdo desp dit aliqua pars substiae, ne debeat min⁹ minimo expectat donec saltem totum minimum sit dispositum, et tunc sit resolutio in naporem, aut aliqd aliud. in nutrione uero ne det pars alimti minor minimo expectat quousqz totu sit disposita, et tunc in ult° insti indrcat fra uiuentis, sitqz nutrio, sed neqz tunc continuatur cum ante, neqz resolio instantanea cum subsequente continua.
Iamqz hinc patet ad 3um, et 2um salno, nam 2um solum pbat uel 1am nutrione ee instantaneam, 3um uo 1am resolonem qd n negamus.

Ad ultum bene ad rspsum e, et ad impugnaoem contra. ante si sermo sit de calore ante fram uiuentis nutriendi (nam calor subsequens maior e eo, q fuerat in insti) negta e contra, et ad eis pbaem dr calorem q e in eo insti absolute simpliciter n ee cam nutrionis imediate post futuri, sed, ut e in mi ad suum complementum dandum imediate post in cuius uirtutem fram pexistentem expellit, nouamqz introducit, qrtm in grone substati calor pcedens istarum gronis nunquam dnr fuit cam contrarit. qi nunqua fuit in ee completo, sed grdo saltem⁹ erat in ee completo, q erat dispo requisita ad fram introducendam.

Utrum in rarefactione acqrat noua quantitas? Art. 5⁹.

Pri Maior, et alij, ut sup uisum e nolunt augmentaoem ee rarefactio. nem uidendum e an p rarefactionem acqrat noua quant⁹, et ex parti uterum sit motus ad quantm, q poit coincidere cum augmentoe, et in pmis uidendum e qd sit raritas a qua dr rarefactio. quidam go inter quos e Burleus. 4. phys. et paul. Venet. eod lib. ad t. 46. censent raritm, et densitm ee relones, excessus, et defectus in quant, quorz opio facile refellit, nam phs. 5. phy. a t. 10. pbat n dari motum ad relonem, rarefactio uo tendat ad raritm, go n e relo: Alij ex qq e s. Tho. 2. de gene. lect 2. et Alb. de saxo. 4. phy. dnt ee negoem coniunctionis partium sm approsimationem in densit, sm uo elongaoem

in raritate, qd et sentire uir Arist. cap. de qualit.e, ubi densum, inquit, ex eo quidquam e' qz ptes ipsius sibi ipsis propinque sunt, rarum aut ex eo qz n' se se distant, verum quamuis hoc negatio interueniat raritati tn', et densitas e' aliquid aliud cum rarefactio sit actio positiua, q' ad negatiom terminari n' pot'. Marcus aut' hoc lib. 9. 15. sentire uir raritatem ee qualitatem 4a speciei, sed neqz hoc sententia placet, quia nam figura solum e' in externa superficie, cum resultet ex termine quant.is q. solum in exteriori superficie terminat, raritas aut', et densitas in toto corpore reperiunt'. Preterea ad figuram n' e' p se motus, ad raritatem v.o datur motus p se. Alij quos recitat Calculator cap. de rarit.e dnt q raritatem ee qualitatem positiuam, densitatem v.o eam priuationem, ipse v.o Calcul. uice uersa densitatem positiuam, raritatem priuationem.

Ulo. rarum, et densum in quadam acceptione significant quantitatiuam partium positionem, in aliam qualitatem 3e speciei sensibus subiectam: Ulo e' pp. Greg. in Catheg. cap. 12. tho. 1. Auerr. porrel. et in. 1. d. 17. q. 2. ar. 1., et 1. de generatione lect. 13.; Alb. quos citat Tolet. ad finem predicament. qualitatis, S. Tho. 3. p. q. 77. ar. 2. Gaue. ibid. ar. 3.; Dur. in. 2. d. 18. q. 1. num. 8; Argent. ibid. ar. 4. Bassol. q. 1. notab. 3., Capre. ibid. ad argum. in pede q.is, et alibi; Greg. in. 1. d. 17. q. 2. ar. 1., Jone. 8. met. q. 27. et lib. 12. q. 14; Tolet. 4. phy. q. 11., Richar. in. 4. d. 12. in prijo q.is 2a: Ea p. quo ad priorem ptem asserit' sape ab Arist. prescertim cap. de qualit.e ad quem locum Auer., Boeth., Alb., et alij dnt rarum, et densum p.o quidem significare partium positionem, 2ario v.o qualitatem, quo ad poste riorem et cum. 4. phy. cap. 9. ait raritatem ee cam leuitatis, et mollitiei, densitatem v.o duritiei, et grauitatis, at neqz sola quantitas, neqz relatio, aut negatio pot' ee ca entis positiui absoluti in genere ce efficientis, go ecc. definit' aut' ab Arist. 4. phy. t. 84., et lib. 7. t. 15. rarum qd sub magnis dimensionibus parum continet mae, ut cum ex aqua fit aer, mi aque q' erat sub quantitate

-aque- palmari manet, in quant^e sub digitali, sub palmari, imo et sub mundi; densum u^o e' q^d sub parua dimensione multu^e continet ... ut cum ... ex aere fit aqua ... aeris q' erat sub cubitali quan tit^e manet in aqua sub digitali quare diffinitionem ... expli catione unde apud S. Tho. 1. p. q. 29. ar. 3. ad 1um, Caiet. ibid; et q. 119. ar. 1., et in 2. d. 30. ar. 1. q. 2., et 3. p. ubi sup.

Rarefactio, et condensatio sunt per se 1° mot^9 alterationis: q' colligit ex Aris^te 4. phy. c. t. 84. usq; ad 89 ... dicens, q' hec ... sunt transmutabilia ... ad qualit^s contrarias, raritas, et densitas sunt contrarie qualit^s, ergo ad illas erit per se alteratio. e' tn aduertendu' maiori ex parte antequam det' rarefactio, aut condensatio praecedere aliam alterationem, ut patet in cera, q' dum calescit rarescit, cum u^o frigescit condensat', sicut et dari motum localem quo partes rei rarefacte, aut condensate mai; aut min. locum occupant. tota difficultas e' cum re uera q^d rarescit mai^9 fiat, q^d u^o condensat' min^9, mai^9 aut', et min^9 n'on' in quant^e reperiant', an preter motum alterationis det' et motus ad quant^em:

Hac in re omnes fere ... quem refert Capreol. in 4. d. 12. - q. 2. dicentes dari duplicem quant^em terminatam, et interminatam, hanc, q' det extensionem subiecti, illam q' ponat in loco, hanc q' semper maneat, illam q' in rarefactione mutet': e' n. contra oes q' in eod' subiecto duas quant^s ne quaquam admittunt, et quant^em terminatam dicunt e' eand' cum interminata:

Sit opinio Goffredi quodl. 11. q. 3., et aliorum quos refert Flor. in 4. d. 12. q. 4. cui et subscribere ui^r Mars. hoc Li., et Capreol. in 2. d. 18. q. 2. q. asserunt in rarefactione acquiri nouam quant^em, totam u^o praecedentem corrum pi, quam probant 1° n' pot dari mai. quantitas ni praeexisti noua accedat, sed in rarefactione, ut patet, acquirit mai. quantitas, ergo noua quantitas debet aduenire. praeterea nulla forma ead' ratione manens, et inuariabilis pot magis actuare subiectum quam antea actuabat, post rarefactionem quant^as magis actuat subiectum, quam ante, ergo n' manet ead' ratio, sed noua adue nit. Pt u^o praecedens corrumpi sic ostendunt, aut adueniens recipit

in tota materia præexistente, aut in aliqua eius parte, si in tota sequitur dari naturaliter duas quantitates in eodem subiecto penetratiue, vel saltem quantitatem intendi, et sic aptere magis, et minus, quod est contra superiorem cap. de quantitate, si vero in parte aut illa manet cum utraque et sequitur idem absurdum, aut solum cum adueniente, et sic deperditur præcedens, et cum non sit maior ratio de parte, quam de tota, quo nam modo non totam uniformiter rarefieri, dicendum erit quantitatem in tota materia præexistentem corrumpi:

2ª opinio est Scot. in 4. d. 12. q. 4. ante § ad quæstionem, Tartar. ibidem Basso. eadem d. q. 3. ar. 2. Gaet. 1. p. ubi sup. Burida. 4. phy. Toleti. ibidem q. 11. et aliorum qui cum primis concedunt acquiri nouam quantitatem, non tamen præcedentem amitti, quam et opinionem probabilem putat, Sot. 4. phy. et Ferr. 4 contra gent. cap. 65. quam tamen problematice tenet. 3ª sententia tenet nullam quantitatem de nouo acquiri, neque præcedentem deperdi, hanc tenent Auicenna, et nominales, illi qui credunt quantitatem esse eandem materiam, hi qui substantiam a quantitate non distinguunt, quia cum maneat eadem substantia eandem quoque quantitatem manere dicunt, D. Tho. 1ª 2æ. q. 52. ar. 2. ad 1um, et 2a 2æ. q. 24. ar. 5. ad 1um, Capr. in 2. d. 18. q. 1. conclusione 4. et in 4. d. 12. et Thomistæ communiter, Greg. in 2. d. 12. q. 2. conclusione 1. Thom. de Garbo lib. 1. tract. 5. q. 54. utique sentit Aris. 4. phy. t. 84. ubi ait quod magnitudo, et paruitas sensibilis corporis extenditur non accipiente aliquid materiæ.

1ª conclusio. in rarefactione non deperditur quantitas præcedens, nec perditur noua. quod ad priorem partem sic ostendi, si in rarefactione quantitas præcedens corrumperetur cætera et accidentia corrumperentur, consequens est falsum, 5º et anima, probatur anima nam accidentia subiectantur in materia mediante quantitate, 5º si quantitas corrumpitur cætera corrumpuntur. 2º aut quantitas præcedens deperditur in instanti extrinseco quod est ultimum non esse motus, aut in eo quod est 1um non esse operis, aut successiue in toto tempore rarefactionis in nullo horum deperditur, ergo:

Probatur minor. nam in ultimo non esse rarefactionis cum non durum illa sit adhuc materia manet sub eadem quantitate, et raritate, aut densitate, dicitur in

1° n'ēē vam p̄cessement infinite instā in qq mā p̄ motum rarefactiōis
fuerat facta mai., et rarior, g° tam in illis depdi debuit quant^m
p̄cedens, imo infinite cum in quolibet insti illi9 mot9 res fuerit mai.
et rarior. Demum n' potuit depdi successive, nam id qd successive
depdit n' libm sit, sed successive, i. p pes depdit, g° in aliquo
tempore erit aliqua pars depdita. et pars manebit, qd si tunc
rarefactio cesset pars quant^e erit depdita, pars manebit, g° sal-
tem in aliqua rarefactioe illa quant^s p̄cedens n' conservetur.
p̄terea mot9 rarefactiōis n' recipit in nuda mā, sed infatā sta
substantiali, et extensa, aut g° extensa p̄ p̄cedentem, aut p̄ sequentē,
n' p̄ sequentem cum p̄ motum acquirat ut illi dnt, g° p̄ antecedentem,
g° illa manet. 2a pars p̄bi ex 1a, quant^s p̄cedens manet, aut g°
adveniens recipit in mā sit cum p̄existente, et tunc erunt duae pene-
trationē qd tz Suesda. nisi suff concedere n' rerent, tn ē D. Tom
theol. sentiam q corpor penetracoēm n' sola quant^e impedire: dnt, l, id
veniens in una p̄te, et p̄cedens in alia qd duas p̄ti negt, nam
, l, quant^as q̄ erat in p̄te qua recepit nova corruptu, qd pbavi
m9 falsum ēē l. recipi in alia p̄tem mā, et hoc et ē falsum.
cum inde sequat penetrātio, demum p̄pes mini point rarefieri intra
latitudinem requisitam ad conservaoēm fiā mini, g° si tum p̄cedens
quantitas depdē p̄ solam rarefactioēm desinet ēē ubi longius ...i
qd absurdu' est:

2a clo. quamvis in rarefactioe n' acquirat nova quant^s, tn
acquirit nov9 mod9 quant^s in quo sensu loq univ. 2e sententiae
ait. Ga r° sic p̄bi oīs variaō penes relaōes, aut negiex sup-
ponit variaoēm circa eas fundata, sed in rarefactaōe dat va-
riaō penes relaōes, dx. n. mai. quant^as, et mai. extensio, g° et
circa quantem q̄ ē talis relaōis fundam. si r° petas quis sit
iste mod9 tz difficile sit explicatu tn ex ipsa mā q̄ ē substa
acquisitive ducit? nam qndo ead' mā p̄servans magis extendit

huiusq partes inter se magis distantes, sic imo max. cum roe, cum exten-
sio sit forma eius quantitatis, ipsamet quantitas magis actuans substan
novo mo illud efficit, atq extendit, efficitq maiorem distantiam par
tium substie ab invicem, quando n. extensionem positivam explicamus
p negativam dicendo extensionem solere ne una pars substie sit
ubi e alia, sed ab ea deducta, et separata, sic maior extensio
positiva p maiorem negativam extensionem explicanda e, ita qd
ex mai. distantia, et deductione unius partis substantialis ab alia colligimus maiorem
extensionem positivam quantitatis, cum haec sit illius ca, n tn p novam quan
titatem a praecedente realiter distinctam, sed p novum modum, et perfectiorem
actuationem eiusdem.

Ex dictis patet solutio ad utrumque 1a sententia, nam ad mai. dm e si servet
ead raritas, et densitas n pot dari maiorem quantitatem absq nova acceptione in
rarefactione vo novum eiusd quantitatis modum sufficere, nam ratio aequalitatis, aut
inaequalitatis q sequitur quantitatem n attendit penes plus, aut minus quantitatis entita
tive sumptae, sed penes maiorem, l, minorem actuationem, et extensionem eiusd:
Eodemq mo R. ad 2um quantitatem n oio invariabilem pmanere cum sit,
novo mo ab eo q antea erat diverso, ratio q pbi contrarium praexistente
cum supponat advenire novam solvitur negando suppositionem.

Ut tn proposita doctrina clarius elucescat proponenda sunt argia
q maximam faciunt difficultatem. 1um si partes sive quantitatis, sive
substie post rarefactionem magis distarent, aut essent q sunt imedi
atae, aut q mediatae, neutrae magis distant, ergo n datur maior distantia
Pbr min. quoad imediatas, nam si hae magis distarent cum antea essent
imediatae mo essent separatae, ac pinde, l, manerent discontinuae quod nemo
dicet p rarefactionem, inquam, discontinuari quantitatem, l, inter illas cadit me
dia quantitas de novo adveniens; quoad mediatas vo sic ostendit, quando
tria, l, quatuor ita se habent qd 1um e imediatum 2o, 2um 3o, et 3um
4o, si 2um n magis distat a 1o, nec 3um a 2o, nec 4um a 3o ipsa
et extrema, nempe 1um, et 4um n magis distabunt, sed partes mediatae

quia aliquas imediatas ad invicem coniungunt, et ab imediatis non magis distant quam antea, ergo neque inter se magis distabunt.

2o. terminus a quo, et ad quem sunt incompossibiles, minor extensio praeexistens est terminus a quo, maior vero terminus ad quem, ergo haec manet, illa corrumpitur. et confirmatur ex Aristotele 4. physicorum textu 84. ubi ait condensationem fieri per hoc quod magna dimensio quae prius erat in potentia fit actu, sed id quod praeexistit non est potentia, sed actu, ergo aliqua de novo adveniens fit actu quae antea erat in potentia:

Ultimo. partes indivisibiles quantitatis fiunt plures realiter post rarefactionem ergo, et partes divisibiles, consequentia bona nam cum indivisibiles terminent, seu copulent divisibiles si non sunt plures divisibiles, neque etiam erunt indivisibiles, antecedens vero suadetur in vase continente ceram densam in fundo, dein vero per rarefactionem ad maiorem eius partem se extendentem nam puncta quae erant in cera tangent iisdem punctis vasis quae antea tangebant, et insuper aliis, ergo sunt modo plura quam antea erant.

Ad 1um arg. Respondeo in quantitate nullam dari partem certam alteri imediatam, nam in ultimis partes indivisibiles nullo modo sunt imediatae, cum inter quaslibet mediet pars divisibilis, partes vero divisibiles etiam non sunt imediatae per se, cum medient indivisibiles, sed sumendo partem indivisibilem, verbi gratia extremam corporis superficiem, et comparando eam cum partibus divisibilibus corporis haec dat imediatam, cum superficies imediate terminet corpus, sed non dat certa pars 1a positive illi imediata, sed 1a negative, et incerta, et haec quidem non magis distat quam antea, sed quaelibet pars certa, et assignabilis magis distat: Ad arg. 2o in forma concessa maiori nego minorem, distinguo partes mediatas magis distare, et ad impugnationem Respondeo eam solum habere vim quando partes sunt certae, utputa sit 1a, 2a, 3a &c., si enim in rarefactione 1a pars palmaris antea praeexistens aeque distaret a 4a antea praeexistente sane non fieret maior quantitas, sed quia 2a, et 3a pars palmaris factae sunt bipalmares, ideo 1a magis distat a 4a, at partes incertae cum sint infinitae, et nulla post unam sequatur alia imediate modo supradicto

ficii pot' ut mediate magis distent, quamvis n' distent inter se imediate p extensioem, expulsioneq; unius ab altera:

Ad 2um R. cum dicit ubi sunt termini a quo, et ad quem n' semper ee oppo si de entitate math. est sermo sit, sed de negois, seu priuois anexa, v.g. intensio caloris inter 1um, et 4um gradum e inter terminos oppos nempe calorem ut unum, et ut 4; q mathice sumpti n' sunt oppi, cum gradus 1 maneat cum reliqs advenientibus, sed opponunt de priuois reliqui gradus, q spectat in subiecto, cod mo quant. ante, et post rarefactioem mathice sumpta e ead, nec opposita, sed de priuois maioris extensiois, et aliois, q post rarefactioem dat, et tunc manet ead quant. n' tn eodem modo extendi subiectum ad que antea quant. erat in pori, ut et spect quo mo autoritas Aris intelligenda sit:

Ad 3um nega e mai., et ad probatioem cons. ante, nega e cons., q. hoc mirabile videat' n' ex vi rarefactiois, sed ex vi infiniti nasci, q. idem existens mo pluribus, mo paucioribus videt, si tn in infinito dat mais, aut minus, qua de dicet Mathematicus in superficie convexa primi mobilis sit ee puncta, quot sunt in superficie convexa aeris, cum n. ois linea q a superficie extrema dici ad centrum tendant p mediam, sit erunt puncta in media, quot in extrema, q. 1o intuitu absurdu apparet, et demonstrae mathematica ostendi:

De subiecto augmentois q. 2a

Cum duplex sit subiectum, ut dictum e lib. 4. q. 3. ar. 2. alterum proximum, et imediatum, alterum ultimatum, et ut q., n' e hic sermo de proximo constat. n. ee mam 1am in quam successive induci formi nutriti, quant. qs de novo adveniens, sed de subiecto deriois, et completo:

Vtrum sola viventia nutriant, et augeant? Art. 1.

Cum duplex aliqd augeri poit, aut p additioem partium eiusd speci

q anter separata, deinde coniungant, ut cum aqua ingerit aquae: 2,
q conversionem unius, transitumque in substantiam alterius, ut cum lignum con-
sumpsi, in ignemque convertit, et aliam propriam amittit formam
induitque formam viventis. non est hoc loco sermo de primo augmentationis
genere, constat enim plerasque non viventia illo augeri, sed de posteriori:
Partem igitur negativam suadet 1o aut. Aris. lib. 2. de anima tex. 41. ubi
ait ignem nutriri, et hoc cap. comparatione nimi quod per conversionem
aquae in sese in eius substantiam accrescit declarat nutritionem, augmen-
tumque viventis: Deinde ratione, quotiescunque forma substantialis naturae indu-
citur in materiam aut est generatio, aut nutritio, sed in materiam lera q successive
deposcit ab igne introducitur forma ignis, et non est generatio, cum nihil
secundum se existens producat, ergo vera nutritio, et augmentatio:
2o instrumentum immediatum nutritionis est calor naturalis, ut docet Aris. 2. de par-
tibus animalium cap. 3., et 2. de anima tex. 41. D. Tho. caeterique interpretes ibi,
sed hic calor est proprie [illegible] igni, ut ostendit Alb. 20. lib. de animalibus cap.
4.; ergo habet similem effectum in igne illi quem habet in viventibus. 3o omnes partes
ignis ita augent, ut discerni non possit quae eam augeant, praeterea continuo
actione calidi in humidum restaurant partes, quae alia ratione deperdit, ideoque de-
ficiente alimento ignis extinguitur, ergo vere nutritur, quam opinionem Aris. 2.
de anima tex. 40 tribuit quibusdam philosophis, qui ducti hac ratione asserebant ignem
esse causam nutritionis viventium:

Dico. Sola viventia proprie nutriuntur, et augentur, non viventia
vero improprie, et per solam iuxtapositionem: Dico est Aris. 2. de anima loco citato
omniumque interpretum cum solum, item hoc lib. tex. 39. ubi ait primum
motum esse in eo quod augmentatur, at primum actum augmentationis, ut ipse
docet 2. de anima a tex. 40. usque ad 50. est anima, ergo solum erit nutritio,
et augmentatio viventium quae constant anima. est et D. Tho. hoc loco
tex. 42., et 2. de anima tex. 46., et 3. p. q. 33. ar. 1. ad 3um, et in
4. d. 12. q. 1. art. 2. qta. 3. et q. unica de anima ar. 3. ad 15um, aliique
communiter, plerique docentes, augmentationem proprie sumptam, ut colligitur ex Arte

hoc lō. et 2. de aiā lō. cit. et 5. phy. ē motꝰ ad magnitudinem factꝰ
susceptio intꝰ alimenti, manente eo, qd auget eod. sm̄ pēs formales, auctoq;
sm̄ oēs pēs materiales, sed ignis, et qlibet aliud n̄ vivens nullo mō pot
idem manere sm̄ pēs formales sive p pēs formales pōrm intelligas, q̄ cum
sit divisibilis abeunte mā desinit ēē sive pēs activas, neqz n̄ in igne
ē talis dissectio partium, neqz sm̄ oēs pēs auget, sed sm̄ eas qq
apponit mā virtute caloris in ignem conversa, n̄ v° p intussuscep-
tionem, ut vivens q̄ duo discrimina assignat Tolet. hoc lib. q. 9.
2° ex Arīte. 4. de cælo t. 45. pfectio augmentationis ē magnitudo p-
fecta ita qd ea q̄ augmentant a nā dirigūt ad talem magnitudinē
ut ad pfectionem cum qua cōmodiꝰ conservant, at n̄ viventia cum nullū
heant magnitudinis terminum n̄ magis ad hunc, quam ad illum a nā
destinant, vo n̄ heāt potentias qq augeant, ut pēs in mixtis n̄ viventibꝰ,
sed qq solum aliud producant, ut se res het in elementis, qd si genitū
uniat̄ generanti p accēns ē nam intentio nā solum erat aliud in
duum producere, at v° in viventibꝰ sunt potentiae tum ad propagationem speciei
p generationem, tum ad individui conservationem, et pfectionem p nutritionem, et aug-
mentationem, in caeteris ad conservationem p qualitates qq resistunt corrum-
pentibꝰ.

Ad autoritates Arīis dr̄ ē cum loqr ibi de accretione improprie dicta
q̄ fit p iuxta positionem, quam et negamꝰ in n̄ viventibꝰ. ad 1am rōem
si mai. intelligar de nutritione proprie dicta, negta ē, si vo de qua
cumqz adgnatione, q̄ fit p appositionem partium concta ē, nam in venis
accrescunt metalla partesqz de novo productae cum pcedentibꝰ continu-
ant, nec tn̄ ē proprie adgnatio, aut nutritio. Ad 2um conc. mai., et
min. cuiꝰ examinatio ad alium locum spectat, negta ē conta, n̄. n.
ubicumqz ē idem instrum dat idem effectum m̄ det ead. ars utens instru-
mento, videmꝰ. n. eod. musico organo alterum concinnum, temperatūqz
sonum efficere, alterum vo ineptū, et absonum pp̄ter artis peritiam, s,
imperitiam, ita cum opꝰ nr̄ sit opꝰ artis. si diversa ē ptim substantia

diuersa erit nō, et aīs, comprobat aut Arist. 2. de pib' aīalium cap. 6. ubi arti, calorem nō instrū. Sublimi; qre nihil mirum si calore nali utens aīa nutriat, augeatqꝫ ꝑ̄ptē uiuens, ignis nō ꝑ ꝑtē, sed impꝑtē augmentet.

Ad 3um negādum ē aīs ꝑ̄ 2. n. sensu n' pōt discerni, q' nam ignis pēs augeant' id n' ꝯuenit ex eo qd oēs augeant', sed cum oēs sint sīles notali discrimen n' pot', ut et' apparet in uase cui superinfundit' aqua, ubi discerni nequit ea q' de nouo infundit' a p'existente, et tn' solum ꝑ iuxta pōem fit eiusmodi augmentatio.

Vtrum uiuens quandiu ē semper nutriatur. Art. 2.

Pars negā suadet' autē Arist. de somno, et uigilia cap. 1. ubi ait pōis, et instrū operandi si diuti' operoī insistant, et quiete indigere, et 2. de aīa cap. 1. aīam, ex eoqꝫ aīa ē eē somnum, et uigiliam, 1, quandoqꝫ eē in actu 1o in sumꝫ operum, qd ꝑ somnū intelligit, quandoqꝫ in 2o. qd ꝑ uigiliam docuit, 3o intelligimus pōia nutritiua et' ab actu cessat. ꝑterea arbores tempore hyemis nutriri n' uoīc, cum nullum nutrioīs signum appareat, serpentes. et, Lacerti, Stellioīs, aliiqꝫ aīalia, ut docet Ar. lib. 8. de hist. aīalium cap. 1. ꝑ menses aliquot latent, nec qdquam comedunt, pleraqꝫ et' puellꝫ, et fide digni autores referunt, ꝑ plures menses, imo et' ꝑ annos ab alimentis, dum uiuerent, ut interim taceam de 7. fratribus dormientibꝫ q ꝑ 200, et amplius annos ieiuni uitam ꝑpagarunt. Vltō si desit mā dari n' pot' actio, sed mā, siue substantia nutrioīs ē alimentum qd conuertit' in substantiam aliti, 3o deficiente alimento n' dabit' actō nutrioīs, nec nō dici pot' statim uiuens interire cum deest alimentum, cum uideamꝫ nullos multis dietam inediam ferre, nec statim mori. Et hanc sententiam ꝓbat Tolet. 2. de aīa cap. 1. cum aliis quos citat.

Contra nihilominus est Alb. mag. 2. p. sum. de hoie. q. de motu nutritiuo. ar. 5., et 1. de gnroe. tract. 3. cap. 13. et 15. D. Tho. 2. c. gent. cap. 97., Ferr. ibid., Cauet. 2. de aia ad x. 5., Auerr. the mist., et Zimara ibid. Archang. in dilucidationibus philosophicis, Apolin. 2. de aia. q. 2. ar. 2., Pallatij ibid. cap. 1. cum Auice. et Auer. dispute. 3. c. Algazelem, imo et Arles hoc cap. dum ait quamdiu saluum manet aial, etsi decretionem subeat, ali tn, et 2. de aia x. 47., q. p. sequentes cloes explicat.

Clo 1a. nutritio, q. e transmutatio alimti in substam alit. aliqndo interrumpit. haec e D. Tho. 2a 2ae. q. 22. ar. 6., Ferr. 2. de aia. q. 2. ad 2um, Amadori de gnroe. q. 2. ar. 1. cloe. 1., Pallatij ubi sup, Pauli Veneti, et utriusqz Cauet. quos citat, cp de mente Arlis. 8. phy. x. 23. ubi comparat nutrroem lapidis excauoi q. fit a guttis successiue cadentibz quaz aliae disponut, aliae in uirtute praecedentium aliqd abscindunt, sic alimtum mo disponit, deim in substam conuertit. Facile qz pot ut conuerso eo q in priori erat n statim succedat aliud, imo si succedat indiget tempore quo disponat, antequam uiuentis fiat essect.

2a clo. pota nutritiua quo ad aliquam operoem semper e in actu, ut n. ex dictis pot nutritiua, l, disponit alimtum, l, operat, l, deniqz conuertit in quo multae operoes interueniunt, ut q. 1. ar. 3. dr e. haec clo e cotrandem q sup citati sunt. Probr qz haec roe, instrum nutritiua, ut docet Arles. 2. de pibz cap. 7. et 2. de gnroe circum cap. 3., et 2. de aia x. 41. e calor natius qd adeo necesm putarunt nulli quos refert Alex. in paraphrasi de aia cap. 10. ut Sr eum principalem cam uitalium operoim dixerint, et nulli ueteres, quos refutat Arles 2. de aia x. 40. imo et Hippoc. ut testat Gale. 1. aphorism. com. 15. eut aiam uiuentium appellarint, et Arles de iuuent. et senect. cap. 2. aiam in corde, qd e principium uitae, quasi ignitam ee dixit, sed calor ignis, ut idem docet eod. lib. cap. 3. deficiente mia in quam agat extinguit, go et calor, q e instrum nutritiuae deficiente humido nutrimentali in qd operet extingnet, et morietr aial, ut ibid. Arles concedit.

alterum ut alij? vide Aris de Long. et brev. vitae Cap. 1. quod activum, et passivum sibi sunt semper alterum agit, alterum patitur, calor e activus, semper adest humidum. l. nutrimentale, l. si hoc desit, radicale, quod a calore consumitur, ut docet Aris de long. et brev. vitae cap. 2.; 5o semper agit, quia ut idem docet lib. mixer. ... cap. 1. omnia semper in motu sunt, et aliud, aut obitum subeunt, i. minuuntur aut intereunt, et occidunt. aut sunt in actione calidi depascentis humidum in qua plane vita consistit.

Ad 1am aut. Aris R. cum Alb. ubi sup. intelligendam esse in ijs pot. quae operantur per applicationem agentis, ut sunt potentiae extra naturalis qua tale e ut potentia motiva, appetitiva et caetera, non vero in ijs quae operantur per modum naturae, nec indigent applicatione, et conatu operantis, quales sunt nutritiva, quae tam repetunt a ?, et debiliterent, non tam lassant operando quando calor exiguus non defatigat producendo effectum sibi assignatum: Ad 2am R. cum Sco. ubi sup., et Caiet. ad eum locum sufficere si anima cesset ab aliqua operatione, anima aut vegetativa cessat ab aliqua ex suis operationibus, nec non semper convertit alimentum in substantiam aliti. Respondeo et pot. cum eod. Caiet. et alijs intelligendum esse Aristotelem per non repugnantiam, quia s. anima vegetativa qua anima e non repugnat cessare ab operatione, cum id contingat alijs gradibus animae, ut sensitivo, et intellectivo.

Ad 1am dicendum R. arbores et nutriri hiberno tempore, minus tamen, quam verno propter modicum calorem, qui parum consumit de alimento, patet autem nutritio quia virgae, et surculi hyeme turgescunt, et veluti gravida reddunt floribus, et fructibus verno tempore producendis, immo si in ipsa bruma sereno caelo tepor aliquis verni adveniat solent arbores flores edere quae cum sint veluti superflua aliti ad generationem fructuum ordinata nutritionem hanc in arboribus esse manifeste confirmant: Ad aliud de lacertis, ranis, et huiusmodi animalibus, ? Auer. ubi sup. dubitare videtur an nutriantur, tamen tamen e cum Alb. 2. de anima. cap. 2. ea nutriri quod patet, quia verno tempore macilenta egrediuntur, tardiu autem sine cibo permanent propter abundantiam humorum quibus verno tempore repleta sunt, quibus

natiuus calor modicus potuit, maxe cum gerant, et magna hyemis pte in dormiant, q et tam nihilet in mulierculis ffeffte caloris, exercatiisq3 defectum minus aliti sufficiat; De septem vo fratribus dormientibus n opus e assignare rom, cum id diuino miraculo factum sit.

Ad ultum pt ex dictis ubi deest alimentum agere calorem in humidum radicale, qt ubi ~~absumpsit~~ absumpsit, finit uita.

Vtrum uiuens sit idem nro toto uitæ, et nutritionis tempore? Art. 3us

Cto Artic hoc cap talis e uiuens dum augetur manet idem sm ptes formales, n uo sm materiales: qd aut noie partium formalium signet in quaest e nessat, nam theo. ad eund solum, philosoph. Auerr. et Alb. quos citat, et sequitur Tolet. 1. de gnone q. 9. cum duplex sit humidum, alterum radicale ab initio ortus acceptum, nutrimentale aliud qd actione calidi conuertit in substiam, n ita tn ut ad perfectionem substantionis accedat partes q ex radicali constant appellant formales, q n ex nutrimentali materiales, hos labi, illos fluere dnt, nam aliter, inquiunt, fieri poit, ut ho nullam partem eius nunc haberet, quam a parentibus accepit in 1o gnoe.

Bonauent. in 2. d. 30. q. 2. ar. 3., Scot. in 4. d. 44. q. 1. ar. 1., Tartar. ibid, Aegid. quodl. 4. q. 3., et alij ptem sm formam eam appellant, q fe te pot agere, pti no sm materiam minores minimis, q f se nec ee, nec agere poit, et Cpi qi Artes ait ptes sm formam augeri, sed n augent nisi ptes integrantes, go in ijs quarenda sunt ptes sm formam, et mam, q n apparent alie, quam sup dicte. Ad hanc et adiungi pot sentia Alb. mag. trat. de augmentoe cap. 8., q ex Auice tria partium gnra enumerat materiales, ut similares q sensum participant, ut caro, formales, siue organicas q sunt dissimilares, ordinantq3 ad aie operaões, ut manus, pes, medias q de utrisq participant.

3a sentia e S. Tho hoc lo. c. 36. ar. 1. q. ult. ar. 1. ad 2um 4. Cgent. cap. 81., in 2. d. 30. q. 2. art. 1. ad 2um, quodlib. 8. ar. 5. ad 1um cui eius discipuli subscribunt, et Alb. in 22. caput Stratoni

.q.243; Bassol. in 2. d. 30. q. vnica, et alij, asserit non easdem partes integrantes dici formales, et materiales, formales quia constant parte continente naturam, materiales quia constant materia sub forma. Quando ergo Aristoteles dixit augmentum fieri manente eodem viuente secundum partes formales intellexit secundum formam quae manet, et non secundum materiam quae fluit: Vel potius formales partes dixit quae spectant ad naturam, et essentiam, et dispositionem naturalem speciei, materiales vero secundum rationem individualem, et materiales, quae non manent eaedem, ut interpretatur Auerr., et confirmat quia Aristoteles in contextu eodem dicit distinguendum esse partem secundum formam, et materiam in carne, et osse, atque in quouis alio habente formam in materia, atque in aliis v.g. in lapide, et planta non dicitur pars secundum formam ea quae est quantitate accepta, ergo neque in carne, et osse. Praeterea humidum radicale cum constet ex duabus qualitatibus consumitur tum actione caloris, tum et actione alimenti, quod est veluti diuinum, ergo non semper manet idem. Deinde partes formales appellari non possunt minima actiua, aut organica, ut dicebat 2a opinio quia ut in contextu docet Aristoteles, et Auerr. ibidem partes etherogeneae ideo augentur, quia augentur omogeneae, ergo ut heterogeneae, et organicae augeantur, augeri debet quaelibet pars carnis, quomodo non augeri potest totum, cum nulla pars augetur, quia si partes illae minimae augentur, et earum partes augeri debent. Restat ergo ut per partes formales naturam, et essentiam viuentis cum naturalibus eius dispositionibus intelligamus

Supposito igitur partes formales esse easdem cum materialibus, differre tamen quia hae considerantur sub ratione formae, et speciei, illae vero sub materia individuali restat ut ad principale quaesitum redeamus, et 1o dubium erit utrum maneat eadem omnino forma, 2o utrum idem compositum. Quod ad 1um attinet Alb. magn. in opusc. de nutritione tract. 1. cap. 7., et tract. 2. cap. 1., Henr. Gand. quodl. 2. q. 10., quodl. 12. q. 26., Durand. in 2. d. 30. q. 4. numero 9., Herueus ibidem q. 2., Philop., Aegid., et Aug. Niphus hoc cap., Paul. Venet. ibidem ad t. 37., Burlaeus de intentione formarum cap. 7., et ut mihi videtur D. Tho. cap. 7. de anima lect. 9. ad t. 46. dicit in intentione manere semper eandem numero formam, siue ea sit divisibilis, siue indivisibilis, et diuisibiliter ex-

extendi ad mām aliati de novo advenientem, neque cur nova pē
mā advenire pēm ftā, qđ probat ex Arte hoc cap. dicente, pēm
quamlibet augeri accedente aliquo fēr ftāi ē impossibile, at fēr
mām nequaquam; idque confirmat exemplo aquae, q manente ead
figura natis fluit, et refluit: Deīn qz cum pēs mā ppetuo fluat
si et pēs ftā fluerent, contingere posse, ut ppe vitae finem nihil oīo re-
ale eet in aiati imperfecto, ut v.g. lacerto, qđ fuisset in pp̄io vitae:

Sit tn 1a clo ftā hoīs reliquorumque aiatium perfectorum manet ead
oīo invariabilis toto accessiōis tempore. haec clo quo ad hoēm ab oībus
conceditur cum aīa rōalis sit absque dubio indivisibilis: quo ad aīas
vo brutorum perfectorum et ab iis, qui eas putant indivisibiles, ut mā docere
Artes lib. de invent. et senect. cap. 1. ubi postquam dixit aīas imperfec-
torum aiatium ee divisibiles, unam actu in utroque, plures aut poa, subdit
qđ in aiatibus ppe constitutis aīa ē quam max. ē fieri pot una, et simplex:
q sentia ē S. Tho. 1. p. q. 36. ar. 8., et Thomist. cōis, quam nōs supponimus
probandam 2. lib. de aīa: ex qua si pbāi clo ftā indivisibilis caret ptibus
ergo in nutriōe ead semper manet, contra pēi nam si mutaretur id fieret
per accessum, l, recessum alicuius ptis, quē si illa caret in nutriōe de novo
informat ptes mā advenientes sine ullius ptis accessu.

2a clo in nutriōe aiatium imperfectorum, reliquorumque viventium n manet
ead oīo ftā, sed nova pars ftā educitur de poa mā de novo advenientis,
et per unioēm ad praecedentem fit unum qđ: haec ē Scot. in 4. d. 44. q. 1. §. cir
ca instantia. Basso in. 2. d. 30. q. unica. ar. 2., Capr. in. 2. d. 5. q. ad 10.
arg. d ultm ctoem, quamvis hic latius loquatur, Marsil. 1. de gen. q. 12.
Tolet. ubi sup. cum Averr. 1. de genē. com. 38., et Simpl. 2. de aīa. par
tē. 49. Barthol. hoc lib., et cap. q. 5., Astudil. q. 15. et alii. pbāi clo
ftā talium viventium sunt divisibiles, ut colligit ex Arte lō citō de senect., cūque
oīum sentia, tametsi eam neget Marsil. fesc. lib. 8. theol. plat., ergo quaelibet ē
tota in toto, sed in ptē parte. ergo erit aliqua pars ftā in mā alimenti
q conveniebat n ead q fuerat in alia pte, ergo alia de novo. pbāi

mia. nam si ead. q. sunt in alim. se mia e noua in nna, aut eam dese-
rit, aut n. si n. ergo indiuisibilis, cur ead. pluries seipsi infinitum, si aut dese-
rit, ergo n. poterit plus informare quam antea, ergo numquam uiuens accres-
cet:

Ut ad 2am sciri qui Brdicirus necdum e triste aliqd dici idem, 1o totalis
roe mia, et fia quo facto cali sunt semper idem, 2o roe fia q. semper
manet ead. licet diffluat mia. 3o quo ad ordinem, situm, figuram, conti-
nuoem qz substie. 1a cclo. nullum uiuens manet idem 1o mio. pbr qr
saltem diffluunt pies materie, ut docet Arles hoc cap. oes qz concedunt. si
nunc Magist. exaspiris, huit oppoem sup. reselimus. 2a cclo. anata
pfecta manent ead. mio 2o. pbr qr ut sup. dictum e manet ead.
fia. 3a cclo. caetera uiuentia manent ead. 3o mio: nam licet in con
nutroe aduenirent noua pies tam mia, quam fia in primis discerni n.
pouit, dein continuant cum pcedentibus, absolute tn. de oibus e dr. qt
maneant eadem roo, cum id doceat Arles hoc cap. Ex his pt
qd ad 1um arg. dr. sit nam ita confundit humidum radicale cu nu
trimentali, ut discerni nequeat, et pin semper aliqd de eo manebit, qt
si aliquando totum deperdat, si sit in nali pfecto adhuc erit idem 2o mio,
si uo in aliis uiuentibus erit idem 3o mio. Ad arg. uo ponentium fiis
extendi aliqz aduenta noua pies dr. e in exemplis n. debere ee oio
asslia sed simia, solum n. noluit Arles qt maneret ead. fia siue
cato sm fiam, et nam specificam n. uo numericam, quando ead.
roo figura manet in uase aqua pterfluente, ad roem uo R. qu-
dr. ad pteriorem:

De nutrimento qio 3a:

Alimentum ut colligitur ex Arle. 2. de aia. t. 45. et D. Tho. ibid. l. spec-
tari pot. ante comestioem, et decoctioem, l, post decoctioem inxª quos
consideroes duo erunt articuli, alter de alimento remoto, alter de
pximo: quamuis n. ut docet Hypocr. libel. de alimento intr. librum, et

BIBLIOTECA NACIONAL DE LISBOA

ult.um alimentum quo vivens nutritur sint quidam humores quasi alimentum ab eo, dicti, de iis tractare potius ad medicos spectat.

Utrum quodlibet corpus corruptibile possit esse alimentum remotum? Art. 12.

Pars affirmativa suadetur 1°. Alimentum ut docet Arist. 2. de anima ubi supra debet esse dissimile nutrito, et in potentia ad formam illius, ut hoc cap. docet, sed omnes res corruptibiles alterius speciei a dissimilibus viventi; et sunt omnia in potentia ad formam illius, ergo omne potest esse alimentum. 2° si quod corpus alimentum esse non posset, aut esset simplex, aut mixtum, utrumque potest, ergo 2a. Probatur minor quo ad simplex, vivens potest nutriri ex iis quibus generatur, ut ait Arist., sed generatur ex elementis, ut videbitur ad cap. 10., ergo potest ex illis nutriri, Praeterquam experientia quod lupi vescantur terra, ut docet Arist. de hist. animalium cap. 5., et Problem. 13. sect. 1a., et 6. sect. 28a. aquam insinuat nutrire corpora, hippocampos vero igne vivere, et vegetari idem tradit 5. de hist. animalium cap. 9., et D. Aug. 21. de civit. cap. 1., Camaeleontem denique solo aere vesci post Plin. lib. 8. cap. 33. scribit Tert. in lib. de pallio, deinde probatur quo ad mixtum, omne corpus collocatum in materia in debita distantia approximatum potest fieri ab agente proprio, tale est omne mixtum, ergo fieri potest a calore naturali quod est instrumentum animae vegetativae, et confirmatur quia ferrum durissimum digerat struthio, ossa vero durissima concoquit canis stomachus, aurum quod nec ignis potest consumere videmus in cibis, et medicamentis adhiberi. Ultimo si quod esset ineptum nutrimento maxime esset venenum, + nutrit, ergo nihil est quod non nutriat, minor probatur autoritate Avic. relati a Matthiolo super Dioscor. lib. 2. cap. 1. asserentis puellam quandam nutritam veneno, quod et affirmat Gentil. Fulginas circa Avic. Averr. et plurimi autores moderni, et Galen. 2. de alimentorum facultatibus, et 3. simplicium medicamentorum asserentis quasdam aves vesci venenis, viperas et scorpiones edere tradit Arist. 8. de hist. animalium cap. 9. venena interdum nutrire docet Vales. lib. 9. diversarum cap. 12.

+ sed illud 2a.

et Petr. Carr. q. de nemero.

Ad qu. solutionem notandum e. ex Aristotele 2. de an. ubi sus. alimentum alterari, et pati a vivente, ipsum vero non agere in vivens, quod non ita intelligas, quasi nihil omnino agat, cum ipse Aristoteles hoc cap. comparet nutritionem conversioni aquae in vinum in qua etsi vinum agat in aquam, et in se convertat, aliquid etiam repatitur, ob idque vinum eius infringitur; sed quia vivens fortius agit in alimentum, illudque vincat, ipsum vero parum patitur ab alimento, ut docte explicat Galen. de simpl. medicamentorum facultatibus cap. 1. ubi hoc statuit discrimen inter alimentum, et medicamentum, quod hoc magis agat, alteretque vivens, minus vero patiatur, et nutriat, illud vero magis patiatur, et nutriat, quam alteret subiectum ex quo deducit eo magis aliquid recedere a ratione alimenti, quo magis agere potest in vivens, quam ab eo pati, ut non recte docet Valles. Differentiarum medicarum lib. 1. cap. 10. nutrire non potest quod concoqui nequit, cum concoctio sit actio prima nutritionis, quod autem non vincitur actione caloris nativi concoqui nequit, et proinde nutritioni est inesptum.

1a concl. Corpora simplicia secundum se sumpta esse nequeunt alimentum. Aristoteles 2. de generatione cap. 8., et lib. de sensu, et sensili cap. 5. et interpretum ibi utriusque locum, Danel. tract. 7. cap. 2; Zabarella. ex Aedilic. 71. et alii. probatur ratione eiusdem Aristotelis eisdem, nutrimur 4 qualitatibus generationis, et contrariis, sed nullum vivens generatur, aut constat ex uno simplici elemento, ergo neque nutritur. 2o ante nutritionem praecedit digestio, sed simplicia digeri non possunt, ergo neque nutrire, probatur minor. nam per digestionem res crassescunt, et condensantur, ut docet Aristoteles 2., et 4. meteor. Alex. ibid. Galen. 2. Prognosticorum, et 4. regiminis acutorum, lateque ostendunt Conimbr. Ibid. 70., et Thom. de Garb. lib. 1. tract. 5. q. 61.; sed simplicia ut aer, ignis non crassescunt calore quo ~~intimam digestionis~~ nam aqua per calorem suas grossiores exhalat, manetque levior, et subtilior, ut docet Aristoteles 4. meteor. t. 21. et experientia nam aqua igni cocta subtilior

à q̄ c'instruim dygeshois z.

✝

quam cruda, non vero aer calore extenuat, at ignis cum sit maxime calidus non est quod a calore nativo patiat, terra vero cum sit summe sicca non est ullius alimentum quod debet esse humidum, nam et in alimentis partes siccae, et terrestres abeunt in excrementa. 2° corpora simplicia habent unam qualitatem in summo quod difficile, aut nunquam expelli pot[erit] a virtute nutritiva viventis, quod semper est infra summum, ergo redigi non poterit ad complexionem requisitam partis viventis. Ult° nutriunt omnia dulcia, ut docet Aristoteles de sensu, et sensili cap. 5., et Galen. 1. de alimentorum facult[atibus], lateque explicat Valles. 1. Controversia 4. cap. 3., non utrum habent illud locum dictum, quod sapit, nutrit, sed dulcedo, cum sit sapor, qualitasque 2a supponit i[n] mixtione proportionem, quae non reperit in corporibus simplicibus, ergo corpora simplicia nutrire non possunt. 1 poterit

2a concl. ex mixtis illa solum possunt esse alimenta quae sunt actu diversa, habent tamen aliquam affinitatem cum natura viventis possuntque per digestionem praeparari ad conversionem. haec habetur ex Arist. partim 2. de anima loco cit., partim 8. physic. tex. 55. Galeno in lib. de cibis boni et mali succi c. 2. et de facultatibus naturalibus lib. 1. c. 10. Hippocr. de cibis alimentis tex. 32. et lib. de victu acutorum et in 2. tehni tract. de ventre c. 5. Nasin Rodoan ibid. Hippocr. item in Aphorism. Albert. Mag. 7. de animalibus c. 2. Theophrasto de causis plantarum lib. 5. c. 25. quod uberius explanat Cardanus in Hippocr. de cibis alimentis. Lect. 51. ea vero quae omnino similia sunt nec agere nec pati possunt, ergo cum nutrimentum patiatur a vivente non debet esse omnino simile, hoc non obstante quominus animal unius speciei vesci possit carnibus alterius eiusdem speciei ut antropophagi qui humanis vescuntur carnibus, ratio non per comestionem fiunt dissimiles: quoad posteriorem vero partem quia ubi nutritio est partialis ratio ut ex superioribus patet ergo ea ex quibus non potest generari vivens non erunt alimenta ex quibus idem nutriatur ursum lapides, ligna, testa, et similia alia. Probatur alimentum ut docet Aris. 2. de anima debet in fine assimilari omnino nutrito sed quae digeri non possunt non possunt assimilari nutrito ergo nequeunt esse alimenta. Ex quibus colliges ad alimentum tria requiri, in primo dissimilitudinem in substantia

et qualitatibus. 2° p(ro)x(i)mam n(on) remota r(ati)one s(im)plicis ma(teri)ae sed p(ro)pinqua r(ati)one s(ecundu)m co-
traria dispositionem ut pati possit a calore n(atur)ali, vincique ab eodem. nam
quod nullo m(od)o patitur sed tantum agit est venenum, quod plus agit quam patitur
medicamentum, quod plus patitur quam agit alimentum, ut docet Galenus. loc. cit.
de cibis boni et mali succi, ut vero facile patiatur debet esse medium crassi
et tenuis, lenti et friabilis, calidi et frigidi, humidi et sicci, ut sic
possit dividi, comminui, concoqui, et digeri a virtute nutritiva ut ibidem docet
Galenus c. 5. 3° et ultimo commodam similitudinem in qualitatibus quae fit
per antecedentes alterationes in denique in substantia quae fit per nutritionem.

Ad 1.mum arg.m concessa mai. distinguenda est 2a pars min. nam si sensus sit
in omni re corruptibili ratione materiae esse p(ro)x(i)mam remotam ad formam viventis conce-
denda est haec tamen non sufficit ut patet ex dictis sed requiritur p(ro)x(im)a, non enim quodli-
bet fit ex quolibet, ut inquit Aristoteles, nec ex marmore fit herba aut arbor
nisi prius per varias transmutationes reponatur in alia specie affini et simili tempe-
ramento plantae, si vero sensus sit esse p(ro)x(i)mam p(ro)x(im)am neganda, neque enim ferrum aut aes
habet p(ro)x(i)mam p(ro)x(im)am ut convertatur in sanguine.

Ad 2.um dicitur est nullum corpus simplex nutrire. et ad p(ro)bationem dicitur eadem ratione Aristotelem
p(ro)bare viventia non nutriri simplicibus, quia nullum constat uno simplici elemento, sed plu-
ribus, ad experientiam ex eodem aliisque desumptam R. cum eodem 2. de gener. t. 50. nutriri
multis, quae vero tantum nutriri videntur, semper non in hac terra sufficit ubi viventia nu-
triuntur sive et in aqua uno elemento est aliquid immixtum de alio. ad aliam eiusdem ma-
iorem dicitur plerque mixta non nutrire, et ad p(ro)bationem R. non semper calorem naturalem
vincere ea quae ingeruntur, ut patet in iis quae struthiones ossa, armosque deglutiunt quae
non digerunt, quod si struthio ferrum digerit, et canes ossa, evenit ex nimio
calore quo haec animalia p(rae)dita sunt, vel quia aliis alimenta sunt, aliis sunt
venena, et minime vesci, ut non patere potest solutio ad 3.um arg. nam ve-
nenum absolute non nutrit cum vinci non possit a calore naturali, in tantum in
parva quantitate, et quae sunt nimis frigida non vero calida, nam haec nisi sint
lethalia sunt, ut docet Galenus lib. 3. de simpl. medicamentorum

facultatibus cap. 18., secunda v° ob quant^em ut deducit ex eod. Valles. lib. 9. diversar. cap. 12.; nam haec si sint in minore quant^e minui potest, q^d aut venena nutrimi apta n̄ sint, eam pot q^d oia amara sunt, alit^r aut dulce debet ee, q^d adeo nō pendet, ut nat^a nutrimenti dulcedine allectum illud generet, atq; ita consequenter, illa v° anim^a q alijs venenosis alunt aliquam cum ijs hent complexionis affinitatem, et saporem gustabili suo proportionatum in eis eti reperiunt.

Utrum solus sanguis sit proximum alimentum animalis. Art. 2.

Haec dubitatio n̄ het locum in oibus viventibus cum plantae sanguine careant, imo neq; in oibus animalibus cum pleraq; sint exanguia, et plurimi piscium, sed solum in animalibus sanguineis, quo in re pem neg. sequunt^r coiter medici, ut ait Conciliat. diff. 80. cum Hippocr. in lib. de humore n̄o, Gal. 2. elemtor., et Avic. cap. de humoribus, quam expresse sequit Valles. lib. 1. diversar. cap. 14. et pbat qm ut ait Galen. 6. iuvament. cap. 6. cum sanguine permisti sunt alij humores, nec ullus ex ijs prius e, dr tn sanguis, ut inquit Galiabus q^r maior e copia sanguinis, quam aliorum, deinde ius nutritorum diversit^em requirit diversitas aliti, sed oium membror e manifesta diversitas sm dispoes, ut pt, q^r alia sunt cholerica, alia sanguinea, alia phlegmatica, g° nutriunt^r ex humoribus sibi pportionatis, nam ait Arist. 3. de hist. animal. cap. 6. nervos ali humore albo, et crasso, et Galen. 1. de naturalibus facultatibus cap. 10., et lib. 1. de semine cap. 16. ait ossa, medullas, mammas lacte, vasaq; seminaria nutrire semine, ventriculum chylo nutrire oes coiter asserunt ex doctrina Galen. lib. 3. de facult. cap. 13., et lib. 3. de placit. cap. 14. vide Tho. à Veiga lib. artis medicae cap. 62. et Valles. 2. lib. diversar. cap. 3.

Affirm. tn sententia sequit Arist. in lib. de som. et vig. cap. 3., et 2. de pbus animalium cap. 3., et 4. de pbus cap. de felle, Avicen. 2. colliget.

Alex. in probl., imo ipse Gale. idem vid. asserere 2. de nat. facult. nutritiuis, Conal. dub. 20., et Rabiol. citat. ab eod. dub. 30, et 33. Thom. de Gar. lib. 1. tract. 3. q. 24., ca. v.o pro illo oe nutriens ut idem docet Arist. lib. de sens. et sensili., et admittit Gale. 1. de alimentorum facultatibus debet esse dulce, sed inter ois humores sanguis e dulcis, pituita n. insipida, atra flaua bilis amara, melancholia acida e, ergo solus sanguis nutrit.

Praeterea venae sunt nutrimenti ubi conceptacula, sed venae sunt sanguinis vasa. ergo sanguis e ultimum alimentum: denique iuxta cibi varietatem variatur sanguis, si n. parcus sit cibus minuitur sanguis. si multus augetur, si bonus cibus bonus sanguis, quod in alijs humoribus n. cernitur:

Nulla membra imediate aluntur humoribus a sanguine distinctis, qui tn aliquando sanguis fuerant, ut patet in mamillis quae lacte nutriuntur, lac autem nil aliud e quam sanguis albus post 4am concoctionem digestus, patet quoque in medulla qua ossa aluntur, solus ventriculus chylo nutritur in sanguinem n. dum conversus.

2a concl. tres alij humores puri nullum membrum nutriunt. haec vid. Galen. lib. 1. de nat. humana, Tho. a verg. lib. art. med. cap. 37., Valles. Thoma de Garbo, et Conimbric. locis citatis. dicitur e humores hos puros n. alere, quia si sanguine permixti sunt, ita ut sit sanguis biliosus etc. nutrire possunt. 2 concl. patet ex dictis, ostendunt quoque hanc roem, quia utraque bilis e excrementum statim a principio nutrtionis ad certa loca a nat. destinatum, phlegma vo e imperfecte decoctum, indigetque perfectiore digestione, per quam rursus in sanguinem conuertatur, quod et alijs humoribus corpus contingere potest, si ad stomachum renouent, et digerant, imo vo absque hoc in fame concedit Conal. ubi sup.

3a concl. inter humores solus sanguis a nat. institutus e ad nutriendum, tn n. oia membra imediate nutriat, sed per ultimam concoctionem in aliorum humorem conuersus. 1a pars ostenditur quia solus sanguis ab hepate per venas in totum corpus decurrat, ut ipse Gale. 2. naturum

com. ult° ait, et 4. et 5. de innom. utramque bilem excrementum appellat, quod si phlegma sanguinem comitatur, est tanquam eius vehiculum non vero ad nutriendum. 2° vero partes ostendunt quae ut supra tactum est hoc, et medul-la sunt et nutrimentum proprium tamen sumunt sub specie sanguinis. ex quibus patet solutio ad primum argumentum, nam licet admittamus aliquem ex caeteris humo-ribus sanguine permixtum fieri pro venas, nihilominus proprie talis humor erat alimentum, nisi fortassis cum sanguine permixtus, et hoc vero docet Fernel. ubi supra membra sanguinea nutriri puro sanguine, cholerica vero sanguine permixto cum aliqua flava bili, sed potius sanguine biloso. Caetera con-cedimus ex iis tamen esse solum sanguinem esse cibum alimentum membrorum omnium, quae ab hepate illud accipiunt, licet particularia quaedam membra nonnunquam nu-triantur sanguine converso in alium humorem magis digestum, et de-fecatum quod et sanguine alunt, nam mamillae, et vasa seminaria ante annos pubertatis sanguine aluntur.

Doctrina h[uius] cap. ad eam quae habetur in coelo scriptis proxime accedit.

Utrum ad actionem, passionem physicam requiratur contactus quantitativus. quaestio unica.

Supponimus hoc loco ex 7. lib. Phys. omne agens esse immediatum passo, vel per se, vel per suam virtutem, solum quaerimus utrum agens, patiens physicum requirat quantitatem, illud ut agat, hoc ut patiatur: neg. potest tenere nunc Becha. in 4. q. 5. et Joan. Mai. in 4. q. 5; et Scot. q. 9. quam asserunt, illi quidem expresse in venerem. Euch. Socca. andrie, videlicet. Scot. aut. card. tractans difficultatem contra-riam dicit, ut dicat libidinem ad aliquid extrinsecum non requiri ad actionem abso-lutam, cui etsi dubitanter subscribere videtur Durr. in 1. d. 3. 2a. p. e distinctionis. q. 2. lit. h; favet et S. Tho. 1. p. q. 50. ar. 1., et q. 3. de pot. ar. 5. ad 5um ubi cum Avic. concedit si calor esset a materia separatus posse agere, nec explicari potest de materia substantiali, ut ex. patet ex antiquis, et con-trariis, et excludit quantitatem, cum dicat non requiri eam materiam ex parte agentis, , corpori

q' requirit ex pte patientis, at vero ex pte patientis sola quantitas sufficit, ut pt in eod. Conci. Later. in quo calefactio possima in quant. recipit, q' sensio Phi, ois agens indistans a passo si hēt agendi virtutem agit, sed calor absq quant.e ē indistans a passo, et hēt virtutem agendi, go aget. nam agens qua tale tactum quantitativum n' requirit, ut pt in Angelis, cur go requiret agens corporeum.
2o pt continua eiusd totius, q' se n' tangunt agunt invicem se alterando, go n' requirit contactus. 3o si ferro candenti pfecte plano supponat sphaera q cerea pfecte rotunda, calore liquefit, et tn ibi n' ē tactus spheri. qt si dicas sufficere si ferrum tangat aerem vicinum q calefactus calefaciat ceram, suppono Deum impedire actionem ferri in aerem, et tn adhuc cera illa liquefiat, n' go requirit contactus:
Sit nihilominus ctō. Nihil corporale pot agere absq quant.e, hoc ē S. Tho. in 4. d. 10. q. vnic. ar. 4. qla. 1., Capr. ibid. q. 4. Sot. q. 1. ar. 6. S. Tho. 2. ō gent. cap. 20. et Ferr. ibid. Henr. Gandau. quodl. 1. q. 6., et alios quos citat Cortheus in 4. d. 10. q. 4. q ois ideo negant corpus xi videri poe, aut videre in sacro Conci. Euchar. Later. qr n' ē ibi mō quantitativo, sed indivisibili. Est expresse Aris hoc cap. x. 43. ubi sic ait, nec agere, aut pati ea poiunt pprie q se tangere nequeunt, idem tenent interpretes ibid, S. Tho., Aegyd., Philop., Niph. et alij. Marsil. hoc lib. q. 16. Alb. de Sax. q. 14., et Alb. mag. tract. 4. cap. 1., ca.no sic Phi. agens corporeum agit in passum mediante corporea, go p contactum quantitativum, Phi. conseq., ut se res hēt ad ee, sic ad operari, virtus corporea recipit, eaq in substa mediante quant.e, go operari n' pot absq quant.e. 2o agens here debet similitudinem, et pportionem aliquam situalem, et indistantia ad passum, sed haec similitudo in corporibus sola attendit penes tactum quantitativum, go absq illo n' pot dari actio. min. Phi qr p quant.em res sunt in lō, go et p eam heri similitudinem ad aliud locatum:

pportioem

quo agens ẽ minoris quant.is eo in min.9 spatium operat, 9° si
darauerit ri quant.e nihil operabit.

Ad 1.um arg. R. Capr. ubi sup. quamvis agens ut ẽ coẽ Deo, et
creaturis n̄ requirat contactum tn̄ ad agens mate requi, l. mediatum, q.l, alterans 2°
l. imediatum, qr̄ cum Angel.9 nihil imediate alteret, sed tn̄ loca-
liter moueat ab hac lege excludit, cum heat ẽẽ spuale ã quantitate
segregatum et in operando ẽ independens ã quant.e, agentia uo cor-
poralia qndm p quant.em extensa sunt, sic et quant.em requirunt
ad operandum.

Ad 2.um R. tactum quantitatiuum ẽẽ duplicem, alterum actualem
qndo duo corpora distincta contigua sunt, alterum poale qndo sunt
duæ pes eiusd. totius continuæ, q qndm sunt plures poi, cum diuisæ
ẽẽ point p se, sic se tangunt poi qt sufficiat ad actioem, cum
re uera ea pes quantæ, et extensæ sint.

3.um arg. tangit coem difficult.em de alteroẽ indiuisibium saltẽ
in ipso continuo, nam de separatis clarum ẽ qt alterari n̄ point.
q igit censuit cum Alb. de Sax. q. 17. huius lib., et Marsi. q. 20.
ea neg. p accẽs in continuo alterari poẽ, facile radebit ad arg.
negdo mai, qt et alleret is q cum Paul. Venet. in Sum. cap. 24.
crediderit ea tn̄ alterari poẽ p accẽs, nam in ppõ argõ, cum
nihil aliud cerca sphaera ã ferro candenti tangat, patiq poit
præter punctum, nulla erit actio. Dici et poẽt dandam ẽẽ ubi
actioẽm virtute totius ferri 1/2 in solo puncto fit contact.9,
q ẽ quantitatiuus, cum extrema utriusq corporis sint sit.

4.a cto. nihil corporeum pati pot abq quant.e. hæc ẽ
oium q p 1.a cloẽ citati sunt, insupq Scot. Tho. et Sux. lo
cis sup. citatis, Philo ex Arte. 2° de aïa. x. 74. ubi vri-
det Democritum asserentem, si formica eẽt in cælo uidendam
ã nobis. si intercẽt uacuum. qm putabat plenum impedire uisu,
cum n° uisibile debeat mouere medium, si illud eẽt uacuum

infert Arist. moveri n. poe, ac sir nec videri, et hoc ipso cap. Colorem separatim pati n. poe: et de accidentibus quod spalis e cbo, nam n. dat actio sine subto, si vo acciis absq. quant. separatim pateret, daret actio, et passio sine subto, q. pati n. poterit: sed tota difficultas e de substa corporea, an pati poit sine quant., sed et par. nega tenenda e, et sui obe, sublato 1o et imedo receptivo, ac passivo, passivum 2adum, et ut qd n. pot recipere passioem, sed quantm, ut docet Arist. in met. e 1um, et imediatum receptivum qualitatum corporalium, q. ea sublata, substa q. e 2adum receptivum, et ut qd recipere n. poterit accentia, quadm nec aia sublato intellu, et volunte recipere pot ullum acciis spuale. Hæc aut. oes tam sunt intelligenda in actoibus realibus, ut e calefactio, quam in intentioalibus, ut e visio, et pductio spei visibilis ab obto. Hoc tn interest inter quantm ut reqrit ad agendum, et ad patiendum, qr ad agendum solum e condio sine qua n. qqd dicat Astudillo n. forte in pductoe speiq sensibi um, q. l, compdia, l, modificant e quant., ut in lib. de aia videbimus, ad patiendum vo n. solum e condio sine qua n., sed et rio recipiendi, et receptivum et ut quo. Si vo quæras utrum hæc doct solum natlite an vo et in ordine ad poam divinam intelligenda sint! Sane Richar., Sot., et alij ati utroq. mo intelligunt, idq. et absq. dubio S. Tho. intellexit, nam quodl. 7. ar. 10. negat poni poe quo lotm sentiat singularem ex substam et n. Deo, ne dum a creatura. qa tn divina poa negm nihil e in quo aperta iductio n. appareat, absurdum n. reputarem, quadm cum approximatio sit condio sine qua n. agens operet, tn n. nulli concedunt poe Deum efficere, ut remotum agat in remotum n. agendo p medium, sic et efficere poe, ut sine quatitate cors corporeum agat, et patiat, qd vix concedere Durand. aliquo mo in 2. d. 1. q. 5. dum ait poe Deum facere ut creatura pducat acciis ex substam:

Quod 7. 8. et 9. cap. sufficiant vetera:

Utrum idem poss. agere in se ipsum? q.° 1.^a:

Hec q.° solum de alterat.e disputanda e', nam quod attinet ad motu' locale .7. et 8. lib. phy. actu' e': generat.em vero nutrit.em, et augment. semper p̄cedit alterat.o, ideo si nihil se alterare poss.t, neq; et generare. quamuis in gener.e alia rat.o sit, cum n. tendit ad ee rei, et operari supponat ee, fieri n. p̄t ut idem se ipsum generet: quamuis vero viuens nutriat, et augeat, ipsere tn̄ sit, tn̄ agens diuersum e' a patiente, cum patiens sit alimentum, agens vero viuens q̄ diuersa sunt.

Utrum aliqd se ipsum alterare poss.t actione directa? Art. 1°:

Quamquam in reduct.e cuiusque ad suum statum naturalem, et in primo emanat.e proprietatum, et accidentium a subiecto n. sit assignare ptes diuersas, sm quas agat, et patiat, n.i forte m.o, et pro.... cum cuiusmodi act.es habeant generat.i de ipsa nunc loq. disputanda, sed de pp̄rijs alterat.ibus. pro pte affirmat.a e' 1.° non solubile argtum, nam calor natiuus agit in humidum radicale, sed utrumq; e' in ead.' pte viuentis, g.° idem agit in se ipsum. quidam ut hoc soluant argumenta concedunt, et docte quid.', sed q' difficultatem n. expediunt, nam tota solut.is uis in hoc consistit. qd calor n. pprie nutriat humido, sed ut in illud agat consumendo, extenuando, et rarefaciendo aliquas eius ptes, q̄ in halitus, spumososq; vapores abeunt, cum q̄q̄ sit euanescat ille calor, q̄ in tali m.o erat, et ad viuentis conseruat.em noua adueniat m.o, in q̄ p̄cipuus calor abundat q̄ continebatur cum alio calore uiuentis et sic p̄seruat viuens, hoc ingenue uera sunt, sed quomodo argtum soluant n. ui deo. nam in primis concedit calidum agere in humidum extenuando &c. aut g.° calidum, et humidum sunt diuersa substantie, 1. diuersae ptes uiuentis, aut eadem si diuersa realis erat solut.o, et pterea ead.' pars substantie dr̄ calidum, et

humidi q ut diuersis qualitatibus affitiat, ut medici, theologi concedunt: quodsi eadem pars e calida, et humida, et caliditas calidum agere in humidum, tunc idem agit in se ipsum quod nolunt aduersarii; si non quis videat cum Vales. diuersarum medicarum lib. 6. cap. 1. ex Gale. lib. de marasmo cap. 3. hanc actionem tribui igni; cuius mixtus e calor, q non consumit humidum quia naturalis, sed quia innaturalis, et febrium non valet contra, nam in infirmis calor naturalis viuentis non e ipse distinctus ab elementari, ut dedi ex Arte 2. de aia. x. 50. ubi dicit veteres ipsi docet calorem ignis non esse praecipuum causam nutritionis, sed ut e instrumentum aiae, quomodo eum intelligit D. Tho. et alij ad eundem locum, e quos sentit Alb. mag. lib. 2. de nat. tract. 2. cap. 4. Caiet. 1. p. q. 118. ar. 1. Tolet. 2. de aia. q. 9. Scot. 8. sur phar. cap. 2. et alios, quod h. Vales. intelligit licet sit eius ipsi, tamen tunc solum consumere humidum quando aeger aegrotat dicit non potest cum multi hoies toto vitae tempore nunquam aegrotent, et tamen sentiunt iacturam humidi radicalis, quae eiusmodi deperditio tribuenda e viuenti, cuius instrumentum e calor naturalis. et confirmat quod Galen. in lib. de causis morborum, et Arist. cap. 3. de iuuent. et senect. et problem. 25. sect. 3. duas enumerat causas quas calor ignis, et viuentium extinguit, alteram externam, q proprie dicitur extinctio, q fit ab humido, aut frigido externo, alteram internam quando defectu humidi deficit et calor, et dicit marcor, siue senectus, et idem Arist. 4. meteor. cap. de putredine, putredo, inquit, q e corruptio naturalis caloris e propria interna frigiditatis q eo usque naturalem calorem sui gradus, et sui ei corrumpit, ut amplius mixtum conseruari non possit, quas verbis docet frigiditatem communium caloris naturalis illum corrumpere:

2º mixtum dolio inclusum alteraretur et non ab alio eo extrinseco celesti, quam non se, corpus vestibus contectum magis calescit et non a vestibus cum ipse cum induuntur frigidae sint, q irascitur timet, gaudet, aut proximis alia passione afficitur, alteratur calore, l. frigore. S. aliquid non se ipso alteratur.

3º non e maior ratio in alteratione; atque in alijs mutationibus, atque intellectionis

appetitus, sensatio, et aliae actiones dicuntur immanentes, et recipiuntur secundum eandem omnino partem, cum sint actiones immanentes, ergo idem erit de alterationibus dicendum.

Advertendum est 1° quando quaeritur utrum idem agere possit in se ipsum intelligitur esse secundum eandem partem ita quod eadem sit pars agens, et patiens, et quamvis Themisth. Simplic. Alex. et alii 8. phys. cap. 4. et 5. videantur admittere sufficere ut pars movens, sive agens sit distincta a patiente vel sive mota materia, tamen id a mente Aristotelis alienum est, nam Aristoteles cap. 4. eiusdem lib. ideo gravia, et levia voluit moveri ab extrinseco ne idem esset movens, et motum, cum tamen pateat gravia, et levia constare materia, et forma, quarum haec poterat esse movens, illa motum, praeterea idem Aristoteles 5. phys. cap. 1. vult ut omne quod movetur sit ens actu quod et docet Com. 8. phys. com. 30. S. Tho. 2. contra gent. cap. 23. et alii, materia autem non est ens actu, quare dicendum cum Tolet. 8. lib. phys. q. 4. sequi ex sententia Aristotelis duas partes integrantes saltem, ratione quarum idem agat, et patiatur, nam 8. phys. t. 40. docet nullum agere secundum se totum sed oportere assignare id quod movet, et agit distinctum ab eo, quod movetur, et patitur, et hoc lib. t. 4 ... si totale ageret in totale idem, ingredi ageret in se ipsum quasi absurdum inferens.

Cum igitur constet de mente Aristotelis, sit conclusio. Nihil potest se ipsum alterare secundum eandem partem. quam sententiam ut primum principium supponit S. Tho. 2a 2ae. q. 59. ar. 3. sequuntur Doctores hoc lib. q. 17. et 18. Alb. de Sax. q. 15. Caiet. Thienen. tract. de react. cap. 8. Pau. Venet. in Summa. cap. 23. et alii. quae ratione sic ostenditur. alteratio aut est univoca a qualitate eiusdem speciei formaliter existente in eo, quod agit, aut aequivoca a qualitate virtuali; sed neutro modo fieri potest ab eodem secundum eandem partem, ergo etc. minor quoad priorem partem probatur, nam agens univocum est actu id quod fieri, quam patiens recipit u. g. calefaciens si introduceret 4. gradus caloris in patiens debet eos habere, sed nihil potest simul esse actu, et potentia ad eandem formam secundum eandem partem, ergo: Quoad posteriorem vero sic probatur nihil est sui corruptivum, sed si aliquid in se ageret per qualitatem virtualem posset se ponere extra statum naturalem, et ex consequenti disponere ad interitum

gº 2º: 2º si idem se potest alterare quolibet spatio in gradu remisso potest se ad intensum producere in eodem subiecto, hoc experientia ostendit esse falsum, ergo et illud est, Conclusio sequela, nam unus gradus caloris potest alium producere, et hi duo alios duos, et 4 alios quatuor etc.

Argumenta in initio quaestionis difficile solvuntur, nam recurrere in actione calidi in humidum ad ignem, non omnino satisfacit, cum calor sit rationis natura aliud, ac proinde omnis eius actio aliud tribui debeat: praeterea quando ignis extinguitur defectu humidi non illa actio quo calidum humidum depascit non habet aliud cui tribuatur nisi igni, et proinde manet eadem dubitatio, quia si videtur quomodo ignis consumendo magis marcescat, et extinguatur videbimus et quomodo calidum viventis dicatur consumere humidum: ignis agit tum ad alere aliis quam vicinis corporibus patitur, et successive per subtiliorem partium evaporationem corrumpitur, consequenter negatur non in magis appositum agendo, et in se convertendo reparet quod aliunde deperdit, sed ergo magis depascendo absumit qua consumpta non habet quod in se convertat dicitur proinde accensus marcescere, et extingui a se quia est cum defectus alimenti quo sustentabatur, non non quod calidum ipsius ignis in proprium humidum agat, cum calidum non agat directe in humidum cum non sint contraria, sed agendo in frigidum dicitur agere in humidum illi coniunctum, cum ergo ignis plerumque sit calidus in summo se ipsum calefacere non potest, ac proinde neque directe, nec indirecte agere in proprium humidum. Eodem modo cum vivens patiatur ab alimento, ab humoribus superfluis, a corpore circumstante, ab aeris inaequalitatibus, ab influxu caeli, et aliis quae dicta sunt ex gravibus autoribus refert Conimbricenses,

calor nativus ergo, ipsum consumit humidum extrinsecum, et nutrimentale per quod reparat radicale dicitur et proinde accensus proprium humidum consumere, quia non reparat, quod ab extrinseco deperditur, non non quod eadem pars viventis qua calida est agat in se ipsam qua humida est

Respondeo 2º duplex esse calidum aliud innatum, aliud influens, illud est a parentibus

acceptus, et conservatus, hoc in corde ex purissimo sanguine generatur, et motu suo levissimo quo per corpus fertur incalescit, augetque calorem innatum, et sic consumit humidum, et resolvit, ut patet in iis qui maxime sudant, resolutum enim humidum propter calorem internum per motum localem, et hoc est calidum, ut ait Gene., ubi Hipp. interdum appellat innatum, quod consumit tam humidum radicale, quam nutrimentale, et ita patet solutio ad 1um arg. quod si cui non placuerit, accomodatiorem assignet libenter acceptandam.

Ad aut. Arist. ex 4. met. R. nunquam frigiditatem internum calorem expellere, aut esse causam putrefactionis, nisi vel, ob antiperistasim, ut aestivo tempore, vel, ab agente externo intendatur. Ad 2um R. motum non agere in se ipsum, sed per subtiliores quae evaporant contineri a solio, et condensari corporaque per eos calefacere, quemadmodum etiam contingit in vestibus, ut docet Galen. lib. 2. de medicament. facult. cap. 18., et ibid explicat Valles. neque enim vestes ita corpus calefaciunt quasi aliquid caloris in ipsum producant, sed impediunt frigefactionem extrinsecam, retinentque spiritus, et vapores calidos a corpore prodeuntes, quae inter corpus adnati illud in suo nativo calore conservant. quae vero posterioribus alterant, praeterea alterant prout a cordis motu recurrentibusque humoribus in varias pro varietate passionum, quae enim irascitur aliud cordis motu subsultat, ut de equo ad bellum incenso Virg. micat, inquit, auribus, et tremit artus. sanguis vero ad faciem, oculosque convolat, ut de Turn. male idem poeta, luminibusque ardentibus ab ore, scintillae absistunt oculis micat acribus ignis: qui timent frigescunt per recursum sanguinis ad cor, quod idem poeta expressit cum timorem Arcadum de nece Palantis cum Turno pugnaturi discedens dicit, frigidus Arcadibus coit in praecordia sanguis: Reliquum enim corpus sanguine destitutum frigere solet, et pallere in timore.

Ad ult. R. et in actionibus vitalibus quoquomodo distingui agens, et patiens nam si de actionibus cognitivis agamus agens est ipsa potentia cum specie obiecti, patiens vero sola potentia. si vero de appetitivis, agens est potentia cum cognitione obiecti, patiens vero sola potentia: quae licet dici [illegible] sit in alteratione eius naturae cum sua substantia et qualitas activa est agens, per [illegible] vero est patiens, maior

R. 2° alterantia non agere nisi attritando distate, quia tunc nihil magis sibi sit quam idem sibi non potest et agere in se ipsum itaque sibi sit ratio agendi, non vero patiendi: at vero agens per potentiam cognoscitivam, aut appetitivam non agit attritando, sed agendo, recipiendoque potentiam quae erat in utroque ad 2.um quod alite fieri non potest nisi ipsa potentia vitalem actum in se eliciat.

Utrum aliquid in se agat actione reflexa? Art. 2.us

Praetermissis actionibus intentionalibus quibus intellectus suas se dicitur reflecti, quod se dicitur se suum intelligit, reflectio in aliis dicitur a similitudine motus localis quo corpus aliquod si obstaculum invenit retorquet, non quod ita ut eadem ratio qualitas quae ab agente producebat redeat, sed alia ratio ad ea producta, duo 50 sunt species reflectionis genera, alterum tunc agens in maiorem distantiam potest agere, impedit tamen ad obstaculum impedimentum, ut tunc sol illuminat, poterat in longius spatium lucem producere, sed terra opposita repercutiunt radios, intendit ipsa lux, et calor circa terram, ut in lib. meteorologicorum est 2.am aeris regionem propter huiusmodi reflectionem esse calidiorem 2.º, causa huius assignari solet quod non in suo spatio sit quam debet, conserata in extensione effectus resarcit in intensione eiusdem, ut numquam coniunctam ex luce reflexa, et directa superabit latitudinem, quam principale agens potest producere v. g. sit luminosum, ut l. producat lumen per aliquod spatium uniformiter difformiter usque ad tres, l. quatuor gradus iuxta obstaculum lux ibi erit per reflexionem intensa non excedet latitudinem. 4. graduum:

2.um reflectionis genus est quando per antiperistasim, i. per compressionem contrarij ambientis intendit qualitas, ut contingere solet in aqua, quae hiberno tempore in fontibus calidior est ob frigiditatem aeris circumstantis, et in cerebro quae unde frigida inclusa usque adeo incalescit, ut inflammet. hac in re est du-

duplex opinio, altera Pauli Ven. 1. meteor. cap. 2. Burleus. in eod. lib., Marsi-
lior lib. q. 18; Iacob. de Forlivio in 1. aphorism., et aliorum dicentium contra-
rium obsessum a contrario diffundere ex se species intentionales, quae a contrario in quod
incurrunt retorqueantur ad subiectum a quo fuerant emissae, et cum similitudines
qualitatum activarum virtutem habeant eandem producendi, ideo in subiectum oppositi-
num conducant: 2a opinio est Ludov. Coronelij lib. 7. phys., et Hugonis
Senensis quos sequitur Vales. 1. contr. cap. 5. qui asserunt qualitatem in antipe-
ristasi nullo modo intendi, sed tantum corroborari ex unione, et coniunctione par-
tium propter motum contrarium fugientium in sese locantium.

1a concl. Nunquam salvatur antiperistasis absque actione reflexa
contrarii obsessi species qualitatem intendentis: probatur in visceribus humanis
hyberno tempore calidioribus quam aestivo, ut patet ex maiori cibi appetitu,
et docet Hyppocr. lib. aphorism. cap. 15., et tamen ut docet Thom. a Vega in
lib. artis medicae cap. 29. et Thom. de Garbo. lib. 2. tract. 1. q. 3. id non
provenit ex maiore intensione, sed ex maiore quantitate caloris, quia species
calidi quae aestivo tempore ad partes exteriores diffunduntur, et exhalant, hyberno
a circumstante frigore repulsi intus se recipiunt, magis quae uniuntur, et ideo ve-
hementius agunt. haec concl. est de mente Tho. a Vega ubi supra, Tolet. 1.
de generatione q. 14. et aliorum:

2a concl. antiperistasis non fit per emissionem specierum sensibilium: nam
species non sunt datae a natura ad agendum realiter, sed intentionaliter, praeterea
si speciebus attribuitur actio reflexa, attribuetur et directa quod nemo dixerit,
deinde quia species tantum quas qualitates activae repraesentant non nisi in longius spa-
tium possunt produci quam ipsae qualitates reales: Ultimo quia bene potest recipi
in subiecto species intentionalis quin recipiat qualitatem realem cuius illa est
repraesentativa, saltem secundum eandem intensionem ut patet in iis qui quam celer-
rime traducunt manus per flammas, sentiunt enim calorem per species in ma-
nu receptam nec tamen propterea manus nimium calefit:

3a concl. saepius fit antiperistasis per intensionem qualitatis non solum in

subiecto cui ē natus, sed et in eo cui natus n ē, Patet ex Arist. 1. meteor.
cap. 10. ubi reddens causam, cur in Ponto Aquilone flante fiat ros,
n u Austro, Aquilo inquit, frigore suo circumobsistens calorem con-
gregat adeo ut calor maior, vehementius vaporem eliciat, et cap. 4.
eiusd lib. reddens cam efficientem impressionum ignitarum, horum, inquit,
oium ca movens interdum supera latio, interdum aeris concretatio
coagulaō, i. antiperistasis mediae regionis aeris, q exhalationem calidam,
et siccam circumsistens facit ut magis incalescat, sed exhalatio ē ter-
rea substantialiter, et calor in ea n ē naturalis, sed propter naturam, ergo
qualitas intendi pot in subiecto cui n ē naturalis. Praeterea ex eod lib. cap.
.3. aer mediae regionis ē algidior, quam infima, et suprema, et ut
docte notat Alb. mag. hēt aliquam frigiditatem n naturalem, nam cum aer
sit calidus propter fumum, cum sit elementum symbolicum igni, si hēat
frigiditatem notabilem illa n ē naturalis, ea u n hēt aliam cam, quam
antiperistasim, ergo. Patet min. nam recessus a sole, et radiis reflexis
a terra n ē ca cur careat proprio, et nali calore, quem suapte nā
vendicat, nisi det aliqua cā frigiditatem inducens, Item aqua hyberno
tempore in terra ē calida qd n nisi ob frigiditatem aeris ambientis con-
tingere pot, quamvis n. alij n inepte dicant id fieri ob exhalationibus
calidis, q aestivo tempore sub terram ferebant, et ui frigoris hyberni
se intra terram recipiunt, aquamque ibi contentam calefaciunt, n tn oio
satisfaciunt, nam hae exhalationes, cum sint substantiae terrae, cur sublato
ōrio n se reducunt ad suam frigiditatem naturalem, cur potius aquam
calefaciunt, quam ab illa frigefiant, cum frigus sit illi naturale, denique
quomodo totam terram iuxta nostram superficiem calefacere n solum n.
aquam, sed terra et hyberno tempore calida ē, ut docet Arist. 1. meteor.
c. 12. exemplum et ē huius rei aer domibus inclusus aestivo tempore, q
si ianuas occludant, oiaque aditus obturent solet frigescere plus quam
propria nā requirat: qd n ē recurrendum in antiperistasi ā solis

qualit.s nat.s, q. p simplicem emanation a principio subiecto se ad naturem statum revocante efficiunt, quamvis n. id interdum iuvet, n. semper tn. requirit, q. sane vid. sentire Arist. locis citis ubi antiperistasi tribuit calorem aqua hiberno tempore, D. Tho. Alex. Vicomercati, Conimbricenses, Alvernia et alii ad eund. locum, Timonis et 1. meteor. q. 17. et 10. ubi cau. impressionum ignitarum ait ee. antiperistasim, cum illa suapte nra. frigida sint, et calida p accens., Conimbricenses 1. meteor. tract. 1. cap. 4. et tract. 3. cap. 2. ubi frigus media regionis tribuit antiperistasi, Zanel. lib. 3. cap. 5. de grandine, et alii.

Sunt tn. adversus hanc doctrinam nonnulla argta. 1.um in aqua q. p antiperistasim intendit e. frigus nate, et frigus corporis ambientis frigidi et aqua repudiantis calorem, frigus vo appetentis, cum g.o haec tria simul n. plus poterunt, quam exiguus calor, q. in ea e.: 2.um n. adeet contrarium aqua n. intenderet calorem, sed aer frigidus n. e. contrarius cum conveniat in una qualitate cum aqua, g.o n. dabit intensio. Vltimum maior e. activitas minimi frigoris in caloris exigui in aqua, quam caloris ad frigus in ead. aqua existens, g.o potius frigus circumstans expellet calorem quam calor frigus intensum:

Vt haec argta solvantur supponenda e. defin. actionis reflexa p antiperistasim quam ex Arist. alijsq. auctoribus in hunc modum tradit Zanel. lo. cito e. actio unius contrarij fortificata, et intensa ex propinquitate et iuxta poe alterius contrarij, ex q. colliges activitatem in antiperistasi n. ee. spectandam ex graduali intensione qualitatis, q. intenditur in subiecto, sed ex eo, sed. ex contrario, qd. e. cau. fortificationis eius: qd. aut. contrarium approximatum id efficiat patet in antiperistasi q. aqua pluvia subito in grandinem concrescens frigescit, nam nra. sua relicta tardius reduceret ad naturem frigiditatem, et tn. p iuxta poem aeris calidi celerius frigescit, quemadm. g.o confert ad velocitatem motus, sic et confert ad intensionem, nam cum nra. sua conservationem intendat cessat ab actione, et dilatione sui in extremo maxi

et q[uo]d q[uo]d in illam erat adver in se p[ro]ducit, quod de reflectione lucis dictum est, cumq[ue] p[er] d[ic]tum minimum sit specialem coctionis alterius d[ic]ti, tunc illud cessat ab actione ad extra, seq[ue] ipsum intendit, ac corroborat, ut possit d[ic]tio fortius resistere, nec obstat alienum esse subiectum, nam qualitas non agit ibi in quantum est huius, sed in quantum est virtus alterius cui se-bet, quod in reflectione lucis aer, sive corpus aliud diaphanum coctum non est subiectum non huius nisi lux emanaret, sed in quantum lux est virtus solis cum non possit ulterius agere se ipsam corroborat in alieno subiecto, et idem dicendum est de calore in aqua. q[uod] se ibi conservare nititur in quantum est virtus ignis.

Ad 1um neg. R. d[ic]tum circumpositum potius se fecit ex parte d[ic]tij intendentis se per antiperistasim, quam d[ic]tum illud, cum sit in corpore ut illud se magis corroboret in subiecto, in illo[que] producat quod erat productivum in alieno. quod si quis argumentaret de pila ad terram manu vi alicui, cuius op resistente, gravitas pilae, impulsusq[ue] a proiciente impressus, expellant deorsum, quo illam retinebant ne ascendat, Responderet quod descensus ob corporis impedit, eaq[ue] deorsum inclinant per accensus superi expellere, eodem modo in antiperistasi d[ic]tum circumpositum, quod aliud extinguere conatur, cuius actionem directam impedit in eo est, ut illud se magis corroboret, atq[ue] intendat:

Ad 2um dicendum est [?] aer frigidus non sit d[ic]tus aquae in sua naturali dispositione constituta, esse tamen d[ic]tum aquae calidae, nam subiectum non d[ic]tum per se, sed ratione accidentium.

Ad ultimum R. in antiperistasi non esse comparandum activitatem qualitatum ad invicem, cum d[ic]ta se mutuo invenit, quia unum impedit actionem alterius, quod in proprium subiectum reflexa qualitatem non producit intendit: non tamen negandum esse aliquam intentionem in qualitate, quod per antiperistasim intenditur, sed unum aliquid agere potest in d[ic]tum obstitens, quod ipsum per reflectionem producat in proprio subiecto:

Utrum simile possit agere in simile.
Quaestio 2a.

Relicta actione intentionali qua certum est simile agere in simile, ut cum duo specula e regione posita emittunt, mutuoque recipiunt species visibiles: supponendum est ea quae sunt similia secundum materiam actione physica mutuo in se agere, et pati; quam similitudinem triplicem esse dixit Aristoteles hoc lib. x. 50. docetque D. Thomas 1. p. q. 13. ar. 3. ad 1um. quomodo est de similitudine secundum formam quae triplex est, 1a in specie, ut cum aqua habet unum gradum caloris est similis secundum formam specificam igni habenti 8. gradus: 2a in specie, et gradu, ut cum ferrum ignitum si sit calidum ut 8. assimilatur igni, quamvis differant in densitate, ac proinde in efficacitate agendi, cum densum fortius agat quam rarum. 3a demum in specie, gradu, et efficacitate agendi, ut cum duo corpora aeque rara, et densa habent eundem gradum caloris. Cum ergo quaeritur utrum simile in forma agat in simile intelligi debet secundum eandem formam, nam secundum aliam possunt esse dissimilia, et agere, v. g. nix est similis papyro in albedine, et tamen potest agere in illam refrigerando.

His positis sit 1a conclusio in qua conveniunt omnes cum Aristotele hoc lib. t. 48. simile 3. modo non potest agere in simile: quia agens quod agat agendo nititur assimilare sibi passum non in individuo cum id non possit, sed in specie, atque passum est omnino simile, ergo non dabitur actio:

Quod attinet ad simile 2o modo Marsil. hoc lib. q. 18., Sot. 2. phys. q. 4. Tolet. hoc lib. q. 13., Zimara in theorem., August. Niphus q. 2. in calce [?] 8. huius lib. et alii sequuntur partem affirmativam, ducti quia activitatem esse sumendam a densitate materiae cum forma agentis sit in ea magis unita, et multiplicata, quam in materia rara, virtus autem unita, ut docet Aristoteles 1. meteor. fortius agit, quod ostendunt exemplo ferri candentis, quod cum ignis non sit, nec habeat calorem ut 8. stupam appositam comburit, in ignemque convertit producendo calorem ut 8. praeterea calor cum siccitate coniunctus magis calefacit quam cum humiditate, propterea quod dicitur siccitas a medicis lima

caloris. Obstant deinde autoritate Aristot. 2. phys. t. 42. ubi inquit
quod si unum elementum esset infinitum caetera in se converteret, quod
verum non esset si efficacitas, et activitas desumenda esset ex inten-
sione non vero ex multiplicatione agentis, cum elementum finitum habere possit
qualitatem intensiorem in gradum infinitum: Deinde hoc lib. omnino
inquit, et undequaque simile non agit, nec patitur a simili, sed quia 2o modo
similia sunt non undequaque talia sunt, possunt quoque agere, et pati.
Deinde actio sequitur ex victoria agentis supra passum, et ex maiore
virtute agentis. sed quod 2o modo simile est habet maiorem virtutem,
quam passum. ergo si potest vincere resistentiam dissimilis in gradu mul-
to magis poterit vincere resistentiam similis:
Ultimo simile in esse intentionali agit in simile, ut supra diximus, ergo et
aget simile secundum esse reale, quod experientia ostenditur in duobus luminosis si-
milibus, nam quod de novo advenit intendit lucem ab alio productam.
Sit tamen 2a conclusio: Simile 2o modo non potest agere in simile. quae senten-
tia videtur expressa Galen. lib. 2. de simplic. medicament. facult. cap.
.18. ubi ponit tria corpora duo densa, et unum rarum aequaliter ca-
lida, et nullum ab alio calefieri, sequitur Valles. ad eundem locum, Ia-
von. hoc lib. q. 15., Abulensis q. 21., Paul. Venet. in sum. cap.
.23: Zimara in Solutionibus, et alii, ea non deducunt ex Aristot. hoc
lib. t. 50. ubi non quodlibet, inquit, agit in quodlibet sed quae contraria sunt,
aut contrarietatem habent, sed similia in gradu neque contraria sunt, neque
contrarietatem habent secundum formam secundum quam pati, aut agere debent de
qua ibi loquebatur Aristot. Praeterea id quod est potentia reducitur ad actum
ab eo quod est actu, ut docet Aristot. 3. phys. t. 17., et hoc lib.
.t. 77. sed calidum, ut 4. est in potentia ad calorem ut quinque,
ergo reduci non potest a calido ut quatuor, quantumcumque densum
sit nam hoc non est actu calidum ut quinque, sed secundum potentiam.
rationem vero simile si calidum ut quatuor densum possit agere in
simile secundum gradum dissimile tamen secundum densitatem etiam posset

agere in sitt 3° mo, et in calidum se intensi, utrumque e falsum 9°25: Plii prior pars sequitur, densum pot agere in rarum sm gradum 5° et in densum, Plii sequitur agens densum hit ex sositione virtutem producendi calorem ut quinque, patiens densum hit porim passivam ad illum, 5° patiet. qd si ardeos n' here talem virtutem in gradu e efficacius in agendo, quam patiens in resistendo, grado n° sunt aequalis densitatis here aequalem activitatem, et resistentiam, D' sint duo corpora aeque densa quorum unum heat calorem ut 4, aliud ut duo, tunc corpus densum calidum ut duo hit eand' resistentiam quoad densitatem, et maiorem quoad frigiditatem cum mo heat sex grad' frigoris antea n° solum quatuor, et tn' mo pot pati sm' duos qq excedit ab alio, 5° si antea n' patiebat n' erat in eo resistentia, sed solitudo sm' gradum, 2a pars sequitur ita ostendit si densum sitt sm gradum pot agere, agat quantum poit, sumo tunc maximum effum product u.g. unum gradum, dividoque per medium, et pono in subto sitt sm gradum qd hoc addito sit intensius tunc sit agens producto hoc dimidio gradu in passo adhuc pot agere cum poit aliud dimidium producere, et tn' passum excedit intensioem agentis dimidio gradu, 5° poterit aliqd agere in passum affectum intensiori qualite quam sit agens.

Ut ad argtm R2. ndm e activitatem, efficaciam agendi n' solum spectari penes intensioem gradualem, sed penes alia, q' illi accidunt, pre aliud e ee magis activum, et aliud magis intensum, ut pt in calore ut 8 comparato cum siccitate, ut 8. calor n. magis activus e quam siccitas et tn' aequalis graduali quoad intensioem, colligit n° maior activitas ex maiori celeritate in agendo grado 5° Alii aut virtutem unitam fortius agere intelligendus e. quo ad celeritatem effus, n' n° quo ad intensioem, ni et ipsa unitas per talem unioem intendat in agente, et hoc mo ferrum fortius agit quam ignis qr calor in eo propter densitatem e magis multiplicatus, in pluribusque partibus mo, quam calor ignis n' n° intensior: Ad tertium dm cum Dur. in 4. d. 44. q. 5. ad 2um in ferro candenti ee aliquas partes ignis

vesi, qui s. exhalationes virtute caloris ex ferro resoluta inflammant, et sic interdum apparent quasi scintillae ex ferro prorumpentes, quod mirum videri non debet cum eodem tempore ferrum guttis aquis sudare videatur: illae 3° scintillae stupas appositas inflammant, immo licet ibi nullus esset ignis calor quia in ferro propter eius densitatem, et duritiem non est sufficiens dispositio ad formam ignis, est in stupa propter eius siccitatem, et raritatem, calor vero cum siccitate efficacius agit quam cum humiditate, quia humiditas passi dum praesentiat resistit calori, illudque sustentat, ac nutrit quare si cum agens sit humidum tardius per calorem vincit resistentiam passi, si vero sit siccum cum siccitas agat in humiditatem tardius per calorem vincet resistentiam passi, si vero sit siccum cum siccitas agat in humiditatem passi, illamque superet iuvat ad activitatem caloris. Ad autoritatem

a. etiis 4: ex lib. phys. dicendum sufficere maiorem activitatem quo ad velocitatem agendi, et extensive, ut unum elementum infinita alia consumeret, nam licet ignis fortior sit in agendo, quam aqua scintilla tamen ignis maris immersa momento temporis extingueretur, et gutta aquae in papyrum ingentem coniecta statim absumitur quia agens maius magis resistit. celerius que agit, cumque nimis esset proportio elementorum magnitudine finitorum ad elementum infinitum nihil mirum si ab illo consumerentur. quod vero hoc lib. ait Aristoteles similia non dequaque non agere, nec pati loquitur solum de similitudine formarum specierum formarum quarum agunt, licet in aliis dissimilia sint, quae vero sunt gradu similia sunt undequaque similia formaliter specierum.

Ad 1um rationem Aristoteles non sufficere ad actionem non resistere passivum, sed requiri ulterius ut sit in potentia passiva ad id ad quod agens est in potentia activa sive formali, sive virtuali, quae vero in gradu similia sunt licet different per eas alia non ita se habent utrumque non est in potentia passiva ad ulteriores gradus, nisi tamen corpus alterum habeat potentiam virtualem ut piper, aut vinum ad calefaciendum, nam hoc non aget quia sit in gradu magis, aut minus densum, sed quia virtualiter calidum, aut frigidum.

Ad 2um Concedo. ante, nego est contra, ratio vero disparitatis

ē quia agens intentionale non agit ut sibi simulet patiens in esse, sed ut moveat potentiam cognoscitivam ad quod speciem facit, sit ne sive reale, at vero agens reale agit ut sibi assimilet passum, ideoque si illud sive sit cessat ab agendo. Dixerim et agens intentionale si suum effectum producit, assimulans quo patiens in esse intentionali non aliam produceret nisi forte per reflexionem, ut cum in eodem aere conveniunt species directa ab obiecto et reflexa ab speculo ad agere activitate reflexa in se, l. sive ut sup. dictum est, non est in eis:

Ad 3um ut Radiis negandum est ex tangere deficient. Victoria in relect. de augmento charitatis quod fit apud Banhes. 2a 2ae q. 24. ar. 6. quando plura luminosa concurrunt maior lumen ab omnibus productum est maius, quam sit lumen maximi luminosi, neque inter singula luminosa in 1o puncto sphaerae sue activitatis productum maius lumen, quam produceret si venerit tum esse, quamvis in partibus distantibus sit maius lumen quam antea. exempli causa sunt in hac domo quatuor lucernae quarum quaelibet est productiva luminis ut 6. in tota hac domo non est lumen excedens sextum gradum intensionis, et inter singulas lucernas est tamen est lumen ut 6. verumtamen si una lucerna habeat vim extendendi lumen suum uniformiter difformiter usque ad nonum gradum per 10. palmos modo quatuor lucernae habebunt vim extendendi lumen per 40 palmos, et ex conti extendendi lumen in partibus remotioribus, etiam ubi antea erat calor ut quatuor modo sit ut quinque ubi unus non gradus modo sint duos. et ratio est quia si daretur unum luminosum eiusdem intensionis cum dictis lucernis quod solum haberet tantam magnitudinem ac omnes 4. lucernae istud luminosum haberet maiorem virtutem vim illuminandi, ac omnes illi simul sumptae, hoc autem solum in propinquum produceret lumen ut 6. extenderet quod per maius spatium usque ad nonum gradum, quam singulae, ideo omnes nihil amplius efficient: Ad arg. dictum est omnis nam si recte experientiam ostendere dari aliquem gradum ultra summum quod erat antea, negandum est. si vero sensus sit in aliquibus partibus dari aliquem

gradum, q antea n̄ fuerit Conadendum, sed inde n̄ bene infertur
contrã, nam cum luminosum heat plus lucis quam sit in illis
sibi illos intendendo n̄ di agere in sile, sed in dissile, quantum
si unn sola lucerna ad spin remotam approximet plus lucis
producet quam antea, et tn̄ n̄ agit in sile qã in sua spõ actiua continebat
illum gradum, quem producere n̄ poterat ppt distantiam spatii, nõ n° approxima-
ta producit. Sic unitis lucernarum quarum qlibet in spatio distanti n̄ poterat pro-
ducere eundem gradum quem tn̄ uirtualr continebat, fa earum coniunctione
corroborata pot tn longius spatium producere qd in ppinquum producebat.

Qd attinet ad sitr 10 mõ, 1. in spẽ quamuis gradu diuersa, Merseri-
nus sus singularem, nouamqs induit opinionem, ōrriumqs errorem appellat,
dicit go q hec mõ sitr sunt, neqs agere, nec pati, u. g. calidum, ut 8, n̄
agere in calidum ut. 4. quam putat se ex Arte hoc lib. x. 4 1. deducere
ubi adnecst ueteres sic nugi, qlmqs neqs ōtrã sunt, neqs ōrrietatem hent,
n̄ se intelimant, aut corrumpunt q sunt grie diuersa neqs ōtrã sunt, neqs
ōrrietatem hent, go neqs se intelimunt. go neqs agunt, et patiuntur. Ubi ex
eo qt grie dissitã se n̄ corrumpunt colligit neqs agere, neqs pati, sed sitr
sin spẽm se n̄ corrumpunt, sed conseruant, neqs n. calidum ut. 8. corrumpit
calorem ut. 4., sed conseruat cum n̄ adsit ōrrietas, et dissitudo, go 2s:
Sit tn ultã ẽto. sile in spẽ, dissileqs in gradu pot uicissim agere,
et pati. q ẽto adeo experiõ compertia ẽ, ut h indigeat pbõe. uidemus n.
aquam tepidam magis ab igne calefieri; clenta symbolica sin qualitatem
in q coeunt uicissim agere, et pati, agit n. ignis in aerem calefaciendo,
aqua in terrã frigefaciendo cum tn terra heat frigus pprie, proximum, et
nec calorem. Ea uo ẽ oium qui pro utraqs sentiõ sunt citati, uno excepto
Mersero; imo et Arlis q lib. 5. phys. t. 19. intensiõem dicit ẽẽ actionem
ad qualitem, at uo oĩs intensio, cum sit ẽ minus tali ad magis tale supponit
iam aliqd sbiẽ in subto. u. g. intensio caloris supponit aliqd caloris
in subto et tendit ad ulteriorem gradum: Praeterea si sitr tn prior

difficile sm gradum n' agit, oīs alteraō [mutaō] ē mutaō instantanea, qd ē ꝯ Artem, ꝯtū sexto, sumas motum calefactiōis, q fit p unam horam si fit in tempore, in dimidia hora eum patiens erat sile sm ptiō, si n' ultra pateat ee actio, qt sile de quolibet tempore ꝯbabit.

Ut nō ad roem Metteri veniamus, ut ē quo q'lt poit ne sile agere in sile n' qti utrum poit in aliud agere tanquam ꝯtrium expellendo, et corrumpendo, sed an poit agere in subtum affectum sbi qualit, q' p tale actioem intendat, qz nō qualit actiua, et passiua ita se hēnt, ut quantu de una deest, tantum de alia sit in subto, cum sm unius spēi remissa ē sm et ꝯtrii remissa in quam agens agit corrumpendo dum aliam intendit, ino ut n' sit actio sm ꝯtria sufficit ut sit sm magis, aut minus tale, ut aliquo ex pte dicat ꝯtrium, ut docet Arles 5. phys. cap. 2. ubi sic ait si ad minus tale accedit ad ꝯtrium, si ad magis ut in ꝯtrium in esse mutari dicet, et quod solum ꝯtria dnt sm magis, et minus. sic et sm de- corrumpat, nam accedente calore sm magis desinit sm minus, at nō in ijs, q gnē diuersa sunt, ut coelestia, et corruptibilia neqz hēc ꝯtrietas sm magis, et minus dat, et ꝯsqr nec actio et passio physica, neqz mutua alteratio de qua hic agit Arles.

Vtrum oē agens agendo repatiat.
qō 3ª

Solum hic loquimur de agentibus subtis in gnē, siue mā, non si mā careant ut Angeli, l, heant mam alterius roīs, ut coeli n' opus ē ut patiantur ab ijs in q' agunt, ut docet Arles cap. 7. t. 54., et D. Tho. ibid. solum et loquimur de alterōe neqz n' opus ē ut qt gnat, localiter mouet, et augmentat, gnet, localiter moueat, et augment a' passo: qō sō ē utrum ens corrle in aliud corrle alterando agens ab eo nerū inuicem alteret.

Pars negā suadet 1ō autoritate Arlis 2. de ptibus animalium cap. 2., et ꝯblem. 19. sect. 25. qq in locis ait ignem neqz poē ee frigidum, neqz putrescere qā semper ē calidus, et Aug. 3. lib. sup Genes. ubi inqt, cum cetera

elementa fecerunt poni, ignis frigere negat, sed ignis agit in aquam calefaciendo, ergo si frustra esset non posset pati ab ea neque frigefiendo.

Probatur ratione sic aut agens est maioris virtutis quam patiens, aut aequalis, aut minoris, si maioris solum aget et non patietur, cum a virtute minoris aequalitatis non possit dari actio: si aequalis neutrum aget ob eandem rationem, si minoris non aget sed patietur, ergo etc.

2° si daretur reactio nullum agens posset perfecte assimilare sibi passum, cuius est contra experientiam cum videamus ignem convertere in se ligna, ergo etc. probatur sequela, agens habens calorem ut 8 patitur a frigido ut 4 in quod agit, ergo desinit esse calidum ut 8, nam non patitur nisi per introductionem frigoris, expulsionemque caloris, sed quod non est calidum ut 8 non potest passum producere ad calorem ut 8, ergo intentum.

3° sequeretur idem moveri contrariis actionibus, simulque intendi, et remitti, quod admitti non potest, ergo etc. probatur utraque pars sequelae, sit agens quatuor palmorum calidum, agatque in patiens frigidum istud agens secundum priorem partem patietur a contrario, et infrigidabitur, et ab aliis tribus sibi calefiet, ergo etc. probatur 2a pars min(nam 1am negare non poterunt qui admittunt repassionem) tres alii palmi agunt in contrarium, ergo cum nihil agat in distans quin in proximum prius agent in 4um illum palmum, quam in contrarium, ergo ille palmus simul calefiet, et frigefiet. etc. eadem sequela ostendi potest quando duo agentia mutuo agunt, et patiuntur medio interposito ut si aere intercepto ignis aquam calefaceret, ab eaque frigefieret calefactio ab igne ad aquam per aerem transmitteretur, simulque frigefactio ab aqua ad ignem per eundem aerem, ergo aer moveretur duobus motibus contrariis.

Ut quaestionem videamus sciendum est reactionem omnes cum Aristotele hoc lib. cap. 7. et 3. phys. t. 8. et 16., et lib. 4. de generatione animalium. cap. 3., et Arist. 4. meteor. concedere cum experientia id ostendat, ut patet in ferro candenti quod aquam calefacit, et ab illa frigefit, in nive quae manum frigefacit, et ab eius calore dissolvitur etc. Solum in modo est apud Auctores dissensio. esse vero reactionem, vel potest intelligi in eodem subiecto, non habente eandem qualitatem

sed aliam, de quo et nemo dubitat, potest non aqua a ferro calefieri; illud quod humectare: vel potest intelligi secundum eandem qualitatem species secundum diversas gradus ut si his secundum manus frigefacit ab aere, ipsum non calefaciat oris halitu: [frigefiat] aut denique secundum eandem subiecti speciem, et qualitatem:

Hac in re est sententia Heutisberi lib. sophism. sophism. 8. et Calculat. Suisset. tract. 7. de reactione Joan. Marsilii, et aliorum quos citat, et sequitur Ludovicus Buccaferr. 4. meteor. ad textum 1um asserentium non posse dari reactionem secundum eandem subiecti speciem, et qualitatem quae agit, addit quod Calcul. si agens sit uniforme in omnibus quod partibus eandem habeat radicitatem unam, et qualitatem intensionem neque secundum diversas species agere, et pati sit posse; sed solum quando fuerit difforme, ita quod in aliis partibus plures habeat gradus, quam in aliis, nam tunc inquit aget secundum gradum intensiorem patietur non secundum remissiorem, eandem esse sententiam sequitur Aristoteles in physicis ut ipse hoc loco dicit, pro eo quod citat Aver.; et Alex. 4. meteor. com. 10. ratio horum autorum est quia non datur actio nisi ubi activitas superat resistentiam, sed in quolibet agente per qualitatem est aequalis activitas, et resistentia, ergo si activitas unius vincat resistentiam alterius, vincet et activitatem per suam resistentiam, ac per non sinet agere in se, in quo et ratione conveniunt Vales. lib. 1. controv. medicarum cap. 5., et Tolet. hoc lib. q. 15. Joan. mai., Marsil., et alij quos citat, et sequitur Ludovicus Boccaferr. 4. meteor. ad. textum 1um, adduntque subiectum quantumcunque remissa qualitate affectum posse agere in aliud quod illud est in potentia ad qualitatem, quam hoc habet actu, quod deducunt ex Aristotele 3. phys. cap. 1. textum 8., Themisth., Simplic., et alijs ad eundem locum, quibus et accedit Burleus 3. phys. textum 15., Quae ipsa hac ratione, quaelibet gutta aqua igni infecta aliquid ignis absumit, et saepe in saxum decidens illud atterit, et extenuat, quod si dicas 1am guttam nihil agere, sed omnes assiduo processu adversus occurrit Galen. lib. de locis affectis cap. 2. dicens, si nihil 1a efficit, nihil et 2a, et reliquas effectivas cum omnes sint eiusdem rationis.

Sit tamen dictio. agens naturale agendo repatitur secundum eandem speciem subiecti, et qualitatem, dummodo sit intra sphaeram activitatis,

et superet eius resistentia ab alterius activitate. Ita est Marsilij hoc lib. q. 19. Alb. de Saxon q. 16. Pauli veneti in sum. cap. 25. Thienensis in tract. de react; Astudil. hoc lib. q. 22. Mersen. in dilucidationibus, Tolet. Bocc. ferr., et Valesij ubi sup. Themist. S. Tho. et alij interpretes Aristotelis ad 3um pl. 7. x. 8. imo mens ipsius Aristotelis 4. de generatione animalium cap. 3. ubi dicit necesse esse quod calefacit frigefieri, et quod premit premi, Quia 1o experijs nam si ferrum candens immergas aquae frigidae ferrum secundum omnes partes frigescit, et aqua secundum omnes calescit, ita n. manet tepida, quando ferrum scindit ligna hebetatur secundum acumen a quo ligna scinduntur, quando lamina aliqua frigida manui, aut cuivis parti applicat, manus manet frigida, lamina vero calida 2o. Hoc vero sus, quando duo elementa invicem agunt, itaque neutrum aliud omnino superet, sed utrumque ad medium reducat, generat aliud 3um, ut docet Aristoteles 1 de Coel. x. 7. et hoc lib. x. 88., et lib. 2. x. 48. hoc aut esse nequit nisi unum elementum patiat ab alio secundum eand qualitatem, 3o 2o. Praeterea nimum per infusionem aquae quam in se convertit restringit, vigoremque perdit, calor itemnatus agens in alimentum invicem ab eo patit, 3o 2o. dicitur tr. est in eo Ubi sit intra sphaeram activitatis, si n. extra sit non opus est ut patiat ut si alicubi esset maxima pyra et in aliqua distantia exiguum ferrum, aut aquae vasculum calefierent ab igne, nec tamen ipsum frigefacerent, quia ignis in eo casu, cum sit maximus agere potest in maiorem distantiam, quam exiguum ferrum, aut aquae vasculum.

Ut ad aliqua dicendum ut dictum est resistentiam triplicem considerari posse in subiecto, negativam, privativam, sive passivam, et directam, 1a fit per solam incapacitatem subiecti ad formam, quo pacto caelum dicitur posse calori ignis resistere quia est incapax illius: privativa sive passiva quando subiectum est quidem capax formae, sed difficile admodum agenti cedit. absque actione tamen, ut cum res dura nihil operans frangenti, manusque immota tam

trahenti resistit. resistentia denique dicitur, ut cum ignis calefacit aquam, aqua resistit remittendo ignis calorem per frigefactionem, et ex contra remittendo eius activitatem, et calefactionem. In activis autem, et passivis physicis de quibus hic sermo est prima resistentia locum non habet cum sint capacia primarum qualitatum secundum quas fit alteratio, sed solum 2a, et 3a: et 3a quidem aequalis est activitati cum per eam tantum resistat, quantum per activitatem expellit de subiecto: 2a potest esse maior, vel minor, ut videre est in primis qualitatibus ex quibus calor, et frigus magis activa sunt, quam siccitas, et humiditas, hae vero magis resistunt, quam illa, et idcirco ab Aristotele 4. meteor. cap. 1. appellantur simpliciter potius passivae. Si vero petas in quo consistat ratio activitatis, et resistentiae, Respondeo non consistere in graduali intensione, cum haec in quatuor primis qualitatibus aequalis esse possit resistentia, et activitate existentibus inaequalibus: sed activitas quidem in maiori efficacitate, et facilitate operandi, quae colligitur ex brevitate temporis quo agens sibi assimilat passum: resistentia vero in mora, et difficultate patiendi, quia quo maior est difficultas, eo tardius subiectum patitur, tantaque esse potest ut nullo modo patiatur, ut patet in gravi pondere quod difficulter attollitur, cui si aliquid accedat iam ab eodem potentia attolli nullo modo potest. Is autem est ordo in activitate primarum qualitatum, ut calor sit maxime activus, proxime frigus, deinde humiditas, minime omnium siccitas: in resistentia vero est contra, maxime resistit siccitas, proxime humiditas, deinde frigiditas, minime omnium caliditas, quod intelligendum est coeteris paribus, nam si qualitas magis ~~ex~~ activa sit in exiguo, tenuique subiecto, minus vero activa in magno, et denso haec potius operabitur, quam illa, ut patet in favilla ignis magnae aquae immersa, quae brevissime extinguitur.

Notandum 2o quamvis discerni non possit ad quem gradum v.g. frigus calori comparatum, aut vice versa agere non possit, illud tamen certum esse deberet non quantumvis minimam qualitatem agere in contrarium, quod probat ratio 2am initio propositam, si n. id quod patitur aliquid agit, sane deducit agens ad minorem intensionem, quam postquam in patiens introduxerit, cessabit ab actione, cum tamen adhuc passum non pervenerit ad maximam intensionem: nec valet si dicas cum Aristotele 4. de [illegible] cap. 3. interdum quod agit, plus pati, quam agere

ac ꝑinde tandem assistare agenti, nam lz plus patiat(ur), agit tn, q(uo)d hēt qualitatem fortiorem quam agit, q(uo)d dum agit dari n(on) pot(est) ꝑfecte assimilatio, ac ꝑinde deueniendum ē ad aliquam qualitatis ptem, q(uae) agere n(on) poit, q(uae) sententia deduci ūr ex Arist. 7. Phy. cap. ult(im)o ubi cum de motu locali agens dixisset, n(on) opz ee ut si tota uirtus mouet aliqd pondus in certo tempore dimidia uirtus moueat idem corpus ꝑ aliquam ptem in certo eod(em) tempore, subdit in fine, sicut id qd alterat, aut auget, alterat, augetue tantum in tanto tempore, n(on) necesse ē dimidium in dimidio alterari, sed nihil si forte subiit alterabit, aut augebit, q(uae) ē sententia S. Tho., aliorūq(ue) interpretum ad eum locum, imo et ipsius Toleti. ex qq ptet solutio secundi quo opposite sententie Arist. nituntur: Ad obiectionem de gutta aque bene ibidem responsum ē, et ad autoritatem Galeni R. cum S. Tho. 2a 2ae. q. 24. ar. 6. ad 2um quamlibet guttam relinquere aliquam dispoēm in lapide illum mollificando, et humectando, ultimam uero excauare uirtute pcedentium: at uo humiditatem gutte aque lz sit in parvo subiecto hēre maiorem actiuitatem, quam sit resistentia lapidis, n(on) quidem ut oīo superet, sed ut aliqd producat in pte et minima lapidis

Ad autoritatem Aristotelis, quamuis n(on) multi uelint ignem magnum recipere frigiditatem, tn cum ignis extinguat(ur) ab aqua frigiditate induta, R. Aristotelem sentire ignem magnum ēe frigidum in gradu intenso, et debilitate, in gradu tn remisso ēe poē, ut ostendit Mess. in diludiculis. Ad 1um pet solutio ex dubie, nam agens, et patiens n(on) comparanda sunt quo ad actiuitatem solum, sed quo ad resistentiam, ac ꝑinde neutrum ē aīs, qndo n(on) dat(ur) actio, et repassio nullum ex tribus membris uerum ē, m(odo) intelligat(ur) de sola actiuitate, sed utrumque tam agens, quam patiens, si det(ur) reactio, hēt maiorem actiuitatem, quam aliud resistentiam. u. g. ferrum ignitum agit in aquam ab eaq(ue) repatitur, qr lz maior sit actiuitas ferri, quam aque, ideo n(on) plus hec recipit caloris a ferro, quam hoc ab illa frigoris, tn maior ē actiuitas aque frigide quam resistentia ferri calidi, atq(ue) ita utrumq(ue) ē fortius in agendo, quam aliud in resistendo: addiderim tn illud subtilium

ēē simplr̄ fortius qd̄ pdominat in agendo cum victoria, pt contrarie
passi, ex quo iam deducit[ur] solutio ad 2um, negtā ē ·n· seqla, et ad pbōem
dr̄ ē si agens qd̄ repatit agat p qualitatem sibi n̄ naturalem, sed pere-
grinam, ut se hēt ferrum ignitum n̄ poē assimilare passum in gradu quem
habebat ante priorem actiōis, sed in illo quem hēt post finem: sin̄ agat
p qualitatem naturalem, ut ignis p calorem tunc poē oīo assimilare, qr̄ postquam
assimilavit in gradu quem habebat redeuit se ad naturalem statum a qua redu-
ctiōe n̄ impedit[ur] a ɔ̄rio iam pene victo, sitqz ut se reducit agit in passum,
cuius qualitatem ad eam remissiōem pducit, ut iam ab ea n̄ patiat[ur], quod sup[ra]
diximus, et tunc oīo sibi assimilabit.

Ad 3um negtā ē seqla, et ad 1am confirmatiōem dr̄, quamvis calidum
·4· palmorum agat in passum, tn̄ dum passum n̄ hēt aequalem gradum calo
ris illi q ē in quarto palmo, n̄ agere in palmum, et pimum palmum solum
frigefieri, n̄ vero calefieri, et ad confirmatiōem dr̄, quod aliquid totum si-
milare agit agere in oēs ptes, n̄ tn̄ opus ēē ut distantes agant in pcinguas,
et p illas in passum exteranum, illa ·n· ppō nihil agit in distans quin
prius agat in pcinguum intelligenda ē de agente totali cuius aliqua pars
debet agere in passum imediatum, et p hoc in remotum: illud tn̄ libenter
ut fit in corpore humano; admitterem n̄ poē agens intensiorem qualitatē
pducere in passum, quam sit qualitas partis imediatae passo, ut pt in
corpore humano, cuius vitalia sunt calidissima, et tn̄ ptes externae n̄
plus calefaciunt, quam ipsae heant caloris, q postquam passum sibi
assimilaverit rursus et a se, et ab aliis ptibus reducet ad naturalem statum,
nihilqz patiet, qr̄ tunc virtus calefactiva ē maior quam frigefactiva
passi, et sic rursus agit in illud ut sup[ra] dictum ē. ultam confirmatiōem
adeo difficilem quidam existimarunt ut dixerint fere solum dari respōem quod
agens, et patiens se tangunt tactu quantitatis: hoc ·n· vestium n̄ ē, posuit ·n· distantia id
agere, et repati, ut cum quis vestibus subuculam madidam vestem supinduceret,
tunc ·n· vestis corpus frigefaceret, et ab eo calefieret intermedia subucula:
Alii n̄ reputant absurdum quod duae qualitates ɔ̄riae in gradibus remissis

in eod' subto deserviunt, repeteri et duas actiões c'trarias semitas, qd' e' c' Aristo. 5. phys. eiusq interpretes, pterea implicat sit calefieri, et frigefieri et p actioem remittam, qd' n' calefit, sit magis calidum qd medio erat cum desine frigidi, n' pot' g° sit frigefieri. Dr g° e' agentia si invenirant medium subi dfte in illud operari, ita qd' utrumqs dimidium pecunoss se, sanis plus, minusve p diversit' activitatis sibi aliquo mo assilet, et ugs eo ventum fuit agere in aliam, neqs unam subtrum in aliud, deir tn' unam pem cum subto sibi vicino, aliam v° cum alio unitas in roe agendi facere duo agentia totalia, itaqd unum cum pe 1ª medij agit in aliud p 2am, alterum v° cum 2a agit in aliud p 1am, et sic n' dant in medio duas actiões c'trias, quamvis medio sup ficies in q viciti utriusqs coniungit, sit utriusqs instrum. et ut se het ex una pe calore affecta calefacit. ut v° pertinet ad aliam p frigus frigefacit quousqs alterum ex illis superet, totumqs passum sibi assilet, l, quiet aliqd tertium, l, maneat utrumqs in sua mediocritate :

P. cap. 10. vetera sunt nova, cum caput idem semper maneat:

Quid sit mistio, et Vtrum ee possit q[illegible]

1ª.

Julius Scaliger exercitatione 101 defioem Arlis reprehendit quod vitiosam cum definat mistioem p mistile, qd' aque ignotu e', ac mistio ipsa, aliamqs tradit defioem, q sic het. mistio e' motus corpor minimor ad mutuum contactum, ut fiat unio. arguit' deir c' defioem Aristilicam, ubi cuss e' fra mixti debuit pcedere mistio, sed in oi natu pfecto dat' fra mixti, nec tn' pcessit mistio ad Arle definita, g° n.s. Plae mim. nam natura p facta gnant' ex semine, semen aut n' e' elementum, aut mistile, g° n' pot pcedere imediate mistio: pterea Genesis. 2. alia natura dr' e' genita ex aqua, alia ex terra, atq° n' ex ollis elementis alteratis, qd' v° nullo mo ee poit sic ple, elementa ut na, sic et lolis divini, g° n' pvoit in unum coire ad mixti gnatioem: Deir' nulli agens pducit effectum praestantiorem

se, mixta sunt pfectiora elemtis, go pduci n possint mutua actioe elemen-
torum. Ulto aut miscibilia sunt aeque activa, aut alterum excedit aliud
si det 1um nullum aget, qm ab aequali pie n dat actio, si 2um qd
fortius e convertet aliud in se, ac sic nullo mo erit unio.

Explicaio Arlicae defois pendet ex alia qe inferius tractanda an s.
elemta maneant formaliter in mixtis, necne: nam q manere dnt solam uni-
onem elemtorum scdm mam, et fas, qualitates nates refractas putant ee mix-
tioem, ut late explicat Messer. in delucidationibus, itaqd 1o sit elemtorum scdm situ,
et locum congressio, 2o mutua alteraio, quae sequitur 1arum qualitatum tem-
peries, et complexio, 3o qualitatum passivarum consistentia, et terminaio ab agen-
tibus facta, postremo fae substantialis mixti introductio, et gnraio, quam ab
ante mixtioe distinguunt autoritate Arlis tam hoc lo, quam 4 meteor.
x. 2.; q vo dnt elemta n manere scdm fas substantiales dnt hanc uni-
onem ee elemtorum alteratorum mixtioem scdm mam in fa substantiali mixti, itaqd
idem sit realiter gnraio mixti, ac mixtio, quamvis illa solam dicat questionem
a pincie ad fam, haec vo ab elemtis, sive miscibilibus alteratis, tanquam
ma ex qua, q doctrina e S. Tho. hoc lo, Scot. in 2. d. 15. q. unica, Sonc.
7. met. q. 27. ad 1um, et Conciliat. Differ. 16., et aliorum, deducit qz ex
Arle 4. meteor. cap. de putredine, et eod. lib. x. 3. ubi dixit q putrescant
in terram, caeteraqz elemta resolvi, putredinem vo opponi gnraoi mixtorum,
itaqd nihil aliud sit putredo, quam corruio mixti, ex quo sic deducit arg.
putredo e actio opposita mixtioi, et gnraoi, go mixtio et gnraio idem sunt.
Deinde mixtio e motus ad substiam mixtam, sed ex eod. Arle ad subst-
tiam n e alius motus, quam gnraio, nutrio, et corruio, go mixtio, cum n
sit corruio, nec et nutrio, erit gnraio: ani e necesse, qz aliter mixtio l,
eet alteraio, l, augmentaio, l, solus motus localis, ex qq fiet magis Scaligeri
defoem ridiculam ee, cum in ea solus motus localis videatur voem hiisse,
sociatqz alijs, q nece mixtiois n sunt, nam si aqua aquae adiungat
n e mixtio de q hic sermo e, cum aqua adhuc maneat corpus simplex,
et tn ei conveniat defio Scalig.: moventur n. guttae aquae ad mutuum contac-
tum, ita ut fiat unio. Defio vo Arlica, sic e explicanda,

mixtio e mistiliu alteratoru unio sub vera fra substali, in q defoe terij ad quem e fra substalis, terij uo a quo e privaio eiusdem in mistilibus praexistens, subiectu uo erat e mia elentoru p alteraes primas disposita. scdm primas qualitates refractas ad medium q reductas, atq ita ipsa elenta heent se ut mia ex qua mixtois, un colliges inter gnaoem substalem mixti, et mixtoem solum ee discrimen accidentale, qz gnaio n includit praevias dispoes, neq concernit hanc, l, illam mam ex q, mistio uo includit mutuum elentoru contactum, primam alteroem, introductoem q3 fra substalis mixti in quo mistilia manere dnr.

Ut aut uideamus possitne ee mistio, et cur nccia ntdm e n loq Arstem de mixtoe, q fit p solam iuxtapoem, uinculum, aut nexum, nam circa, q hoc mo miscent simplr maneant, misceri dicenda n sunt, sed de ea unoe, q fit scdm unam fram substalem mixti in quo mistilia partim manent, partim n manent. Eam uo ee possibilem ipsa ex parie ostendit, uidems n mixta ubi antea n fuerant, ut ranas, et alia animalia genita ex putrefactoe, herbas et, et plantas. et scdm, et roe et ostendr, elenta possunt aliqndo coire, mutuoq agere, et pati, itaqt oia ponant extra suam naturam dispoem in q conseruari n possunt, go ne maneat ma sine fra in illorum ma introducet fra mixti, illud uo ntdm e cum mixtio interdm fiat imediate ex ma elentoru, ut cum in aere ex aliquo puluere, aqua, aere, exhaloeq sicca, et calida gnant rana, interdum uo ex ma alterius mixti, ut cum ex sanguine menstruo gnat homo, Artem solam priorem desriuisse cum requirat ut mistilia sint actu separata ante mixtoem, sed cum ex uero mixto gnat aliud, elenta q sunt mistilia n praexistiterunt actu, sed poa, qz th, l, mediate, l, imediate mistilia aliqndo actu praexstiterunt, ut pt in gnaoe hois ex sanguine, nam sanguis e genitus ex alimento, aliter ut panis ex terra, et aqua, ideo utraq defo accomodari pot, sed prior captue priori: deduci aut pot mixtois necessitas cum Vales. cap. 52. de sacra phia, (licet ille eam in caelo praeesse uelit ostendere) ex plat.

in dial. de nã, qm res quas mixtas vocam⁹ gusta, tactu, visuq; pcipiunt, at sine igne videri nihil pot, nihil sine solido tangi, solidum sine terra nihil, g° saltem igne, et terra constant, sed duo illa cohaerere n' pōint m' veluti glutine humido aqueo copulent, aqua v°, et ignis cum heāt 2 ṽrie oīō qualit^s sit ēē n' pōint m' medio aere attemperent, g° oīā simplicia in mixto reperiunt' q collectio ḃz pbabilis, et speciosa sit, n' tn' oīō nerā, nam ipsa quoq; elenta vident', et tangunt, nec tn' ex alijs constant elentis quanquam dinesso mō sentiant.

Ad obiectoēm Scalig. videt' pot' ipsum audacia, et inepta quam Arlem vtdm, nam defoēm Arīs oēs uno consensu recipiunt, et interptant, neq; pr(a)que obscurum Arēs definiuit, nam cum prius diffiniuisset mixtile illud ēē qđ cum facile diuidi queat passiuum, et actiuum ē p illud zām nolum mixtoēm explicauit, q modo ē in doctrinis valde usurpatus. Ad roēm distinguenda ē mai. si n' sens⁹ sit oēm fōam misti debere imediate pcedere mixtoēm, negā ē ut recte pbat argm, si v°. l, imediate, l, mediate concedenda, ut sup' dictum ē, at v° aiaīum generoēm aliqn̄do renocari poē in aliquā mixtoēm, q imediate pcedat ex elentis. Ad illud v° ex Genes. R. coit' cum dd in. 2. d. 15. dici qdam aialia genita ex aqua, alia ex terra, n' qđ aliqđ aial ex uno tn' constet elento cum oīā heāt 1^a qualit^s ad medium aliquem pportiōem redactas, sed qr maiorem cum illo elento heāt coiēntiam qualitatem, ut aialia terrestria cum terra, aquatilia cum aqua.

Ad 2um R. elenta, etsi pprijs locis contineant' n'nuquā ab aliqua virtū eī, violenterq; abrepta a' pprijs sedibus euocari, in unumq; coire pōē ad generoēm misti, pterea elenta, q hic in lō generoīs mixtorz sunt n' ēē depurata, sed mixta, saltem qualitatiuē qđ ostendunt nuīali qm mons Olympus, q sup' hanc infimam regioēm aeris altius attolit' aere adeo tenui pflat', ut eō accedentes sudariolos aqua madidos secum ferant ad innandam respiroēm, et supuolantes aues decidant, nec sustineri pōint.

Ad 3um R. cum D. Tho. hoc lo. ad t. 84., et Aegid. Rom. in 2. d. 15. Arriag. in disputationibus, et alijs, mixta n. generari principaliter ab elementis, sed uirtute aliorum quorum sunt instrumenta, mixta n. animata maxime perfecta ultelis regrere generationis et creatorum, ut patet in homine, equo etc.

Ad Vlt. R. cum Arte misalia n. ita debere se inuicem excedere ut unum aliud omnino sibi assimilet, sed ita ut aliqua ex parte assimilet agendo, rursusque illi assimiletur patiendo ex qua mutua actione, et passione resultat debita temperies, quotiesque requiritur generationi mixtorum.

Vtrum elementa maneant formaliter in mixto. Quaestio 2a.

Hac in re e infestimis opinio Aver., ut illi ascribit Auerr. 3. lib. de cel. com. 67., et D. Tho. 1. p. q. 76. ar. 4., et omnes latini asserentes formas elementorum manere formaliter in mixto, perfectas tamen in suo esse, cum substantia non suscipiant magis, et minus, eorum tamen qualitates intendi ac remitti, manereque remissas in mixto, Auerr. loc. cit. hanc opinionem impugnat, et aliam non minus absurdam inducit, asserens manere elementa in mixto formaliter remissa tamen quoad formas substantiales, tum et quoad accidentales, et quamuis utraque in hoc conueniat quod elementa formaliter maneant in mixto id probant eorum discipuli 1o auctoritate Arist. hoc cap. t. 84. dicentis quod miscentur non corrumpi, et posse separari a mixto, quae autem ita se habent formaliter manent, ergo etc. Praeterea 2. de gener. t. 48. elementa non corrumpuntur ita ut solum materia supersit, sed suas excellentias, contrariasque exuberantias suas corrumpunt, denique mixtionem definit miscibilium alteratorum unionem, ex quo infertur elementa solum alterata uniri ad constitutionem mixti, nam per corruptionem quomodo uniri possunt: Accedit definitio elementi ab eodem tradita 5. met. t. 4. ubi elementum est, inquit, ex quo quidpiam fit ita ut insit, insunt ergo elementa in mixto, quod ex ipsis fit. Scimus rationes ex passionibus, et effectibus colligi substantiam rei, sed in mixtis sunt.

BIBLIOTECA NACIONAL DE LISBOA

ra qualitas q̃ sunt passiuæ elemtorum, est et motus ab elemto predominante, ut docet Arist. 2. de cœl. x. 7. Ergo manent et elemta:
2º Unumquodque componitur ex ijs in quæ resolvitur, sed mixta resolvuntur in elemta, ut docet Conimbric. dictio 16. cum alijs quos citat, patetque experientia in ligno viridi applicato flammis, ubi pars aquea partium aqua quasi distincta fugiens egreditur, aer in fumum evaporat, partes igneæ igni agglomerantur, terrestres vero abeunt in cineres, ergo omnia servant formaliter in mixto. Ult.º si elemta non manerent formaliter non esset ratio cur unum elemtum non diceretur in alio manere, quod tamen negat Arist., nam cum unum, inquit, miscale predominatur alteri hoc manet, illud vero corrumpitur, Ergo &c.
Confir. ais nam quatenus in mixto manent qualitates elemtorum sic in uno elemto datur propria qualitas alterius, v. g. in aere datur calor, qui est proprius ignis, Ergo &c. hanc sententiam cum Avic. 1. suffici. cap. 10. secuti sunt Alb. mag. hoc lib. tract. 6. cap. 5. et Hugo Senens. in Avicen. fen. 1. doctr. 2. cap. 1. cum Anecc. aut Aureol. apud Argent. in 2. d. 15. q. 1. ar. 3. Philop. ad x. 74., Zabar. 6. phys. q. 4., Niphi hoc lib. Attenag., et Scalig. locis cit., Fernel. lib. 3. physiol. cap. 3. et alij.
Sunt præterea quædam aliæ sententiæ quas referunt Greg. in 2. d. 15. q. 1. et Tratrel. hoc lib. q. 22. quorundam dicentium manere elemta secundum partes substantiales, quæ sunt entitates ex quibus forma integratur, ita tamen ut nec habeant idem rationem, nec rationem cum forma elementi, alij cum Avic. sentientes cum prioribus dicebant non dari aliam formam mixti præter formas elementalium ordinem, et proportionem.
1ª Cl.º Forma substantialis mixti est unum quod per se, nec in ordine aut proportione consistit. haec ex antedictis patet ubi diximus esse formas specificas non esse aliquid unum per aggregationem, expresseque asserit ab Arist. 7. met. x. 60. ubi dat quidditatem carnis esse quid aliud ab elemtis et in eadem metaphi. libroque de anima contra Plat. Pythagoreumque ostendit rerum essentias non consistere in harmonia, aut proportione. Accedit ratio quoniam ea, quæ sunt tamen unum ordine, ut exercitus sunt unum per

mixta nō de qq agit Arles sunt certi ꝑ se.

2ª clo. elemta manent in mixto n' tn' solite, aut sm' suis substantias, sed pōn. 1ª clois pars ē cois consens9 PP, ut docet D. Greg. Nissen. de opificio hois cap. 16., ut pēt ex 1. et 2. lib. phys. ubi philosophorum plerique elemta, alij quatuor, alij duo, alij unum constituebant prīma rerum natur, colligitqs ex defōe elem̄ti supᵃ recitata: 2ª uō pars ē D. Tho. 1. p. q. 76. ar. 4. ad 4um hoc lib. ad x. 84. lect. 22. opusc. 33. et alibi, Caiet. ad locum 1ª pis citatum, Ferr. 2. C. gent. cap. 56., Capr. in 2. d. 15. q. 1. Sonc. 10. met. q. 27., et lib. 12. q. 68., Iavel. lib. 8. q. 4., Aloisiolet. hoc lib. q. 24., Marsil. q. 22., Alb. de Sax. q. 19., Aegid. in 2. d. 15. q. 1. ar. 3., Heruei, et Greg. ibid., ex medicis Galen. 1. elemtorum cap. ult°, et Isaac initio elemtorum, Alexand. Aphrodis. in problem. quos refert, et sequ' Conciliat. diff. 16. demrāt qs ex Arle hoc cap. ubi inqt mistilia n' manere actu, sed pōn, si nō manerent sm' suis substantias sane actu manerent: ꝑterea distinguit mixtionem ab alteroe qr in hoc substam, et qualitas acqsita manent, at nō in mixtiōe q' miscent' n' manent. Roē uō sic, aut fīe substats elemtorum, et ipsa elemta sunt inter se continua, aut oia in qualibet pē mixti, neutrum ē dandum, g° n' manent, imprimis continua eē n' pōnt qr ut docet Arles 5. phys. cap. 4. corpora diuersarum sperum qūtin existunt in suis naturis continuari n' pōnt tum qr n' eet qlibet pars mixti mixta c' ipsum Arlem, nam ea pars q' heret fīam ignis careret ceteris trib9, ac pr' n' eet mixta. Item n' ponit eē oia in ead' pē, nam hoc fieri n' pot m', l, si in maiori, q' ante sufficat uni9 elemti, aliorum trina fīe indicant' qd Arles negat, si .n. aliqd ex elemtis gnerat' n' fit mixtio: l, si quatuor elemtorum mē sint penetratiue qd et fieri n' pot. Ad hanc et clam faciunt qbois quib9 unitatem fīe substats in unoquoqs compō nacti ostendimus. Vlto confirmat' roē D. Tho. hoc lō, diuersae fīe substats diuersas ex

exigunt in mi dispoës, sed in ead' mi n' servit sicut i[n] tali dispoës re-
spectu, v.g. dispoës ad ignem, et aquam requisitæ, alioquin cum p actioem
ignis corrumpit' aqua, si pot' aqua conservari cum dispoib[us] cum quibus
conservat' ignis. qd si urgeas cum Aucte. quod sic in eē pfecto sequunt
completas dispoës, sic et sicas in eē imperfecto, et remisso, ut manent sicā
elemtor[um] in mixto requirit dispoës in gradu remisso cum illis qs conservari,
hoc in primis ē c' Arist. cap. de substa ubi negat substas suscipere magis,
aut minus, dein' sequet' substam in ead' sē substi spē successive augeri, qd
ē c' Arist: praeterea si separet' ea pars ignis perfecto eēt ignis completus,
et pfectus, ergo et in mixto tam talis ē.

Ad 1um autoritem Arist. dr ē duplicem eē corruptioem, alteram sm quam nihil
corrupti manet praeter mām, alteram in q aliqd pp praeter mām manet,
de 1a intellexit Arist. quod dixit elemta n' corrumpi, qr corrupta manet
in mixto, ut qē sequenti videbimus, ideoqz dni pē separari, qr mixtu imelle
qualitatem activam, et passivam resolvunt in elemta:

Ad 2um R. solum velle Arist. praeter mām elemtor[um] manere virtutes eorū-
dem n' in sūmo, sed remissas, desp̄ aut mixtioīs tam sup explicata ē, est
n. unio in sua substati suppositu alterō miscibilium, denique cum elemtum-
ab Arist. di manere in mixto, intelligr ē virtu', n' formalis. Ad 1um rōem
dr ē n' semper ex essē colligi quamlibet cam, sed solum adaequatam, formas
nō elemtor[um] formalit' sumptas n' eē cās adaequatas primarum qualitatum, cum
et conservent' ab astris, et a mixtis. q' virtualiter, et eminenter continent formas
elemtor[um]. Ad 2um dispta ē mai, et dr' unumqdqz resolvi in ea ex quibus
componit' actu, l. virtute, n' nō in ea solum ex qq actu componit': ad exemp.
de ligno aquam expressam a calore ignis ex ligno n' eē veram aquam, sed
humorem quendam mixtum, quales ōēs aquæ artificiales q' virtute caloris ex
herbis, floribusqz exprimuntur: similes nō fumum qz ex ligno relicta n' elem-
ta, sed mixta eē, ignem nō de novo genitum:

Ad ultum resp. mai, et ad pbatioem R. diversam eē rōem, nam in mixto
nulla qualitas praedominat', ideoqz dñc ōīum, q' sunt ppria elemtor[um] dni

elem̃ta manere: in prohibet aut elem̃tu p̃dominat̃ c̃tra qualitas illius, adeo ut totam mat̃ sibi vendicat, quod si hẽt alterius qualitatem, et suam illi cõicat, neque illam hẽt ad medium redactam, sed s̃ppe summam, quod si aliquando sint duo aut plures ad medium redigat̃, dicet̃ mixtum imp̃fectum, quale ẽ vapor, et exhalatio.

Vtrum elem̃ta maneant in mixto sm̃ p̃prias qualitates: q. 3ª.

Par neg. huius q. tenet Scot. in. 2. d. 15. q. unic. Basso., et Lycheti ibid. Thom. de Garb. lib. 1. tract. 1. q. 1. qui favere v̄r d. Tho. in. 4. d. 12. q. 3. ad 2um q. p̃bat 1o. Nihil elem̃ti manet in mixtis praeter mat̃ 1am, go elem̃ta n̄ manent virtualiter in mixto sm̃ p̃prias qualit., nam tum mixtis tõis oĩbus n̄ ẽ cur rõe eius manere dicant; p̃bat̃ aiũs calor in aiali hẽt effũs spẽ distinctos, atque in igne, cum in illo generet carnes, in hoc vero n̄, go distinguit̃ spẽ a calore ignis. 2o id quod in mixtõe ẽ terminus a quo abijcit̃ per eam nec manet, elem̃ta in mixtõe hẽnt se ut terminus a quo, go n̄ manent, p̃bat̃ min. mixtio, et resolutio opponunt̃, sed elem̃ta sunt terminus ad quem resolutionis, resolvit̃ n. mixtum in elem̃ta, go sunt terminus a quo mixtionis. Neque vero Scot. videat̃ repugnare Arti., qui ideo elem̃ta dici manere in mixto, quia forma substantialis mixti virtute, et eminenter continet formas elem̃torum, eorumque p̃fectiones.

Ceteri tñ in hoc ẽtiã cõivnt. elem̃ta manent in mixto sm̃ 1as qualit., q. ẽ d. Tho. hoc lõ ad. t. 84. 1. p. q. 76. ar. 4. ad 4um, et in. 4. d. 14. q. 1. ar. 1., Capr. in. 2. d. 15. q. unica ad argum. c̃ 2am conclusionem, Gabr. ibid. ar. 2., et 3., Marsil. q. 22. huius lib., Soncin. 10. met. q. 27., Iavel. lib. 8. q. 4., Tolet. hoc lib. q. 18. et aliorum. cõque expresse Arti. 2. de part. animal. cap. 1. ubi 1am compõem ait ẽe ex quatuor qualitatibus elem̃torum, corpus ~~primae~~ invenit, et 2o hoc lib. t. 48. ubi ait n̄ ita in mixtõe corrumpi ut maneat tñ mat̃ 1a, go aliquid aliud, ac p̃cipue qualit. primas, p̃terea hoc unũ rõe, actiõe calidi, aut frigidi elem̃tatis intentione intendi,

, et remittitur calor, et frigus in mixtis, ergo eiusdem speciei sunt qualitates primae in mixtis, et elementis.

Verum adhuc inter hos aut. est dissimen, quidam non aiunt in mixtis non esse formaliter qualitates elementorum, sed esse qualitates medias ex his compositas quemadmodum ex albo, et nigro componi dicuntur colores medij, cum tamen in illis formaliter non contineantur, sic complexionem mixti dicunt esse simpliciter qualitatem, quae quatuor primas virtualiter continent, huius sententiae fuisse videtur S. Tho. hoc loco, et in 4. d. 14. q. 1. ar. 1. q.la 1. ad 4um, Hervaeus in tract. de plural. form., Soncin. 10 met. q. 27, Javel. lib. 8. q. 4., cui opinioni accedit opinio Alb. de Saxon. q. 19. asserentis dari duas qualitates simplices medias, alteram inter frigus, et calorem, alteram inter humiditatem, et siccitatem.

Sit tamen 2a concl. In mixtis manent formaliter, et eiusdem speciei qualitates primae elementorum. haec est S. Tho. loco primo supra citato, quaest. unica de an. ar. 9. ad 10um, q. 5. de malo ar. 5. ad 6um, et alibi, Scot. de gen. cap. 81, Gabr., Marsil. et Capr. ubi supra, quamvis hic complexionem mixti qualitatem unam appellet, dicit tamen componi formaliter ex quatuor primis, ac si dicat dari in mixto quandam proportionem, et harmoniam primarum qualitatum, quod nos etiam admittimus, cum expresse asserit Aris. 2. de an. tex. 117. 118. 123. et 124. ubi ait in sensu tactus esse quatuor qualitates quamvis ad medium redactas, et sensus consistere in harmonia qualitatum et 4. meteor. cap. 1. per putrefactionem calorem solvi a proprio humido, est demum Hippocr., et Galen. quos refert, et sequitur Contal. dicto 16, et Valles lib. 1. contr. med. cap. 1, ratione non sic confirmatur, si qualitates mixtorum essent simplices mixta nec agere, nec pati possent invicem, hoc est falsum, cum videamus ignem comburere ligna, extingui a vino, et aceto, lapidem frigefacere corpus humanum, et ab eo calefieri, ergo non est qualitas simplex in mixtis: sequela ostenditur quando elementum agit in mixtum aut introducit aliquam speciem qualitatis, expellit per contrariam, aut non, si non, nihil agit, si introducit et expellit, ergo fuit introducta, et expulsa sub contraria, si ergo introducit calor expellit frigus, ac proinde frigus erat in mixto: Deinde aut illa simplex qualitas est in omnibus eiusdem speciei, aut diversae sunt

si eiusd n' esset actio, diversa ee n' pot, g° n' e simplex, cfir 2ª pars min. ubicumq; dat qualitas activa spie diversa aget in patiens approximatum, sed plerumq; dant mista spie diversa ita sitia in qualitate, ut invicem n' agant, g° qualitas in illis e eiusd spei. Ult° aut haec qualitas intendi pot, et remitti actoe nati, aut n', si n', g° mistum esset incorruptibile, cum qualitas, q' nalis e dispositio misti remitti n' poss, nec ex contr expelli, ac pin' semp cum ea conservabit fra misti: si r° remitti pot, ergo gradu remittit, utrum adveniat alia sitis, an dira, n' sitis q. p sitis adventum, nihil remittit, si dira g' expellit aliqua dira preexistens, l. saltem dant duae qualit.es una de novo introducta, altera p talem actoem remissa, cum g° ies quatuor qualit.es in gradu intenso sil ee n' poss, erunt in remisso, et p eas dicent elementa manere mistura in mistis:

Ad 1um arg. intio formalis resp' e ais, manent n. cum ma qualit. formae elementorum n' quidem eadem nro, sed spie: ad confirm conces. ante, nego e contra, nam ca intensa heit vim agendi a principalibs, ideoq; diversitate principalium heit diversos effus, qre cum aia, ais instrum e calor natis viventis sit generationi, quam fra ignis. nihil mirum si in vivente heat operatoes psectiores, calefacere tn' immediatum effum 1, calefaccere ee utrobiq; aequalem. Ad 2um R. solum conclude elementa n' manere formalia, q' nos concedimus, dicimus tn' manere mistura, etsi n' elemta sint tam n' gro generoes, et ideo formaliter desinant ee, sunt tn' velut ma ex q mistis, ideoq; manent in mistis sm' suas mistiones:

Finis. 1. lib.

Liber 2us

Liber 2us de genoe
quaestioes primi, et 2i cap.

Utrum calor, et frigus, siccitas, et humiditas
sint 1ae qualit.es qo 1a:

N' excitat qo de oibus oio qualitatibs, nam q̃ltes spuales, cum conveniant subtis separatis, q' sunt ceteris entibs, et psectioe, et causalit.e priores

absque dubio. et sunt priores qualitatibus corporalibus, item ex qualitatibus corporalibus lux, cum sit propria corporis coelestis, quod loco, dignitate, et causalitate corruptibilibus praestat corporalium qualitatum prima erit, quidquid dicat Marsil. hoc lib. q. 1. dub. 5. existimans motum coeli esse qualitatem priorem luce, nam neque motus est qualitas, neque si esset ullo modo lucem antecederet, cum non Aristoteles 8. phys. ostendit motum localem esse priorem, et causam reliquorum loquitur de motibus propriis, et physicis ut ait D. Tho. de pot. q. 5. ar. 8. ideoque cessante motu coeli, adhuc sol illuminabit, ut illuminavit in tempore Iosue, est itaque lux prima qualitas, ipsa et a Deo ut dicitur Genes. 1. prima creata est, quaestio 2° est de qualitatibus propriis elementorum, imo et mixtorum quae ex elementis constant, mutuoque activa, et passiva sunt.

De hac re est duplex sententia prima Alb. Saxo. qui in elementis duo genera qualitatum ponit, alteras virtuales, alteras actuales, has intentioni, et remissioni subiectas, illas minime, et proinde virtuales ait esse priores actualibus. Fundamentum est hoc, Elementa secundum qualitates actuales alterant, ponuntque extra naturalem dispositionem, et rursus absque aliquo agente extrinseco ad illam redeunt, sed hoc fieri non potest a forma substantiali, ergo: praeterea cum elementa sint veluti fontes, et principia qualitatum actualium, cur et non habebunt qualitates alias virtuales, ut habent mixta, cum piper calorem, cicuta frigiditatem ergo:

Alia sententia primas qualitates. 8. esse ait, binas in singulis elementis specie distinctas ab alijs. v. g. in igne calorem, et siccitatem quae differant specie a calore aeris, et siccitate terrae, immo vero contraria sint, itaque calor ignis non solum contrarius sit frigiditati aquae, sed etiam calori aeris. et siccitas non solum contraria humiditati aereae, sed etiam siccitati terrae, quod probant hoc modo, quae habent effectus specie diversos distinguuntur specie, sed humiditas aquae, et aeris ita se habent, ergo etc. minor ostenditur, nam humiditas aquae etiam maximo calori coniuncta extinguit ignem, quod non facit humiditas aerea, etiam maximo frigori copulata; siccitas terrae causat in ea maximam densitatem, et gravitatem. siccitas vero ignis raritatem, et levitatem: praeterea gravitas terrae, et aquae, levitas aeris, et ignis distinguuntur specie, ergo et primae qualitates eorundem distinguentium; August. Nipho hoc loco quadam utitur distinctione qua putat solvi facile difficultatem, ait non aliquam esse eiusdem speciei in ratione obiecti, quae

n' sunt in rōe subti, u.g. potā usiua aquile qua ē ad idem obtum
que potē aliorꝫ aliarum ē eiusd' spēi cum illis, qua nō ē in Aquila
q ab alijs spē distinguit' dr̄ differre spē in rōe subti, eod' mō
qlitēs 1ª in rōe subti' differunt spē, cum sint in elentis spē diuersis,
n' nō in rōe obti, cum eod' mō moueant tactum 2s., sed ē redi-
culo solvō, cum n. sumus elenta differre spē; ac dein' petimus
utrum in illis sint qlitēs eiusd', an diuersa spēi.

1ª Cclo. In elentis n' sunt ponendæ qlitēs uirtuales a qq ema-
nent actuales. hanc tenent Sot. 2. phys. q. 1., Capr. in 2. d. 16. q. 1.
Fonsec. 5 met. q. 8. ad 1um, Aschodil. hoc lō. q. 2., Pirausel. item q. 5.
licet oppaim pbabilem putet. Eā nō pbr̄ ex Arte hoc lib. x. 7.; q
in elentis solas ponit qlitēs tangibiles, sed qlitēs uirtuales n' sunt
tangibiles, sed solū spectant ad 2am spēm, nemo n. sensit un-
quam tactu qlitēm attractiuam magnetis, aut calorem uirtualem pi-
peris, gō 2s. Dein' Artes qlitēs sensitēs statuit 1ᵈ qd sane n'
fecisset si darent' uirtuales. Vltō in mixtis n' dant' eiusmodi qli-
tēs uirtuales qq se reducant ad naturam dispōem, gō neqꝫ in elentis,
conna pbi, qt̄ saltem candem reducit se ad frigus, quē si ad hoc
n' indiget qlitē uirtuali nec indigebunt elenta: aūs pbr̄ qr̄ hæc in
ōi mixto danda eent oēs illæ 4. qlitēs uirtuales elentorꝫ n' intensæ, qr̄
hæc n' eet nisi ɔ elenti refracta in mixto, n' remissæ qr̄ hi autores
talem remissiōem negant, gō nullo mō.

Rāō uō oppositæ nullius ē difficultatis, cum n. qlibet elentum redeat
se ad natam dispōem sit mediante spā substāli, ut docet Fonsec., et
Aschodil. citati qmdiu in 1ª oppositate emanatiōem potēi solet, tanqm
instrumento grataneis; cui ut redent Sot, et Capr. citati talis actio
ē tribuenda, qndō uō dr̄ nullam substām agere īmediate, n' intelligit'
de emanōē: Ad 2um dr̄ 1o mixta n' hēre qlitēs uirtuales quibꝫ
se alterent sed alia diuersa, dein' cum heant plures qlitēs 1ᵃˢ nullam
tn̄ in summo qndōt autoritē ut ex 1ᵃᵉ oppositiōē resultarent 2ª

virtuales qq̃ poterit efficacit͡e alterare q̃ reliq̃ naturas, elementa vero cum habeant
1as l. in summo, l. q̃ppe q̃ illas sufficienter alterare poterint, ideoq̃ uni-
versales n̄ sunt necia.

2a cl̄o: qlitates symbolicæ elementorum sunt eiusd̄ spēi, ut calor ignis, et
aeris, frigiditas aquæ, et terræ, q̄ cl̄o asserit ā D. Tho. q. de spūi
ar. 3. ad 19. Brassal. hoc lib. q. 4. Aflodel. q. 3. Amadeo q. 2.
ar. 5. et alijs, colligi ex Arle hoc lib. cap. 4. dicente qndo ex aere generatur
ignis manere unam qlitatem, n̄ manet aūt eadē nūo, ut sup ostensum
ē, g° eadē in spē: præterea c. 25. inter elementa symbolica dicit faciliorem
eē transitum, sed si calor aeris ē spē diversus, et contrarius caloris ignis aquæ diffi-
cile expelleret ac frigiditas aquæ, g° &c: 2° n° si q̄ se mutuo intendunt sunt
eiusd̄ spēi, sed calor ignis intendit calorem aeris, g° sunt eiusd̄ spēi:
præterea unum contrarium n̄ nisi uni contrario opponitur, g° calori ignis solum oppo-
netur frigiditas aquæ, n̄ v° calor aeris. Ult° calor q ē in aqua extra
suam naturam dispositionem ē eiusd̄ spēi cum calore ignis a quo causatur, cur
g° calor nativus aeris differet spē, maxe cum aer calidus conservare poterit
calorem ab igne productum.

Ad 1um 2æ sententiæ contra hanc clōem R. qndo effectus imediati spē distinguuntur,
tunc poē inferri distinctionem specificam eē, at n° humiditas aquæ, et
aeris eē eundem effectum primarium, i. humectare, qd si 2ndarios spēe
diversos caverent nihil referre. R. et cum Brassal. humiditatem
aqueam n̄ eē propriam cām extinctionis ignis, sed crassitudinem aquæ,
multamq̃ māam q̃ suffocat ignis, q. et ratione fragula vestis, q̄ sicca ē
solet extingui, imo et oleum qd humiditatem aeream habet si nimium
sit extinguit ignem. Præterea densitas, et gravitas terræ n̄ ex solo
oritur siccitate, sed admixto frigore, nec levitas ignis ex solo sic-
citate, sed admixto calore ex qlitatibus n. 2is, ut docet, qdam se-
cuntur oium qlitatum proportionem, ut odor, sapor &c., ideoq in elementis
n̄ reperiuntur aliæ 2ndarum, l. binæ complexionis, ut gravitas, et levitas
q in elementis dantur. Ad 2um facile constat dispari hoc loco

gravitatem aqua, et terra esse eiusdem speciei, ac similiter negat aeris, concedendum tamen est, quod gravitas terrae, et aquae, levitas aeris, et ignis sunt distinctae speciei, ut docet Conimbricenses hoc lib. q. 9. negatur vero consequentia quia sufficit diversa compositio primarum qualitatum ad causandum 2as speciei diversas:

3a conclusio: inter qualitates corporeas activas, et passivas primae sunt calor, et frigus, humiditas, et siccitas. conclusio est Aristotelis hoc lib. text. 8. probatur. et intelligitur ad eundem locum, dictum est inter corporeas ad excludendas spirituales, additum est activas, et passivas ad excludendam lucem, et qualitates alias caelestes, quae licet activae sint, tamen passivae non sunt, nec habent contrarium. probatur conclusio in hunc modum, caeterae qualitates resultant ex compositione, et complicatione harum, ergo hae sunt priores, et confirmatur quia ideo elementa habent aliquem modum causalitatis ad mixta, quia manent in illis secundum has causalitates, ergo quemadmodum elementa sunt priora mixtis, sic hae qualitates erunt priores qualitatibus mixtorum: quod non est intelligendum de prioritate perfectionis, nam aliquae qualitates mixtorum perfectiores sunt qualitatibus elementorum, ut aperte ostenditur in potentiis vegetativis, et sensitivis, quae primis qualitatibus perfectiores sunt, sed de prioritate causalitatis saltem dispositivae:

Sed adversus hanc conclusionem sic 1o obijcitur, gravitas, et levitas sunt priores, ergo etc.: probatur antecedens, nam gravitas, et levitas sunt propria motus localis primae, non qualitates propria alterationis, sed, ut inquit Aristoteles. 8. phys. text. 85. motus localis est primus inter caeteros, ergo etiam gravitas, et levitas propria motus localis erunt primae qualitatum corporearum: 2o figurae sunt primis 4 qualitatibus priores, quod suadet quia figura immediate sequitur quantitatem, cum sit modus ipsius ergo est prima omnium qualitatum, eademque est ratio de raritate, densitate, duritia, et mollitie, quae omnia spectant in quantitate, ergo etc.: Ultimo siccitas, et humiditas non sunt primae qualitates, ergo. probatur antecedens nam siccitas consequitur calorem ut patet in igne, humiditas vero frigiditatem, ut patet in aqua, praeterea qualitates primae, ut in contextu docet Aristoteles debent esse mutuo activae, et passivae, sed ut idem docet cap. 2. siccitas, et humiditas sunt solum passivae, ergo:

soliumq calor, et frigus sunt qualitates 1ae:

Ad 1um respondeo 1o poterat gravitatem, et levitatem non esse qualitates activas, et passivas, quamvis n. causent motum localem, neutra tn agit in aliam expellendo contrariam subiectumq introducendo; lapis n. ex propinquitate ad aerem leve non fit levis: R. et 2o has qualitates esse primis posteriores, ut docent Marsil. et Albert. citati, ad confirmationem vero R. cum Scot. 3. contra gent. cap. 82. motum localem absolute perfectiorem esse aliis, et alio modo prius esse priorem alijs motibus, cum motus localis coeli sit prior caeteris: Verumtamen in eodem subiecto corruptibili non necesse motum localem esse priorem motu alterationis, ideoque non oportet ut gravitas sit prior primis qualitatibus, imo vero posterior cum 1ae qualitates sint dispositiones ad esse rei, gravitas vero ad movendi; cum igitur esse sit prius, quam movendi; priores erunt qualitates illae, quam gravitas, aut levitas. Ad 2um R. figuram, et alias qualitates in argumento assignatas si sumantur, ut figura sunt esse quidem qualitates illis priores, non tamen activas, et passivas, cum figura nullius sit activitatis: si vero alias sumantur ut pertinent ad 3um speciem, et per se tactu percipiuntur esse posteriores cum ex primarum permixtione resultent, videmus n. calore res rarefieri, frigore vero condensari &c: Ad 3um R. calorem per accidens exsiccare quia per eius actionem humidum resolvitur, et evaporat manentque partes terrestres, similiterque frigus humectare: siccitatem vero, et humiditatem non ideo appellari ab Aristotele qualitates passivas, quod solum patiantur, cum et agant, sed quia magis sunt passivae, quam activae.

Caput 3um vide in coelis scriptis:

Utrum contraria possint esse in eodem subiecto. Quaestio unica.

Qualitates contrarias in gradu perfecto repugnare non posse in eodem subiecto omnes tenent cum Aristotele 4. lib. met. t. 8., et lib. 9. t. 27., an vero possint esse natura in gradu remisso, et per divinam potentiam in intenso id versatur in quaestione. Quod attinet ad 1um Durandus in 1. d. 17. q. 2. Theolog., Greg. in 1. d. 17. q. 3. ar. 2., Fons. 10. met. q. 23. Anton. Andr. ibid. q. 5., Aquar. in additionibus ad Scot. 3. phy. q. 4.

et alij censent contraria neque in gradibus remissis posse simul in eodem subiecto naturae reperiri, quod probant 1o ex Aristotele lib. 4. met. ubi ex eo probat non posse reperiri contraria ne dentur contradictoria simul vera, sed etiam ex contrarijs remissis sequitur contradictio, 2o quia, Philosophus inquit ubicunque est causa fortis est et effectus fortis, 2o ubicunque fuerit frigus, et calor etiam in gradibus remissis erit calidum, et frigidum quod est effectus fortis frigoris, et caloris, 2o calidum, et non calidum, frigidum, et non frigidum. idem probant ex com. 1. phy. com. 52., et lib. 5. com. 6., et 4. de cael. com. 12., ratio vero sic, contraria repugnant ratione non specifica, et non numerica, sed gradus specificus non minus continetur in contrario remisso, quam intenso, 2o si in hoc esse nequeunt, neque in illo erunt: 3o Alia quae minus repugnant ut magis album, et minus album color flavus, et viridis esse nequeunt in eodem subiecto, 2o neque contraria remissa quae magis repugnant. 3o dum fiet ultimo sicut et contra amor, et odium, calefactio, et frigefactio sunt contraria, neque tamen possunt esse simul etiam in gradibus remissis, 2o nulla alia qualitates poterunt.

Contraria nihilominus sententia tenenda est cum D. Thoma in 2. d. 24. q. 1. ar. 1., et 1. p. q. 76. ar. 4., Caiet. ibidem, Capre. in 2. d. 17. q. 2. ad argumenta contra 2am conclusionem, Henr. quodlib. 12. q. 12., Ioan. Bacon. in 3. d. 15. q. unica, ar. 1., Sot. 2. phys. q. 1. ad 4um, Achil. 1. de generatione q. 23. Andreas lib. 2. q. 1., Fonsec. 5. met. cap. 4. q. 4. sect. 2. et alijs, probatur quod ex Aristotele 3. topic. cap. 4. ubi inquit, quod contrarijs minus permixta sunt, magis talia sunt, ut albius, quod nigro minus permixtum est, et 5. phys. cap. 2. ubi ait, est aut aliquid magis, minusve tale quod magis, aut minus inest contrarijs: ratio sic confirmatur elementa ut sufficienter dictum est manent in mixto, sub contrarijs qualitatibus, remissis tamen, et agens calidum in materia simul repatitur sub eandem qualitatem qua agit, 2o contraria in gradibus remissis simul esse possunt, contra quia sequitur quod in nullo mixto est qualitas elementi in gradu summo, 2o ut sint vera elementa erit aliquid de contrarijs eiusque qualitatibus, 2o simul calor ignis, et frigus aqua: ultimo quod movetur partim est in termino a quo, et partim

in termino ad quem, ergo si agens repatitur, habet aliquid de forma sub qua repatitur, cum non ponatur sit agere per contrarium, aliquid et illius habet, ergo utramque in gradibus remissis, ut patet in ferro cum aquam calefacit, et ab ea frigefit.

Ad huius sententiae explicationem notandum est contraria interdum habere media, quae formaliter utrumque extremum participent, ut se habet tepor respectu frigoris, et caloris, complexioque mixtorum, quae est aggregatum primarum 4 qualitatum: interdum vero habere media in quibus tamen formae virtualiter contineantur, ut se habent medij colores inter extremos, color enim viridis in tantum dicitur participare de albedine, in quantum disgregat visum, quod facit albedo, de nigredine vero in quantum et aliquo modo visum congregat, quod est proprium nigredinis, hoc autem est inter posteriores, et priores qualitates discrimina quod haec sint contraria per se, illa vero per accidens cum coalescant ex duobus vel tribus per se forte contrarijs. Notandum est 2° quodlibet subiectum habere certam, et finitam capacitatem ad gradualem latitudinem accidentis, quae si expleta sit nullo modo in eodem subiecto recipi potest aliud accidens eiusdem contrarietatis sive illud contrarium sit contrarium, sive medium: quae quidem capacitas quoad primas qualitates attinet semper debet esse completa, quoad 2as vero non item, nisi forte in quibusdam quae sequuntur rationem quantitatis, ut est raritas, vel densitas, vel quaelibet compositio saltem duarum primarum, ut est gravitas, et levitas: neque enim opus est omne corpus correcte habere saporem, odorem, aut colorem proprie dictum, cum nullum simplex habeat in sua natura dispositionem: propterea error, et sensus motus, et vitium non semper proprie subiecto insunt, cum detur medium per negationem utriusque extremi.

1a conclusio. Contraria in gradibus remissis esse possunt in eodem subiecto, dummodo utrumque non sit in gradu denominante, neque excedat capacitatem subiecti. Conclusio probata est rationibus 2ae sententiae: 1a limitatio confirmat argumentum 1o oppositis, solum enim probant non posse subiectum sit denominari ab utroque contrario, 2a vero limitatio patet ex 2o notabili:

2a conclusio. In primis 4 qualitatibus gradus remissi necessario adaequare debent capacitatem subiecti, ita ut tantum adsit unius, quantum desiderat alterius. v.g. si subiectum sit calidum ut 5. (suppositis 8 gradibus esse totam intentionem caloris)

necessario debent dari 3 gradus frigoris, in aliis non qualitatibus contrariis requiritur. Et quo ad priorem partem suadetur, nam omne ens corruptibile aut elementum est, aut ex elementis compositum, sed elementum habet unam qualitatem in summo, duas remissas, mixtum non mixtorum qualitatibus sunt in elementis, sublatisque qualitatibus sunt affecta, sed nullum agens naturale expellit aliquam ex primis qualitatibus nisi tralendam de contraria introducat, ergo semper ea capacitas erit completa, neque non eadem ratio est de 2is qualitatibus, nam cum plerisque earum non per se primo producant sed ex 1arum contemperatione resultent dissolui potest talis contemperatio quin resultet alia 2is qualitatibus accomodata, ut patet cum ex mixto fit elementum, tunc non omnes 2ae qualitates corrumpuntur una, aut altera excepta; imo crediderim solas 1as qualitates esse in eodem subiecto in gradibus remissis, cum media colorum, ut 10 libro met. q. natura dictum est sint qualitates simplices continentes solum virtualiter extrema, quare non oportet est, ut cum quod fit album necessario fuerat nigrum, aut aliquo alio medio colore affectum, ut cernitur in nive quae fit ex nube, vel, et in grandine, et glacie quae fit ex aqua in qua nullus color praeextitit, et quando aliquid est minus album non propterea habet aliquid de nigro, ut docet S. Tho. in 3. d. 14. q. 2. ar. 2., quem refert, et sequitur Aquar. ubi supra.

Ad autoritatem Aristotelis Respondeo intelligendam esse de contrariis in gradu intenso, et demonstrative, cum ex aliis eius locis colligatur posse in gradu remisso simul esse, ex quo non sequitur contradictio. Ad confirmationem dicendum tamen sicuti in gradu, et esse perfecto causare effectum sicuti simpliciter, at non in gradu remisso, et imperfecto causare secundum quid, unde qui habet albedinem ut duo, aut frigus ut 3 non dicetur simpliciter albus, aut frigidus, sed frigidus ut 3, vel, habens frigiditatem. Ad 2um distinguo maiorem: nam contraria non repugnant absolute ratione naturae specificae in quocumque gradu, sed in gradu perfecto in ordine ad subiectum, ideoque in quocumque istorum fuerit gradus perfectus non poterit esse cum alio, si vero fuerit remissus poterit. Ad 3um solutionem nego posse plus repugnare aliqua entitative, et realiter, et non in ordine ad subiectum, ut inter frigus, et gradum 4um minoris est distantia entitativa, quam inter frigus, et calorem, et tamen frigus, et

calor sit denoīe n. poīnt, frigus aut, et quantitas max.e sic magis,
et minus album minus repugnant exhtatione, quam album, et maiorem remis-
sum, cum hoc dicat spē, illud uero minime, et rāo ē qr magis album re-
tio hēt annexam negoēm minus albi, et minus album negoēm magis albi
ā q nullo mo exui poīnt: idemq dr de medijs coloribus, q si sint in gra-
du pfecto ad equant capacitatem subti nullamq alijs locum relinquunt.
Ad ultimum R. disparem ēē rōem de actōibus 9trijs, ac de fris, q sunt term-
talium actionum, nam ex fris remissis n. seqt excessus capacitatis subti
quidem ex 9trijs actoibus remissis, nam cum subtum, ut dictum ē debeat
here capacitatem impletam sm sua qlites si sit calefieret, et frigefieret
acquireret plus caloris, et frigoris, quam antea, ac pinde excederet capacita-
tem subti, at uero si mā sit nuda 9trijs quidem in insti gnoīs, et dari
ponit due alteroēs mixtae pprie 9trijs in gradibus remissis, in insti g-
nroīs sit dat pductio caloris, et frigoris natis subti: in actoibus
aut uitalibus, siue intellectiuis, siue appetitiuis aliunde repugnat: in intel-
lectiuis, iudicatiuis (nam in apprehensiuis nulla dat 9trietas) qr ut ait
Sont. idem ē p unicum actum dicere duo 9tria et, aut 9dictoria ēē sit
uera, atq pt duos, ideoco duo assensus 9trij neq p diuinam potēm
elici ponit ab eod intelltu, ut infra uidebit, actus uero 9trij appetitus
cum unus heat annexam negoēm alterius, ut uolitio nolitois: et uiceuersa
sit ēē n. poīnt. qd si de habitibus sermo sit certum ē hitus uir-
tutum moralium oppositos sit ēē poē, ut remissam fortitudinem cum
timiditate remissa, solum de intellectualibus pot ēē dubitātio, supponat
n. in intelltu hitus erroneus intensus ut 8, aduemat qr scīa cum inten-
sioē, ut 4. quo posito n. uidet expelli poē error quo ad totam intensi-
oēm, sed tm quo ad 4 gradus, nam nunc 9trium tm expelli de alio quan-
tum ipsum intentiois heat: alio uo ex pē uiē dr oppositum, q. n. clare, et
euidenter assentit ētōi nullam sentit difficultatem ad ēius assensum, nullā p-
pensioēm ad 9trium, et pinde uiē nullum 9trij hitus uestigium in intelltu
remanere, qd mihi dr uiē, et ad rōem in oppoīm R. scīam, et errorē

hēcē repugnantiam simplr in quolibet gradu, ideoq; n̄ opus ē maiori intensiōe ad expulsiōem cōtrij, ē n̄ siā instar lucis, calor uero tenebris simils, ideoq; quādo cuiuslibet lucis aduentu oēs tenebrā expelluntr, sic p aduentum cuiuslibet siā excludit' oēs calor cōtrius.

Qd attinet ad 2am ptem ar, s, cōtra in gradibus intensis p diuinam potēm ē pōint in eod' subto. Ꝙ. Scot. 4. met. cap. 3. x. 3. cum Greg. in 1. d. 17. q. 3. ar. 2. dubius ē, sed lib. 5. cap. 4. q. 4. sect. 5. absolute negat, quam et ptem tuent' henr. qdlib. 12. q. 12., capr. in 2. d. 17. q. 2. ad argta cō 2am clōem. et alij, rāō cois ē qā id implicat cōtradicōem, ac ptr' diuinā poē n̄ subiacet, et Aristo quod'. 4. met. cap. 6. cum Auer. ibi' ex eo negat cōtra qā sequt' cōdictio, q in quadam manifeste deducit', ut in alternantibus cōtrijs circa cand' ppōem, cumq; eod' rāō in oibus ē uideat', idem de oibus dm' erit.

Opposita tn̄ sentā tenenda ē cum paludano in. 2. d. 15. q. 1., quem refert, et sequt' Suare. Scot. 3. p. q. 18. ar. 6. disput. 38. sect. 3., et cum Arg. in 3. cad. d. et q. ar. 2., Bassol. ibid. q. unic. ar. 1., et alijs, quam et tenere uir glos. in illud luc. 13. ibi erit fletus, et stridor dentium, imo et Greg. ubi sup' q dubius in hanc ptem magis inclinat. Qlbr qz haec rāō, aut id repugnat ex pte subti qā n̄ ē capax tantae intensiōis, aut qā unum nrāō infert negōem alterius, 1um n̄ ē dandum, qā tunc n̄ posset Ꝺs ponere in ferro, aut qlibet alio subto plures grads caloris, quar. 8., nec gradu in aū angere in infinitum Ꝓ cathegreumatice qd oēs concedunt. 2um n̄ s ptera n̄ mirū una ptr subtilitatis implet capacitatem mā, quam unum cōtrium intensū, sed idem Scot. et alij concedunt p diuinam potēm eadem maiā pē sub plurib prijs subtilitatibus infiari, q' et poterit prijs cōtrijs intensis: 2um nō n̄ sequt' ni quo sereata capacitas nacti unum cōtrium ē summe intensum, qā s p diuinam poēm capacitas extendit' n̄ poterit ex uiri pē infori negāo alterius. q' sentā qā fauet diuinā poē amplectenda, et p sequentes cōclus explicanda ē.

1ª cto. fit ꝯtria absoluta poïnt ꝑ diuinam poẽm eidem subto inẽ ꝑq in gradib' intensis, n' heãt aliqd annexum ex quo ꝯdictio sequatur, qr dixi quia raritas, et densitas grauius sint fere absolute datur pỹe unic in eod' subto intense et ꝑ diuinam poẽm cum heãt adiunctionem magis, et minus, q' sit dici nullo mõ poĩnt, raritas n' hẽt minus mix sub maiore extensiõe, densitatẽ magis mix sub minore extensiõe, cum igit' Ds n' poit n' minore, dum minus e' tollere negõem maioris, neqs a' maiore negõem minoris n' poterit et' sit ponere in eod' subto raritaté, densitatemq intensas.

2ª cto. actiões alteratiuas ꝯtrias pot' Ds ponere in eod' subto si eius capacitatem extendat, sin minus n' poterit quando capacitas ex̄pleta fuerit, nĩ tn' aliunde tn' detrahat, quantum introducat. Explicat' cto. si subtum sit calidum, ut 8. neqs eius capacitas extendat', sit calefieri, et frigefieri negat. necio n' darent' plures grad', quam 8 quẽ si Ds subti capacitatem n' extendat, aut inducendo unum gradum utriusqs ꝯtrii alium a' subto n' expellat, n' poterit actiões ꝯtrias in eod' subto causare.

3ª cto. hui' tam appetit', quam intellus ꝯtrios pot' Ds sit ponere, ut habitum amoris, et odij, uitij, et uirtutis.

4ª cto. act' uitales ꝯtriõs nulla creatura pot' sit elicere et' ꝑ diuina' poẽm. hanc praeter 1ª opiões autores hẽt patronu' Franc. Suar. ..., et Dd. Coite in 2. d. 15. q. ideo uolunt act' tristiã, et lætiã in Xo n' fuisse ꝯtrios, qr erant de diuerso obto, ita Richard. ibid' in 5. princip. ar. 2. D. Tho. de potentia aiae ar. 10 ad 3m, Alens. 3. p. q. 15. ar. 2. ue, s, duos ꝯtrios act' admittant in aiã Xi, cum tn' sit ille fore recurrere ad miraculu' et poẽm diuinam, dixi n' pỹe elici a' creatura, non poni a' Deo entitatiue, et subiectiue tn' in intellm, et uoluntate creaturae n' erit impossibile.

Vtrum sint tn' quatuor elementa.

qõ 2ª.

Elementum multipliciter usurpat' a' phis uno ꝑ quæcumqs pỹe intrinseca realiter.

componente tota physica, quod materia, et forma dici possunt elementa rerum omnium naturalium ut ex Averr. 3. lib. de cael. docet Comment. decimo 11., peculiariter autem materia cum ex ea fiat aliquid in quo ipsa maneat iuxta definitionem 5. met. cap. de elemento, et quia corpora simplicia, quae elementa vocantur sunt veluti materia ex qua fiunt mixta dici elementa non quidem essentialiter, sed accidentaliter ut docet Aristoteles 10. met. t. 2., explicatque Averr. 3. de cael. com. 31. rationemque reddit quia corpora simplicia quae elementa dicuntur sunt substantia, et quod absolute elementum non est respectivum ad id cuius est elementum, cum ergo nihil respectivum sit de essentia substantiae elementum accidentale est corporibus simplicibus, de his igitur corporibus ex quibus alia componuntur, et in ea rursus resolvuntur, quod ad rationem elementi requirit Philosophus 1. phys. t. 65. hic sermo est, quae non dicuntur corpora simplicia, quod omnem omnino compositionem excludant, cum tam physica ex materia, et forma, quam metaphysica ex genere, et differentia componantur, sed quia non componuntur ex aliis corporibus, quae in ipsis maneant, et in quae rursus resolvantur.

De elementorum vero natura philosophorum sententias videre est tum hoc libro tum 1. phy. et 1. met. apud Aristotelem, quidam enim unum tantum constituebant, quorum sententia sic confirmatur, omnis multitudo reducitur ad unum, ergo multitudo mixtorum reducetur ad unum elementum ex quo omnia mixta componuntur non enim minor ratio in causa materiali, quam in finali, et efficiente, sed hae reducuntur ad unum primum, nempe Deum, ergo et illa. Alii duo constituebant quod sic probant tot sunt corpora simplicia, quot motus simplices, ut docet Aristoteles 1. de cael. cap. 2., sed motus simplices ut ibidem probat sunt tantum tres sursum, deorsum, et circularis, circularis debetur caelo, ergo duo tantum erunt elementa quibus duo alii motus conveniant. Alii denique tria esse contendebant, quod sic confirmatur quia non datur elementum ignis, quod colligit ex 1. cap. Genes. ubi cum coeli tum terrae mentio fiat, terrae, scilicet aquae, et aeris, per spiritum enim qui ferebatur super aquas, quamvis alii divinum spiritum intelligant, ut Tertullian. adversus Hermogenem, et Theodoretus q. 8. in Genes., et alii intelligunt ventum, qui scilicet est aer motus

, l. sine illo n̄ fit, et tn̄ n̄ fit mentio ignis, quem, si daret, n̄ debu-
isset sanctissimus vates Moys. praeterire, accedit q̄d nocturno tempore
nullam ignis lucem videm9, cum tn̄ cometas, et igni vicinos intuemur,
nec calorem unquā sentim9, cum tn̄ si ibi eēt magna nos undiqz
mole circumsisteret, vehementerqz adurere deberet, in quam sententiam
concessere Laurent. Valla. 1. dialog. cap. 2., Macrob. in somn. Scipi.
Cardan. 1. de subtil. qq. favet Magist. histor. scholast. lib. 1. cap. 13.
et D. Aug. 2. de Genes. ad lit. cap. 3. ubi de Platonicor. sententia sup.
aerem nullum alium ignem statuit praeter caelum, favet et Arist.
1. meteor. cap. 4. dicens, supra caelum eē aerem, quem ꝓpter consuetudi-
nem vocam9 ignem; ult.o plura eē ostendit ex combinationibus 1.arum qualitatum
nam praeter 4. traditas ab Arist. sunt alia 4. ex iisdem qualitatibus in
summo, ut ex summo calore, et siccitate, ex summo calore, et humiditate,
ex summa frigiditate, et siccitate, ex summa humiditate, et summa frigiditate,
imo et plures aliae ut consideranti patebit.

Sit ultimum9 concl.o elementa sunt tn̄ 4., q̄ ē Arist. tum hoc lib., tum
4. meteor., et 1. 3. et 4. de caelo, Galen., et Hippocr., philosophor., et medicor.
ōis, quā post Arist. oēs fere sequunt., ut inq̄t Conimb. hō loc.: probatur q̄ a motu,
et lō elementor., nam mot9 rect9, l. ē ad extrema, et ē duplex sursum, et de-
orsum simplr̄ l. ad media, et ē item duplex sursum, et deorsum respective,
et sc̄do q̄d: dein n̄. 4. 1.ae qualitates, etenim unumquodqz elementum debet unam qualitatem
in summo, et vice versa una qualitas in summo ab uno elemento 1.o emanat,
illudqz sibi vendicat, atq ut sup. probatum ē qualitates 1.ae sunt tn̄ 4., g.o 4.
tm̄ elementa, si n. unum tm̄ eēt constaret contrariis qualitatibus in summo, q̄d ē im-
possibile, si duo, l. alterum eor. haberet duas qualitates activas, alterum vero duas
passivas, l. unum q̄dqz activam cum passiva in summo, neutrum dandum ē, g.o
neqz duo elementa, min. probatur quoad priorem partem, nam q̄d duabus activis qualitatibus
constaret facile aliud vinceret, et in se converteret; praeterea q̄ activae
inter se, et passivae contrariae sunt, n̄ poēnt g.o uni elemento in summo convenire,
quoad posteriorem vero partem confirmat, q̄ hoc elementa nulla in qualitate

convēnt, intelliguntq; sibi mutuo mouēant, qd n' conveīt ordini, et dispōi vni-
versi. Denique terra ee n' potest, ne uni demus duas qlit[es] in sūmo,
et sic multo maiorem activitatem q̄ caetera eleīta in se fr[ig]ale connu[m]-
terent; pura autem quam 4 ee n' posset qa iam ieme mixta, si
constarent ex 1is qlit[ibus] 3[ibus] q 4 iam dicti debent, ac sic multate ea in se
continerent.

Ad 1um arg. dicta ē mai, et dr multitudinem n' semper reduci ad uni-
tatem eiusd' gnris, sed diversi, quoniam oēs cā efficientes revocant ad cām
1am, nempe Deum, q ē alterius ordinis: eod' mō quamvis in gnē corpor[um]
et elemētor[um] sint 4 1a, reducant tn' ad unum alterius gnris qd ē cō
oīum, nempe mām 1am q in gnē subst., et mā ē 1a oīum cā.

Ad 2um R. motus sursum, et deorsum ee unum qd gnē, n' uo
spē, continereq; sub se alias spēs, nempe sursum, et deorsum sīr qd,
sursum, et deorsum simplr.

Ad 3um Rndeō 1o posse cum b. Aug. sup. Genesim ad litera oīum
fieri mentionē elemētor[um] terra, et aqua ut patet, aeris p spiritum, ignis
uo p calorem, ut coeli noīe extendat ad oēm substaīn corpoream superi-
orem terrae, et aqua, nec mirum uideri debet, cum alr in Scrip. coelum
uocet, cum aues coeli, et nubes coeli appellant: Aliter Rndit Gregor.
Nyssen. de oper. 6. dier', et Damasc. 2. fidei orthod. cap. 17. desig-
nari lucem p ignem: R. deīn cum eod' Aug. ibid. et multor[um] patr'
sentīa, ut uideri pot' apud Bened. in Genes. eod' lō, noīe spiritus
solum intelligi diuinum, et neq; aeris, neq; ignis factam ee mentionē,
n' qd a Deo facta n' sint, sed qa posset ubi aqua, et terra tanquam
mā ex q caetera condita sunt, ut docet Iunilius Episc. Aphric. in com
in Genes.. Ad 4um fraile solvit Algaz. ... n' conclud. dicit
15. ignem nec lucere, nec calefacere nos ex sua sphaera, qa lic[et] ar-
bitu magnus sit, ē tn' admodum tenuis instar tunicae subtilissimae, cō-
tera elemēta ambiens, ideoq; n' habere tantam activitatem ad agendum:
R. tn' cum Arist. hoc lib. cap. 3. t. 20., et in lib. de coel., et 3.

de gnroe aialium. cap. 11., Auer. 4. Cael. Com. 32., et alijs elementalem ignem quidam similem q apud nos e, ut docet Arles in meteoris, et Damasc. 12. cap. sup. pluris n e ignis, huiusque se ad elementalem ut glacies, siue gelu ad aquam) ee nimis rarum, et subtilem, ideoque licet aliquam lucem in se habeat, n tn ex tam longinquo spatio apparere, etsi n desunt q uelint hre quandam lucem albae similem, q sereno caelo a nobis uideat, ita qt illud coloratum inter album, et caeruleum lucidum qt nobis apparet sit ignis. Ad autorit.em Arlis R. cum S. Tho. id illum loqui solum uelle ignem elementalem n ee similem p oia huic quo utimur, quem neque aqua e similis glaciei, qt ex eod Lo pt, nam ipse humam constituit elementum calidum, et siccum qt nos ignem uocamus, aerem uo n e calidum, et siccum, sed humidum, et calidum.

Ad ultimum licet Pererius in dubitationibus, et alij uelint elementa hre duas qlit.s in summo, qr tn id e c Arlem hoc lib. 2. 23. ubi ait unum qdq elementum unius e qlit.s, ignis magis calidi quam sicci &c., quem coiter sequuntur Alex., Philop., et Auerr., reijciendus e Pererius, denique solae 4. combinaoes ee utiles, nam q constituunt ex qlit.bus remissis ineptae sunt, cum sint ppriae mixtorum, item q ex duabus intensis, ne una qlitas in summo coeat duobus elementis: neque uo et idoneae sunt, q ex summo calore, et humiditate ipse summa, summo frigore, et siccitate ipse summa constituunt, cum summus calor cum humiditate, et summum frigus cum siccitate diu cohaerere n possint, solae go sunt aptae 4. combinaoes in qq qlit.s actiuae contemperant passiuis, ut summus calor maxe actiuus siccitati ipse summam, q e maxe passiua, summo humiditas calori ipse summum &c:

Quae qlit.s intensae, et quae remissae singulis elementis coeiant. qro 3a.

Ut a frigiditate exordiamur tria elementa de eius possessoe decertant terra, aer, et aqua, nam ignis caloris sui regno contentus

frigoris possessor liberte cedit. Terra igitur assertores sunt Parm. q ut 1° meteor. Text. duo ponebat prima calidum, et frigidum, illud ignem, hoc vero terram appellabat, Avice. lib. suo de cal. cap. 18. Alb. mag. hoc lib. tract. 1. cap. 16., D. Tho. ad. text. 23., et ut vir Thom. de Garb. lib. 1. tract. 1. q. 2. q sic argumentant, quo magis aliquid recedit a primo, et fonte caloris eo magis frigidum est, cum unumquodque sit Arist. in lib. de calo debilitet per distantiam a suo primo, sed primum, et fons caloris est calum per motum, et lucem, ut docet Arist. 1. meteor., et 2. de cal., quod adeo verum putavit Anaxag. eod. Arist. referente 1. meteor. text. 13. ut calum ignem dixerit, ideoque appellatum est æther a verbo græco. ΑΙΘΗΥ. quod ardere, sive urere significat, terra autem maxime distat a calo, ergo est omnium frigidissima. 2° id est frigidius quod densius, et compactius est, motus enim frigidi est a circumferentiis ad centrum congregando, ideoque frigore concrescit aqua imo, et aer crassior fit, calore vero omnia resolvuntur, et extenuantur, sed terra est inter elementa densissima, ergo et frigidissima. 3° motus calidi est sursum tendere, ergo quando calidissimum est omnium levissimum, supremumque locum obtinet, sic et frigidissimum erit maxime grave, infimumque locum appetet, quare cum terra extremo iaceat loco frigidissima erit, cum non sit dict. de frigido concomitante loco, quantum de loco sit Arist. 4. de calo;

Aer et patronos hic Stoicos testante Calio Rhodigino lect. antic. lib. 25. cap. 16. inter quos Senec. lib. 2. quæstionum natur. cap. 10. sic argumentat unumquodque in sui meditulio potest, neque sui conformis reperit, sed aer, ut Arist. cæterique concedunt frigidior est in medio, quam in extremis, ut nix, aliæque impressiones frigidæ in eo genitæ, congelatio, frigusque vehementius in sublimibus montibus, quam in vallibus ostendunt, ergo sua natura frigidior est. 2° ex qualitate est cuiusque elementi oppositam ad quam nisi sui

relictũ se reducit, sed aer absente calefactiuo refrigescit, qđ nocturnis
dieb⁹ frigid⁹, Denique polares ppetuo frigore, et regione alta con-
firmant, 9° 2s: Nam si aer calid⁹ ē, cur sub polis tantum erit
frigus, sane nulla alia cã reddi, quam qđ aer sit nõ frigid⁹, et cum
abest ẽ calefactiuo extrinseco in natũ frigiditate pseuerat: si vero quis
dicat hoc tm̃ pbare aerem quid ẽẽ frigidum, n̄ vero frigidissimum, saltẽ
illud pbat quia id qđ sublato extrinseco calefactiuo maiorem hēt frigi-
ditatem, frigidissimum ẽ, sed tempore hyberno, cum sol longius abest
aer in suo lõ natũ ẽ frigidior aqua, et terra, cum hae in suis lo-
cis naturalib⁹ tepeant, ut patet in puteis, speluncisq. subterraneis, 9° 2s.

Aqua deniq. inter aerem, terram mediam se opponens sibi frigi-
ditatem vendicat, ut eamq. faciunt Antiqui phi Empedoc., Arist. hoc lõ
cũq. peripat; et medic. schola, D. Ambros. lib. 4. exam: cap. 4., D.
Basil. homil. 4. in Genes., D. Tho. 1. p. q. 69. ar. 1. ad 5um, et cum
iis theologi cõẽ, q. sententiã sic confirmat, unicuiq. elemto cõẽ una
qualitas in summo, aqua n̄ cõẽ calor, aut siccitas, neque humiditas, ut
infra videbimus, 9° frigiditas: Deinde nihil magis ignẽ extinguit, quam
aqua, 9° 2s. Pbatur contra, nam ignis extinguitur p remissionẽ caloris, 9°
si ab aqua velocius extinguitur ẽ ppter maiorem intensionem frigoris, Deinde
aqua facilius se reuocat ad frigus quam terra, l. aer, 9° ẽ frigi-
dissima: Accedit qđ animalia q. in aqua generantur, et aluntur maiori
ex pte frigidiora sunt iis q. in terra: Vltimo inter elementa ignis ẽ
veluti efficiens, terra vero ultima materia, ut Parmen. dicebat, et elemta 1a
ut Plat. in Timaeo, et Arist. 2. de cael., ideoq. terra dr̃ veluti
uterus mundi in quam ẽ caelo semina mixtorum transmittuntur, 9°
sicut ignis hēt calorem, q. ẽ maxe actiuus, terra habet siccitatem
q. ẽ maxe passiua, aer vero cum sit veluti gluten mundi maxi-
mam humiditatem q. se facile ceteris accõmodet, relinquitur frigi-
ditas aqua, quam sententiam supponit sacra script. Iob. 24.
cum dicat a calore nimio transibunt ad aquas niuium, nimo

caloti aque frigiditatem opponens, ut pote sumen.
Ægidius hoc L. ut se videat cogito quod terra frigiditas afficie-
bat duplicem calorem statuit, alium cœlestem, alium elementalem, et
cum frigiditas caloti opponat ait aquam esse frigidiorem terra, frigo-
re elementali, non vero cœlesti, cum tamen non sit opus hanc diversitatem sta-
tuere, potest non calor elementalis augeri virtute solis, et siderum quoddam
et frigus, R. ad alterum distinctio aiis. nam si id quod longius distat
a frigio pendeat in fieri, et conservari a frigio, nec talem effectionem
suapte natura vendicet concedendum est quoddam videmus in homine, quod cum
non sit debitum naturæ aliis, et a sole pendeat in fieri, et conservari quo
magis ab eo recedit, remissius est: si vero effectus sit debitus naturæ non
sic quo magis distat a principio minor et remissior erit, ut patet in
igne inferni. quia licet plus quam aer, et aqua distet a sole, non tamen
minus calidus est, cum ergo terra suapte natura aliquam requirat caliditatem
et si longius distet a sole, eam conservabit, concessio tamen frequentius
reponi aquam per calorem a sole productum extra suam naturalem dis-
positionem, quam terram, quod si hoc voluit Ægid. recte dicit.
Ad 2um R. aeris non esse ultra verum, nam fili, et ossa calidiora sunt
cerebro, et tamen densiora sunt, convenit etiam ut plurimum densitas ex sicci-
tate, cum ergo terra sit maxime sicca est magis densa, unde et aqua non
concrescit ob solam frigiditatem, sed etiam ob siccitatem non naturalem, aliter
in sua naturali dispositione semper esset conglaciata, quod est falsum.
Ad 3um Rndetur Conimb. ubi supra gravitatem, aut levitatem non nasci
simpliciter a primis qualitatibus, sed a forma substantiali elementi, quod licet negari
sit de forma substantiali quia est primum 1um, tamen et est de primis qualitatibus, ut
sunt prima 2aria, quod patet in vapore aqueo, quia licet conservet formam
aque, quia tamen variatas prima qualitates 1as, variat in gravitate, dum ergo nul-
lam qualitatem 2am ex una tantum 1a oriri, sed saltem ex duabus, aut
tribus, imo et aliquando ex aliis 2is, quæ ad gravitatem, et levitatem
non solum faciat calor, et frigus, sed et siccitas, et humiditas,

imo, et raritas, et densitas, densum vero completum grave, et rarum leve
e', quae cum terra sit densissima, gravissima etiam e'.
Ad argumenta quae aeris frigiditatem asserebant R. ad 1.um conced. ante, si
intelligatur de medio per aequalem distantiam ab extremis, non vero si de
medio per dissitudinem qualitatum, at vero media regio aeris, quae dicitur frigida,
non e' in aequali distantia ab extremis, cum aer, ut perspectivi demonst-
rant Alhazen lib. 7 suae perspectivae, Vitel. lib. 10. propositione 60.
Petrus Nun. in lib. de crepusculis, et ex iisdem refert Christ. Clav.
in 1.um cap. sphaerae a terra usque ad concavum ignis contineat mil-
liaria 52. paulo plus, minusve, media autem regio non excedit cul-
mina altissimorum montium, ac summum ad 10. 12.ve milliaria a terra pro-
tenditur. R. 2.o id verum esse nisi aliunde impediatur, infrigidatur vero me-
dia regio, ut supra dictum e' per antiperistasim, aut per vapores e ter-
ra elevatos, qui ibi infrigidati aerem rursus infrigidant.
Ad 2.um conceditur aquam si se reducat ad summum frigus, at vero
aer nunquam a se reducitur ad summum frigus, sed ab aliqua causa
externa frigescit, ut fit in hieme, quando aer ab aqua, humoribusque
frigidis frigescit, recedente externo calefactivo quod ipsum calefa-
ciebat plus quam sua natura postularet; ut etiam fit ad ult.am
instantiam solvendo.
Quod vero attinet ad humiditatem inter aerem, et aquam solum e' di-
versitas, nam aquam esse humidissimam testatur Galen. 2. de temperamentis
1. elementorum cap. 3., et in principio de complexione cap. 1., sequitur Rasis
in introductorio medicinae, sanctus Damascenus lib. 2. cap. 14.
ubi neque aqua, inquit, sine humectatione, neque ignis sine calore esse
potest, quasi eandem putet esse aquae cum humiditate coniunctionem quae e'
igni cum calore: accedit D. Tho. ubi supra, et alii, qui aeri neque humidi-
tatem, neque frigiditatem in summo concedunt. Ratione vero ostenditur, sua qualitas
e' maxime propria alicui elemento a qua nullo modo, aut difficilius exuitur, quam
ab alia, sed aqua quantumcumque calida semper manet humida,

aer. vº p calefactioēm exsiccat, tandemq ignit, gº humiditas n' cōcit aquae

2º elemto magis mati debet qlitas minus nobilis, et magis matlis, sed post siccitatem q terrae cōcit infimum locum tenet humiditas inter qlitates, gº ea cōcit aquae q materialior, et ignobilior ē aere. Vltº quando ex transmutatioē substātiarum venimus in cognitioēm mīe, ut docet Com. 7. met. sic ex actioē venimus in cognitioēm fōe, sed aqua magis humectat, ut sensus ostendit, q in actioībus sensibilibus maxime fidem hēt, gº aer minus frigidus ē quam aqua. Aristoteles tamen hoc loco, et in meteor. cum scholae sectatoribus, et medicorum, q ad hanc sententiam conantur adducere Galen. ut Vales. lib. 1. contr. cap. 3., et Coral. disc. 13. humiditatem aeri in summo ascribunt, q sententia pbatur 1º ex defoe humidi q ab Arte dicitur ēe id quod alieno termino facile terminatur, q magis cōcit aeri, quam aquae, q facillimo negotio rebus oibus se se insinuans, atque accomodans earum figuras induit, quod n' ita cōcit aquae, ideoque ipsum pbat quod aer nunquam concrescat, aqua vº aliquando: 2º ut docet Aristoteles tiuius elemto debet una qlitas in summo aeri n' cōcit calor, aut siccitas ut pbat, n' frigiditas, ut superius pbatum ē, gº humiditas. Vltº universi ordo, et pulchritudo postulabat ne elemta activa ēent imediata, sed inter duo activa unum passivum, et inter duo passiva unum activum mediaret. Cum igitur ignis, q ē maxime activus supremo in loco opus erat, ut inter eum, et aquam q ppter frigiditatem et activa ē interponeret aer p humiditatem passivus, rursus inter aerem, et terram hanc p siccitatem, illam p humiditatem passivā mediaret aqua p frigus activa, unde licet cum Greg. Nyssen. Basil. Damasc. et alijs patribus mirabile Dei artificium in mundi fabrica comendare, q ita illum ex distinctis pribus condidit, ita p qlitates symbolicas quasi iunctis manibus in chorum redegit ut merito Regius vates elemta ad laudes Dei concinendas provocet, quasi tripudio consonis, et harmonia nrique pfectioē contemplantium aures, animosque pmulceant. ignis. n' proximus siccitati iungitur aeri humido, cōcit tamen cum illo in calore, aer deinde licet ab aqua

p calorem dissentit, p humiditatem tn conformis e, aqua denique p humiditatem terrae siccitati inimica, p frigiditatem eius sibi amorem conciliat qd respiciens Boeth. 1. de consolat. q numeris, inqt, elementa ligas, et Plat. in Timaeo, ac Macrob. in Somn. Scipionis plerique septenario nro eē attribunt connexa, qz quatuor elementa tribus qualitatibus ignis ad aerem, aeris ad aquam, aquae ad terram connexa, rerum omnium contextum compositionem ingrediunt, ex qq fecit ignem summe calidum, siccum no ppe summe, aere summe humidum, calidum infra summum, aquam summe frigidam, humidam ppe summum, terram denique summe siccam, frigidam no infra summum eē.

Ad Galen. autoritat. Rndet Vales. ubi sup., et alij cum loq de aqua ut e medicamentum, n no ut e elementum, et cum ro medicamenti consistat in activitate in aqua no sit maior activitas ad humectandum, quam in aere ut statim videbimus, ideo aqua dici pot humidissimum medicamentum, cum hoc tn stat aerem eē humidissimum elementum.

Ad 1m rōem concedendu e ais ceteris paribus, et negda conseq, nam cum humiditas sit qltas passiva magis resistit quam frigiditas, maxe cum calor contrarius frigiditati sit maxe activus, siccitas no contraria humiditati minimam heat activitatem: Accedit praeterea qd aqua nunquam oio exuit frigiditate.

Ad 2m R. n opp eē ut qd fortius, et nobilius e continaeat oia nobiliora qz cum aer levitate, raritate, calore, et alijs aquā praestet, nihil mirum si ab ea frigiditate excedat: Ad Vltimum R. cum Conimbr. ubi sup, et alijs contra n sensu activitatem comitari intensiorem gradum, sed densitatem, et alia eiusmodi, cum qo aqua sit decuplo densior quam aer, ut inqt Aristot., fortius, et efficacius humectat quam aer, qd et patet exemplo ferri, qd cum ignem in intensione caloris minime excedat, calidius tn, et efficacius calefacit, qz densius e.

Cap. 4. plege commentarium Coim: Vs:

Dubitationes nonnullae circa cap. 14.

Dubitatio 1a ad t. 24.

Quia id, quod Aristoteles hoc t. asserit quodlibet elementum mutari in quodlibet arguit Toletus hoc lib. q. 8. in hunc modum. extremum transire non potest ad extremum nisi per medium, ut docet Aristoteles 5. phys. t. 22., ignis, et aqua sunt extrema, ergo non potest ex aqua generari ignis, nisi prius generetur aer medius, et consequenter primo non qualitates aquae, ut a frigiditate, densitate, et similibus non potest dari transitus ad qualitates ignis, nisi per qualitates aeris convenientes, Eadem quoque ratio militat in generatione aeris, vel ignis ex terra, ergo 2.

2o ut unum elementum convertatur in aliud debet totaliter vinci ab activitate illius, sed aer vincere non potest ignem, cum hic sit maxime calidus, aer vero parum frigidus, et quamvis aer sit maxime humidus tamen ignis maxime resistit per siccitatem, quae inter qualitates maximam habet resistentiam, idem quoque dicendum fieri potest in aqua, et terra, nam terra in frigiditate coit cum aqua, siccitas vero per quam differt est minimae activitatis, ideoque non poterit humiditatem aquae expellere.

Toletus ubi supra Marsil., et alij varias de hac re opiniones recensent. 1a asserit nullum elementum converti immediate in aliud, sed in medios quosdam vapores specie ab utroque elemento distinctos, utriusque naturam, et qualitates participantes ut est fumus inter aerem, et ignem, quando autem Philosophus dixit quodlibet elementum converti in aliud immediate non excludere hos medios vapores, sed aliud elementum ita quod aqua v. g. potest in aerem converti per vaporem nubis prius quam in aliud elementum convertatur.

2a tenet non omnia elementa in se immediate converti, sed solum quae situ, et qualitatibus immediata sunt, mediata vero prius converti debere in intermedia, deinde in extrema, ut aqua prius in aerem, deinde in ignem, quae sententia oppositis argumentis impugnari videtur.

Ntdm ad solvēm n̄ ēē hūc sermonem de mutoē accentali q unum elentum ab alio alterat; neq̄ de mutoē substāli totius elenti in aliud, nam ea nicib̄ n̄ fieri neqt, ut docet D. Tho. 2 cgent. cap. 90. et fort. ibid. sed de mutoē substāli for. pcis unius in aliud. quo posito R. qlibet elentum connecti pōe in aliud imediate, quamvis interdum id fiat medijs alijs sive elentis, sive mixtis: q dō ē Arlis. x. citato quem in hunc sensum intelligit D. Tho., Aegid., Aver., Philop., oēs q Graeci et latini intptes com̄e, ut affirmat Tolet. ubi sup, deditq̄ ex rōē ipsius Arlis, qr alterāo cōri disponit qd interitum patientis, generemq̄ alicuius sīlis agentis, cum go oīa elenta p cōrias qlitēs invicem agant dabitur ex quolibet in qlibet mutāo substalis.

Ad 1um arg. R. cum Tolet. hoc lō illud actionem solum intelligi in motu locali, in quo transiri n̄ pot ad extremum nī p medium, n̄ vero in gnrōē substāli: Ad confirmoēm R. cum Alō de sax. q. 7. absurdum n̄ ēē si aqua extra suam naturam dispoēm, dum ē in mō corrnōis, conservat cum aliqbus dispōīb̄ aeris qq disponit ad fōām ignis ut pēt qndo gutta aque igni maximo infunditur.

Ad 2um conces. mai., negta ē min., neq. n. ideo siccitas dr̄ hēē maximam resistentiam, qd n̄ cōrīa qlitas vinci n̄ pot, sed qr resistit plus quam alie tres, pot tn̄ vinci ab humiditē sibi cōrīa, ut pēt, qndo ignis extinguitur ab aqua calidissima n̄ tam virtute frigoris, quam humiditis, et flāma lucerne ab aere circunstante et calidissimo consumitur virtute humiditis q siccitas necesā igni expellit: pot et agere in ignem p frigiditēm sibi naturalem iminuendo aliqd de illius calore, exqq pēt quomō Rōi fit ad cad arg̃tm si compararetur terra cum aere.

Dubitao 2a ad t. 25.

Cto huius texts ē elenta simbolica facilius inter se, quam in assimbolica connecti. et rāo f Arlis ē qr ex simbolico elento una tm̄ qlitas ē expellenda, ex assimbolico vō dua. hac in dubitoē Marsi. q. 10

Albert. q. 8., et Apph. dat symbolica n. facilis, et citius mutari, nam in specie qui ab iis una tm qualitas expellit, itaque facilius mutari apud eos e particula expelli, n. uno velocius, et citius. Pbr. Actio fundat in contrarietate ubi g° fuerit maior contrarietas erit maior, et efficacior actio, in assymbolicis, cum duabus qualitatibus dicitur e maior contrarietas, g° efficacior, et celerior actio: praeterea in gnatione fit resolutio usque ad mam 1am, g° semper duae qualitates expellunt. Ultimo quando in symbolicis una expellit, sic et una tm agit, et assymbolicis quando duae expellunt, duae et agunt, g° tam facile duae expellent duas, ut una unam. ℣

Verissima tn e sententia Arist. quam sequitur Alb. Mag. hoc lib. tert. 2. cap. 2., D. Tho., Aegid., aliique ad cam. 7., Tolet. q. 9. et alii, q. Pbr. plus resistunt duae qualitates, quam una cum duae sibi mutuo auxilio sint, ut patet in humiditate aeris, q. facilius consumit ab igne, quam humiditas aquea, nam haec p actiuitatem frigoris adiuuat, g° ut. nam cum duae qualitates actiuae eidem n. locarunt, licet unum elementum assymbolicum vehementer agat in aliud p qualitatem actiuam, tn remissius agit p passiuam, ideoque multum differt assertio, ut patet in eadem aqua, q. licet ab igni breui tempore calefiat, tn difficile exsiccat, at uo ab aere statim tn sine calorem manente humiditate, facilius qui in illam conuertit.

Ad 1um conces. mai., negando e consequentiam, quia ubi e mai. contrarietas e mai. resistentia, ideoque difficilior, et tardior actio, qd patet in calido, ut. 8. comparato mo cum frigore, ut 8., mo cum frigore ut 4. calidum n. ut 8. magis contrariat frigido ut 8., quam ut 4., et tn facilius consumit frigidum ut 4., quam ut 8.

Ad 2um R. cum D. Tho. et Aegid. faciliorem conuersionem n. attendi penes ea, q. sunt p accidens. sed p se, quia licet in gnatione utraque qualitas corrumpat ad corruptionem subiecti, tn qualitas in q. erat conuenientia p accidens expellit, praeterea, ut

1. q. 1ⁱ lib. diximus, tarditas, aut velocitas generationis non attenditur nisi penes alterationem, quia instantanea introductio formae, quae cum qualitas in qua est symbolum tunc non expectat non potest penes eam sumi tarditas, vel velocitas generationis.

Ad 3ᵘᵐ Concedo totum negando consequentiam propter rationem assignatam nam in duobus patientibus duo reddeant agentia, tamen cum agentia non semper sint magis activa necessario unum plus patietur a contrario, quam agat ut patet in aqua, et igne plus non patitur frigiditas ignis ab aqua humiditas, quam agat in illam, at vero quando ignis agit in aerem calor innat frigiditatem, et sic facilius fit conversio, cum his tamen quod aliquando ob varias circumstantias, et cetera facilior fit inter assymbolica, quam inter symbolica mutuo. non stat

Dubitatio 3ᵃ ad textum 29.

Eo Aristoteles est ex duobus elementis invicem corruptis generari 3ᵘᵐ. Quod patet negari arguitur, Nihil se ipsum corrumpit, sed si ex actione duorum elementorum generatur 3ᵘᵐ, illis corruptis perfecte se corrumpunt, nam quod est causa generationis, est et causa corruptionis. 2º non generatur elementum cum qualitatibus remissis, sed ex actione duorum, quorum neutrum praevalent manent omnes qualitates remissae, ergo non generabitur elementum.

Conclusio Aristotelica sensus potest esse duplex aut quod ex duobus corruptis actione 3ⁱ fiat ipsum 3ᵘᵐ, ut si ex aere, et aqua actione ignis corruptis generetur ignis, et sensus clarus est, neque de eo loquitur Aristoteles. Alius sensus est quod ex duobus elementis absque extrinseco agente actione propria corruptis fiat 3ᵘᵐ, in quo sensu locutus est Aristoteles, et explicatur a D. Tho. cat. quae intellectibus, quod maiori ex parte contingere solet in elementis assymbolicis in quibus cum sit contrarietas secundum duas qualitates alteram activam, alteram passivam ab unoquoque expellitur altera, remanent quae duae qualitates 3º elemento nostrae, v. g. ignis, et aqua mutuo agunt, aqua calefit ab igne, non tamen admodum exsiccatur, ignis vero humectatur ab aqua non tamen nimium frigescit, itaque manent

in utroque elemento caliditas, et humiditas quae est proportio aeri debita, et tunc generatur aer, ut fieri solet quando ignis extinguitur ab aqua superinfusa, tunc non utrumque corrumpi, et generari solent vapores quidam aerei.

Ad primum argumentum respondetur illam corruptionem esse per accidens utrumque quia non intendebat generare sibi simile, quod tamen non potuerit per accidens corruptum est ad actionem contrarij: quod si arguas secundo et generatio tertij elementi est per accidens, tamen non intendatur a duobus corruptis, negata est illatio, quamuis non unum illorum sit per accidens est tamen per se unum aeris cuius uirtutes, et ueluti semina sunt qualitates in materia relictae actione duorum elementorum, quae corrupta sunt, ut hoc loco uideri solet.

Ad 2um respondetur qualitates non esse adeo refractas, sed in gradu aliquo intenso, non tamen summo: neque uero ad generationem elementorum semper requiritur summus gradus qualitatis debitae, ut fit in aqua genita hyberno tempore in uisceribus terrae, quae non summe frigida, sed aliqua ex parte calida est.

An detur mixtum aequale quo ad pondus quo unila :~

Primo dicemus de qualitatibus alterationis, 2o uero de loco motiuis, sciendum secundo de complexione, siue proportione qualitatum esse quod medium inter extremas qualitates, porro hoc medium; l, est aequale quo ad intensionem gradualem, et sic datur aequalitas ponderis. l. tamen proportionem et exigentiam formae mixti, et dicitur aequalitas quo ad iustitiam, de 1a est controuersia, nam 2am dari posse, imo de facto datam fuisse in Christo domino, Adamo, et alijs probabile est. In hac igitur controuersia Auic. fen. 1. doctr. 3. cap. 1., Auerr. 2 colliget. cap. 22., 1 cali. com. 7., et 1. o. met. com. 23., et Algazel quem refert, et sequitur Conc. diu. 18., caeterique Arabes, et medici, Probi hoc lib., et cap. quod uere, et alij secuntur partem negantem, quam confirmant 1o autoritate Aristotelis 1. meteor. dicentis in omnibus mixtis dominatur terra

, et aqua, sed ubi duo praedominant' dari n' pot' aequaliter ponderis, g°.
Deinde mistio fit mutua actione elementorum secundum qualitates activas, et passivas, sed ubi e aequalitas n' dat' actio, g° neque mistio dari pot' cum aequalite. Ult°, ex pluribus n' pot' fieri unum, ni aliud sit p modum formae, et act9, aliud p modum mae, et pote, hoc aut' fieri nequit ni unum elementum aliud excedat, g° n' e possibilis mistio aequalis ad pond9.
Dico mixtum aequale quoad pond9 e possibile. hoc e Galen. lib. 1. Complect. cap. 9., et lib. 2. cap. 1., quem sequitur Aliabas ut refert Conal. ubi sup' ar. 2., Marsil. hoc lib. q. 15., Alb. de Saxon. q. 11., et alij ex pe Tolet. q. iter. 11. doc. 2. b2 doc. 1°. opposita seq videant'. 1a sic pbr' ad extremum ab extremo n' fit mot9 ni p medium, ex Arte 5 phys., et Galen. 4 instrument. cap. 3, sed de complect. calida, et sicca fit mutao in frigidam, et humidam, g° pot' in medio consistere mot9, et sic erit complectio aequalis ad pond9. 2° n' mino pot' na, quam ars, cum ars b2 nam imitet' atq tn' n' poit, ut 4 meteor. docet Arte, sed ars pot' efficere temperamentum medium, ut ex Galen. docet Conal. ubi sup', g° et na. Ult°, aut eiusmodi mistio eet impossibilis d'efectum agentis, aut mutuae actionis, aut qa n' eet futura diuturna, sed statim dissoluenda, sed nulla harum causarum intercedit, g° 2a.
1° n' defectu agentis, nam qd pot' inaequale secundum maius, et minus, poterit et' facere aequale: n' defectu mutuae actionis, nam calidum ut 8 agit in frigidum ut 8., et ab eo patit', g° et' calidum, et frigidum, ut quatuor mutuo agent, et patient'. n' denique ~~defect~~ roe 3', qm' frigidum ut 4 magis resisteret calori ut quatuor, quam frigidum ut 3°. calori ut 5., et sic in caeteris, et p'in' diutius conservabit' in suo, nec tam facile dissoluet' mistio in q sit aequalitas ponderis:
Ad locum Arte ex 1 meteor. R. intelligendum ie n' de praedominio

Sm qlit 1ae: sed Sm maior, nam cum mixta generent in terra, et aqua maiori ex pte maiorem ptem substae ex illis mutuant, et qlit quasdam 2as, ut pondus, densitatem &c. Cum hoc tn stat excess. l. aeqlitas Sm qlit 1as, ut fit in hoie. cuius caliditas ioiator uix maior quam frigiditas.

Ad 1am dicu concs. mar; negata e min. pot n. inte qlit satis in gradu dari inaeqltas in activitate, ut sup dictum e: pterea ad mixtoem n requir necio, qd in ipsis mixtis det actio unius qlitis ad aliam. sed qd elemta mutuo actoe remittant in qlitibus, qq remissis generat mixtum, qd fieri pot manentibus qlitatibus in aeqli pportioe. Ad 2am R. dista ais, nam si illa plura, q ad compoem concurrunt oia se heant ut mr ex q gnta elemta componunt mixtum, negatur e aliter concedenda. R. 2o et qlit quarum gradualiter aeqles pportioe se heat p modum actus, et potie grs in aeqlte graduali dat inaeqltas activa, et passiva.

Qd attinet ad qlit lo motivas negant et aeqltem ijdem q negant in alterativis, qr inquunt tale corpus n heret locum natur in quo quiesceret et ad quem moveret, cum dicat Aristos 1. de coelo mixta moveri a predominante elemto. Sm tn e cum Bracchil., et Alb. qui dari pt oe mixtum in quo gravitas, et levitas sint in aeqli gradu, et tunc eius locus erit inte aquam, et aerem ita qd partim sit imersus aqua, partim extet in aere,. Ad Aristm dr satis ee si pdo moveat aliqd pdominet elementum. at uo gntm tale mixtum e in medio aere, cum ibi n leuitet aeris leuitas cum sit in lo natu: gravitet uo aqua, et terrae gravitas descendet, si uo in pfundum maris demergat ascendet usq ad superficiem aque, cum n gravitas aque in suo lo n gravitet, leuitas uo extra suum constituta leuitet causabit ascensum.

Illud ulto lo ntdr e hoc differre aeqltem ponderis ad aeqlte iustitie, qd illa consistat in indiuisibili, et p quemcumq excessum, aut defectum corrumpat, hoc uo consistit in pportioe q het aliquam latitudinem, ut ex sentia Hypocrat., Galen., et alior docet Conbl.

ex quo efficit' ut in complexiõe humana tanta det' varietas, ut alia sit cholerica, alia sanguinea etc. alia v° ex his mixta, imo v° in eod' indiuo dat' latitudo intra quam dum consistit ē intra sua nalis dispoẽ, et sanum si sit aeque, extra illam v° aegrotare, quin et idem indiuum ab una transit ad aliam, l, roẽ aetatis; l, roẽ climatis, quod mutat, ue' cum sint septem aetates, ut docet Fernel. lib. 3. in singulis variatq complexio q calidum, et frigidum, humidum, et siccum, ideoq. 7. planetis tribuuntur infantia lunae, pueritia Veneri etc. ut qndo longo aetatis decursu senes redeunt ad complexioem. 1am dix. a dominio Saturni, q senectuti dominat' redire ad dominium lunae.

Cap. 8. 9. et 10. ^et 11 plege q hent in coi comentario.

Vtrum idem nũs effus poit nalr redire. qio 1a.

Abstrusa sentia Empedoc. Pythag., Iamblici et aliorum, q ut collegi ex Arte 1. phys. easdem res cursus redire asserebant. Empedocles quid' eund' mundum p circulum infinities redire. Plato aut' absoluto magno anno, q durat usq ad complementum mot9 octavae sphaerae p 36. aut 49 1000 annorum iuxta varias astrologorum sentias asserebat. oia oio ead' reditura, quam sentiam, ut fidei contrariam impugnat S. Aug. lib. 12. de Ciuit. Dei. cap. 13. S. Tho. 4. c̃ gent. cap. 82. et alij. Inter Catholicos Rich. in 4. d. 43. q. 1. ar. 3. Scot. ibid' q. 3., et eius discipuli putant poe nalr eundem nũo effum redire et in accentibus, in electis, et in aliquibus mixtis, n̄ tn' oibq, quam sentiam probabilem putat Toletus hoc lib. q. 12. roe 2., q pbõ 10 autorite Arts. 8. lib. met. tex. 12, et lib. 12. x. 11, Auic. [illegible] dicentium, si agens, et mã fuerint eadem effum fore eund', sed fieri pot' ut idem agens in eand' mam saepius operet', go effum eund' reproducent. 2° q actioem agentis, et actioem mã, sine futi, neq tunc hoc admitti poit passiuam, nec aliud actiuam ad hunc effum nũo

Sed ubi dat' poñ activa, et passiva applicata seq pot' effis, g° cum naturaliter applicari possint, naturaliter sequet' idem nũo effis: et confirmat hoc exemplo, sit sol aut aliud luminosum tota die illuminans aerẽ absq motu, hic semper ẽ idem lumen, g° idem luminosum, q' 1° produxit illud lumen post aliquot horas, illud adhuc hẽt in poñ, cur g° si in tempore mẽdio illuminationem interrumpat talem poñ amittet: pręterea ignis, q calefecit aquam quamvis removeat' si iterum applicetur eund' calorem conservabit, g° p 1am productiõem n' ẽ exutus poñ activa aliã n' conservare n' poss, q' ẽ agere. Vlt° quõo talem desinit eẽ p divisioñ, et separatioñ partium, tunc p eandẽ conventioñ redit idem nũo naturaliter, g° &c.

Dicẽ nihilominus sentio ẽ d. Tho. quodlib. 4. ar. 5. et 4. c. gent. cap. 81. et Ferrar. ibi, Capre in 4. d. 43 q. 1. Dur. ibi q. 2. Sot. ibi q. 1. ar. 3. et d. 44. q. unic. ar. 1. Abulens. in capite 22. Mathei. q. 234. et alijs locis, ẽq3 expressa Arist. hoc lõ. t. 70. et in cap. de oppis ubi a' privõe ad habitum n' admittit regressum, rõe no sic com̃ confirmat' agens naturale agit p motum, motus aut' interruptus n' ẽ unus, g° neq forma producta erit una. cum sit diversa actio p quam prodũ q'ẽ cum idem motus, et tempus naturaliter redire n' poss, neq' et poterit idem nũo effis a' tali motu dependens: pręterea si id nã facere posset rõi aliquando fecisset, sed nemo unquam vidit eund' nũo effisum q corruptus fuit redijsse, nisi forte credamus pythagorę apud Diod. de morti q' ipse troiani tempore belli, Panthidei Euforbus erat, aut Apollonio recordanti se quondam navicularium fuisse, sed hoc ridiculũ' ẽ, n' g° dat' in nã poñ ad eund' nũo effisũ.

Ad autoritem Arist' Rñ cum, et Com. eẽ intelligendos de cod' effiũ in spẽ, q reparari pot', ut idem spẽs hoc lõ. t. ult° explicat, pot' n. ex terra pluvijs madida generari vapor, nubes, et aqua, q tunc terram madefiet, ite rumq p circulum generari vapor, &c. quamvis det' aliqua eiũ impedimẽ, n' n° intelligendus ẽ Arist' de cod' nũo effiũ.

Ut Ad 2um R. ratio e ex Ferr. ubi supp. cum pot. activa, et passiva, n sint aliud a re q agit, l. patit sive proxime, sive remote, qt ideo addidi, qa lz in igne pot. activa ad calefaciendum distinguat ab igne, n tn distingi a calore, q e fm q mediante calefacit, ideo ead pot. realit manens mo dr natis, mo n, qa n hit eund ordinem ad effm, nam mo 1a q antequam ignis produceret hunc calorem hebat potm naturalem ad illum, cum daret agens natle potens illum educere de eius pot., postquam talis calor productus, et extinctus e, iam n hit potm naturalem ad illum, sed tm obedientialem, qt docet S. Tho. in 4. d. 43. ar. 4. q. 3. et alij com qui asserunt in cineribus mortuorum nullam ee inclinationem naturalem ad resurrectionem, unionemque ad aiam rationalem, sed solum ex ordine ad potm obedientialem Dei sic disponentis, cui quo effus natis ex quo s desijt ee, et causati n e iam in pot. natli ee, cum ex ea ad actum fuerit eductus. Ad arg. igr dista e mai; si n velit agens, et patiens n amisisse potm activam, et passivam quo ad rem concessa e, sed ita n seqt intentum: si no velit neqe quo ad ordinem, et habitudinem ad hunc effm amisisse potm negata e, et ad confirmationem R. quamdiu luminosum e praesens diaphanum illuminans agere p unicam actionem n interruptam, q durante hit ordinem ad hunc effm, quo p interruptionem corrupto iam cessat talis ordo, pot. qz productiva illius.

Ad aliam R. quamvis pot. productiva de novo, et conservativa sint idem re hnt tn distinctam habitudinem, nam 2a supponit actum 1a et ee effus, 1a no supponit n ee effus qre bene pot aliquid manere in pot. conservativa alicuius, et n in productiva de novo, nam p 1am productionem exijt de pot. in actum, potm qz amisit quo ad hanc habitudinem.

Ad ultum R. eiusmodi lumen nunc redire qa n fuerat simpliciter corruptum, sed tm quoad modum, q rursus redit p partium separatarum coniunctionem:

Utrum idem possit rediri per divinam potentiam. qo 2a.

Supposita fide catholica de hominum resurrectione in qua iidem homines numero redibunt iuxta illud Iob. 19. quem visurus sum ego ipse, et non alius, ac proinde ut inquit D. Tho. in 4. d. 44. qui eundem hominem resurrecturum negaret, haereticus esset, unde etiam in additionibus ad 3. partem q. 79. de alijs rebus est inter alios controversia utrum per divinam potentiam rediri possint. Abulensis agit in cap. 22. Matthaei q. 238., Durandus in 4. d. 43. q. 3., Marsil. hoc lib. q. 20., et ut videtur Carthus. in 4. d. 12. q. 2. existimant ea quae simpliciter corrupta sunt, ut nihil eorum praeter materiam relictum sit non posse rediri per divinam potentiam quia videtur implicare contradictionem, et sic suam sententiam confirmant: idem creatura reproducere non potest eandem numero effectum quia sua potentia reducit ad actum, et quia non potest eandem numero actionem reproducere, sed et divina potentia est reducta ad actum, et eadem numero actio per quam creaturam produxit, iterum rediri nullo modo potest, ergo neque idem numero effectus potest a Deo reproduci. 2o si Deus ageret ex necessitate naturae idem numero corruptum reparare non posset, ergo neque agens libere: consequentia patet quia non est maior potentia in Deo sive libere, sive naturaliter agat: antecedens probatur, Deus agens naturaliter, ageret causalitate modificata per causas 2as, nam aliter produceret infinitum, sed per causas 2as idem numero reparari non potest, ergo neque a Deo naturaliter operante. Ultimo et per divinam potentiam fieri nequit, ut id quod fuit non fuerit, aut quod non fuit, fuerit, ergo et fieri non potest ut id quod est corruptum, neque iterum sit. Si enim Deus non potest reducere rem de non esse praeterito ad esse praeteritum, sic et reducere non poterit a non esse praeterito ad esse praesens.

1a conclusio. Res permanentes sive omnino ex parte, sive quo ad aliquam corruptae sint eadem numero possunt a Deo reparari. haec est D. Tho., et Ferr. locis q. praecedenti citatis, Henr. de Gand. in quodlib., Aegid. Rom. theor. .1., Tolet. hoc lib. q. ult., et aliorum, et probatur communi argumento, quidquid non implicat contradictionem Deus potest facere, atque in hac re nulla apparet contradictio,

2° 4 dein ꝑ corruptionem creaturae potentia Dei n' perit quamvis potentia creaturae. nam potentia Dei n' ē limitata ad hoc, l. illud tempus, ad hanc, l. illam actionem, ideoque qui semel potuit, semper potest. Sed libere potuit Deus hunc mundum producere ante, l. post multis annorum millenariis; ergo eius potentia n' respiciat magis hoc tempus, quam illud. Ulterius nihil amplius erat rei ante creationem 1am, quam post corruptionem, l. annihilationem, sed Deus potuit rem de n' esse simpliciter ad esse producere, ergo poterit rem de n' esse ponere in esse.

2a conclusio: res successivae ut tempus, et motus semel corrupta prorsus per divinam potentiam redire poterunt, haec ē contra Tho. quodlib. art., ratio vero eius ē quia unitas rerum successivarum consistit in continuatione unius cum altero, ergo si tempus aut motus interruptus ē, iam unus n' ē, at per divinam potentiam poterit redisse, et esse idem numero, ergo erit idem, et n' erit idem, quod implicat contradictionem. Adducunt alii tempus, et motum habere ordinem essentialem ad tempus imaginarium quae cum hoc divinitus mutari n' possit, neque etiam tempus, et motus realis: Verum quia haec libere dicuntur, quia eadem numero commensuratio quantitatis permanentis ad spatium imaginarium atque temporis, et motus ad tempus imaginarium, et tamen quantitas permanens naturaliter commensuratur diversis spatiis imaginariis successive, cur per divinam potentiam n' poterit tempus diversis temporibus imaginariis commensurari: praeterea ratio S. Tho. n' convincit nam aliud ē esse continuum cum aliquo, aliud vero idem, eius negatio solum probat n' esse continuum n' vero n' esse unum, quamvis enim quae loco distant continua n' sunt per divinam tamen potentiam potest eadem quantitas in locis distantibus reperiri, ut quantitas Christi in caelo, et in sacrosancto Eucharistiae Sacramento, sic quae duratione imaginaria distant, possunt eadem esse numero, ut dies 1us ab orbe condito christiano die mane incipiat, quod probabiliter defendi potest cum Toleto. haec loco, et contra communem S. Tho. sententiam a nobis defendenda sit.

Ad 1um R. cum adequatam causa creatura non possit idem numero reproducere esse potentiam eius limitatam ad hoc nunc, ad hanc actionem, Dei vero potentia nullo modo est limitata, cumque semper creaturas eminenter contineat per productionem ipsarum non amittit potentiam, quia non habet magis habitudinem ad hoc, quam ad illud tempus, neque ad potentiam [illegible], aut subiecti in quod operetur, quod requirit agens naturale.

Ad 2um videtur Scot. in 4. d. 44 q. unica ar. 1. responsio, nam si Deus ageret ex necessitate naturae, Deus non esset, ac proinde non haberet potentiam infinitam, sed hoc est impossibile admittendum Deum est et bene potest idem reproducere cum possit creare quod non minus esset, et ad impugnationem Durandi non semper oportet esse ut destruatur a causa 2a, vel, saltem hoc sufficiat, quod si bene solus operaretur, posset idem numero reparare.

Ad Ultimum concedo ante, nego consequentiam, nam ad praeteritum non datur potentia, ut docet D. Tho. 1. p. q. 25. ar. 4., et cum eo D.D. communiter, licet aliqui nominales oppositum sentiant, nam ibi est manifesta contradictio, nam ex suppositione rerum fuit, quod si Deus facere posset, ut non fuerit verum esset dicere non fuit, ergo fuit, et non fuit esse autem non, quod natura non erat vel, quod rerum fuit, et est contraria non est contradictio, cum esse affirmetur in tempore praesenti, non esse vero in praeterito, ad contradictionem autem requiratur quod sit rei eiusdem temporis. Faxit autem Deus gloriosus, quod non possit non solum ut nos eidem numero post mortem resurgamus, sed ut renovati in interiore, et exteriore homine resurgamus in gloria, eius iucundissimo aspectu fruituri ubi aeternum ab hac rerum vicissitudine liberati quiescamus, scilicet pro hoc facto fine dicendi de rerum generatione, et corruptione ad animae naturam perscrutandam accedamus.

Finis Laus Deo.

Commentarij in libros Arlis de aiā.

De subto ordine, et inscriptiōe lib.

Quanquā inter [illegible] dubitatum sit ad quam nam philie partem sciā de aiā ptineret Themist., theophr., simpl., et philop. in prm. librorum de cælo asserentibg ad mathematicā ptinere, qm eius subiectum partim ē in mā, ut pēs in aīs brutorum partim a mā abstrahit ut se hēt aiā roalis, q̄ ē independens a corpore, et per se separata existere pot: Alijs uō ut Arle lib. 1. de pibg aiatium cap. 3. et Francisco Bragadeno Veneto ibid. ad metaph. reducentibg qm [illegible] pars, 1. aiā roalis abstrahit a mā, alijs deniq cum Auerr. et Alb. 1. phy. t. 11. et 12. [illegible] naturalis ptinere asserentibg in q̄ sentiā sunt oēs fere latini interptes: Nos tn credidelim cum S. Tho. 2 phy. lect. 4. et 5 met. lect. 1. hanc sciam quamuis maiori ex pte contineat sub phia natli, cum agat de corpore aiato, et aiā, quorum illud ē ens natle, hæc uō aiā, tn qua aiā roalis considerat ut fra a mā abstracta sr pēr intellectiuam, et hēt modum existendi substātiarum separatarum aliquo mō ad metaphy. ptinere.

Si uō quis petat sit ne corpg aiatum, an ipsa aiā huig tractatg subiectum, quamuis Tolet. hoc lib. q. 4. aiam dicat ēē subiectum pro eam sentiā citet S. Tho., Aegid. Rom., Iandun., et alios, Nos uō cum Paul. Venet. com. 3. subiectum qd et adequatum ēē corpg aiatum subiectum uō quo ēē aiam, siquidem opatiōes, et passiōes, q̄ hoc lib. demonstrant ut motg sensg, et sites principaliter, et ut qt cōueniunt corpori aiato, aiæ uō ut radici, et instro principali quo mediante cōueniunt uiuenti: Arles aut inscripsit lib. de aiā qr ē principalis pars uiuentis a q̄ originem trahunt opatiōes. q per se, et hoc ipsum qt ē cōueniunt uiuenti, quem lib. phys. ad initium lib. 3. appellauit de uiā. Continet aut

91

hic tractatus duos partes, 1a libris ~~libris~~ continet quas agit de anima in communi, et proprietatibus ab ea profluentibus; 2a lib. quos parua naturalia inscribunt, qui sunt veluti horum supplementa, ubi nonnulla ad doctrinam viventium pertinentia, hic praetermissa explicantur. Secantur autem hi libri post lib. meteororum, quia cum mixtorum alia sint perfecta, alia imperfecta ut ultra explicatum, in lib. meteororum de imperfectis actum est, restat ut in his de viventibus, quae perfectiora sunt, disputetur.

De 1o lib. non agit quia solum continet narrationes priorum sententiis circa animam:

Caput 1um, et sequentia vide in collis commentarijs ::

Vtrum recte tradita sit 1a animae definitio. quaestio unica.

Pro parte negativa arguitur 1o, anima est actus 2us, ergo non 1us, probatur anima est hominis quia actus 2us nobilior est 1o, cum 1us dirigatur ad 2um tanquam ad finem, ut docet Aristoteles 2. de cael. cap. 3, et 12. met. t. 51. insuper quamdiu si non est in actu 2o, sed 1o nihil nobilitatis habiturum: tum et quia anima saltem in gradu vegetandi semper est in actu vivificando corpus efficiente ut docet simplic. vivens per nutriendo, ut 1. de generatione diximus: 2o anima est actus materiae, ergo non corporis, probatur contra, quia forma, ut eod. lib. docuimus immediate unitur materiae, corpus autem est aliquid compositum ex materia, et forma, ac proinde a materia distinctum. 3o semina animalium sunt animata, ut docet Aristoteles 2. de generatione animalium, et Galen. 2. de facult. natural., et tamen carent organis, cum sint omogenea, non est ergo anima actus corporis organici. Vltimo duae sequentes particulae coincidunt, cum idem sit organicum, et potentia vitam habens: Scire pro potentia vitam habentem, aut intelligitur in potentia ad vitam accidentalem, i. ad operationes vitales, aut tamen habentem vitam substantialem, aut in potentia ad utramque, si 2o modo poneretur anima in definitione sui, cum includatur in corpore habente vitam substantialem, 1um est contra priorem dicentem, et aut non alijs

abijciens aiam formã ens ut viuat, sed qd hens:

Ut oppositũ desiõ intelligat' utrum e' n nullis noie act' solum substi-
atem intelligere, qd putant se ex Arte t. 5. deducere, ubi cum substam di-
xisset ee actum, actum in 1um, et 2um diuisit. Praeterea qz si noie act' 2i
solum operões intelligerent sufficeret dicere aiam e' act' 1' substãlis, iam n.
tota desiõ completa eet; nihilominus dr e' noie act' comprehendi tam substãlem
quam accidentalem, ut hoc lõ notat S. Tho, Aegid. Rom; Apolin; uterqz Caiet.
et alij, neqz contextus oppõm suadet, nam cum Arles antea corpus substam
ee dixisset inepta eet diuisio in actum 1um, et 2um, tunc n. corpus in di
uiso contentum in memoratis diuidentibus locum n' hret, diuisit go actum
corporis in 1um, et 2um, planum aut' e' nullam substam ee actum 2um
corporis, cum no dr act' 1' intelligi simple 1um p negõem alterius in eo
subiecto, nam et quaedam accidentia dnr act' 1' ut species intelligibiles, scia
et habitus, ut in contextu docet Arles, sed n' sunt simple 1' cum sup-
ponant substãlem, sed 1' in certo gnẽe: dr et act' 1' ut distinguat'
ab operõe, ut docet Themisth. hoc lib: cap. 4., et Alb. tract. 1. cap. 2.,
aia n. siue semper coniuncta sit cum operõe, siue n', operõ, aut
act' 2' minime e', sed eius principium, dr demũ 1' ut S. Tho, et Caiet.
hoc lõ, et Melanc. in suis. diuidendis docet, ut excludant' formae
natis elementorum, q' semper sunt cum operõe coniuncte, et in actu 2o,
aia no quae aia n' oper' e' ut semper operet'.

Q. 2am partem expõe utrum e' S. Tho. hic hoc lõ, hic in. 1. d. 25.
q. 1. ar. 2. quem sequit' Capr. in 4. d. 10. ar. 3. Hispal. ibid. ar.
4 et 2. Caiet. 1. p. q. 76. ar. 4. Ferr. hoc lib. q. 2. et 4. c.
gent. cap. 79. et alij existimare corpus signare compõm ex mã
1a, et aia n' quoad sm' oes gradus, sed tm' sm' gradum corporeitatis,
cum quo adhuc manet apt' ad ulteriores, ut ad uitam, sextum 2s.
qd probat auctoritate Arlis in ulto argto inducto, qz s. corpus ita e'
in, potentia uiuens, ut aiam n' excludat uni' Ferr. addit illud in pot
tm' ee in ordine ad uitam accidentalem, i, operões uitales: et ? met

·x·35· et ·2· de aiā ·x·9· inqt phus oculum uiuum, et mortuum ee eq-
uoce oculum, qd uerum nō ē, nisi qr corpus, et eius spēs includunt maā,
defectu cuius oculus mortuus, et uiuus aequoce dicit: Cap· et ·1· huius
lib· dixit maā ee actum corporis, qd in se hēt prīum motus, et gestis,
qd totū compō, et nō maā, q de se ē pura potā, et nullum hēt prī-
ium motus.

Dr nihilominus ē tum Argent· in ·4·d·13·q·1·ar·3·, Ariminē
in·2·d·16·q·2·, Volet hoc lib· ad ·xum· 4um·, Gabl in ·4·dub·
·11·q·1· qq facit ipse S· Tho·q·1· de spualibs creaturis ar·3· ad
2um corpus significare maā 1am cōnotando organa uite corporalia qq ope-
rōis uitales excellēti perrint· qd pbāt ex ipso contextu ubi Arles
ait corpus ee ut subtum, et māā; et nō ee quaerendum cum tum
ex corpore et aiā fiat unum, ubi qs similitudine artificialibus in qq
ē mā, et fōā accidentalis, sed in his nō includitur fōā in mā, fōā
·n· figuralis nō includitur in ferro qd ē eius mā, ergo neqz aiā fōā
nostris includetur in corpore, qd ē eius mā· Alter compūm illud
ē totum qd physicum reale nō mā distinctum, ergo nō pot ee subtum
fōā uiuentis, tum fōā·1· degnaret ex eod S· Tho doluiius immediate
uniatur mā, qrē ad aut· Arlis dr ē qndo dixit oculum mortuum
ee aequoce oculum sumpsisse illum ·n· ut ē pars corporis, sed ut
ē pars integrans uiuentis, spēs aut integrantes nō solam maā dicant
sed et fōā: dici et pot sumpsisse oculum, ut ē qd compo-
situm ex organo, et potā uitali, ut pēt ex ipso contextu, di-
cit·n· si oculus eēt aial potā uisiuam eius fōā futuram
quomō tuncq corpus oculus, tum et corpus uiuum, et mortuum aeq-
uoce dicit, nō nō si formatur fōā totū solum corporis, qd pt
ex cōi uita sanctorum dicentium idem corpus xi qd natum ē
de Virgine iacuisse in sepulcro.

Ad alias duas ~~dubitationes~~ pbāt adeo Arlem accedere corpus organi-

cum n' excludere ma̅m, et hēre p̄pium mot9, q̄m aïa n' ē act9 m̄ corporis ulto dispositi; et q̄ n' dat' ulta dispositio, quin simul det aïa, p̄inqz ad motum ideo n' excludit aïam, n' tn̄ includit quamvis cum illa conveniens sit, ut n. ingt sol9 corp9 signat ma̅m co̅notando aïam ut dat ēē corporeum: et tz p̄ēs viventium organica sint cum excelleant op̄ōes vitales tn̄ in def̄ōe sumit solum corp9 organicum cui9 p̄ se actus ē mā.

1a c̄lo, aïa ē act9 substalis. q̄d q̄d Galen9 dicat sēē temperamentum, et alij ēē harmoniam c̄lo ē omni̅ c̄is cum q̄lbet pars substā sit substā 2j:

2a c̄lo. aïa n' ē corp9, neqz ex mā, et f̄ā composita, hec ē expressa Arlis. t. 72. q̄ q̄d multi clamerit; p̄b. r̄ōē Arlis duo corpora n' p̄ñat sil ēē, aïa dum vivificat corp9 ē sil cum illo, 9° 2j. dein r̄ōē d. Tho. aïa ē p̄pium vite, nullu' corp9 ē p̄pium vite, cum pleraqz sint vite expertia sint, et q̄ illa fervent, ab aïa eam hēt, 9° 2j:

3a c̄lo. ē actus 9 etc. hec ē def̄ō Arlis. p̄b. ōis substā aut ē mā, aut f̄ā, l, compositum, aïa ē substā, n' mā, n' compositum, 9° f̄ā et q̄ singula f̄ā p̄p̄ias requirant mās erit actus corporis organici 2j:

Nihil deest nisi alias p̄bōes ex aperis.

et qr singula sic disposita requirunt nos erit actus corporis tan-
tum organici ad vitales operationes exercendas accomodati.

Ad 1um Arg. negatur consequentia, et ad 1um probationem posset imprimis negari ans cum S. Tho. 1. p. q. 77. ar. 6. quia potentiae accidentia sunt posteriores substantia, quae hoc posterius illa, sed admisso ante B. non semper finem esse nobiliorem eo, quod est ad finem, nisi sit finis ultimus. Alii et Rondel. post Cam concedunt hoc loco, quod licet actus 2us in genere actus sit perfectior 1o, quia sic dicat formaliter ad 2um, ille vero non, tamen in genere entis potest esse 1um nobiliorem. Ad 2am rationem in lib. de generatione rasum est, non sufficiat ratio causae, scilicet animam, licet quemad gradum vegetandi semper sit in actu, tamen id quod alterius esse, quia quandam potest ab actu cessare, ut patet in aliis gradibus animae, sensitivo, scilicet et intellectivo.

Ad 2um posset solvi ex dictis nam corpus est non solamque addit organa, ideo quamvis licet sit animae actus animae, non propterea desinet esse actus corporis. in hoc 3o difficultas erit Vallesius lib. 2. Divers. cap. 9; quod cum Galen. lib. de mar asmo cap. 1. semina dicit esse animata, sed nos cum Arist. hoc lib. cap. 2. S. Tho. 2. contra gent. cap. 89. Scot. ibid. Theo. a Veig. lib. archi medicae cap. 47. dicimus semina non esse actu animata, aut viventia, sed tamen potentia in quantum sunt instrumenta viventium quorum virtute operant, disponuntque materiam ad introductionem animae, ac propterea negamus ans dicimus quod Arist. esse intelligendum quod quo modo se ipse hoc lib. explicavit.

Ad ult. B. idem esse organicum, et potentia vitam habens, atque absolute potentiam sufficere neque sit esse adhibitos ab Arist., sed non verum, non aliam, quia cadaver non manet simpliciter organicum, cum non possit operationes vitae exercere, quamvis non maneant organa quo ad figuram, et c. tamen desunt aliae dispositiones requisitae. Ad aliam impugnationem videtur Scot. hoc loco quod potentia vitae habentis intelligi vitam solum accidentalem, sed cum diceremus corpus non includere animam videtur intelligi potentiam tam ad vitam substantialem, quam accidentalem, quoniam corpus ut in genere cum materia procedit, tamen est in potentia ad utramque vitam, Aristoteles vero ideo dixit vitam deceden-

n' excludere, quoniam in se spectatum sit in prior ad illam, tn' re-
na in eo insti in quo e' ult° disferri het uitam.

Caput 2

Vtrum 2a aiae defio sit recte tradita. qio 1a.

Defio 2a tradit' x. 24. sic het, aia aut' haec qua uiuimus, sentimus, mouemur, et intelligimus; D' sei 1° obijat' hic defini' aia in coi, sed nullam quis congrue defini' p suas spes, g° cum haec defio tradat' p sensitiuum, intellectiuum &. q' sunt grads inferiores ad aiam in coi inepta e' defio, max' cum soli aiae rali competere uideat', sola n' dat ijs eos grads, siue operoes hoi. 2° aia ralis e' id qd intelligit, g° n' contine' in defoe.

Expi hanc defoem n' unam, sed multipliciter existimarunt. breuit' lca uno tenore uerbo contentam, simpl. uo unam quid, sed solis aiae ralis 1° acepte ut uic, conuicti, ceteri tn' intiptes d. Tho. hac loi, et. 1. q. 76. ar. 1. Caiet; Apolin; datat, et alij unam tn' defoem admittunt, et q' aia in coi coiat, q' exprit Artes. x. 12. ubi ait qd n' solam danda e' defio aiae ut ita, sed ut ca, g° eius sunt duae defoes, sed prior e' aiae in coi, g° et posterior.

P expoe tn' utm Caiet. sentire hic n' definiri aiam p operoes uitales, sed p gradu uitae, q eos antecedit, s, p uegetatiuum, lo motiuum &. uerum haec expositio aliena e' a mente Artis, nam hi grads aeque ignoti sunt, ac ipsa aia, Artes aut' tradidit hanc defoem p notiora nobis, ut p eam demonstraret priorem nobis incognitam. Pterea tz det' grads aliquis respondens uegeti, et sensui, nullus tn' dat' respondens motui, ut uidebimus: n' et' audiendus e' Caiet. cum ait p illa tam, uiuimus, uitam in coi ee intelligendam, nam Artes numerauit uitae sentiuum & superiora uo n' numerant' cum inferioribus: Pterea cur Artes ceteros uitae operes in specie enumerans uegetiuum oibus coem pterrmitteret:

dr? g° e p. pm, vivimus, intelligi specialiter vitae operationem, quae est vegetatio. Sic g° explicanda est definitio, anima est id quo tanquam principio formali, et primo vegetamus, sentimus etc. non per 1am comparationem reijcit corpus, etsi n. per illud et vivamus, ut in contextu docet Aristoteles, n. tamen tanquam principio formali, sed materiali, reijcuntur et potentiae, et operationes vitales, quae sunt 2ario vivimus, ut autem definitio tam animae in communi, quam omnibus inferioribus conveniat disiunctive intelligenda est n. ita tamen, ut disiunctio cadat super 1am particulam, sed super sequentes hoc modo, anima est id quo 1° vivimus, aut et sentimus, aut et loco movemur, aut et intelligimus:

Ex quibus patet solutio ad argumenta nam ad maiorem generis cognitionem potuit specierum divisio adhiberi, si tamen ponatur aliquid generis verum, generice reperiens, ut hic ponitur vita, quae omnibus animae convenit. Ad 2um Respondeo particula quo vivimus etc. non excludi vitam operis animae quae separata potest vivere, sed solum requiri, quod nobis sit ratio vitae, intellectivi etc. notandum et Aristoteles posuit id quo vivimus quia hic omnes operationes in definitione assignatas exercent, et ut excluderet vitam, et intellectionem substantiarum separatarum, quae alterius rationis, neque ab anima pendet.

Utrum demonstratio qua 1a animae definitio per 2am ostenditur sit a priori? quaestio 2a.

Averroes existimat nullam ab Aristotele fieri demonstrationem, sed solum tradi duas animae definitiones, 1a per esse animae cap. 1., 2am per operationem cap. 2., cuius causa est quia medium demonstrationis debet esse notius altero, utraque n° definitio aequaliter est nota, ideo neutra per alteram demonstratur. Aegidius n° tamen existimat esse insufficientem demonstrationem, nam cum pateat 2am definitionem n. esse unam, sed plures singularum specierum animae, et ex inferiorum, quorum superioris ratio infertur, n. tamen sufficienter demonstratur, idcirco demonstrationem ait esse insufficientem: Horum sententiam sic probo demonstratio debet procedere ex necessariis ut 1. poster. docet Aristoteles, sed 2a definitio n. est necessaria, cum tradat per operationes vitales, quae contingenter animae conveniunt, solique existenti conveniunt imo neque semper, ergo n. est vera demonstratio. 2° quia demonstratio

pendet ex hoc principio quod actio coniuncti competit duo alteri debet esse forma, et actus, alterum materia, et potentia, quod tamen multas facit instantias cum loquimur lingua, et pulmone, sanamur corpore, et medicina, neque tamen alterum eorum est actus, alterum potentia quoad:

Sit tamen dicendum: Aristoteles usus est propria demonstratione qua primam definitionem per secundam ostendit. haec est Alb. Mag. 2. de anima tract. 5 cap. 5. D. Tho. hoc loco, omniumque Latinorum, Themistii, et plurium aliorum qui cum coeteris graecis expositoribus, patetque ex contextu ubi Aristoteles dixit definitionum alias esse quod sit, alias causas, duobusque exemplis de mathematica eodem modo in definitione animae procedit, et in fine capitis quasi id quod proposuerat probasse sic concludit, animam igitur perfectionem quandam esse, actum, et rationem esse, quod potentiam habet, ut huiusmodi sit ex hisce quae diximus innotescit. Nec vero ratio Aver. quicquam valet nam ut tradit Tolet. hoc lib. q. 3. quamvis posterior definitio ex se non sit admodum nota, secundum se, et experimento notior fit, cum animae operationes sentiamus, et experiamur: Quod vero fundatur superiori quaestione disputatum est, ubi diximus 2am definitionem univocam esse, et cum priorem reciprocam.

Ad 1um Arg. R. non tradi simpliciter definitionem per operationes, sed per esse principium primum, et causam operationum, quod necessario convenit animae, tamen actuali operatio accidentaliter conveniat. Ad 2um R. Aristoteles non usurpasse propositionem illam aliter, quamvis Averr. eam supponendam dixerit, nam discursus Aristotelis talis est illud quo primo operamur opera vitae est forma corporis organici: anima operamur opera vitae, ergo est actus corporis organici., maiorem industrie ostendit in sanitate, et scientia quae sani sumus, et scimus: minorem supposuit experientia notam, nam tale principium non est necesse supponendum. quod si supponat instantia allata nihil valet quoniam neque lingua, neque pulmone, sed anima primo ^loquimur
locamur corpore, et locus corpus est ut materia, et subiectum, locus vero ut forma eius, quo locatum est, et innititur in omni actione, et etiam forte, dandum est aliquid per modum formae, et aliud per modum materiae, et subiecti.

Tertii cos ont' quod Aristoteles demonstratione fuisse usum concedunt de prima

de genere demonstrationis est diversa, nam Alb. Mag. Themisth., et Philop. hic Caiet. hoc loco, videtur ubi supra, Archiep. in dilucidationibus, Zabar. hoc loco, Apolin. q. 4. huius lib. alij que communiter dicunt demonstrationem esse a priori et propter quid, quod Aristot. in proprio casu insinuasse ostendunt, siquidem usus est exemplo demonstrationis mathematicae propter quid. deinde probant ratione, per omnem causam generis debet desinere, ut docet Arist. 1. de an. t. 18. et 2. phys. t. 70. maxime in rebus physicis, debet et per causas demonstrare, sed 2a definitio tradit per causam finalem rei. non est propter suam operationem, ut 9. met. t. 9. docet idem philos. ergo per eam demonstrabitur prima definitio a priori, ergo non demonstratio per causam est a priori, tum quia inter causas prima, et praecipua sit finalis demonstratio per illam procedens erit propter quid.

2o finis est regula, et velut exemplar eorum, quae sunt ad finem tam in naturalibus, quam in artificialibus, sed regula, et exemplar priora sunt in causando, quam ea quae regulant, ergo recte demonstrabit per finem naturam rei quae est ad finem per ipsum finem.

D. Tho., et Zim. in expositione contextus dicunt oppositum demonstrationem scilicet esse quia, cum prima definitio sit essentialis per propriam materiam, et substantiam, quae animam transcendentaliter respicit, posterior vero per operationes propris autem est ei rei, quam operari, et essentia est causa operationum, non vero operationes essentiae: praeterea non aliter demonstratio esse potest propter quid nisi anima esset relativum transcendens ad suam operationem, ab ea quod sumeret speciem, et modum, tum autem operationem non exerceat nisi mediante potentia et ad potentiam transcendentaliter referret, quod nemo dixerit, cum et illi, qui in causa efficiente, et finali admittunt relationem transcendentalem solum id concedant primae causae efficienti, et ultimo fini: unde quamquam haec sententia Aristoteli conformis, dixit ·n· ex minus notis nobis aut notioribus simul dilucidum id quod est non notis, nobis autem ignotum, ergo si prior definitio non notior est quam 2a est velut causa illius. Haec igitur sententia propter quod D. Tho. auctoritatem tenenda est, debet in hac parte cum Themistio communiter deserant, nos tamen defenderemus quia est communis scholae opinio.

quamvis 1° inter intellectus coiè, et Arti conformior videat.

Ad auctoritatem Artis dicit S. Tho. exemplum a Mathematica petitum solum eē ad ostendendum poē unam aiæ defoīm p aliam demonstrari, n̄o in eod' gnē demonstrois. Ad 1um concess. mai. distingo mi; et dico aiæ eentiam n' eē pxpū tales operoēs, cum eentia abstrahat ab eē, et n' eē, operoēs aut' solum exerceat dum ē, et hae pot' operoēs sunt et pxpū aiæ, quam aiā pxpū illas, nam cum sint illius pfectiōēs ad eius ornatum, et actioēm sunt ab auctore nīæ institutæ, n' sic aut' res ē pxpū suam operoēm, cēt. n. pvsus ordo nīæ, si subtlia, q' sunt accidentibꝰ pfectiores ad illa, ut ad finem dirigerentur.

Ad 2um poē solum exiliis supponit. n. operoēs eē cām finalem aiæ sm' eentiam qd falsum ē, quamvis sint cā aiæ operantis dum ē, qdm. n. eentiale aiæ n' ē operari, sic neq dirigi ad operoēm qm' causatio finis, et efficientis sit' sunt, efficiens. n. agit pxpū finem, et finis movet efficiens q' reciproca causalitas n' dat' nī aiā actu existente, et operante

Utrum aiā rōalis sit na hoīs
Sīā. ? quo 3^a

hoc qō pot' ad necessitem confirmoēm, quam ad dubitoēm excitat' certum. n. et de fide ē aiām rōalem eē naam hoīs formām, hi. n. definitum ē in concil. Viennensi, et hēt' in Clementina unica de Sūma trinit., et in concil. Lateranensi sub Leoē 10 sess. 8. et sub Innocent. 3. cap. 18. ubi hēt' qd nā humana constitut' ex corpore, et spū, et ex symb. Athanasij aiā rōalis, et caro una ē hō, et Genes. 2. formāt Dꝰ hoēm, et paulo post inspiravit in faciem eius spiraculum vitæ, et factꝰ ē hō in aiām viventem, quæ solum de aiā rōali intelliguntur' Chrysost. homil. 11. in Genes., D. Augusti. 13. de civit. Dei cap. 24., S. Greg. lib. 23. moralium cap. 25; Damasc. 2. fidei orthodoxæ cap. 12. et D. Isidꝰ lib.

·1· in Joan. cap. 15. quae hic fidei necessaria, supposito D. Thom.
errores philosophice disputabimus.

Plato igitur in dial. qui est de anima hominis, animam rationalem dixit
dumtaxat mentem ut motricem, non vero ut formam, quam et sententiam
secuti philosophi, et Simplic. hoc lib. hic t. 7. et 11. et
ex Christianis D. Greg. Nyss. lib. 2. philos. cap. 4. 6. 10. et 12.
Averr. autem 3. de anima com. 5. dicebat animam rationalem esse substantiam
hominis quandam separatam, formam vero essentialem hominis esse cogitativam,
quem credebat intelligere per coniunctionem intellectus separati ad phan-
tasmata quae imaginabatur instar colorum, quae a luce illustrantur, intel-
lectum vero separatum instar luminis cuius concursu fierent species
intelligibiles in intellectu possibili separato per quas diversi homines
intelligerent: hunc vero intellectum separatum unicum tamen esse dicebat, qui omnibus
hominibus uniretur, cum primum ad rectum usum pervenirent, quamvis non sit hominis forma,
potest tamen quodammodo forma appellari quia mediante illo homines intelligerent, cui
sententiae et parti adhaerent Avempace, Albumasar, et alii Arabes asserentes
intellectum esse virtutem imaginativam, Themist. et Theophrast. qui animam
rationalem dixit esse substantiam separatam unam in omnibus hominibus, credidit autem
Themist. hoc lib. a t. 27. non esse aliud hominem, quam animam: his
opponuntur accedunt Alexandr. lib. 32. de singulari certamine sect. 1. et lib.
33. sect. 2. et 6. Aquilin. lib. de intelligent. quaest. 3. dub. 2. et 4.
qui licet animam rationalem non ponant assistentem cum Averr., sed informantem
cum catholicis unam tamen in omnibus esse dicunt. Arguit contra hanc sententiam 1º
auctoritas Arist. hoc lib. t. 11. ubi ait esse quosdam animae partes, quae non sunt
actus corporis, et lib. 3. t. 6. 7. et 19. ubi ait intellectum esse immixtum,
et separatum a corpore, et 2. de generatione animalium cap. 3. animam nostram
de foris venire, et lib. 8. phys. t. 78. omnem virtutem, quae est in corpore
esse divisibilem, et extensam, animam autem rationalem, ut infra videbitur indivisibilis
est, et inextensa, ergo non unitur corpori per informationem, sed per extrinsecam
eam assistentiam. quod autem una sit tamen in omnibus probat Averr.

qr ex Arte oij distinctio frm rrum ē n̄ mā, aiā aut, ut 3. lib. t. 5. docet Arlis n̄ hēt mām g° ē ver frm: Præterea si ēent plures in gnatē singulorū hōium singule aiē de novo fierent, g° ēent mortales, et corruptibles, cum frm Arlem 1. lib. de cœl. cap 10. qd capit ēē corrumpi debeat, qd tu ē falsum, ē n̄ aiā roālis imortalis. Prīus vē sic confirmat q conservat aliqm frām, servat et roēm spēi cūctis, sed intellus seqt aiām roālem, et n̄ ē pōa organica, neqz actus corporis, g° et neqz aiā erit frā, et actus corporis organici.

2° si aiā eēt actus mā n̄ poet intelligere res mates, imo neqz imates, cuius ē D. experientia, g° et aiā: Cōlā seqla quod ad priorem prīm, qā ut docet Phus recipiens debet ēē nudatum n̄ nā recepti, si g° aiā ēet in mā n̄ poet recipere spēs rerum imatium: quo ad 2am vo prīm sic Cōlā, qr ideo pōa sensitiua n̄ attingunt res imates, qā sunt in organo corporali, g° si aiā roālis ē in corpore n̄ poterit res spuales intelligere.

Vltio frā corporis dependet a dispōibs corporis, hēt qz ad illud naturalem inclinōem g° extra illud ēē n̄ pot ne det pptuā violentiā, alioquin natura uniuerset, et utqz resurrectio uiuorum rē possibilis.

Cōo n̄ solum fides, sed et ro, et peripatetica pptua docet aiām roālem ēē uerum hoīs frām. Videat D. Tho. 2. D. gent. a cap. 56. et 1. p. q. 88. qdlib. 12. ar. 10., et de spuali creatura ar. 2. et de aiā ar. 19., et in opusc. D. Auerr., Alb. Mag. 3. de aiā tract. 2. cap. 12. Gabr. in 2. d. 16. q vnā, ar. 3. dub. 3., interpretes qz Arlis hunc locum, lib et lib. 3. t. 5. 8. et 36. Cōlā expsse ex cod Arle 12. met. t. 16. et 17. ubi cum dixisset cām formam frā ēē, et incipere cum esse subdit aliquam pōē post mām remanere, ut mens, g° censet mentem ēē cām formam, et 1. top. cap. 7. hoīs beatitudinē docet ēē consistendam in intellectiua pē, qd hec sit illi ppria, et ab illis bruta distinguat, falso g° ait Auerr. hoiēm distingui solum a brutis per cogitatiuam, et 1. de aiā t. 12, et 13 ait intelligere ēē opeōem

proprium animae, relinquitur ei communis cum corpore, ergo anima intellectiva concurrit ad operationes vitales, et ergo principium quo vivimus, movemur etc. ergo forma corporis organici, ut tamen Aristotelis argumentatur, alias Aristotelis auctoritates videre poteris apud Tolet. hoc lib. q. 2., Fonsec. lib. 3. q. 4., D. Tho. 2. contra gent. cap. 61. et 70. Ratione sic confirmatur, quidquid operatur ut docet Aristoteles 5. phys. aut operatur ut totum, aut ut pars, aut per accidens, sed homo intelligit non per accidens, neque ut pars, ergo ut totum, ergo id quo est principium intelligendi erit pars hominis, non materia quia sic per materiam non intelligimus, ergo forma, 2° essentiale distinctivum inter species sumitur a principio intrinseco, et formali, cum autem separet, ut docet philosophus, et distinctio specifica sumatur a forma, sed homo distinguitur a brutis per rationalem, ergo ea sumitur a propria forma hominis, ergo erit rationalis. 3° forma haec assistens aut totum unitur corpori, aut naturae, non naturae quia non unitur cum natura, quae talem unionem attingat. quando generatur singularis homo, si non libere cesset ab unione, aut ergo manebit homo, et intelliget, aut non. si maneat homo intelliget, quia absente ea substantia adhuc erit homo, et ex coniuncto rationalis, et intellectivus, dicendum non est per absentiam entis completi per se subsistentis formam corrumpi, tunc non homo non esset nomen per se, sed per aggregationem.

Ad omnes auctoritates Aristotelis. Respondeo non esse eius mentem, aut sensum animam rationalem esse aliquid per se completum subsistens absque ordine ad materiam, nam tamen sit forma naturae suapte natura appetit coniunctionem cum materia, sed quia habet aliquas operationes, quae suapte natura a materia non dependeant, ut sunt intellectiones, et volitiones, ideo est a materia separata et existere ex quo non sequitur esse unam intelligentiam per quam omnes homines movantur, et intelligant, et hoc ratione videtur D. Tho. 2. contra gent. cap. 61. et 69. Ad auctoritatem ex 8. phys. Respondeo Aristotelem loqui ibi non de formis substantialibus quae informant materiam, quarum aliquas ex ipsius doctrina indivisibiles esse infra ostendemus, sed de accidentalibus inhaerentibus subiecto, quae cum sint in corpore sunt divisibiles sunt, et extensae.

Ad arg. 1um R. cum tolet. corcs. mat; distgo min.; nam aia realis n' het maia, ut perm sui intrinsecam, het tn ut pprium subiectum qd actuat, et informat, qd sufficiat ad distinctoem numericam, nam Arts n' dixit maia intrinsecam ee cam numeralis multiplicois, sed maia absolute, nam et aliquae fte beatorum sunt indivisibles, et n' sunt corpa, nec ma constant, et tn sunt plures.

Ad 2um R. corcs. aie, negdo consquam, et ad auctoritem Arts dr fuisse in eo deceptum nam et Angeli inceperunt ee, et tn corruptes n' sunt, l, dr loqi de eo, qd incepit p gnatoem ad ipsum terminatam ut qd, oe n' gnabile e' corruble, ipse aut 12 met + 17 expresse ingt mentem q' ante essum n' fuit post illum manere.

R. ad aliud ~~corcs. aiae~~ negs intellum, negs maia sr gradu specificum ita dependere ab organis corporeis, quin sine illis ee poit: cum tn het modum fie; utrum maia, et intellum dependere in operando ab organis corporeis, qa pendet ab opatoe sensuum interiorq q' p organum exercet': Ad sequens negat utraqs pars sequela, et ad probatoem pbatoem dr e'. maia ee ma nudatam, quamvis n' cum eo conivecta sit, n' infat', sed infat: pterea ditum phi solum het locum in fma corporali, aia n o e' spualis, quo et ptr ad 2m confirmatoem, n' n' fma sensitiva ideo nequeunt pcipere spualia qa sunt in ma, sed qa sunt corporea, et a ma dependent, aia uo realis n' ita e' immersa ma, ut ab ea oio dependeat: Et qq et pi somo ad 3um negs n' ma ita e' fma corporis, ut extra illud ee nequeat, quam distinctioem inter illam, et aias beatorq explicat b. Tho. 1 p. q. 76. ar. 1., et de spualis creat. ar. 2., sum. 2. c. gent. cap. 68., et hoc lib. q. 5. ad 6um. quamvis aut' aia separata desideret unioem cum corpore, ut ex b. Aug. 12. sup' Genes. ad lit. cap. 35. docet b. Tho. 1a 2ae. q. 5. ar. 4. et 1. p. q. 76. ar. 1. ad 6um, n' tn' qr' status ille violentq e', sed pter nam; dare aut' aliqd pter nam ppetuum n' e' absurdu' in

ptura cum ex sentia Arlis motus circularis conuiniens sit nam sit, et
alterius. hoc dixerim stando in solo lumine nati, nam de fide ha-
bem9 fore uniuersalem hominum resurrectionem, anim qz aliquando corpo
ri uniendam:

Vtrum oīs aīa sit indiuisibilis?

qō 4.

Omisso extremo quorundam errore quos refert Pur. in 1. q. 8. 2a ji
distinctionis q. 3. q asserebant oēs viuentes formas eē indiuisibiles, videmus
n. inanimata diuisa retinere eandem formam, et aīas plantarum aut
hoc sō Arles eē unum qd actu, plura vo pōa, qr, s. ptes, q ante
diuisionem erant pōa in toto, diuisa manent actu, et p se: cauendum
deinde aliud extremum sententia, seu potius error asserentium oēm aīam et
ronalem eē diuisibilem quam olim tenuerunt Cleanthes, et Chrysipp. ut
2. de aīa cap 2. refert Greg. Nyssen., et Bieraldus quidā relatus
a Tolet. hoc lib. q. 5. cui aliquo mō accedunt Jandun. 3. de aīa q.
5; et Pomponatius lib. 5. de nutritione cap 11. qui asserunt ex phia,
et lumine nati n hēri aliquam aīam eē indiuisibilem, sed id sola fide
teneri de aīa ronali: imo vo multi sanctorum patrum quos refert Sixt.
Senens. lib. 5. bibliothecaesanctae anotat. 8. tam angelos, quam aīam
ronalem corporeos, et diuisibiles constituebant. hic et opio ut erro
nea reijcienda ē, nam in 3. synodo generali Lateranen. et hēt cap
tremit de summa trinit. definitum ē aīam eē spiritum, ettqz oēs
patrum assertio aīam ronalem eē totam in toto, et totam in qlibet
ppte, ita D. Aug. epist. 28. ad Hieronim. D. Ambros. de condicōe dig-
nitatis hominis cap 2., D. Chrysost. homil. 5. de incomprehens. Dei
nā, D. Greg. homil. 17. in Ezech., et Damasc. 1. fidei orthodoxae
cap. 17. et alij, ideoqz Pur. ubi sup. putat eadem fide qua tenemus
aīam eē imortalem, et spiritualem tenendum eē n eē diuisibilem, aut
extensam, et clara rōe deducitur probabili manu hoīs aut parte aīe,
q in ea erat manet, aut eē desinit, aut in aliis ptes mā recipit

aut manet separata, hoc ultimum absurdum est quia tunc ex uno homine plures animae rationales relinquerentur; 3um dici non potest nam aliae partes corporis sufficiente informatae sunt, nec duae partes formae eandem partem materiae simul informare possunt, 1um non est dandum quia manus abscissa statim emoritur; ergo 2um, ac per consequens si anima divisibilis est esse mortalem, quod haereticum est.

Solum ergo restat de aliis animabus controversia, et 1o sententia simplic. i. de anima t. 47. et 2. lib. t. 20. Marsil. lib. 1. de theologia platon. cap. 3. et lib. 8. cap. 1. cum Plat. Porph. et Plot. Caiet. Thuneus hoc lib. et Bryson. seneus. quem citat Pomponat. cap. 10. quae sententia probatur ex D. Aug. in lib. de immortalit. animae cap. 1. ubi ait si nervus pungatur in quacunque parte, toto corpore sentitur, quia anima quae est in qualibet eadem est in toto corpore, et sic est indivisibilis, et indivisibilis de quantitate animae. Species insuper quibus sensus universales materiales et imperfecti apprehenduntur sunt indivisibiles, ergo non quod indivisibile apprehendit necesse est indivisibile, ergo etc. 2o ex Aristotele 1. de generatione cap. 5. ubi ait fieri nutritionem viventis manente eadem forma substantiali partes; sed si anima divisibilis sunt, cum quilibet parte materiae accedit et recedit nova pars formae, ac per consequens non manet eadem forma. Deinde ratione forma quae est extensa per accidens ad extensionem materiae aequaliter actuat, respicit, et denominat totum, ac partes, ut patet in albedine, calore, et aliis; sed anima diversimode actuant totum, et partes cum requirant diversa organa, diversasque in diversis partibus excercant operationes, ergo etc.

2a sententia est huic opposita asserens omnes animas rationali excepta esse divisibiles. hanc tenet Com. 8. phys. t. 68. Scot. in 4. d. 44. q. 1. ar. 1., Durand. ubi sup. Aegid. ibid. Argent. Iandun. 2. de anima q. 7. Apolin. q. 6., Marsil. 1. de generatione q. 10. Alb. de Sax. ibid. q. 12. Favet Capr. in 2. d. 15. q. 1. ad ultimum argumentum, quam Caiet. 1. p. q. 76. ar. 8. suo tempore communem fuisse dicit. Probatur. Omnis forma quae educitur de potentia materiae, et ab eaque ad esse dependet educitur tota de tota, et pars de parte, et afficitur conditionibus materiae; sed omnis anima excepta rationali una se habet, ergo habet partes extensionis

Haec opinio asserit omnes animas esse indivisibiles:

2° fõã q̃ educit̃ de põã mã conseruari n̄ pot̃ sine ea mã ex cuiꝰ põã educta ẽ, sed si fõã brutorũ sint indiuisibiles, cum nõ fluat, ut 1. de gnõe cap. 5. docet Arist., poterit fõã creata per fal conseruari absq̃ illa mã in q̃ 1° introducta fuit, l. si id fõã fab hati concedit̃, cur n̄ accidentali. Vlto pẽs aialium pfectorũ abcisæ mouent̃ ut pẽt in capite puli gallinacei, et Com. 7. phy. t. 4. refert vidisse se taurum sine capite ambulantem, et refert Galen. dicentem aial ablato corde pẽe aliquantulum ambulare, qđ de testudine refert Arist. de mo. et mott. cap. 10., sed hi motꝰ sunt uitales, g° manet aiã, ac pr̃in erit diuisibilis, cum sit in diuersis pẽibꝰ diuersa.

3a sentiã a nobis amplectenda ẽ D. Tho. 2. c. gent. cap. 7: et 1. p. q. 76. ar. 8. quam ibid explicant Caiet., et Ferr., herueꝰ in 1. d. 8. q. 4. et Thomistæ omnes, Alb. Mag. 1. de aiã cap. ult°, Bonau. in 1. d. 18. Alens. 7. met. ad t. 56. et alij, quam priusquam pponamus notãdũ ẽ n̄ eẽ qõnẽ de diuisiõe in pẽs reales, et physicas, nam ijs caret aiã, cum sit nã, et n̄ ens natẽ, neq̃ de diuisiõe in pẽs essentiales, aut potẽs, cum utrasq̃ hẽat, sit q̃ totum essentiale, qđ componit̃ ex diuersis gradibꝰ ẽẽtiæ, totum n° potestatiuum, qđ hẽt multas potẽs uitales. sed ẽ qõ de pẽibꝰ extensiõis, et quantitatiuis utrum, l., quẽadm albedo aut aliud acciñs mate extendit̃ p acciñs ad extensiõem subti, sic et aiã extendat̃, ita ut alia pors aiẽ sit in una pẽ mẽ, alia uo in alia. Notãdũ 2° ẽ ex sub ibi sup̃ triplex eẽ qđ fõãrũ, l'gnẽs sunt ea, q̃ eã mẽ in fluunt totum, et quamuis pẽm separatam dũmodo n̄ sit infra minimum, qđ casũ dispões sequunt̃ in toto, et in pẽ, ut fõã aquæ, caeterarumq̃ inanimatarũ: Alia ita totum informãt, ut pẽm a toto scissam in statu nullo mõ pñt, ut ẽ aiã rõnalis, et aialium pfectorũ Brachium n. hõis, aut equi abscisum n̄ uiuit. ultima deniq̃ q̃ et totũ et pẽm scissam informãt diuersimode tñ, nam totum informãt

ut completam, et adequatam perfectibile, primo uero ut 2.^{atiam}, et inadequatam,
singulae uero partes non habent organa, et dispositiones requisitas ad exercendas
omnes operationes talis uiuentis, cuiusmodi sunt animae plantarum, et animalium im-
perfectorum quae Aristoteles hoc loco uocat Entoma, i. insecta, et lib. de iuuent. et
senect. ponit exemplum in uespis, et apibus. plin. uero natur. hist. lib. 11.
uocat annulosa, quamuis non solum haec diuisa uiuant, sed alia quoque
ut lombrici, lacertae, et similia.

His positis sit dictum: aliquae animae sunt diuisibiles ut plantarum, et aliquorum
imperfectorum, aliquae indiuisibiles ut anima hominis, et animalium perfectorum. haec est
Aristoteles 1. de anima t. 93. et 94., de longit. et breuit. uitae cap. 7.
de iuuent. cap. 1. hoc lib. t. 20. 7. met. t. 59. ubi ait quod plantae
et insecta uiuunt decisa, et quod eorum anima est actu una, potentia uero plures, at uero
anima animalium complete constitutorum est quam maxime species una, nec ualet solutio
simplicii quod partes illae uiuunt non actu, sed potentia proxima. quia ramus si plan-
tetur aptus est habere uitam, nam id in primis in partibus animalis imperfecti solum
non habet. cum uideamus sentire actu, operari aut uitaliter, supponit uitam actu,
deinde id quod uita priuatum est non facile redit ad uitam, sed per uarias dispositiones
si ergo ramus anima caret, cur tam facile frondescit, et uiuit, neque et ualet
Zimarae solutio ratio quod corrupta per diuisionem forma, quae erat in tota planta
duae aliae in singulis plantis resultant; quando diuiso continuo corrupta
media illa superficie duae aliae de nouo resultant singulae in singulis in
partibus, nam si in illis duabus partibus sunt eae dispositiones ut nouam formam aduenerint
cur non ut eandem consequuntur? praeterea similiter in omni forma extensa diuisione id
dici posset, u.g. quando albedo diuiditur ad diuisionem subiecti resultare duas albe-
dines de nouo priore omnino corrupta, et sic in aliis quod illi non concedunt.

Probatur uero dictum ratione D. Tho. formae quae indirecte respiciunt totum, et partem se-
paratam sunt diuisibiles quae uero diuersimode indiuisibiles. sed animae imperfectorum
uiuentium indirecte respiciunt totum, et partes, perfectorum uero diuersimode, ergo
haec sunt indiuisibiles, illae uero diuisibiles, minor ostenditur ex accidentibus, operibus
nam in partibus imperfectorum decisis manet idem color, sensus, et motus, ut patet

in cauda Lacertæ, in plãtis non perfectorum minime.

Ad 1um arg. 1æ sententiæ resp. Aug. in illo lib. solum agere de anima rationali, eamque indivisibilem nam de vermiculo in lib. de quantitate animæ cap. 31. expresse asserit hæc animam dividi, quæ post divisionem manet in parte abscissa. id aut. Aristoteles post solum ex intentione quam ad eum locum attulimus ex 8. tho. non video, quod in nutritione manet eadem numero forma quod maneat semper eadem forma physica omnino invariabilis, sed quæ manet numerice specie, quod et in mathematicis imperfectis censit. Ad rationem Resp. distinguendo maiorem. Si non sensus sit de primaria actione, 1o per esse formali, concedenda est, si vero etiam de 2aria negatur, at non talis actionum imperfectorum quo ad gradum vitæ substantiæ, quæ est 1arij esse solum, et partes indivisibiliter actuant, cum et partes separatas informent, quo ad vitam non accidentalem, quæ est 2arij esse non iterum cum sint diversitatem organorum, et partes in diversis partibus diversimode operantur ratio non huius discriminis est, quia ut supra diximus solum est ad animam perfectibilis, partes non incompletam.

Ad 1um arg. pro 2a sententia Resp. cum Conim. ubi supra negatur maior nam opus non est ut si forma educatur de tota materia, pars educatur de parte materiæ cum, ut lib. de generatione docuimus, forma educatur de potentia materiæ ante omnem quantitatem sive quæ non est distinctio quantitativa partium: quando non efficiens causat totum aliquem effectum, nec est ibi assignabilis pars effectus producta a parte causæ, sed non requiritur. ut si forma de potentia materiæ educitur detur pars formæ quæ educatur de parte materiæ, neque etiam opus est, ut habeat omnis conditiones materiæ, cum sit forma alterius generis media inter omnino materiales, et spirituales.

Ad 2um conseq. maior negatur est minor, non materia est semper eadem per continuationem, et quando lux ab uno luminoso producta quamvis illud continue varietur per recessum, et adventum variarum partium, lux eadem manet, et ita licet a luminoso conservatur, eadem materia forma causata a materia in genere causæ materialis semper ab eadem conservatur quamvis illa aliquo modo varietur: dive[r]sa aut. ratio est in accidentibus corporalibus nam cum sint extensa si novam substantiam actuent debent omnino aliud desinere, quæ ratio in animabus

indivisibilis locum n' hēt

Ad Ult. R. cum Arist. de invent. et senect. cap. 1. ubi ait pis alias ab animalib. q̄ sectis parvum sensum facere qū hent aliquam mater passioēm ', vim aliquam, impressioēm motivam, aut sṗs vitales sub ijs, q̄ sperant in virtute rēe quorf dat' tali mot9, mot9 aut' tanti de quo loq' com. sicti-lis ui, l, pot' magicis arte daemonum ad hoīes decipiendos tort9, qd no attinet ad testudinē Arist. eo lō comparat eam cum insectis, et animalib n' ꝑbe constitut9.

Utrum aiā sit tota in toto, et tota in q̄libet pē? qō 5ª.

Quois huius resolutio facile ex antē. et ijs, q' diximus in 1. de gnoē. q. de pluralit. fraȝ colligi pot', nam si de aīs ꝑ acciēs extensis agamus planum ē n' eē totas in tota mā. et totas in q̄libet pē, sed toti aīe rndēre totum corp9, ut adęquatū subiectum infoīs, pibs uo aīē pēs mīe. Ut aut' de aīā indivisibili dicamus revocan-du' ē, qd superiori q. diximus, aiām, l. sumi pōe ut ē totum ēentiale, poate, et integrale, porro cum aiā indivisibilis pibs integralibs careat, solum de priorib9 restat dubitaō.

1ª ctō. aiā ut ē totum ēentiale ē tota in toto, et tota in q̄libet pē. q' ctō ē oīum quos ꝑ nostra sentiā q. pcedenti citavimus, et expresse D. Tho. q. de aiā. ar. 10. 2. C' gent. cap. 72. et alior quos citat Tolet. hoc lib. q. 4. D. Aug., et alior patrum quos q. pcedente citavimus, explicat uo D. Aug. in epist. fundti C' manichaeos. cap. 16. comparoē Dei. quem n. D9. opt. Max. ita in universo ē, ut in singulis pibs sit. neq3 eius existiā in uno lō infert negoēm existendi in alio, ita aiā: D. uo Tho. in q. de aiā cit. ad 18. comparoē Angeli, q ita ē in toto lō, ut pars eius n' sit in pē loci, cum pibs careat, ita aiā sic totum corp9 infoat ut singulas et pēs infoēt, neq3 alia pē sui infoat caput, alia manus, sed tota caput. et tota manus. pbaō ctōs finalis ē: aiā ē indivisibilis et caret pibs, ut sup' diximus, g° ubicumq3 ē tota ē, in toto tn' corpore ut in adęquati subto, in pē, ut in partiali.

2a. Aīa ut ē totum potestativum n̄ ē tota in q̄libet p̄te subti. Quia qm̄ in diuersis organis diuersas h̄et p̄oēs, et op̄aōēs in oculis uisum, in auribus auditionem &c. Illud tn̄ notandū ē q. de p̄oīs spūalibus intellm̄ inquam, et uoluntatē saepius sit, cum sint spūales, et indiuisibiles ēē et in toto corpore, dici tn̄ peculiari mō intellm̄ in capite, uoluntatem in corde qm̄ in capite residente p̄oē phantastica q̄ aiā iuuat ad intelligendū, et in corde, aut p̄pe p̄oē appetitiua, q̄ l, trahunt, l, sequunt uoluntatem.

Argta uero c̄ hanc cōem sñiam solutu nihil difficultatis hent, nam si qndo Artes uir aiam aliam membro peculiari tribuere n̄ de insōē, sed de peculiari p̄sidentia, et motiōe q̄ alia membra mediante uno mouet intelligendus ē, neqz nō ex eo qd aiā indiuisibilis sit efficat ēē n̄ p̄oē in corpore diuisibili ut exemplo Dei, et Angeli ostensum ē, hoc n. discrimen saepius assignat D. Tho. inter indiuisibile quantitatiuum, et substantiale qd illud ratiōe mō diuisibili p̄oit adaequari, hoc uero p̄oit: neqz nō et qd aiā tota sit in manum infecti p̄ot, q̄ n̄ in pede nam erit extra manum ac p̄in' erit, et n̄ erit in illa, nam simile quis de Deo inferre p̄oit qd ubiqz n̄ sit, qd asserere impium ē, q. n. alicubi inadaequate stat ponit et inadaequate alibi ēē, q̄ uō adaequate minime, ideoqz aiā q̄ ē in uno corpore toto in alio ēē negat qr ē eius adaequatum p̄fectibile. Tamen nō illatio q̄ infert quamlibet p̄tem hōis fore homīem qr constaret ex mā, et fmā, nulla ē, hō. n. componitur ex q̄libet mā, sed ex corpore organico et adaequato perfectibili aiae hō ē; si uō petas an corpore quo mota manum aut pede aiā moueat', quamuis Caiet. 1. p. q. 76. ar. 8. negatiue rndeat qr spūale n̄ mouet' p̄ accidens nisi ad motum eius in quo ē definitiue, aiam aut n̄ ē in q̄libet p̄te definitiue, sed in toto corpore, qr quamdiu illud n̄ mouetur neqz illa, tn̄ dici 1ō p̄ot cum D. Tho. q. de aiā ar. 10. ad 12um in qua q̄ n̄ dicit p se moueri, aut gerere, sed ad motum alterius n̄ ēē inconueniens sit moueri, et gerere, aut moueri motibus contrariis, ut p̄ti in illo q̄ nam in unam p̄tem recedit, ipse graditur in aliam: dici 2ō p̄ot aiam

tune moveri, n' aut' gerere qm' ges cum sit primaio mot9 hei ad necess.
negoiju, qr n' secq' gerai in pede, q° absolute gerat, dici et potē nec sim-
plr moveri, nec gerere, sed sm' qd moveri s, in manu, et sm' qd
gerere in alijs sibi correlatis.

Vtrum sint 4 gnā viventium. qō 6a.

Et p̄te neg̃a arguit 1°, gnā viventium colligūr ex potis aīe, ea aut' sunt
quinq; vegetativum, sensitivum, appetitivum, lō motivum, et intellectivū,
imo vegetativum dividi pot' in vegetativum tm, et vegetativum stā, et
gnātivum, qm' sunt viventia quae imperfecta q n' gnant alia eiusd' spēi
ut plantae q' semina n' pducunt; deinde sensitivum dividi pot' in 5
gnā, cum quinq; sint potē sentiendi, qd si dicas ibi solum dari di-
versitatem specificam, ɔ et intellectivum hoīs solum constituit diversi-
tatem specificam a bruto siquidem hō solum spē distinguit a bruto.

2° q lo͞ie motivum solum intelligi debet motivum motu pgres-
sivo nam oīā aīalia localit moveant' saltem motu dilatōis; et
ppin intelligi n' debet qlumq; mot9, sed solum pgressivus, sed p mo-
tivum motu pgressivo nullum gēg viventis constituit', nam tam vo-
latilia, quam aq̄tilia quam terrestria, q' gnā uni pgressive mo-
vent', et econti contineret aliqd sub duob9 gnib9 n' subalter-
natim positis · v · g · leo sub lō motivo, et sub terrestri aīali, aut
mugilis sub aq̄tili, et lō motivo, cum sr neq; oē aq̄tile sit lō mo-
tivum, ut pēt in testis, q' saxis inhaerent, neq; oē lō motivum
sub aq̄tili, ut pēt in equo, et alijs.

3° Vegetativum, et sensitivum recipiant' qd plr qī plantae,
ut docet Procl. in Thymaeo Plat., et Galen. de roē vict. aphor.
· 11 · q' et' fuit opiō antiquorū Philos, ut refert Arist lib. 1. de
plantis, habēt sensum suavis, et molesti, qd cum sit congruum

uiː, cum n. nutrimento indigeant ad uitam conseruandam et sensu illis affici debent.

4º Dº, et Angeli uiuunt, ut docet Phs 12. met. t. 51., et in nullo gradu continent, nam intellectiuum de quo hic loqt Arles continet in se uegetatiuum, et sensitiuum, qd n' competit substijs separatis, plura gº sunt uiuentium gnã, quam Arles enumerauit.

Ut huic quæstioi satisfiat, ntdm ẽ cum uiuere mõ sumat pro uita ẽentiali uiuentium, ut inqt Arles 2. de aña t. 37. uiuere uiuentibus ẽ ẽẽ, mõ pro uita accentali, 1, operaõẽ uitali ut sumit 9. Ethic. cap. 9. cum dicit uiuere principaliter ẽ sentire, l, intelligere, sic uiuere mõ dici a uita ẽentiali, mõ ab accentali siue operaõẽ, siue põr ad operaõẽ uitalem, aliud ẽẽ dare 4. gnã uiuentium scdm ẽẽ ẽentiale, aliud uº scdm ẽẽ põale, nam quo ad ẽẽ substantiale tria tm̃ sunt gnã uiuentium subordinata, uiuens qd constituit p uegetabile, aial qd p sensitiuum, hõ p intellectiuum, ut docet D. Tho. 1. p. q. 78. ar. 1. et hoc lib. lect. 5., et eo eod' sere q. 5., et Toler. q. 6. neqz uº ad hoc requit qd sit operatiuum gnã, sed qd addat gradum aliquem pfectiois, q n' contineat sub limitibus pfectiois gnãlis, sed excedat, ut se hẽt hõ ad aial. De ẽẽ uº poãli duplicit' et loqt poris, aut de distinctioẽ poãz in se ipsis, et sic plures sunt quam 4., ẽ n. appetitiuum põr a cæteris distincta, ideoqz inter cæteras ab Arle numeratur hoc tẽ, et cap. 4., qd et docet D. Tho. et alij ubi sup citati, l, demũ loqt poris de eidem poãs subiectiue 1, in concreto siue subiectõs in qq referunt', et in hoc sensu pcedit nostra qõ.

Clo. quatuor tm̃ sunt gnã uiuentium. hanc affirmat oẽs cit', colligit ex Arle hoc cap. et lib. 1. t. 89., et roẽ ipsius quam latius explicat D. Tho. in hunc modum. gradus uitæ distinguũ scdm diuersos gradus,

a prioris quorum q r' referunt' siue posterioribus, hi sunt tm̃ 4., gº 4. et

gradu viventium, min. ptet nam 1° grad' vegetabilium reperit' in plantis
sine sensitivo ut docet Arles 7. 17, ptet qz roe qm in plantis neqz
dolor, neqz delectatio reperit' q sensum comitant', ut cap. 4. docet Arles:
Dein' 2' grad' sensitivus, q̄ reperit' sine motu pgressivo, ut in ostreis ptet:
appetitivum aut', ut inferius pbat Arles sempr comitat' sensitivum, ideoqz
n' constituit p se grdu aliqt viventis; dein' lo motivum dat' in aialibs
pfectis, ut equo, et similibs sine intellectivo: ipsum deniqz intellectivum ce-
teros oes gradus includit, soliqz hoi coeit.

Ex his ptet solutio ad 1um arg. nec .n. agimus de pbis in se spectatis, sed
de subtis p eas distinctis, quamvis q° sint plures poie, n' pin' erunt plu-
ra viventium gnra, nam appetitivum sempr sequit' sensitivum, generativu-
um aut' pprium gnu n' constituit, qm n' excedit limites vegetativi, qd qz
in alijs reperit' pfectius quam in alijs illis dat nihilm gnlitatem, n' vo
his, max' cum ead' sit poa nutritiva, et generativa, ut infra videbi-
mus: ideoqz dm' de sensitivo; nam lz aliq sensus n' reperiant' in
oibs aialibs, oes tn' continent' sub pfectioe sensitiva; neqz vo opus e'
inter res quas p hos poas constitutas dari dram gnicam, quamvis
det' inter ipsas poas, nam inter hoiem, et brutum dat' dria specifica,
at vo inter sensitivum, et intellectivum plus quam specifica, et fortasses
hoc voluit Alb. mag. 2. de aialibs cap. 6., cum dixit hoiem differre
ab equo plus quam spe, sumendo utrumqz ut e' vivens poale, n' vo
ēentiale.

Ad 2um et ptet solutio ex dictis, nec .n. volumus lo motivum constitu-
ere aliquem gradum ēentialem vitæ, sed tn' accentialem, pout reperit'
in subto aliquo qd distinguit' ab intellectivo, et sensitivo tn'.

Ad 3um negat mai., respond qz autoritas illorum phorum, cum sit
c' Arlem, et peripateticos coitr, nec roe eorum qdquam efficit, nam
illis solum dat' sens', qz inest aliquis motus ad alimentum quae-
rendum, plantæ vo n' movent' p se ad cibum qrendum, sed ex
terra in q̄ sunt, et ex aqua alunt'.

Ad Vltimum R. n' ēē hoc lō sermonem de oī gradu uitæ, sed tm de gradu uitæ natis, et physicæ qualis n' ē uita mali substaz separataz, cum n' det ēē mā, aut corpori organico, ut aiā, q ē uita ēēntialis entis natis ā q poē pfluunt, sm quos genera uiuentium distiguit.

Cap. 3um.

An poē vitales distinguit realiter ab aiā? qō 1ᵃ.

Quatuor de hoc q. sentiā circumferunt, 1ᵒ Greg. Ariminen. in 2. d. 16. q. 2. et 3., Gabr. q. unicā ar. 2. stē 2., Ockam q. 24. et 26., Marsil. q. 7. ar. 3., et q. 17. ar. 2. Durād. 2. lib. de aiā q. 6. et 6. Athic. q. 3. Phesser. in dilucidoibz, Marcil. 1. de aiā cap. 11. Texton. alphabeto 64. lit. q. assecentium poās nullo mō ex nā rei distingui ab aiā, sed solum pcē modum sepārdi, qz s. aiā dī intellz qā intelligit, uoluntas qā vult zc. q sentiā plat' ex Aug. lib. 3. de trin. cap. 4. et 5. ubi de poīs aiā loquens mens, inqt, mō ista tria inseparabilia sunt a se ipsis, et tm singulum corp, et oiā sīt una ēēntia ē, qd et repetit lib. 10. cap. 11., S. no Bern. lib. de interiori domo cap. 67. similitudine poāz aiā in identitē, et distinctiōē explicat identitatem personaz diuinaz in ēēntia, q similitudine oēs patres coiter utunt'. Deinde roē sīc n' ē admittenda rez pluralitas sine necessitē, sed nulla ē ponendi poās ab aiā distinctas ex nā rei, ergo. Probo min. nam si aliqua ēēt maxē ne dicam aiā ēē imediatum principium suaz operum, haec nulla ē cum uideamus ipsas poās, ut bene argumentat' Dur. ab aiā imediate fluere, et accentia imediate agere, ut calorem calefacere, et mām 1am ēē suam poām passiuam, ergo et aiā poterit ēē sua poā actiua.

2ᵒ si distinguerent' realiter dz poēt poās ab aiā separari,

qd implicat, qr tunc aiā realis n' eēt intellectiva, qr careret intellu, et
tn cum sit essentialr intellectiva, sitqz pprium intelligendi, ut cap. 2. docuit Arles.
3' q' ead' gnrii gnaint'. et corruie correspont' n' distinguit, ut cap. 1. 4'
metaph. ait Arles, sed ita se hent poe cum subto, et aia comparate. Sed q.
2a sentia ē Bonavent. in. 1. d. 3. q. 3., et in. 2. d. 24. ar. 2. q. 1.
Gulielmi Paris., et Ricard. quos citat Carthus. in. 1. d. 3. q. 13., et Scot. in.
2. d. 16. q. unica, quem quo ad poas vegetativas seqt' Dur. in. 1. d. 3. 2a pte
distinctois. q. 2., et in. 2. d. 3. q. 1. quo ad poas Angelor, quam Scot. discipuli
coiter sequnt' assedentes dari inter poas, et aiam distinctoem ptem ex na rei, n'
tn' realem, cui accedere point Henric. qdlib. 3. q. 14., et Zabar lib. q. 15 in
lib. phy. q. Scol' dicit poas sup' eentiam aia addere modum quendā, s. tum
ad actum ad quem dāc poa n. q. aia, ut het ordinem ad intelligēi dr intellus,
ut n° ad volendū voluntas, q' oppio iisdem qq 1a argtis suadet', et pterea
qr n' ē novum substiam eē idem realr cum accnte, ut gnatoem cum
ptū geniti, durtoem, et existiam cum re durante, et existente, cur n' et
poterit substia eē idem re cum suis poas.
3a sentia ē S. Tho. 1. p. q. 77. ar. 1. et in. 1. d. 3. q. 4. ar. 2.
qdlib. 3. art 5. et alibi, Caietan. Capr. in. 1. d. 3. q. 3. et in. 2. d. 3. q. 2.
Herv. qdlib. 1. q. 9. Bonavent. Petri de tarantasia, Argent. et alior
quos refert, et seqt' Carthus. ubi sup', et alior plures. nimirū poas
aiā ab ea realr distingui q' p sequentes cloes ē declaranda.
1a clo. poa distinguit realr ab aia. Pbr 1° autoritate S. Aug. lib. 9.
de trinit. cap. 4. ubi docet qd intellus, et voluntas n' ē ipsa aia, sed aliqd
existens in illa, et lib. 15. cap. 7. et 22. idem fere repetit, quem seqt'
Magist. in. 1. cap. 12 d. 3. et S. Anselm. in lib. de concordia pscientia
cum lib. arbitrio cap. ult., et lib. de casu diabol. cap 18., imo et S.
Dionys. lib. de coelest. hierarch. cap 11. ubi in Angelis distinguit eentiam,
virtutem, et operatioem, et ex conte multo magis distinguent' in
aia cum Angeli magis simplices, et spuales sint quam aia,
Et Arles 2. de aia t. 27. dicit poam aiae eē ptes eius, qd

cũ n̄ possit nisi aliqua sit ex nã rei distinctio inter aiam, et potẽs.
Resp. nõ sic q ponunt in diversis praedi aliquam ex nã rei distinc
tionem hẽre debent, sed potẽ ponunt in praedo qlitatis, potẽ reducantur
ad substãm, ergo. 2o si nulla esset distinctio, intellectus e voluntas,
hõ volunt intelligit, intellr vult et qd quamvis nominales concedere n̄
vereant, tn̄ n̄ cõi sensu, et sentiã philosophorum alienum ẽ. dein
sequeret creaturam ẽẽ actum purum, si potẽ, operatã, et ẽẽ n̄ dis
tinguĩ, ut patet in deo.

2a clo. ipsa et potẽ inter se realiter distinguĩ ut intellectus a vo
lunte, potẽ vegetativa a sensitivis et quamvis in aliqbus aliqua maneat
dubitatio de qq inferiis, hoc ẽ Themistius cõis, Paul. Venet. in sum. cap. 9.
Jand. hoc lib. 9. 9., Apolinar. 9. 7. et alii, et colligi ex Arist. lib. 1.
tx. 90. et sequentibus ubi ponit in qlibet vivente unam aiam sr substãm,
plures no potẽs: praeterea hoc lib. cap. 3. docet potẽs aiae distingui subito
ex quo reali distinctio colligi. Dein hoc rõe plerasq potẽ ponit ad
invicem separatas, et sunt indiversa sũ subto, ergo realiter differunt, ut
patet in sensu visus, et auditus, quorum unus ime pot manẽ sine altero,
in potẽ cognoscitiva, et appetitiva quarum hoc consistunt in placidis, illa
in cerebro, q aut sunt idem realiter in diversis subiis sit ẽẽ naliter
n̄ possunt, ergo. praeterea ẽẽnt idem realiter aut identificarent in aliquo
3o cum quo ẽẽnt idem realiter, aut una superadderet alteri formalitatem
aliquam, ut se hẽt ratio ad formalem, primum n̄ ẽ dandum, cum pluralitate
deo probatum sit n̄ identificari potẽs cum aiã, nec et 2um qa tunc
sic ẽẽnt subordinata, nec posterior ẽẽ posset sine priori, quod
ratio ẽẽ n̄ pot sine pradito, et intellectivum et visum n̄ sic se hẽt
ut patet in brutis, et hoĩe caeco

Ad autoritatem Aug. resp. Mag. in 1. d. 3. q. 1. quod Aug. intelligit
potẽs aiae ẽẽ unam substãm, aut ẽẽ ipsam aiam intelligendam ẽẽ qt
n̄ insunt aiae congenite, et inseparabiliter, sed nisi quodam substantiali et
inseparabili: dixerit et cum ẽẽntia ipsi dicat de substãa, ut

ptus, ille Aug. ut existerus tres potias aiae ei tres substiam, sed tres unitates in una substia, alios huius argti solues hic apud D. Tho. 1. p. q. 77. ar. 1. ad 1um, et de spuali creat. ar. 11. ad 1um: D. aut Bern. idem Vult qd Augustin. subdit n. n tres aiae, sed una aia, sed tres vires, neqz similitudo e in oibus degrada:

Ad 1um neg. negta e mai., et ad pbaoem conces mai. negta e min. et ad confirmaoem R. disparem ee roem in emanaoe potiaz ab aia, et in operaibus vitalibus, nam in 1o aia n e principale agens, sed gnatus qz tum poti dat oia consequentia ad pbaoem, et qr illa emanaio n e pprie actio, at uo in operaoibus ipsam uiuens e principale agens, ideoqz requirit potias qz mediantibus operet: similr in mia 1a cum ipsa sit poti ad pbaoem solumqz pati re habeat nulla poti medio requirit. denique potiae accidentales ideo operant imediate qa sunt instrumenta substiae pprium aut e instrumentorz imediate attingere effum, cum principale agens attingat mediante instrumento.

2um Argum petit an hus potias potias, et patrias separare a pprio subto, et quamuis Caiet. 1. p. q. 54. ar. 3., et Sonc. 8. met. q. 1. ad 4um negative videant affirmative tn Rn e cum Sot. in caput. de pprio q. 2. et Ferr. 2o gent. cap. 55., et Capr. in 4. d. 44. q. 3. ad argta ptur 2i 3am etiam, lz alibi sibi repugnare videat; ad argtum go conces. mai. negta e min., et ad pbaoem negtur e aiis, nam intellectiuum sine reato qz q. pot sumi pro gradu entiali ulto constituente aie ipsiam, l, q intellm q e pprius 2o ipsi, si 1o mo tunc sublato intellu ect intellectiua, qd D. Tho. 1a 2ae q. 110 ar. 4. vocat intellectiuum radicalite qa aia e radix intellus quo intelligit, n tn ect 2o mo intellectiua in quo nulla e implicaio.

Ad 3um R. cum Sorcin. 4. met. q. 22. illa q ead gnatione p se, et ut huius pprii sunt ee idem re, n uo ea quorz unum 1o, et p se, aliud uo 2ario, et consecutive. Ad roem 2ae sentiae R dicet n ideo potias constitui a nobis realite distinctas ab aia

q̄d absurdũ sit necess̃ eẽ idem re cum substã, licet thomistæ id reputent absurdum, ideoq̃ existẽm ab eẽntia realiter distinguant, q̄d hæc substã, illa n° necess̃ sit, sed propter rõẽs assignatas, mar̃ reddenus eandem simpliciter quo ad hoc creaturis, et Deo

Quod nam sit subiectum potẽæ vitalium. qõ 2ª.

Hæc qõ solum locum hẽt apud eos q potẽ ab aĩa distinguunt, nam q oẽ idem eẽ dicunt n' ẽ cur quærant subiectum. Deinde de intellẽ, et voluntate inter oẽs constat subiectari im̃ediate in aĩa, cum in ea separata existant. Solum de alijs restat dubitũ

1ª sentẽa asserit potẽs aĩæ subiectari in ipsa aĩa hanc tenet Greg. in 2. d. 17. q. 3. ceterisq̃ nominales nẽssiõ id dicere tenentur cum dicant eẽ idem realiter cum aĩa, præterea Paul. Venet. in sum. de aĩa cap. 4. Iandũ lib. 2. q. 7. ad 3um, Apolinar. q. 7. et alij, probatur 1° ex Aug. 12. sup Genes. ad lit. cap. 46. ubi ait q̄d n' corpus, sed aĩa dolet per corpus quo uti' tanquam nuntio, ergo et. 2° oẽs passiões sunt veluti pollisões ab aĩa pro fluentes, sed oẽs passio inest proprio subiecto, ergo et. 3° si potẽ n' eẽnt in aĩa, sed in corpore poẽt Deus in corpore mortuo conseruare potẽm vitalem, et ex consequenti tale corpus exerceret operatiões vitales absq̃ aĩa q̄d absurdum ẽ: min. ostendit' q' ubi ẽ im̃ediatum operandi principium dat' actio, et si deesset principale, ut patet in aqua calida et.

1 poẽ

2ª sentẽa asserit potẽs organicas subiectari in toto composito, q ẽ D. Tho. 1. p. q. 77. ar. 5., et de spirit. creat., et hoc lib. lect. 10., Capre. in 2. d. 13. q. vnica circa 3um dictum, Iavell. 7. met. q. 7. Caiet. de ente et eẽntia cap. 7. q. 16., Ægid. qdlib. 3. q. 10 Henr. qdlib. 1. q. 9. et alij thomistæ, Scot. in 4. d. 45. q. 3.

Eam sic Probat S. Tho. lo. cit. 1° q. eis ē potē sicut subti, cuius ē operatio, ut dicit Phg cap. 1. de Som. et Vigil., sed ex eod. ibid. et 1. de aīā cap. 4. t. 66. sentire, amare, odisse, et aliæ actiōes corporales neq; sunt aīæ, neq; corporis sed coniuncti gᵒ in coniuncto inhærebunt: 2ᵒ potē uitales organicæ in hoc distinguūtur ā spūalibus qᵈ n' manent in aīā separata quādo spūales ut ex 1. cap. lib. 1. colligit', ab alijs uᵒ corporalibus quæ n' manent in mā corrupto uiuente, nec eod. mō, uti sp̄ē quādo quantitas colores. gᵒ si 1ᵃ subiectant' in aīā, et 2ᵃ in mā, ipsæ in compō subiectabuntur.

Hæc dubitas facile dissolui pot' ex ijs q' lib. 1. de gnēōe diximus de subiecto accidentium corporalium, quæ tn' in potijs uitalibus peculiare hēt dubitōem p sequentes cōēs explicabit'.

1ᵃ cōō potē organicæ sensitiuæ, uegetatiuæ, et appetitiuæ n' subiectant' in aīā, q' cōō ē oīum, q 2ᵃᵐ tenent opiōem, Pbat qz ex Arte lib. 1. cap. 1. ubi ait⁹ ait eē rōes mates, et defōēs p mām tradendas, gᵒ potē a qq p ficiant' sunt mates, nec soluit' si dicas ideo eas potīas mates dici, quæ sine organo corporeo suā operatiōem exercere nequeunt, nam et intellectus dum ē in corpore sine operatiōe organica intelligere n' pot', ur' gᵒ pot' Phg colligere intellectum abstrahere a mā, n' uᵒ eas potīas, quia qᵈ eæ mates sint, si uᵒ subiectent' in aīā erunt spūales, ut ait S. Tho. q. unicā de uirtutibus ar. 1., et scot. in 11ᵘᵐ perihermen. q. 1.

2ᵒ spēs uisibiles, et cuiuscumq; alterius sensibilis subiectant' in potē, quam in operatiōe coadiuuant, sed spēs corporales quales sunt oēs sensibiles in aīā spūali recipi n' possūt, neq; uᵒ dici pot' spēs uisibiles in hoīs oculo pducitas eē spūales, nam tūc nec aliqd oīō mate qd ē obiectum dicamus pducere spēm spūalem, dando eīi fereus agere, qᵈ n' ē dm.

2ᵃ cōō potē organicæ recipiunt' in corpore organico n' ut

i' qd compositum ex mã, et fã, sed ut ẽ mã connotans organa vitae capacia, et mãm · q' ẽ Aristl · 1 · de generõe · q · 2 · dic · 1 · et cons quod ibid' contra nostra opiõe atomis, pptr qm ideo D. Th. et S. Ar.s toti dicunt ẽẽ subiectum, qr illud ẽ qd videt, movetur &c. sed et hõ dr intelligere, et velle, vid ait Ar.s 1 · de Aia · x · 64 · melius fortasse ẽẽ n dicere aiam misereri, aut discere, aut intelligere, sed hõem p aiam; et ipse D. Th. 1 · p · q · 75 · a · 2 · ad 2m ait aiam intelligere sicut oculus videt, sed magis pprie dici hõem intelligere p aiam sicut videt p oculum; sed ex hoc n seqr intellectum ẽẽ in compõ ut subiectum, q neq; seqr alias potentias ẽẽ in eodẽ: Nec valet solutio Bunkes 1 · p · q · 77 · a · 5 · dub. 2 · ideo hõem magis pprie dici intelligere q aiam, qr intelligit ut suppositum, qd n tollit quominus aia p se seorsim intelligere possit · nam sic dicam hõem sentire, ut suppositum, corpus vo organicum ut pẽm, quomodo dicere solemus oculum videre, aure audire &c. Alias rões ex lõ cit. peti poñt.

Ad autem Aug. dm qd fort in eo seqr Platonem cuius doctrina imbuerat, Plato aut ut ait D. Th. ubi s ad 3m putavit sentire ẽẽ ppria operaõem aiae, ac pin in ea inhaerere. Dicendum at pot cum aia in operibus vitalibus sit principale instrumtm viventis, ideirco Aug.n eas illi potius q aiae tribuere. Ad 2m cons. aiunt distingõm ẽ cons, si n sit sensus passionem subiectari in aliq p subiecti totalis cons. si vo in fã neg. quin et põae magis pprie sunt viventis ipsius q aiae passiões. Ad 3m cons. mai. et min. neg. cons. quamdiu si extrinsecus pdictam pãm intellectus separatus spiritus intelligendo actualiter intelligeret, sic si põa organica eet in organo corporeo cui conjungitur, et si aia diceret, sentiret. Nec loquor aut hoc loco de põa motiva, qm infra de ea sermo erit.

Ad 1m 2ae opõis n ideo Ale dixisse sentire, et alias opões vitales ẽẽ coniunctas, q ad eas regitur aia ut agens, corpus vo ut patiens, ut in eodẽ lõ ait Ar.s sensus actum ẽ motio quaedam aiae interveniente corporis proveniens, ut nec à sola aia, nec à corpore solo ille eliciatur, at vo spirituales cum à sola aia separata exerceantur pprie dicuntur aiae, n tamen voluit ut corporales in toto compõ subiectentur immed. sed mediante corpore organico. Ad 2m cons. ante. neg. contra, nam n ideo põae vitales n manent in cadavere, qr n subiectantur [illegible]

in corpore, sed quia in gnre cae effi: nalr ab aia dependent, ideo: sine illa ee n point, alia nō accidentia corporalia, ut quantitas, fig.a color &c. minime, et ideo sine aia ee posint, saltem e: alium in spē

Utrum poae aiae fluant ab ea in gnre cae efficientis, q.o 3.a

Pem negat: secundus Jand: 2 de aia qo et Zyph: ad tex: 29. aliiq. pbt roe impossibile e idē ee sbt primū actorū et receptiuū alicuius fre, aia e receptiua potentiarū salte spualiū go primū effectiuū earū ee non pot, alitē enī opus eet ut contraret mr roe cuius eet pora ad tale effum, et ro roe cuius eet in actu. Aia autē ut hoc lib. docet Ar. neq corpus e neq ex illo composita. 2o ppoae fluunt ab aia, l per eandē actionē qua aia introducibr et fit totum uel per diuersam, nō per diuersā qa tunc ante illā eet subtum sine ppriis pabiobus si eadē cum eadē actiō fit generantis et nō frae genitae frā nullā efficacitatem ad poas habebit.

Contrariam sntiam magis plurimus q e D. Thom: 1 p. q 77. ar 6 et 7 et interpretes ibidē, Scot: in 2 d 3 q 8. et multorum, pbt hoc cum subiectu eius ne frā sola nalr seheriit ad poas siue pabiōes nō eet neca connexio inter utraque cuius e sectum go atc. pbt sequela ex Phi 9 met: tex 19 docente quod oīs poā mere pabiua e contradictionis. Porro quia oīs sbā e cā nalis omnium accidentium sbi inhaerentium, et bi nō ore sbā neci vendicat qo cālibus nō aliis bī nō reducit ae celibatem. pbt 2o roe D. Tho: actualitas frā accentalis cātur ab actualitate sbāli: sed unaquodque operatur in qūm e actu qo abs 2us sbālis inuentum e primum productiuum poarum, quae in compatione aiae sunt actus 2i. quamuis rū operaūm dicantur actus primi. Neq uero ita aia e cā passioum, ut per ueram actionem ab ea tanq a principali agente pcedant, sed per quandam emanationem, ita quod principale agens primo animam producat, aut materiae communicet, et per eam potentias, cāt. leq passiōs circet subto,

imo et posteriores potentias eliciat mediantibus prioribus, quoties enim ab uno agente plures effectus subordinati procedunt priores sunt et in eodem genere cum posterioribus. duplex uero assignatur ordo a S. Tho. 1. p. q. 77. ar. 4. in potentiis alter naturae, et perfectionis, et hoc modo priores sunt intellectiuae, deinde sensitiuae, postremo uegetatiuae. alter uero generationis, et hoc modo priores sunt uegetatiuae, deinde sensitiuae, ultimo intellectiuae. quoniam hae ad suas operationes supponant operationem sensitiuarum, hae uero operationem nutritiuarum, per quam corpus ad sentiendum praeparatur.

Ad auctoritatem Aristot. uidetur S. Thomas 1. p. q. 77. ar. 6. eum loqui ibi de accidentibus absolute acceptis, quae quia talia solum dicunt ordinem ad substantiam, ut ad causam materialem, quamuis quae propriae sunt dicere possint ad proprium subiectum, ut ad efficientem, et finem. Ad 1um R. cum S. Tho. 1. p. q. 75. ar. 5. quamuis anima non sit corpus, aut ex materia, et forma composita, tamen cum non sit actus purus habet compositionem ex actu, et potentia, et ut est actu esse causam passionum effectiuam, ut uero est potentia receptiuam. nec est aut absurdum idem ut est actu agere, ut est potentia pati maxime si non sit principale agens, sed tamquam instrumentum, ut est anima ēē generantis, quod est principale agens.

Ad 2um R. si de uera actione sermo sit per eandem generationem potentias produci, si uero de emanatione per aliam, quae emanatio procedit a forma, ut a principio instrumentali, et tribuatur ad potentias, generatio uero tribuatur ad formam.
Ad impugnationem uero R. cum in eodem instanti forma introducatur, et potentiae fluant ab ea nunquam dari substantiam sine propriis passionibus, quamuis prius natura forma habeat esse, quam passiones, quod negari non potest.

Caput 4um.

Utrum potentiae distinguantur per actus, et obiecta. quaestio 4a.

Pars negatiua suadetur. plerumque potentiae uersantur circa idem obiectum, ut imaginatio circa obiecta sensuum externorum, intellectus uero circa obiecta omnium sensuum, uoluntas denique circa obiectum intellectus. et tamen sunt

BIBLIOTECA NACIONAL DE LISBOA

diversae potentiae, ergo. Deinde eadem potentia elicit actus specie distinctos, ut intellectus actum scientiae, fidei, et opinionis, voluntas actum amoris, et odii, ergo etc. 3º ubi distinctio sumi debet a priori, et non a posteriori; actus sunt posteriores potentiis, cum ab iis effective causentur, ergo non potest sumi distinctio potentiarum ab his actibus. Ultimo potentia sensitiva hominis, et bruti distinguuntur specie, et tamen habent idem objectum, ergo. Ultimo minor, nam passiones quae emanant a rebus specie distinctis distinguuntur specie; sed formae hominis, et bruti a quibus potentiae sensitivae profluunt specie distinguuntur, ergo et ipsae potentiae.

Duius quaestionis verus sensus esse potest ut notat Caiet. 1. p. q. 77. ar. 3. quod potentiae distinguantur per actus, et objecta tanquam per principium internum, quod est falsum, et impossibile; actus enim et objecta sunt quid extrinsecum, et accidentarium potentiae, cum eadem potentia possit quin actum exerceat in objectum ut se habent potentiae sensitivae externae in dormientibus. Alius sensus est quem assignat Scot. in 2. d. 16. q. unica, Gabr. ibid. ar. 2, Herv. quodlib. 1. q. 12. Sardus hoc lib. q. 8. Javel. Thienens. et alii nempe potentias in se, et absolute consideratas suam habere speciem, et distinctionem absque ullo ordine ad objectum, dici tamen distingui per actus et objecta a posteriori, et tanquam per signa quae deserviunt in cognitionem distinctionis, quam ipsa de se habent, quod Scaliger confirmat ex his initio propositis.

Ut tamen quaestioni satisfiat notandum est objectum dupliciter considerari posse, primo ut terminat actum potentiae, et dicitur objectum quod et reale, secundo id sub quo objectum reale terminat actum potentiae, dicitur objectum formale, seu ratio formalis objecti, ut se habet verum respectu intellectus, quia quidquid cognoscitur ab intellectu sub ratione veri cognoscitur: rursus in objecto ut notat D. Tho. 1. p. q. 77. ar. 3. est aliquid per se terminans actum potentiae, ut coloratum terminat actum videndi; aliud est quod accidit objecto per se, ut esse Regem, dulcem etc. quae per accidens se habent ad coloratum quod terminat actum videndi: ab hoc autem objecto per se, neque potentiae neque actuum distinctio sumitur, nam ea quae sunt per accidens non diversificant speciem:

Nota 2º ex d. S. Th. ibid. potentias gradatim ee actiuas, quasda
potiuas, passiuas sunt ad quas comparatur obtum ut primum, et
cu mouens, ut se het coloratum ad potentiam uisiuam quam p
emissionem spei uisibilis mouet ad actualem uisionem, neqz no ideo
dr pota passiua qd nihil operetur, sed qd prius patitur ab obto
quam operetur: pota no actiua e ad quam se het obtum, ut
terminus et finis, ut se het caro generata ad potentiam uegetatiuam
p quam acquirit quantitas perfecta mirentis.

Hijs positis sit 1a co. Pote distinguuntur p actus, et obta
formalia, n no materialia, haec e S. Tho. 1. p. q. 77. ar. 3. in-
terpretumqz eiusd, et in 1. d. 17. q. 1. ar. 4., et in 2. d. 44.
q. 2. ar. 1., et q. de aia ar. 23., et hoc lo Caiet ibid, ferr.
hoc lib. q. 6. Tolet. q. 8. et alior cois. Colligitur ex Arle cap. 4
ubi inquit actus, et obta ee rae, et defone priora quam potentias.
Dein hac roe qtqd het ordinem ad aliud distinguitur p illud, sed
pote heit ordinem ad actus, et obta. go p illa distinguuntur: minor
suadet ex illo Arlis 2. de cael. t. 17. unumqdqz e ppter suam
operationem, uoi S. Tho. hoc lib. lect. 6., et lo 1o prius ato docet potas
dirigi ad actus, ut ad fines suos, cum go instrumenta sumant
speciem ab operatione ad quam, ut ad finem ordinantur, pote aut nihil
les sint aliud instrumenta, necio sumunt spem ab operatione
ad quam ordinantur, et obta qd respiciunt: neqz no prior opus
e, ut aut ipsae operationes, aut obta sint cu exemplares potentiarum
n. n. oe illud a quo sumitur species neqz oe ad qd efficiens respicit
dum operatur e cu exemplaris nam et faber ferrarius dum
ensem, aut quiuis aliud instrum fabricat respicit ad eius usum, q
e scindere, nec tn pria scissio e tn cu exemplaris erit:
sed id tn e cu exemplaris ad qd agens respicit imitando, cum
go non n producerit potas ad similitudinem, aut exemplar obtorum,
sed ut p actus respiciant obta, n erunt obta cu exemplares

2ª pars dois pbat, quaecumqz cadunt sub ead. poa n' diversi-
ficant spem, sed obta materia cadunt sub ead. poa, ut substa
quantitas, caeteraqz entia sub intellu, g° obta materia n' distinguunt
poas.

Ad 1am obiectionem pt ex dictis, solio pcedit .n. de eod obto materi-
aliter qd possunt diversae poae operari, sub diversa tn roe formali, ut
circa colores ut sunt visibiles, imaginao ut imaginabiles &c. ubi
notabis ordinem poarum aiae nam pfectiores tendunt in obta imperfecti-
orum, et in aliqd amplius, ut sensus unus internus oia sensuum externorum
obta capit, sed tn in praesentia, ut e sensus cois, phantasia vo et
in absentia, deinde vo cogitativa eliciat spes intentatarum rerum quas
phantasia n' cognoscat, nullus tn sensus aut coe aliqd aut spirituale
cognoscit, q oia capit intellus, unde hae poae n' simplr diversae
ut ingt Scot, sed subordinatae sunt: qua .n. dici pot .v.g. solio 2º.
sumere spem p actus ad obta cum eliciat operaes spe dis-
tinctas. dr tn vix eiusmodi operaes sumi et poae materialiter, et formaliter,
materialr ut sunt spe distinctae huius l, illius entia, formalr vo ut oes
conveniunt in quadam roe coi tendendi in obta v.g. in roe veri, sive
intelligibiles, quidem in scijs distinguimus spe scias totales ut physica,
et Metaph. quamvis admittamus singulos hits, actusqz circa diversos
dos ee spe diversos, ita particularia obta, variaqz roes tendendi
in illa, variabunt quidem actus hitus in ead. poa, n' tn ipsam poam
cum tn oia illa obta conveniant sub roe coi qua poa in illa
fertur, ut obta habituum intellectualium sub roe veri, obta vo
Voluntatis sub roe boni.

Ad 3um conces. mai. nega e min. et ad pbaem dr quam-
vis actus sint posteriores pois in gnre cae efficientis, ee tn
priores in gnre cae finalis qd sufficit. Ad 4um nega
e mai. et ad pbaem R. qdo poae fluunt a suis spe distincti-
bus sm id in quo different inter se spe differre, ut risibile hois,
et hinnibile equi, n' vo qdo fluunt ab ijs sm gradum coem

in quo conveniunt, cum igitur potentiae sensitivae hominis, et bruti non differant ab ijs secundum perfectionem rationis quas diximus, sed secundum rationem convenientis in qua conveniunt sunt eiusdem speciei, nec oportet esse distinctionem quam ultimam (Caiet. 1. p. q. 77. ar. 3.), et hoc lib. cap. 10. nempe eas potentias esse eiusdem speciei in ratione potentiae, non vero in genere entis, cum tamen nulla alia entitas sit potentiis quam esse potentias, sane si in genere potentiae sunt eadem, erunt et in genere entis.

Illud ultimo advertendum est cum D. Tho. 1. p. q. it. et q. 80. ar. 1., et de verit. q. 15., et Ferr. cap. 24. 4. contra gent., et alijs non tamen requiri distinctionem in potentiis quae fuerit in obiectis, aliquando non potentiae realiter distinguuntur, quin obiecta realiter distinguantur, sed tantum ratione. ut patet in intellectu, et voluntate quae ut infra videbimus realiter distinguuntur cum verum, et bonum quae sunt obiecta formalia sint idem re, sola ratione distincta: ratio huius est quia potentiae non distinguuntur ab obiectis realiter, aut materialiter sumptis, sed tantum formaliter.

Utrum potentiae vegetativae sint plures, an una tantum. quaestio 2a.

Explicatis ijs quae ad potentias in communi spectant de singulis cum Arist. disputandum est, et 1o de vegetativis quae ordine generationis caeteris potentiis vitalibus priores sunt. Tres igitur principales actus huic potentiae vegetativae ad suum obiectum, quod est alimentum de quo 1. de gen. 1us est nutritio, 2us augmentatio, 3us generatio: priores duo respiciunt conservationem, perfectionem quoque individui, 3us propagationem, et conservationem speciei: priores omnibus viventibus conveniunt, posteriores solum illis quae perfecta sunt, semperque permanent, nam ex plantis, et animalibus sunt quaedam quae non generant sibi simile in specie, sed a sole, vel quavis alia causa generantur. 1o igitur nutritivam cum augmentativa, deinde cum generativa conferemus.

Quod attinet ad 1um Albert. hoc lib. tract. 2. cap. 6., et 9.

Caiet. 2. de aiā cap. 4. Ferr. hoc lib. q. 7. Iavel. q. 18. Lardn. q. 13. Apolin. q. 9. Palat. ad text.um 42. Banhes 1. p. q. 78. ar. 2. et Thomastae contra realem distinctionem inter nutritivam, et augmentativam statuunt, quam sententiam putant se deducere ex D. Tho. 2. C. gent. cap. 85. et 1. p. q. 78. ar. 2. et q. 79. ar. 7. quam sententiam sic confirmant, augmentativa, et nutritiva habent actus, et obiecta specie distincta, ergo et ipsae realiter distinguntur. Probatur ans quoniam actus potentiae nutritivae est conversio alimenti in substantiam aliti, actus augmentativae est accretio quos 1.o de generatione diversos esse diximus.

Praeterea obiectum nutritionis est alimentum, ut est potentia caro, accretionis ut est potentia quantum, ut hoc lib. text. 46. et 1. de generatione cap. 5. docet Arist. Ergo 2.a confirmatur quoniam dari potest nutritio absque augmentatione, Arist. autore ibidem.

Contrariam sententiam tuentur philop. hoc lib. ad tex. 40. Nyps. ad tex. 42. Durand. in 1.o 2. p. d. 3.a q. 2. Tol. hoc lib. q. 19. Vales. lib. 2.o controvers. c. 20. Zimara hoc lib. ad tex. 42. Petrus Martin. ibidem et alij, probatur ex ipso contextu Aris. asserentis nutritivam generativam etc. esse eandem potentiam. probatur ratione potentia augmentativa non immediate operatur producendo quantitatem quemadmodum nec nutritiva producendo novam partem substantialem, sed per alterationem, et digestionem alimenti disponendo ad formam nutriti, et maiorem quantitatem sed eaedem sunt dispositiones per quas alimentum ad utrunq. praeparatur ergo eadem potentia. 2.o ad actiones subordinatas quamvis re, et ratione diversas non requiruntur potentiae diversae in agente sed nutritio et augmentatio sunt actiones subordinatae cum semper augmentatio supponat nutritionem ergo potentiae non erunt diversae. min. ostenditur quoniam sol per unicam virtutem illuminat, calefacit, exsiccat, et humectat, cum tamen omnes hae actiones specie differant. Et ex hac ratione patet solutio ad argumentum 1.ae sententiae non enim sufficiat actus

ēē spē diuersos ut poȧe distinguant͛ si tn̄ sint subordinati ut in nutroē et augmentoē cernere est. Quod attinet ad 2m. imprimis id pcerto supponendum ē uirtem gn̄ratiuam quē est in seminib9 diuersam ēē á nutritiua uiuentis, oēs dicant 1o. sub̄to detn̄ uo poā nutritiua uiuentis ē pprie poā uitalis forir, poā uo gn̄ratiua seminis n̄ ēē forir uitalis sed tn̄ uirte. inquantū s. ē instrumentum gn̄rantis, qm dm neqȝ uirtem quā hēt sol ad pducenda aialia impfecta dicemus uitalem, uirtus go informatrix seminis distinguit͛ á nutritiua uiuentis qd expresse docet D. Tho. 1. p. q. ultā art. 1o. Albert. Mag. 2a. p. sum. de hoīe q. de nutr. ar. 3. Caiet. ubib. Thom. á Verg. in lib de arte Medico. c. 87. An uero nutritiua distinguat͛ á gn̄ratiua præter autores 1ā sniæ in priori dubio affirmatiue r̄ndet Tol. ubib idemq. sentire ur͛ Galen. q sentit poē unam manere aliā depdita, qm dm et de augmentatiua asserit in lib. de nutrimto. et nutrib. Acceditque rāo qm actus nutritiuæ ē alimentum conuertere in subiam aliti, actus uo gn̄ratiuæ imediatus ē supfluum alimti in semen couertere, q actoēs diuersæ sunt nec subordinatæ cum ex coi snia Alis 1o de gn̄roe aiāl. c. 17. et 18. quā seqt͛ Galen9 lib 2. de semine c. 5. Thom. á Verga in lib. artis Medic. c. 4. 7. Vales. 2o Cuers. c. 8. et D. Tho. semen n̄ decidat͛ ex partib9 actualibus uiuentis sed ex supfluo alimti q snia pbabilis ē. Verum mihi nō minus pbabilis ur͛ eorȝ opinio quos in 1o. dubio secuti sumus. s. neq. gn̄ratiuam distingui á nutritiua ut expssis uerbis in cōtextu docet Ales, qm nutritio ē partialis quædam gn̄ratio, et utriusq. instrumentū ur͛ ēē calor quo diggerit͛ alimentum, couertitq. in sanguinem, et dein9 p maturoēm in subiam uiuentis, s ulteriorem uo digestoēm couer

ad margin: uiuentis

titur in semen qm̃am n̄ ē danda alia uirtus á nutritiua p quam sanguis in mãmillis conuertatur in lac ea .n. n̄ ē gñratiua n̄ augmentiua sꝫ nutritiua, cꝫ tn̄ tã lac, quam semen fiunt ex supfluo alim̃ti. p ulteriorem digestionem, et ut in lib. de gñratiōe dictum ē utrumq; ē alimentum eius membri, in quo fit, neq; obstat, qđ uirtus nutritiua in toto corpore resideat, gñatiua uº in certa pᵉ, nam in ea parte n̄ ē aliqua uirtus partis distincta á calore, & alijs uirtutibus, q̃ in toto corpore sunt, sed quemadm̃ cerebrũ spũs uitales á corde pfectos attemperat, redditq; ãtes, sic calor uitalis á corde pcedens, & p totũ corpus diffusus diuersimodé á uarijs organis attemperatr̃, hẽtq; aliquã opatiōẽ in uno, & n̄ in alio, quemadm̃ in mamillis gñat lac, intra ossa medullas, Semen in uasis seminarijs, nec perindé ponendæ sunt tot uirtutes realr̃ distinctæ, sed una tm̃ p uarietate organorũ uarios effectus causans.

Ad 2oẽm uº oppᵃ sñæ 2ñdetr̃ quanuis gñatio seminis n̄ supponat necriõ in mã, ex qua fit semen nutritionẽ supponere tn̄ alterationẽ præuiã subordinatã nutritiōni quaré cũ hæ uirtutes n̄ operentr̃ immediaté pducendo sũbam, sed mediaté disponendo, & alterando mãm, si eadẽ utriq; alteratio, dispositioq; supponitr̃, nempé conuersio alimenti in sanguinẽ, & ulterior calefactio, inspissatio, & silẽs dispositiones, eadem erit uirtus nutritiua, & gñatiua realr̃ tn̄, n̄ formr̃; nã rõẽ distinguuntr̃, cũ hẽãnt diuersas defiõẽs, quas ex Auic. tradit Fer. hoc lib. q. 7. Nutritᵃ ẽ uis aïæ uegetabilis conuertens corpus á corporeitate, in qua erat in silitudinẽ corporis, in quo est, & unit ei cibũ per restaurationẽ eius, qđ solutũ ẽ in illo: augmentᵃ autẽ ẽ uis augens corpus in quo ẽ ex corpore, qđ ipsa assimilat

illi augmentatio proportionabili in omnibus dimensionibus suis: generatiua deniq[ue] est uis uegetabilis animae accipiens de corpore in quo est principium illi simile in potentia, et operatur in ea per attractionem aliorum corporum, quae illi assimilantur, et conuertit eam in similitudinem illius in effectu, quarum expositionem uide apud Ferr:, Apolina, aliosq[ue] non, ut ex Arte colligitur est harum trium obiectum, nutritiuae, ut potentia caro, augmentatiuae, ut potentia quantum, generatiuae non ut potentia uiuens complementum eiusdem speciei, quod fit per generationem.

Cap. 5um.

Utrum sensus sit potentia actiua, an passiua. quaestio 1a.

hanc quaestionem redactam in compendium.

Alb. magn., et Caiet. thom. asserunt sensum esse potentiam mere passiuam; speciem non ab obiecto produci in organo esse prisum sensationis, non potentiam. Facit in primis Arte per hoc opinionem hoc lib. x. 51. dum ait, sit magis sensus dum mouetur, et patitur, et Com. in aliquo, indigemus in sensatione obiecto extrinsecus mouente sensum, c.o 29.

2a sententia est Aegid., Paul. Ven., Aug. Nisph. et 25. qui asserunt speciem productam ab obiecto vel posse considerari, ut accens, vel ut similitudinem obiecti, et receptionem eius, ut est similitudo obiecti esse sensationem per quam fit anima sentiens, quando non est alia actio per quam recipit calorem in aqua, et aqua alia per quam aqua calefacit. Confirmat ex Arte hoc cap. ubi comparat sensus sacienti, et potenti mili-

tare, sed hi sunt in actu 1°, sed solum in potentia ad 2um, ergo receptio speciei ad quam sensus est in potentia erit actus 2° sentiendi non vero actus eius, et principium 2i, et alibi asserit eandem esse speciem sensus, et sensitivi, ergo mutatio sensus est species, qua mutatur ab obiecto. imo August. appellat motionem factam impressam potentiae ab obiecto. denique potentia sensitiva comparata cum obiecto non sunt activae, cum in illud non agant, ergo passivae, cum ab eo patiantur. etc.

3a est Plat. simpl. asserentium sensationem esse actionem solius animae, solumque animam excitari per speciem receptam ad audiendum, sentiendum etc. Probatio esse potest quod Aristoteles animam vocavit principium quo vivimus etc.

Nota potentiam activam esse principium mutandi aliud in quantum aliud est, passiva vero est principium motus, aut mutationis ab alio in quantum aliud, ita quod potentia activa, et passiva complete dicuntur ratione actionis, aut passionis transeuntis, et in hoc sensu dici debent potentiae simpliciter passivae quae nihil agunt in proprium obiectum, et ab illo patiuntur. sed praesens dubitatio intus petit utrum ad sensationem, quae est actus vitalis habeat potentia sensitiva aliquam activitatem, an vero se tantum habeat passive recipiendo.

1a Conclusio Sensatio non est sola speciei receptio, sed animae, sive potentiae intentio in obiectum, eiusque apprehensio. est Greg., Plot, Capr. Tolet. hoc lib. q. 12., Aristoteles hoc lib. t. 3T. ubi asserit animam esse causam effectivam augmentationis, et sensationis. Probatur actio vitalis debet procedere a principio vitae, sensatio est actio vitalis; obiectum vero non necessario est vivens, ergo tandem est aliud

prinum vitale, n' ē aliud quam aīa, et poā sensitiua, go
q̃s.

2ª cto. spēs n' ē totale princ̃m sensōis, sed parti-
ale, cum poā sit ad opeōem concurrens. Q hec sol-
unt argta ia sentiā. Alr intro, aliāqs sensōis sunt ac-
tioēs imanentes, go recipiunt' in subto ā quo eliciunt', n'
recipiunt' aut' in ipsa spē, go q̃s. dein' qr̃ spēs ē ignobi-
lior introē: drīqs ē cum, scot spem ēē veluti concausam
poē, itaqt ex poā, et spē fiat una cā totalis sensoēm
pducens, qdo n' duē cā uniunt' ad pductoēm uni' effus
utraqs pot' imediate concurrere. Ex dictis colligit' abso-
lute loquendo poēs sensitiuas quamuis in ordine ad q
prīos actus efficientiam heant dicendas ēē poēs passiuas.

Ad aut' Arlis q 1ª opoē dic eum soluī velle po-
as ēē passiuas cum obto comparatas q̃s. ad roēm dic
spem ēē obti instrum, n' uo poē q̃s. Ad compar̃oēm
allatam ab Aegid dic solum voluisse Arlem praesentiam
obti sufficere ad sentiendum, qr̃ ea data statim sit adu'
et qr̃ nunquam n' adsint impedimenta recipit' spēs in
sensu, qt sentiat solum hoc q actu 2º dixit qr̃ S,
spēs sempr̃ ē coniuncta cum opeoē q̃s.

nihil deest.

q' e' act9 2?, et qr sens9 n' indiget habitu superaddito ad operandum, quater intellectus, ideo dr ee in actu 1o ad sentiendum. Ad 2um R. loq. ibi Arem roe spei impressae q' active fit ab obto recipit q3 in pota: August. aut' ut rottit Ariminens. ubi sup' abutit' vocabulo, sumit q3 visionem p spe, ibidem n' clare docet, dari conatum, et actoem aie in sentiendo. Ad rrem ram petit solus ex dictis, ideo n' sens9 dr pote passive qr n' agunt in obtu, sed ab eis patiuntur, recipiunt q3 spes sensibiles: qd n' tollit quominus ad ipsas sensoes active concurrant. Rao vo plotin. nihil efficit nam quamvis phantasmata ad intellectoem active n' concurrerent ram tn' p esset in intellu spes intelligibilis q' e' princium partiale intellectois, in sensu vo ni' spes sensibiles efficienter concurrant, nihil dat p qd sensus ad diversas sensoes determinent

Utrum sens9 ad suas operoes requirant spes sensibiles. qo 2a.

Praetermissa absurda senta Empedo. et alioz q aiam ex oibz compositam dicebant, ut oia cognosceret lapidem lapide, ignem igne &c. quam lib. 1. phy sufficiente refutavit Ares, dilata q3 ad caput 7. senta Platon. de modo quo fit visio, loquendoq3 rlim de oi sensoe fuit inprimis senta Galen. lib. 7 Consonantia quem refert, et sequr Greg. Nyss. lib. 4. sue phie cap. 2., et Plot. Ennead. 4. et Sene. lib. 2. natium quaestium cap. 5. asserentes sens9 n' indigere speibz ullis ad obti cognioem, sed obtum ipsum sufficienter, et accomodate appositum absq3 alterius rei interventu sentiri; quam sentam in sensu tactus, et gustus tenet Valles. 2. diverss. med. cap. 29. dicens qlitates tangibiles in sensorio receptas se ipsis sentiri. Rao Galen. erat qr aliquando sentiunt res nostris ingentis ut calorem visu, cuius imago capi n' pot ne exigua oculi pupilla, secr' qr pota vegetativa, locomotiva, et appetitiva se tots servant in suos actus obto sufficienter approximato nihil ab eo recipiendo, go idem et erit in sensitivis.

2a sententia e Nominalium Gabr. l. 3. q. 2. Dur. ead. d. q. 6., Greg.
in 1. d. 3. q. 1., q asserunt ad cognitionem intuitivam n esse necessarias species
sensibiles, q sententia species esse Dur., qui illud per quod tanquam per repre-
sentativum potentia fertur in aliud e prius cognitum, sed tales species
intentionales ut experientia patet a nobis minime sentiuntur, cum obiecta
sensuum percipimus, ergo n dant tales species ad actum potentiae requisitae.
mai. ostenditur quia quod est repraesentativum habet se ex parte obiecti, ergo si
per illud obiectum percipitur illud et percipi debet.
2o eiusmodi species requirunt proportionem similitudinem ad obiectum, sed inter
species et obiectum dari n potest similitudo, nam quaecumque species distinct
distinctarum specierum aut ab obiecto specie differre potest, quam albedo et nigredo
contraria sunt, species n albedinis et nigredinis minime, ut ratio ostendit
quae in eodem simul oculo recipiuntur, ergo.
1a conclusio. nullus sensus sive exterior, sive interior potest actu
sentire absque specie obiecti: deducitur ex Arist. hoc cap., et 12. x. 121
ubi inquit sensus esse potentias passivas, recipere species absque materia, si-
cut cera recipit sigillum absque ferro, vel auro, et lib. de som. et
vigilia memor. et remin. ubi in somnis recordationes praeteritorum
fieri docet per imagines relictas in sensibus internis, quod et D.
August. lib. 9. de trin. cap. 6., et lib. 11. cap. 2., et 3.
et 1. confessionum cap. 10. et 11. D. Tho. 1. p. q. 78. ar.
3. et omnium philosophorum theologorumque comm. ratio sic confirmat: ubi cumque
inter duo ~~reperit~~ requiritur aliqua proportio medii, dispositio ad aliquam
actionem necessario unum agit in aliud, aliquam cum talis dispositio
requirit, sed sensus n agit in obiectum, ergo patitur ab obiecto recipi-
endo ab eo species: Requiret deinde res n longe n posse magis videri
in speculo, quam in alia re. vide Tolet. hoc lib. q. 33.
Ad 1um arg. videt Gabr. nil mirum esse si rei magnae
species in minimo organo recipiat, cum habeat esse intentionale n ma-
teriale, quae tr calor in totum aerem unicam speciem diffundat

tn cum illa sit lumen omogeneum quaevis pars repraesentat qdq lumen repraesentat dummodo sit proportio inter organum sensus, et obiectum.

Ad 2um R. potentiam esse molivam, et negat esse activos, ideoque non indigere, ut ab obiecto moveantur, potentiae non sensitivae cum obiecta distantia percipiant aliquid habere debent ab obiectis quae cuius cum eis uniantur, et ita det sensatio: potentia non appetitiva nil in se recipit ex obiecto determinationem requirit tamen eius cognitionem in potentiis cognoscitivis a qua ad apprehensionem excitatur.

2a conclusio, species sensibiles sunt accidentia diminuta in potentia sensitiva subiective receptive recepta etiam ad intuitivam cognitionem necessaria: contra Tolet. Barthol. p. libr. 4. probatur omnis potentia quae operatur mediante aliqua specie illam in se recipit, sed sensus operatur mediante specie sensibili, ergo talis species subiectari debet in potentia:

Alias probationes huius conclusionis vide, et nihil aliud desiderabis.

ex qq et colliges ipsos sensões n' recipi imediate in organo, sed me
diantibus põis a' qq eliciunt, nam cum sint actiões imanentes in
ead' põe, et põis a' qua eliciunt' recipi debent.

Ad 1um dix. R. medium cognoscendi, aut põe eẽ signũ instrute,
aut forte, 1um necesse ẽ cognoscat, ut ꝑ illud in alterius rei cognoem de
ueniamus, 2um n° minime, ut docet S. Tho. 1. p. q. 87. ar. 2. ad 2um,
et ar. 3. ad 2um, nam et ipsis actibus, et habitibus mediantibus cognosci
mus obtum, nec tñ' opus ẽ, ut sint eosd' cognoscamus. Ad 2um R,
duplicem eẽ similitudinem alteram in essendo, alteram in repraesentando,
illamq. n' reperiri inter res diuersæ spẽi, 2am n° maxẽ, ut pẽt in aia
hoĩs, q' cum nec spẽ, nec gñe cum Deo conueniat, ẽ tñ' eius imago;
eod' mõ spẽs sensibiles quamuis spẽ differunt ab obtis sunt illi siles
in repraesentando qĩ habent in eẽ intentionali qd obta in eẽ reali:

Utrum det' sensus agens. qõ 3.

Auer. hoc lib. com. 58. et 59. quem secutus uĩ Albert. mag. 2o l
tract. 3. cap. 6. asserit intelligentiam quand' separat' causare sen
soẽm. ẽ dein' sentiẽ aliorũ ponentium sensum agent, et passiu
quem ponit' duplex intellus alter agens, alter possibilis, inter quos
ẽ adhuc discrimen, nam alij ponunt sensum agentem, ut ꝑ illud
spẽs sensibiles qq patiens sentiat, alij n° dĩt agentem elicere sen
soẽm, patientem n° solum recipere. q' sentiã confirmat. oĩs
1 passiua põa ~~actiua~~ exdet actiua, põa. n. passiua ut aut phs. 5. met. t.
.17. ẽ pnũm transmutandi ab alio, sed sensus ut super q. dit
ẽ, sunt põa passiua, go debent exdere aliã ꝑ sint actiua põa
rãs et q' Arles ꝑbat dari intellum agentem militat in sensu
qĩ ꝑ ubi in nã ꝑsita ẽ põa ad oĩa fieri, debet eẽ põa ad
a fiat. oĩa facere, sed in sensu ẽ põa ut fiat oĩa sensibilia, go erit
aliã põa, q' faciat oĩa sensibilia, et haec erit sensus agens

qd si videat' sufficere obtum externum n' satis fit argto, nam lume obtum eet nobili9 poā, qd n' vi' tm.

Sit tn̄ dco nullus ē sens9 agens sed obtum effective pducit spēs in sensu, haec ē D. Tho: 1. p. q. 79. ar. 3; et q. 9. de spualibus creat. ar. 10. ad 17., Caiet. 2. de aiā. cap. 11., August. Niph. ad 7um. 59. Ferr. q. 9., Tolet. q. 12. et alior. Pbat qd roē aut sens9 agens reqrit' ad pducendas spēs sensiles, aut ad pducendas ipsas sensoēs, ad neutrum reqrit, g° n' ē necis. Pbā min. qr ipsm obtum sensile p spēm movet sensum, ut docet Artes hoc lib. 7. 59. et 62. Et haec roē pbat qm si solo sens9 agens ad praesentiam obti pduceret spēs, nihilqs in sensum declinaret ab obto, cur p medium crassius res vix clarioes, ut p aquam grossioes, quam p aerem; cur p sunt hebeti oculor alie' vivat' insensibilis utrius. Signum g° ē spes ab obto pduci: qd n° reqs ad sensoēs pbat qm sensoēs sunt act9 immanentes, pducis debent a poā in qua recipiunt, recipiunt aut' in sensibus passivis, g° et ab iis eliciunt. Qd vo n' sit sens9 agens substā separata, ut dicebat Auerr. pbā qm cum substā separata sit libera subtraheret suum concursum qndo voluerit, et n' poterit nat. sentire praesenti obto quoties voluerit.

Ad 1um arg. R. sensum in tn̄ dici passivum in quantu recipit spēs ab obto, n' vo in quantu sentit qd vere operat', conces. g° mai; et min. negā ē contrā, neqs n' ops ē ut si poā passiva videat activa in eod subto, sed l. in eo, lt in alio, qntm in nrā gleati ē poā passiva ad spēm mixti, et tn in eadt n' ē poā activa, sed in gravante cuius actoē educat' de poā ad actum, sic poā passiva sensuum ad recipiendas spēs videt poā ~~passiva~~ activa obtū easdem pducentes, vi' n° ipsis sensoīs agens totale ē poā cum spē sensibili, patiens n° solo poā, vn' n' seqt' agens, et patiens eē rō idem.

Ad 2um bene respondetur, nam ideo intellectus agens requiritur quia non datur aliud agens spirituale, quod producat species intelligibiles spirituales, at non species sensibiles tamen unam habere quendam spiritualitatis gradum cum non sint tam materiales ut ipsae qualitates sensibiles, tamen corporales sunt, et extensae, ideoque attingi possunt ab obiecto, quod per assistentiam ad corpora caelestia agit non per motum, sed per quandam sui diffusionem secundum esse intentionale, ut docet S. Tho. q. 5. de pot. ar. 8. quo modo assimilatur illi quo sol lucem suam diffundit, tamen quod fortius species intentionales magis immateriales sunt quam obiecta sensibilia, tamen hoc virtute, et eminenter illas continent, ut participant modum essendi superiorum:

Caput. 6um.

Utrum erret sensus circa obiectum proprium sensibile. quaestio 1a.

Quidam philosophi, quos impugnat Tul. in qq. Academ., et Tertul. lib. de anima cap. 5. nullam sensuum experientiae fidem habendam existimabant, contra non Epicurei quidquid sensibus appareret certum esse indicabant quod redarguit S. August. lib. 8. de Civit. Dei cap. [illegible] Sed inter hos errores media est sententia Aristotelis hoc cap. et 67. asserentis sensum non decipi circa proprium sensibile, decipi tamen circa communia et ea, quae sunt per accidens. Contra quam multis experientiis arguitur nam lingua sapore aliquo infecta dulcia indicat amara, oculus per vitrum viride omnes colores virides iudicet, et non longe positus candidum putat nigrum, ut ipse Aristoteles docet 3. met. cap. 4. Praeterea intellectus errat circa proprium intelligibile ergo etc.

Averr. existimavit Aristotelem intellexisse de maiori ex parte. Alb. aut dicit sensum nunquam aliter sentire, ac indicare quam sit in re vel aut sibi per speciem sensibilem repraesentata. contra tamen experientia est [illegible]

ad mentem Aris, 1° q̃ ille absolute dixit sensum n̄ decipi circa obiectũ sensibile: 2° q̃ ea r̄oē nulla potẽ cognoscitiua falleret q̃ é falsum, semp̃ n. res p̃cipit ut sibi repr̃sentant̃, imo et sens⁹ externi. Simplic. uero Jandun. et alij contra affirmant nunquã sensum decipi circa obiectum sensibile seruatis seruandis, ut sit debita distantia, ut medium n̄ sit impeditum, ut organum n̄ sit læsum.

Nota in sensu in hoc dari ueritatem, et falsitatem in quantũ falso, uerum mouent intellectum &c. triplicit̃ qñ pot̃ intelligi, 1° si sens⁹ erraret in r̄oē cõi obiecti, ita q̃ uis⁹ indicet eẽ colorem, l, misite ad q̃ n̄ é, 2° in r̄oē particulari, ita q̃ uisus indicat albedinem eẽ nigredinem, 3° applicando obiectum sensibile obiecto in quo n̄ é.

1ª con̄clo. Sens⁹ decipi n̄ potest circa obiectum sensibile, 1° mõ acceptum. é cõis concl. q̃ sens⁹ ferri n̄ pot̃ in aliquod obiectum n̄ sub r̄oē formali obiecti talis sens⁹.

2ª con̄clo. Sens⁹ seruatis seruandis condit̃ōibus p̃positis decipi et n̄ pot̃ circa obiectum in speciali, concl. q̃ cũ natũs n̄ impedita producat suum obiectum effectum, ergo producet obiecti sensationem.

3ª con̄clo, licet sens⁹ in applicatiōē subiecti, et sensibilis cõis ad obiectum decipiat̃, in perceptiōē tñ obiecti sensibilis minime decipit̃. exempli cã per uitrum uiridem uideo hoīem uiridem, uis⁹ quidẽ uiriditatem apprehendit coniunctam hoc hoīe, l, figurato falsa é, n̄ uo quidẽ p̃cipe fert̃ in uirorem &c.

Ad argta initio p̃posita R. solum p̃bare decipi in applicatiōē sensibilis obiecti ad sensibile per accidens, nam re uera in lingua é amaror, et q indicat hoīem uiridem uidet uiriditatem, sed male applicat amaritudinem melli, et &c.

Nihil deest, imo hec paulo sup[er]ius posita sufficiunt, sed intermedia ~~vel~~ questiones redacta sunt in compendium:

Ad argum R. Sol. pbare deceptii in appliciõe sensilis pprij ad sen-
sile p accns, nam re vera in lingua e amaror, et q iudicat hoiem
viridem videt viridem, sed male applicat amaritudinem melli, et vi-
rorem hoi, un roe huis compsis, ut ho ait huig lib. notat ferre con-
tingit tali deceptio, l. et dici pot contingere huiusmodi errorem de-
fectu cordiõum, nam ideo a longe album nigru existimat qr e max
distantia roe cuis spes emissa e nimis debilis nec sufficiente movet
visum: Ad illud de intellu R. cum b. Tho. 1. p. q. 85. ar. 6. et circa
quidditem simplice, q e pprium obtum intellus n decipi ni roe alicuis com-
psis adiuncte quadm in sensu et contingit.

De numero sensilium coium, et utrum percipiant sensibus externis. qo 2a.

Quinque sensilia coia numerauit Arles cap. preced. motum, quietem, num, figuram, et magnitudinem. Perspectivi plura dixit ee sensilia coia, nam Arles lib. de sensu, et sensato cap. 4. addidit asperum, lene, acutum, et obtusum, et hoc lib. t. 133. addidit unitem, et ipsi addunt aequale, et inaeqle, sile, et dissile, et alia q pluribus sensibus percipiunt; qd vo q sint oia enumerata ab Arle ostendit, nam nus, et magnitudo sensilia n sunt cum sint obta mathem. sed q abstrahunt a mia sensibili: deinde nus aut sumit materiale, et sic e idem qd magnitudo, aut formale et sic sensu percipi n pot cum noie sit actu intellus, ut docet phy. 4. phys. ideoq solus ho inter aialia scit nurare. Ulto noto, et quies solo tactu percipiunt, qo n sunt sensilia coia, pit contra pbri ais, nam si quo alii sentirent maxe visu quo sentiri n porunt, cum visus fit in instanti, motus aut, et qes fit in tempore.

qd vo sensibus externis n percipiant probat citatos perspectivos affirmat Caiet. thomis. pbat qr motu, et quiete, q percipi n porunt ni percipiat prius, et posterius in quo includit actus memoratiui, q n reperit in sensibus externis: 2o et pbr in qete q cum sit priuaio

et nihil movere n̄ pot sensū externū, neqȝ ab eo sentire.

Ult.° nihil sentit ab aliquo sensu nisi sub rōe formali illius sensus, sed motus, et magnitudo n̄ sunt color, aut sonus q̄ sunt p̄pria obiecta visus, et auditus, ergo ijs sensibus p̄cipi n̄ possunt, et sic in cæteris.

Nota ex Quest. ad hoc caput. quādo Arist. dividit sensile solum loquitur de sensili sensu externo, tum n.° quādā ait ēē sensibilia cōia, n̄ ꝑ ē ut oibus sensibus p̄cipiant, sed aliquibus ut docent simpl. philop., Averr., S. Tho., et alij. ut patet in magnitudine, et figura, q̄ sensilia cōia sunt, nec tn̄ oibus sensibus p̄cipiunt, ut docet Arist. lib. de sensu, et sensili. Ult.° notan̄ ē in eo differre sensile cōe a sensilibus p̄ accidens, q̄d hæc n̄ immutant sensum, sensile n.° cōe maxime, ideoqȝ Arist. in contextu assignans rōem sensilis p̄ accidens ait q̄d sensus nihil patit ab eo, quasi sensile p̄ se, sive illud p̄prium, sive cōe sit debeat sensum immutare, quomodo aut id fiat q. sequenti videbimus.

1.ª cl.° quinqȝ sunt sensilia cōia ad quæ cætera revocari possint, hæc Arist. interpretumqȝ est autoritas fulcit.

2.ª cl.° sensilia cōia p̄cipiunt sensibus externis hæc et tum Arist. oēs sciunt, imo et ipse Apolin. q. 17. quamvis solet. ubi solus illi p̄priu sentiri tribuat. Pbatur ex conte. ubi Arist. sensile cōe illud dixit q̄d pluribus sensibus externis p̄cipit, accedit rō qm sensilia p̄pria n̄ p̄cipiunt a sensu externo nuda, et absolute accepta, nec n. visus videt solum coloratum, sed coloratum magnum, triangulare &.

Ad 1um R. illa quatuor ēē figuras, ideoqȝ contineri sub figura in cōi, q̄ ē unum ex sensilibus cōibus, uniformiter aut reduci ad numerum quod p̄priu ē, q̄ ē rō solet. q. 15. æquale n.°, et inæquale revocant ad magnitudinem in q̄ fundant similitudo n.° ad figuram.

Ad 2um nego ant. et ad 1am confirmationem R. ideo Mathem. abstrahere a mā sensili quamvis agat de magnitudine, et aliis quæ sunt sensilia cōia, qm n.° agit de ijs, ut sunt cōmensurab

cum proprijs sensibus, sensibile autem commune sine proprio non sentitur.
Ad 2um R. motum non sumi formaliter quatenus mensura est, nam sic a solo intellectu percipitur, sed materialiter pro distantia, et multitudine, quantum quae modo adhuc a magnitudine distinguitur.
Ad 3um negatur ans., et ad probationem concessa maiori negatur minor; ad cuius probationem R. si visio praecise fieret in instanti, ita quod idem esset 1um, et ultum esse talis visionis tunc nec motum, nec quietem posse percipiendam, cum neutrum detur in instanti, quod tamen visio per tempus continuatur in quo visibile, aut quiescit, aut movetur potest motus, et quies per visum cognosci.

Ad 1um arg. contra, quod sensibile commune dicitur non percipi sensibus externis R. ut quies, et motus sensibus percipiantur non requiri, ut sensus simul percipiat prius, et posterius, sed quod percipiat sensibile proprium, modo sub hac parte motus, aut quietis, modo sub illa, quando ipsum successive quiescit, aut movetur.
Ad 2um R. sensibile privative non opus esse, ut per se moveant sensum, quando tenebrae quae sunt sensibile proprium visus illum non movent, in prima quod quies sentitur in quantum sensibile proprium in eodem situ immobile consistens aliter sensum afficiat, quam cum movetur. Ad ultum R. quamvis sensibilia communia solitarie considerata non contineantur sub totali formali obiecto singulorum sensuum, continentur tamen prout coniuncta sunt cum proprijs, e.g. figura colorata visibilis, magnitudo frigida tangibilis &c.

Utrum sensibile commune moveat sensum
quaestio 3a.

Pars affirmativa huius dubij habetur ex Arist. ut quod praedictum est, omnes conveniunt de modo est diversitas. quam in re praetermissa inepta sententia Aver. quod sensibilia communia dicat percipi a singulis sensibus non secundum proprias rationes, sed quatenus praecise sensus sunt, ut eius discipuli explicant quam bene Tolet. q. 14 impugnat. est sententia Scot. in 4. d. 12. q. 3; Aegid. hoc loco, Jandun. q. 18; tribuit ei Albert. Mag. hoc lib. tract. 3. cap. 5. a Banhesio 1. p. q. 78 ar. 3. dub. 1., et Janel. 2. de an.

et Conet. cap. 6. et iuxta Suarez S. Tho. 1. p. q. 17. ar. 2. ubi ait
in sensu esse similitudinem figurae, magnitudinis, et aliorum sensibilium
communium, itaque asserunt hi omnia sensibilia communia movere sensum im-
primendo species distinctas a speciebus sensibilium propriorum. Probatur 1°
quia sensibilia communia sunt per se sensibilia, ut hoc cap. docuit Aristoteles, et
S. Tho. lect. 13. sed Philosophus cap. seq. ideo ait colorem esse visibilem
per se quia in se habet causam ut sit visibilis, ergo et communia sensibilia habebunt
in se causam suae sensationis, propriasque species producent. 2° species sensi-
lium propriorum quantum est de se eas solum repraesentant, ergo non sensibilia
communia, probatur ant. quia species in esse intentionali est idem quod obiectum in
esse reali, sed aliud est esse coloris, et magnitudinis, ergo alia et species
repraesentans colorem, et magnitudinem. 3° si sensibile commune non im-
primeret propriam speciem non distingueretur a sensibili per accidens, quod
non movet sensum, hoc autem est contra Aristotelem, ergo. Ultimo si
quis iuxta caecum illud manu contingeret et saltem eius figuram
perciperet. Cum ergo ibi non sit alia qualitas sensibilis figura propriam
speciem imprimens, id ipsum experientia comprobatum est si quis non globo
feriat, et si omnes qualitates tangibiles in gradu, et carne similes sint
non sentiet dolorem quia est passio sensus tactus, ergo tangeret figuram.
Sit nihilominus conclusio. sensibilia communia non imprimunt proprias species
in sensum, sed modificant eas, quas sensibilia propria producunt.
hoc est S. Tho. hoc lib. lect. 13. et 1. p. q. 17. ar. 2. similiter Caiet.
Thienens. Paul. Venet. Tolet. q. 14. Ferr. q. 11. et confirmat
hoc modo, primo ut notat Alb. mag. tract. 3. cap. 4. sensus non percipit
species sensibiles in abstracto, sed in concreto in modo singulari
cum hic, et illis circumstantiis coniunctas, unde illud Aristotelis lib.
de sensu cap. 6. sensus coniunctorum et singularium sensibilium per-
ceptivus est, non separatorum, sed idem repraesentat species, quod
per visionem videt, ergo species repraesentat figuratum, coloratum quod
sensus percipit. 2° si sensibilia communia proprias imprimunt species

spem in visum, et in tactum, quod sub eadem ratione ab utroque percipitur. Obstat quod non apparet modus quo neque ternarius producere possit speciem distinctam non solum singulis unitatibus, aut quies quae est privatio speciem distinctam ab ea, quam corpus quiescens producit.

Ad 1um arg. concedo maiorem, et minorem distinguo: communia si non sensus sit sensibile commune habere in se causam movendi sensum per se primo negatur est contra; si non 2ario concedenda, ad hoc autem sufficiat, quod modificet speciem proprij sensibilis visibilitatis non, ut 1. p. q. 78. ar. 3. docet D. Tho., est species alicuius in sensu per se primo ut similitudo propriorum sensibilium per se, 2ario ut similitudo communium, denique nec primo, nec per se, sed per accidens ut similitudo hominis, qui in tantum dicitur hominis in quantum ab eius qualitatibus sensibilibus proprijs, et communibus causatur.

Ad 2um negatur antecedens, nam cum sensibilia propria sint communibus coniuncta, species et coniuncta representat; ad confirmationem respondetur quamvis in genere entis aliud sit esse coloris, et magnitudinis, esse tamen idem in genere obiecti, quoniam unica visione percipiuntur, et sic unica et specie representantur.

Ad 3um patet solutio ex dictis, sensibile non commune movet sensum saltem modificando, quod sensibile per accidens non habet. Ad 4um gravius facit, dicat forte ibi sensorium, quoniam saltem esset privatio qualitatum sensibilium, eiusdem ratione sensus est sentire privationes, cuius est sentire species privatas, verum cum sensus non ideo dicatur percipere privationes quasi aliquam habeat notitiam earum, sed quia visione carens dat occasionem intellectui dijudicandi tenebras, ut inquit Scotus ad. 5um. 71; cumque in caelo non detur proprium sensibile, ratione cuius magnitudo, aut figura afficiant sensum, non cadit sub sensatione, ne quis dicat esse in eo raritatem, et densitatem, quae sint qualitates tangibiles. Quod vero attinet ad vulneris dolorem respondetur primo semper ibi intervenire aliquam qualitatem tangibilem, saltem duritiem gladij, quod si nulla interveniat, dolor ille cognoscet a divulsione, et divisione partium, quae sentiunt, ideoque non opus est, ut sola

figura sentiat.

Utrum sensus externi suas sensiones cognoscant. quaestio ult.

Duas hac de re sententias refert Philop. 2. de anima t. 138. altera est Plutarch. attribuentis sensui cogitatiuam, quam uocat opinatiuam cognoscere sensiones externos. altera ipsius Philop. ponentis aliam potentiam quam attentiuam uocant. 3a est Simpl. existimantis quemlibet sensum percipere suam sensionem non absolute, sed ut aliquomodo est rationis particeps, nam bruta ex hac ratione sensibus externis earundem sensiones non percipiunt. 4a demum placet hoc lib. cap. 13. Aegid. placet Themist., et aliorum ad eundem colorem existimantium sensus externos sentire suas sensiones non quidem per alium actum reflexum ad ipsas terminatum, sed indirecte eodem actu quo suum obiectum percipiunt sentiunt et se sentire, fauet D. Tho. ubi sic ait, actio uisus potest considerari 1, secundum quod consistit in immutatione organi a sensibili exteriori, et sic non uidet non color, et ista actione uisus non uidet se uidere, alio est actio uisus secundum quam indicat de ipsa passione organi a sensibile, et aberrat sensibili et sic uisus non uidet solum colorem, sed sentit et uisionem coloris, et Aristoteles per hoc probat sic argumentum, si alio sensu percipiens uisionem 1. ille percipit suam sensionem, quia alius idem de eo petet, et sic erit processus in infinitum, sed idem tunc et non 19 d. Deinde si alio sensu percipiens uisionem eodem percipiens colorem, ergo color duplici sensu percipitur quod non est dicendum, cum sit sensibile proprium unius tantum sensus. quas argumentationes insolutas relinquit. quae Themist, Simpl., et Philop. putant

Arist. ergo lo. probare velle sensus externos suas operationes percipere; probat enim, quod si alius sensus esset perceptivus visionis v.g. opus esset ut aliquis ipsa species sensibilis ad talem sensum perduceret, sed sensatio, quae est operatio non est productiva talis speciei ergo etc.

1a concl. Nullus sensus exterior potest reflecti super suam sensationem, ita ut eam alio actu percipiat. est expressa Arist. de sensu, et sensa. cap. 2. ubi inquit est autem quidam et communis potentia quae sequitur omnes quae, et quod videt, et audit, et sentit non enim visu quidem videt, quod videt etc., quo ex loco ait D. Tho. Arist. ideo ponere sensum communem, ut cognoscat sensationes externorum sensuum quas ipsi percipere nequeunt, et 4. met. t. 25; probat sensum non esse suimet, sed alterius. Accedit ratio quia sensus est potentia corporea, et organica, nulla autem talis potentia super se reflecti potest.

2a concl. nullus sensus percipit actionem suam eadem sensatione qua obiectum. est Iand. 2. de an. q. 33. Apolin. q. 37. quam plutar. 4 philos. at, et hoc probare voluisse Arist. cito lo. de an. probat Alex. in sua paraphr. cap. 17. Averr. Albert. et alii. probatur concl. quia saepe videmus, nec advertimus nos videre, quod esset non possibile si eodem actu obiectum, et sensationem perciperemus. praeterea quia non potest idem simul esse actus, et obiectum eiusdem, quare si eodem actu ipsum sentiremus coincideret actus cum obiecto etc. Pertinet autem hoc ad sensum communem, ut docet Philosophus cit. lo. de sens. et sensa. ; et de som. et vigil. cap. 2. D. Tho. 1. p. q. 78. ar. 4. ad 2um.

Ad 1um resp. in illo progressu deveniendum esse tandem ad intellectum, qui reflecti potest super proprium actum, et sic non abeundum in infinitum. Ad 2um concessa ante distinguo est conseq. nam si sensus sit colorem cognoscere duplici sensu externo, negata est consequentia. si uno externo, et alio interno concedenda, quod non est absurdum, sub alia tamen ratione abstractionis, nam sensus externus solum videt hoc coloratum, sensus

n° cõis cognoscat hoc mixtum coloratum. Ex quo et pet solito ad ult.tum, nam mixti p se n° ꝯdnat speciem sui peraise in sensum coem, sed ꝯdnat spẽs talis colorati mixti, ita qd nec mixti p se, nec color peraise repraesentatur ut in ipso obiecto repraesentabat, sed color mixti, neqz et sensus cois cognoscat ꝯsise mixtoem abstractam, sed hoc mixtum

Caput 7.um

Vtrum color sit obiectum mixtus?

q.ō 1.a

Pro pẽ nega arguit 1.o multa p se visa q colorata n° sunt, g.o color n° ẽ obiectum adaequatum visus, ant pbr 1.o autorit. Aris hoc cap. asserentis qdam videri, q colorata n° sunt, ut ignis, noctilucae et similia; colorum item et alia videri colores, et q in pennis pavonum, colliqz columbarum varie se ostendunt, quorum nihil color ẽ: contra sit qm nulla poni tecti pot citra suum obiectum. 2.o visibile ẽ obiectum, g.o n° coloratum, pbr ant ex Arte in prio cap. dicente, sensus quidem ẽ visus, hoc ẽ visibile, qd deinde dividit in coloratum, et lucidum, sive splendidum, sunt sic ibid. dicens manifestum ẽ p se, qd sensibile, qd p se attribuit visui ẽ visibile. Ult.o obiectum sensibile, ut hoc lib. 7. 65. docet Aris debet habere in se sufficientem causam suae sensionis, sed coloratum eam n° habet, g.o 2a. min. pbr qm indigemus lumine ad videndos colores, ut p lumen fiant actu visibiles quod hoc ipso cap. docuit Aris.

Pro decisione qq resolvenda ẽ in mente distinctio obiecti in mate, et forme, in principale, et adaequatum: 2.o notandum ẽ colorem dupliciter sumi 1.o pro extremitate perspicui terminati, ut definit ad Arte sive, ut clarius loquamur pro qlite qdam patibili q nascit in corpore mixto ex ꝯpoe 1.arum qlitum, q ẽ motiva visus, ut color albus, et niger etc: 2.o sumit latius pro qlibz qlite patibili p se 1.o movente visum, sive sit lux, sive color pprie dictus

quo spectat loqt Arist. lib. de sens. et sensa. ubi ait oia corpora
participare colorem, certum aut e n oibus corporibus inee uerum
colorem, sed l. uerum, l. apparentem, l lucem.

His positis sit 1a cto. color pprie dictus e obtum principale
visus. color uero 2o mo dictus e adaequatum. 2a pars e Arist.
hoc cap. oiumque interpretum, prior et ab eod invenit cum ait visibile
aut e color, uerum oio uerus color p se visibilis, ut docet D. Tho. hoc
lib. lect. 14. lux aut n ue in quolibet corpore, ni in corpore
terminatur, l aliqua roe densum inventat, ideoque lucem quam in
aere n discernimus in pariete, aut quovis alio loco terminato discer-
nimus: hinc et orit qd cum noctu inter nos, et caelum maxima
pars aeris, et ignis sit illuminata, cum umbra terrae in orbem
convoluta speculation extenuet, ut abstraeret in Eclipsi luna, tn
oia tenebris oppleta conspicimus, lucemque solem in caelo, astrisque
deprehendimus.

2a cto. lux het se velut obtum forte visus, color uero, ut ma-
te. hoc e Alb. mag. 2. pte summae de hoie. q. de obto visus, et
q. de colore, D. Tho. 2a 2ae. q. 1. ar. 3. et in 1. d. 45. ar. 2.
Ferr. hoc lib. q. 12. et Thomist. cois, imo ue Arist. q hoc cap. ait
visum ee lucis, et tenebrarum, lucem quasi p adaequato obto ponens. qd uerum
n ect ni de forti intelligeret. qr l. qd qd ue sub luce ue, neque ipse co-
lor pt sine luce videri, ut testat Phil. et experi confirmat: plerique
universi e lux, et color eod actu cernunt, ut docet D. Tho 1a 2ae. q. 8.
ar. 3. ad 2um. et 1. c. gent. cap. 76. go lux se het ut obtum forte
contra pet qr si duo eod actu percipiunt semper, alterum debet ee
velut mate, alterum uero ut forte.

3a cto. visibile e obtum forte, et ro sub q tm lux. quam color
percipit, hoc pet ex. Arist. in contex. q visibile appellavit id cuius
perspicuus e visus. plerique roe lux et ingredit mate obtum visus
qr interdum ue sine colore, ut quodo aethra, et ea q noctu lucent

intuemur, g° danda e' aliqua raō formalis coīs sub qua tam color, quam lux videat, ea n' e' ni visile, g° 2a visile aut motivum ꝓ se poē visiua ꝑ sui speī intentioālem, l, aliqd eius vicem supplens, qd addidi ꝓpter lucem de q diuersū e', an mittat in oculum speī intentioalem a se distinctam.

Ad 1um patet solutio ex dictis, oia n in argto adducta continent sub colore 2o mō sumpto, qd diximus ee adaequatum obiectum visus. Ad 2um conceß ante, distinctio e' cons, nam si color sumat 1o mō e' obiectum n' quidem adaequatum, sed principale, si vo 2o mō e' adaequatum, et reciprocat cum visili.

Ad 3um R. cum ferr. cat. pter efficientiam in obto, et potiam ad mouendum sensum intentionalitr requiri interdum alias dispoes in medio, l, in ipso etiam obto, cur n q posit pariter longe ex alia pte n' audit, cum tn sonus sit in debita distantia, et de se motivus auditus, ni qa n' e' medium accommodatum ad spēs audibiles usqz ad potentiam multiplicandas; similiter quamuis color in tenebris hēat de se virtutem mouendi medium, desiderat tn lucem ꝑ quam medium fiat actu perspicuum, ut possit ab obto moueri, color n, ut docet Arist. n' mouet nisi actu perspicuum.

De nā coloris qō 2a.

Est de nā coloris celebris apud AA diuersitas, an color sit aliqd a lumine distinctum actu existens in corpore antequam lumen adueniat, an no solum det praesenti lumine, recedente vo recedat? 2am patet asserit Auic. lib. 6. cap 3., et Avempace quem citat Auerr. com. 67. sequi Albs magn. in sum. de hoie q. de subiecto coloris, et in lib de sens. et sensili tract 2. cap 1. et 2. Obi 1o ex defone Arist., q colorem definit extremitatem perspicui in corpore terminato, sed perspicuum n' e'

actu nõ sit lux, g° etc. et Confirmat^r qr̃ p̃ uarias refractiõe lucis uarij apparent colores, ut in Iride, et nubibus, auium pennis etc. idem p̃bat ex definitõe tradita hoc cap. ubi dr̃ color motiuus actu lucidi, sed color sine lumine nõ ẽ motiuus, g° neq. color.

R. Solutiõe ntã colorem l. spectari sc̃dm̃ suam naturam q̃ ẽ q̃litas absoluta ex p̃p̃riis 1.⁴ exorta, l. put uisibilis, id ẽ nõ uisiõe nõ ẽ certũ coloris, sed passio eius, ut hoc lib. lect. 14. docet D. Tho., et Auerr. com. 67. Arist. aut^r neq. in hoc lib., neq. in lib. de sens. et sensa. egit de colore sc̃dm̃ sp̃eciam nam, sed ut ẽ obiectum uis., siue uisibile. Rursus color alius ẽ uerus, alius apparens, ut ij q. in Iride cernunt^r, et colorem quidem apparentem cũ lucem oẽs concedunt ne sit duos colores p̃fectos in eod. subiecto admittam^s, nam pauonum plumæ eod. tempore a pluribus p̃ diuersitatẽ aspectuum uariẽ uidentur, aureæ, purpureæ etc. uariant^r aut^r ex diuersitatẽ densitatis, diaphanitatis, refractiõis, aut reuerberatiõis luminis, uñ nubium qñq. alias uidem^s caeruleas, albas alias, rubentes alias. Non et^r ex q̃ 1.⁴ q̃litatum, et hinc ẽ q^d ex colore nubium siue in oriente, siue in occidente mõ pluuias, mõ uentos, mõ serenitatem colligam^s.

De coloribus aut^r 1°. uiis sp̃ectatis sit oto. color ẽ q̃litas absoluta in corpore colorato existens nõ solum in externa sup̃ficie, sed interius et^r, nõ solum presenti lumine, sed et^r in tenebris. hæc ẽ D. Tho., et Auerr. com. 67., Caiet. Thien., et Iandun. q. 19. quos refert, et sequit^r Tol. q. 17., Scot. q̃tlib. 15. § si uº teneat^r, Soles. 2. Diuersarum cap. 25. Banhes. 1. p. q. 78. ar. 3. dub. 1. notab. 1. Ferr. hoc lib. q. 13. Cum Auer. et Alex. quos citat. p̃bat qr̃ si lux eit sup̃ri color, oẽs eẽnt eiusd. sp̃ei, neq. ulla in eis diuersitas reperiret^r q^d ẽ falsum. 2°. colores apparentes p̃ uarietatẽ aspectuum reflectiõisq. lucis uariant^r, g° q. sub oĩ luce, et aspectu ijdem apparent remanent semper in subiecto. Et ex ijs patet solutio ad auctoritatem Artis q. colorem definiunt nõ sc̃dm̃ entitatem, sed quatenus uisibilis ẽ,

iy et colores, q in Iride adducebant n sunt veri, sed apparentes, et pin sunt idem cum luce. f

Hic de Coloris entit. formis superest ut dicamus de causis. Basilius ubi sup. existimat colores n ex frigidi et 1ae qlitum ppõe, cum uideamus calcem candidam, et calidam, et rursum nivem candidam, sed frigidam, sed ex varia formixtione luminosi ignei diaphani, aerei, et aquei et oppaci terrei; Vales. vo Lo aio ex sentia plat; q colores flammam ex singulis corporibus emanantem appellat, oim colorem nc igneae fulgidos ee dicit, duplicemqz describit ignem alterum elementalem, alterum celestem q sine calore fulgorem heat, hicqz purus, et simplex aliqz ulla ex 1ii qlitatibus, huius n modicam portioem ait p hoc inferiora ee dispersam, eiqz formixtione cum ceteris fieri colores, q sunt veluti flamulae, verum utrqz fallit, 1o Basilius qm pm reddunt cam qre capilli hois in senectute sint candidi, frigiditatem, et qre Aethiopes nigri, Germani vo albi diversam et 1ae qlitum ppoem, et medici ex colore cognosci tum in lingua, tum in vultu qlitas, humoresqz dominantes in corpore colligunt: Vales. aut qm admittit aliqd de substa celi venire in compoem mixtorum qd e 3 phor, nam, l, ille ignis purus quem appellat, e substia, l accidens, si substa erit incorruptibilis cum semper lucem seruans, qt nos minime experimur, si vo accidens n migrabit de subto in subtm, et aliqndo corrumpet.

Dm igit e colores quid apparentes fieri in diaphano ex luminis refractione cum aliq opacitate territe lumen, ut q. at. docet Sole qndo fit arcus Iris in nube siapte na diaphana cum sit aquea ex refractione radiorum Solis dum terrunt ad aliquam densitatem urbis q a posteriori pte Soli obijcit. Si vo de veris, et permanentibus coloribus agamus, eorum ca e pportio 1ae qlitum cum aliq

pportiõe 4.

luce intrinseca, i. participatione nã aucta adiuta propter oppositu, di
aphanitati, raritati, et situm, nam haec oia ad colores faciunt, col-
ligit hanc doctrinam ex Alb. magn. 2. p. summa de hoie q. de
gnoie colorum, tolet. ubi sup., et alijs, exempli uo gra ferrum per solam
calefactionem ignit, mutatq3 colorem, quem si aqua mergat statim amittit,
cera soli applicata, lymphisq3 interdum respersa candida fit, segetes per
maiorem decoctionem, et digestionem succi alentalis ex uirore in pallorem
commutant, haec aut n. fiunt ni per alterationem primarum qlitatum corp. Accedit Gal.
et hipocr. quos refert Vales. lib. 3. diversarum cap. 22., qui ex coloribus iudi-
cant primas qlitates quo et signo medici coite utunt ad discernendas aegritu-
dines.

Divisionem uo colorum tradit Plat. in thim., et ex eo Gale., quos refert
Vales. ubi sup., oes aut participant naturam extremorum albi. s. et nigri, e
aut album disgregatiuum uisus, nigrum uo congregatiuum, ut 10. met. cap. 20.
docet Arist.: medij, ut Plat. ais inqt, sunt flauus, liuidus, puniceus, ui-
ridis, et ceruleus ad quos alij reuocant: porro cum oes colores sint
splendidi candor inter oes magis de luce participat, niger minus, et
quo medij magis ad hoc, l. illud extremum declinant, eo magis, minusue
de luce participant. Oiumq3 uo colorum caps tradere eet infinitu, uide-
at Arist. in lib. de coloribus, Alb. mag., et Vales. ubi sup., Plat. et
eius coment. in thim:

Haec pro coloribus mathce spectatis, nunc de ijs qui uisibiles sunt dicamus
primo igit constat inter aa. definisse Arist. colorem qui uisibilis, primo defini-
uit de sens. et sensa. cap. 1. in hunc modum, Color e extremitas pers-
picui in corpore terminato, hoc uo cap. color e motiuus eius, qd e actu
perspicuum, ubi tria sunt declaranda extremitas, perspicuum, et
terminatum, qq explicatis definitiones clarae erunt. quo ad igit dic extremi-
tas n intelligas mathce pro superficie terminante perspicuum, ut pu-
tabat Pythag. sed pro qlitate uisibili in corpore inhaerente, q
et extrema roe corporis in quo e, qr extra illud superficiem

nihil aliud e', et in ipsis perspicui, qd ad ipsam ulto terminat
eam faciens actu visibile p lucem veluti p form, et rōem sub
q movet sensum, quamvis aut de perspicuo sive diaphano iupra
agendum e', cum de medio sermo erit, id nūc sufficiat perspicuum
ēe corps quoddam visui, qd admittit spēs ab obto distante, ut aer, et
aqua; terminatum uo e' qd eiusmodi spēs, et visum minime admittit,
ut aurum, terra &c. cum go di, qd color e' extremitas perspicui in
corpore termiāto definit ut actu visibi, dr extremitas ad excludendos
colores, q intra corps sunt, qi n' actu visibiles, dr perspicui, qm colo-
res in tenebris n' sunt extremitas perspicui actu, qd n' fit nī p
lucem, ut infra videbit, dr in corpore termiāto, q poit excludi et
qdam colores interiores, et transparentes, ut gemmarum, humanae cutis, q ut
docet Alb. ubi sup perspicua e', qd fit qm p eam videmus sanguinem, venas,
et obta, ut Polissus, q ut docet Plut. in lib. de cis natlbs cap. 19. omnem
lapidum qq habet in mota colores recipit, n' aliud e'e nī qi eis spēs
perspicua sunt p quas transmittunt spēs visibiles saxorum sub quorum colore
vive, quoniam corpora perspicua vaie eiusd coloris cum obto ulterius termiāto
ex hoc aut qd color sit extremitas perspicui in corpore termiāto seqt, qd
illud poit movere producendo sui spēm usq ad oculum.

De rā luminis qīo 3a.

Lumen in primis ēe qd separate et in se consistens asserunt Plotin.
Ennead. 4. lib. 5. Marss. Fecin. ibid', et lib. de lumine cap. 7. Chry-
s. Vog. lib. 2. de arte medendi fol. 140. cum Gale. et alij. pre-
cipua horum rāo uie, qm lux in instit p immensum pene spatium diffu-
dit, alijsq corporeis rebs coexistit in eod' situ qd fieri nequa' poit
si eet aliqd corporale, D. Basil. homil. 2. examer., Greg. Nas.
homil. 2. in Pasch., Niceta in coment. ad eand' locum, Greg.
Nissen. de opere 6. dierum ēe form substantiam corporis lucentis

qq accedunt Emped., et Democr. quos hoc cap. Arist. impugnat, August. epist. 3. ad Volusianu', Damasc. 2. fidei cap. 7., Hugo de Sancto Vict. lib. 1. de Sacram. cap. 9; Basil. Philalt. lib. 3. de cael. ad. 7. 43. qui asserunt lucem substantiam lucenti corpori inexistentem, omnium corporum nobilissimam. et aliqui alii. qq substantiam corpoream lucem esse sentiant.
Ratio huius assertionis esse pot. qm' lux est cum quorundam substantialium, quae ne deus quidem ipsi conditionem, n' accidens erit sed substantia. 2° quia lux moveri vr, et transire de uno loco in alium, quando n. movet lucerna sol et circumfusum lumen movet, sed accidens n' transit de subiecto in subiectum. g° lux est substantia corporea aut ideo est, qm' est sensibilis substantia, quae nihil spirituale sensibus capit.
Sit tn' cto lux est accidens corporale sive sumatur pro ea, q' inest in intrinsecalite corpori luminoso, sive pro radio, sive pro quovis lumine per diaphanum diffuso. hoc est D. Damasc., Rupert., D. Tho., Lyran., Carthus., Caiet., Catharin., et aliorum interpretum ad 1um cap. Genes., Alb. Rich. Durr. et omnium DD. scholast. in 2. d. 13., expressa Arist. hoc cap. probat quia breui roe, nihil spirituale, aut substantiale sensibus capit. lux est sensibilis, g° neque spiritualis, neque substantia, quod n' neque corpus roe Arist. concludit, qm' nullum corpus cum alio in eod' loco penetrative esse pot, lux autem simul est cum aere, aqua, aliisque corporibus diaphanis, g° u'.
Molina n° A‍t opposita sententia nullam vim habet, nam lux ut .2. p. Sum. de hoie aut Alb. mag. in q. de lumine n' movet ex uno loco in alium sed alia, atque alia producitur, neque quando sol apparet in oriente lux ab oriente ad occidentem motu locali procedit, ut spirituales debeant esse quod spirituale, n' cum id spat in instanti neque si esset spiritualis localiter moveri poss., sed unico solis intuitu producitur in omni spatio ad quod ex sole duci possunt lineae rectae:
Ex cons° quod simul sit cum rebus aliis corporeis concludi nequit esse spirituale, nam et color, sapor, et alia accidentia corporea in eod' loco simul sunt, nec tn' spiritualia sunt accentia spiritualia: ideo accidentia corporea nisi inter se contrarietatem, aut repugnantiam habeant in eod' subiecto simul esse

posit, coexist. n. quantit., q. e. rai au duo corpora sibi ee re-
quirant, oiaq extendi per accns per eand quantitatem substantie in qua
sunt: Ad aliorum roes falsis e intio, nam quamvis luci debeat con-
venisse ad generi substantiarum, illum tn het in meliore solid, substantiarum qz cae-
lestium, quarum victus e, et coe inferior. Ad illud de motu ex dictis pat
solutio, lux.n. n movet, sed qa ad motum luminosi successive ex
una pte contempit, aut remittit, ex alio ut intendit, aut generat, moveri
vr, licet tn n moveat.

Verum adhuc inter hos aia e controversi, nam Scot. in. 2. d. 13. q. unic,
Dur. ibid. q. 2. Bacon. ibid, et hoc lib. Aegid quem. q. 14. atat Ferr.
censent lumen in medio productum hre, tm ee intentionale, n vo reale,
ita qd quodr color n producit in medium alium colorem, sed sui similitudine,
sic lux lucenti corpori inhaerens n producit luem eiusd spei secum, sed
quandam qlitatem intentionalem repraesentativam sui, per ee n o intentio-
ale, ut notat Dur; et Ferr. atali n intelligi aliquid ens roic, aut
deficiens successive, sed qa desiat n operari, et specifica roe eius
qd pdr, e qs spes repraesentativa illius, q de re latis Caiet: 1. p.
q. 55. ar. 3., Sone. 7. met. q. 9., Ferr. ubi sup, et alij, pbi
1o sensus, ut ult cap. huius lib. docet Aristes recipit spes sine mi,
i, sm ee intentionale tm, sed lumen recipit in organo visus,
go e tm ens intentionale. Pterea. t. 73., et 75. huius lib. ait
phs qd sensile positum sup sensum n sentit, go sed lumen e
usqs ad organum sensus, et tn sentit, go 2o. Pterea spr intentionalr
dependet a praesentia obi, sicut ps in visu, neqs het contrarium q oia
conveniunt lumini, go 2s.

1a cto. lumen in medio het ee reale: haec e D. Tho. 1. p. q.
67. ar. 3. Caiet. ibid. et in. 2. d. 9. q. 1. ar. 2. de verit. q. 9.
ar. 1. ad 7um. et 2. de celo lect. 14., Alb. hoc lib. tract. 3
cap. 11., Philop., et Thomist. coes. Pbr in hunc modum, nulla
qlitas mere intentionalis e activa realiter, sed lux e activa realiter

ut Auerr. 2. de cael. com. 42. in reflectioē radiorū ostendit, et ptē experiā pterea q spēs intentionales subiecta n̄ denorant talia, neqꝫ n. aer dr̄ albus ex eo, qd hēat spēm albedinis, sed aer dr̄ luminosꝰ, go ꝛc. q̄ rōe usꝫ ē D. Tho. lō 1ª ptis atꝫ deducta ex Arte hoc lib. t. 21. Dera obtonisꝰ n̄ debet hēre eē intentionale tm̄, sed reale, cum n̄ solum moueat sensum, sed et hēat similoēm, lumen ut sup. dctū ē, continet sub obtonisꝰ, go debet hēre eē reale.

Quamuis tn̄ pmissa oēs in hac re coueniāt, adhuc tn̄ dubitant, utrū lumen sit pinter eē nate hēat eē reale, ita qd nulla alia det spēs lucis, sed q lucem a corpore luminoso pductum in medio, et in sensu fiat visio, in quam sentiām inclinare uit̄ Ferr. 4. ɔ gent. cap. 12. fauet D. Tho. 1. p. q. 56. ar. 3., et in 2. sentiāꝝ d. 23. q. 2. ar. 1. de verit. q. 8. ar. 1. ad 17., qd pbant ex Arte hoc lib. t. 67. et 73. dicente qd lux, q ē in medio facit oīa visibilia actu visibilia, go est p se visibilis, et n̄ p spēm, nam illi rei, q ē oībꝫ aliis rō uidendi, nihil pot eē rō uidendi ipsam. 2º qa eod actu videmꝰ lucem, et colores, sed potē cognoscitiua ad unicam actum non tm̄ ubi spē, go n̄ dat in oculo spēs lucis ab spē coloris distincta. Dri go lucem eē qualiter natur sit tm̄ intentionalem eminenter, ut docet Caiet. q. 67. 1ª. p. ar. 3.

2ª cto. corpora luminosa pter lucem emittunt ex se spēs visibiles qq uiis. Pbr ex Arte. 2. de aiā cap. 7. ubi inqt lucem uideri sicut alios colores, pterea lucem, q ē in oculo n̄ videmꝰ qd n̄ aliud ē nī qa n̄ emittit ubi suī spēm, quēadm colores. 2º stella intdiu uīr ex pfundo puteo qū n̄ uīt pstringere corp lux cum sit admodum exigua, qd si dicat quis pueniē saltem n̄ dicet qndo nocte ex longissimo spatio uīr lucerna aut ignis aliꝰ, tunc n. cum lux ab eo corpore ad uidentem n̄ pstingat, uīr go emittit spēs a luce distinctā. ^ quo

Nota ad solutioēm arg. eo solum pbare lucem, q ē in medio perspicuo n̄ uideri p pprā spē, qd mihi n̄ absurdū uīr, qa quidm

lux facit colores visibles, vel sl. modificat spes ab eis productas, q. modificatio sufficiat, ut lux siml cum colorato concurrere videatur, ut placet Banhesio 1. p. q. 67. ar. 3. cum aliis quos tractatio noie citat, sed ne putetur lucem ee solo qualitem natur, et intentionaliter.

Ad 1um concess. ante, nego cons. et ad confirmationem R. luce solam efficientem ee colori roem videndi, qr iuvat ad productionem spei visibilis, ac proin n indigere aliquo alio, ut sui speciem producat, indigere tn. spei mediante q semper moveat.

Ad 2um conces. mai. nego min., nam qualites diversae nimis ad videndum, nec proin requirit, ut in sensu sit una tm earum spes, sed poruit ee due, q tn. veniat in gnie cae efficientis ad unum actum causandum.

Ad 3um R. Arteri ee intelligendum, qd suscipit spes sine mia, eorum q sentiunt, itaq nulla nro res sensibilis q sensu percipit n e in sensu, sed eius similitudo, quamvis ee possit alia eiusd spei nro distincta, ut patet in sensu tactus quo sentimus calorem, et alias qualites, quas et organum tactus recipit ab obto, quamvis eas ipsas n sentiat, sic oculus lucem sibi inhaerentem n videt sed aliam extra positam, neqs cum oculis compressis aliqd lucis conspicit e in ipso organo visus, sed in locis vicinis, ex quo et patet sensus ad aliud lumen n oculo inhaerens sive imediatum illi existens, n vic sed paululum ab eo remotum.

Ad ultimum R. conces. ante, nego contrarium, nam ideo lux dependet ab obto, sicqs in transitu qr cum fiat p transmutatione mie ad aliquam fim substantialem, ut ita lux sit quasi inchoatio alicuius fie permanentis, ipsa et n recipit in mia firmiter, et stabiliter, diversimode n het. qr e qualitas propria corporis caelestis incorruptis, et n diversatur alieni, quo mo videt S. Thos 1. p. q. 67. ar. 3. ad 1um, et 2um

Utrum lumen requirat ad visioem roe medij,
an n° roe subti. qio 4ª

Auic. 6. lib. natur. p. 3. cap. 1. quem secunt aliq Arabs interptes ad hunc locum, asserit lumen requiri ex pte obti ut, s. faciat colores visibiles. confirmat qr existens in tenebris videt obtum illuminatum, q n° e in loco claro n videt ea, q sunt in obscuro, go solum requirit, et sufficit, ut obtum sit illuminatum. 2° Arist. 3. de aia. t. 18. ait ita se hre intellectum agentem ad phantasmata, ut lucem ad colores, sed intellectus agens tribuit phantasmati vim agendi in intellectum possibilem, go et lumen coloribus ipsis, et eod lib. t. 18. ait qd lumen poa colores facit actu colores, go lumen e necium ex pte colorum, ut faciat actu visibiles.

D. Tho. hoc lib. lect. 14., et q. de aia. ar. 4. ad 4um, et 3. de aia lect. 10., Aegid. hoc lib. t. 66. dub. 1., Dur. in 2. d. 28. q. 1., Tolet. hoc lib. q. 17. ad 2um, Ferr. q. 13., et alij asserunt lumen n requiri, quasi det virtutem aliquam ipsi colori, sed quasi dispoem medij ut fiat actu perspicuum, et poit a colore pati, recipiendo speciem intentionalem qd pbat ex Arte hoc lib. t. 67. asserente colorem motivum ee eius qd scdm actum e diaphani, et hanc ee ipsius naam, go requirit lumen ex pte medij n n° ex pte obti, cum naa coloris sit, ut moueat actu perspicuum, et t. 66. ait colorem p se ee visibilem, ead sentia e Auer. hoc lib. com. 67. pbatq roe, color e p se obtum visus, debetq p sua agere in poam immutando medium, et organum, go si ad immutandum medium indiget lumine quo fiat actu visibilis n erit visibilis p se, sed p accidens. ✠

Ex his duabus opinionibus 1ª e contra Arist., q in contex. asserit colorem mouere actu perspicuum, actu n° perspicuum n e nisi p lumen: 2ª pbabilem hit, potestq defendi, utrum ex utraq aliqd excludendo 3ª sentia statuenda e, q hec uoila conclusione continet.

lumen requirit ad mutationem tum ex parte medij, ut sit actu perspicuum, tum ex parte obiecti, ut sit actu visibile, quod tamen se erat tamen visibile in potentia. hanc conclusionem asserere videtur S. Tho. 1. p. q. 67. ar. 3. ad 3um, et in 2. d. 13. q. 1. ar. 3., quodlib. 8. ar. 3., Alb. 2. de anima tract. 3. ubi cap. 7. inquit esse necessarium ex parte obiecti, cap. vero 6. ex parte medij, Caiet. 2. de anima cap. 6., lib. 3. cap. 2., Banhes 1. p. q. 79. ar. 3. dub. ult., probatur quoque utriusque sententiae ratione, deinde hac ratione. lumen, ut supra dictum est, asserit quoque S. Tho. de verit. q. 23. ar. 7. est obiectum formale visus, color vero obiectum materiale, sed obiectum materiale non potest terminare actum potentiae nisi sub ratione formali, ergo et color non terminabit nisi sub lumine, sed eadem ratione terminat, qua movet ergo si tamen movet actu perspicuum se solo, et non ut lumine informatus, se solo terminabit, et non sub ratione luminis, et ex consequenti lumen non erit obiectum formale: praeterea colores quo magis illuminati sunt, eo magis vident, ergo ex participatione lucis habent quod actu sint visibiles.

Ad 1am rationem Avic. quia nobiscum pugnat Dz. cum forte ubi supra et propter eam, quod est in tenebris requiri aliquam lucem, ut videat rem in luce existentem quod si nulla sit nihil omnino visurum, sed rogabis si ibi est aliqua lux cur obiectum ibi existens non videtur, eadem non videtur ratio ad producendas 10 species ab obiecto sensibili in diaphanum circundatum, et in diaphanum remotum, sed nos videmus obiectum lucidum remotum producere species usque ad oculum existentem in loco obscuro, ergo et corpus existens in loco obscuro ibi producet, imo maiore cum ratione cum agens fortius agat in propinquum, quam in remotum: ad hoc videtur idem forte obiectum propter suam mutabilitatem plus lucis requirere ad producendam speciem de novo, quam ipsam speciem, quae tamen magis spiritualis est, quae solutio etsi probabilis videatur, mihi tamen dicendum videtur obiectum sensibile producere suam speciem, dum adest lux aliqua sensibilis, quamvis minima

qd pot, quia si in domo aliqua obscura aliqui homines diutius maneant, se invicem vident, et tamen non vident ab iis, qui foris sunt, aut de novo venirent, ratio vero est quia species cum exigua luce producta impediuntur a magna luce, ut patet interdiu, tunc enim stellas non videmus, cum earum species visibiles sint in aere, perveniant quoque ad puteos ex quibus videntur, quia non est ibi tanta claritas.

Auctoritates Aristotelis solum probant alterum potentiae nostrae conclusionis. auctoritas Aristotelis 2o animae adducta solum probat colores habere potentiam, ut moveant actu perspicuum, non tamen per se excludit lumen, tanquam conditionem eius motionis quamvis enim potentia visiva per se visiva sit, et hoc sit eius natura, non tamen propterea excludit concursum speciei visibilis, sic etiam color per se visibilis sit non excludit lumen, maxime cum habeant quandam rationem formalis obiecti sub qua videantur colores. Ad rationem Rx. concedo maiorem, et minorem, nego consequentiam, non enim facit sententia per accidens concursus alterius esse requisita ad movendam potentiam, sed si non moveat potentiam per speciem sui repraesentativam aut 1o, aut 2ario, quo modo se habent sensibilia per accidens, quae nullo modo movent sensus, colores vero quamvis indigeant lumine ad agendum, tamen producunt a lumine adiuti suam imaginem in oculo mediante qua per se videntur.

De medio visionis quaestio 5a

Medium per quod species visibiles ad oculos transmittuntur, esse perspicuum patet ex Aristotele hoc ipso cap. 7. n. 67. dixit colorem esse motivum eius, quod est actu perspicuum, perspicuum autem dixit esse visibile, non tamen per se sed per alienum colorem, ex quo arguitur Chrystallus, berillus, et alias gemmas esse medium visionis, videmus enim per Chrystallum, et quasdam gemmas, imo et per cutem humani corporis videmus venas, arterias, ossa, et sanguinem, ut enim docet Albertus 2. p. summae de homine q. de coloribus ideo in verecundia apparet color rubeus, quia venit sanguis in faciem, in timore vero pallidus per eius recessum, quod est cutis medium visionis, et tamen nihil

ē perspicuum, go. cōsequentia min. nam generare, et ceteris luminaria hent proprium colorem sed quem sunt visibilia, perspicuum aut ab Aristotele dicitur id, quod non ē visibile per proprium, sed per alienum colorem, go.

2o lumen quod apud nos ē sol, et astra sunt perspicua, et tamen non sunt media visionis, go. min. patet quia per solem, et astra nihil videmus, maior vero probatur quia lumen, ut hic Aristoteles docet ē actus ē forma perspicui, sive diaphani, go sol, et astra quae maxime luminosa sunt, erunt maxime perspicua.

3o quidam homines sunt adeo acuta oculorum acie praedita, ut aliqui in visceribus terrae videant, alij viscera humana, quidam vero rem post parietem existentem, sed neque terra, neque corpus humanum, aut paries perspicua sunt, imo maxime opaca, go medium visionis non ē solum perspicuum.

Ad huius dubitationis solutionem notandum ē discrimen inter luminosum, perspicuum, et coloratum, et quo modo se inter se habeant, Albertus Magnus dicit in 4. d. 44. q. 8. posse colorem reperiri non solum in perspicuo, aut luce, quia haec requirat transparentiam, colorem vero opacitatem, unde et definitur ab Aristotele de sensu, et sensili, cap. 3. extremitas perspicui in corpore terminato.

Notandum secundo ex S. Thoma in lib. de sens. et sensato luminosa esse in triplici differentia, quaedam enim sunt de se tota lumine repleta, et non ab extrinseco, ut sol, ignis, et alia quaedam sunt de se tota luminis susceptiva ab extrinseco tamen, quia de se carent lumine, ut aer, alia vero, quae solum secundum externam superficiem sunt luminis susceptiva, ut terra, lapides, et similia, et quamvis omnia, quae lucem participant dicantur aliquo modo perspicua, tamen luminosa 2i generis dicuntur proprie diaphana, quia per illa alia apparent; perspicuum etiam duplex ē, alterum non purum, et aliquo modo terminatum, alterum vero purum, et non terminatum, primi generis sunt lapides aliqui pretiosi, qui tamen visum admittunt. hent

tn̄ opprimere colorem, roē cuius et illum tenuit, ut docet Vitel.
2ⁱ quia sunt aer, et silex, q̄ nimi oīo pmi sunt, nec illum
ullo mō tenuit.

His positis sit 1ª clō. Sidem subto inēē posunt color, et lumen in qqūis gradibus, hanc asserit Bassolis in 4. d. 49. q. 3. Gabriel, Marsil. Fesci. in lib. theoph. de aīa cap. 14. et 17. qd̄ apparet in chrystallo, alijsq. gemis plurādis soli expositis, q̄ sit á solis luce penetrant, et opprimunt retinent colorem, et qr̄ lux, et color nullam inuolunt repugnantiam roē cuius á subto se inuicem excludant.

2ª clō. quamuis color, et perspicuum pulum natūr dari n̄ poūnt, n̄ repugnat tn̄ color, et perspicuum n̄ purum. 1am dicis prim probant argta sup. et nihil amplius. 2am asserit Vitel. lib. 2. ppōe 4. et lib. 3. ppōe 14. Marsil. cit. S. Tho. in 4. d. 44. q. 2. ar. 2. idq; pet in gemis, q̄ et transparentes sunt, et colorate, quo mō erunt corpora beatorum, colorata namqz erunt, ut inqt S. August. 22. de ciut. Dei. erunt pulcra, ad pulcritudinē aut perfecti membrorum compoēm requirit coloris suauitas, ut asserit Plotin. Enead. 1ª lib. 6. de pulchrit. Deinde erunt perspicua, ut cit. lib. cap. 30. affirmat S. Aug. et S. Greg. lib. 18. mor. cap. 12. ubi patebit, inqt, corporeis oculis ipsa et corporis harmonia. S. Tho. in. 4. d. 44. q. 2. ar. 4. ad 2um, Paluda. ibid. q. 5. Maior d. 49. q. 10. Bassol. ubi sup. Argent. ibid. q. 1. ar. 1. Ex qq. 2am pet solnō ad argta sup. nam Arēles solum definiuit colorem, q̄ eēt in corpore luminoso pp̄ 3o mo, s. solum sm̄ extremam superficiem, ut sunt coīte colores quos uidemus.

R. ad qm̄ unāī clōe medium utroīs ē perspicuum siue terminatum, siue interminatum. qd̄ sit perspicuum pet. qr̄ pra perspicui ē lumen, ut docet Arēes, q. aut pcedente ostensum ē, lumen requiri roē medij, 2o rs. qd̄ n̄o sit tam interminatum, quā terminatum

Pbi experiō, et ex 2° cloē sup̄ posita. unum restat inquirendum, an q̄ lucem hēāt ex se, sint perspicua, nam Arist dixit perspicuum ēē visibile p̄ alienum colorem, sive lucem, q̄ cāo propriam lucem habuerint perspicua n̄ erunt, et tn̄ videmq̄ p̄ ignem elementarem stellas, q̄ tn̄ in ppria regiōē hēt aliquā lucem cōn 21. huic dubitāī quamvis Conimbricenses in 4. d. 44. 2. p. disput. ar. 5. q. 1. videat nihil pprium hens lucem p̄ quam poss. se ipsum illuminare ēē perspicuum, Rñ mihi vr̄ qmdam dari aliqua colorata, q̄ diaphanitatem hēnt, et sunt partim perspicua, partim tenata, ... dari qdam lucida, q̄ et lucē pprio, et aliena videant, ut ignis elementaris, et calum empyreum, qd ex superiori pt̄ diaphanum ē, cum sit sedes beatorum, et tn̄ lucidissimum dr̄ ab Art. quamvis sol, et alia stellae perspicua n̄ sint, sed tm̄ lucida

Ad 1um arg. conces. diacentae 1i sylogismi negāa ē min. 2i et ad pbaōem dr̄ Arist solum definivisse perspicuum purum, sive n̄ tenatum, qd ē praecipuum, ut ipsius mos ē sempr prīn-cipia definire, Christallum nō, gemmas, et alia ēē perspicua n̄ pura, sive tenata.

Ad 2um negāa ē mai., et ad pbaōem dr̄ qndo Arist dicit lumen ēē actum perspicui n̄ ita intelligendum quasi det perspicuum ubicumqz dat lumen, sed qz diaphaneitas, q̄ ut Marsil. ait et Apol. q. 17. 2. de aīā dicunt ē qdam qualitas ante lumen p̄ quam aer antecadventum luminis ē pōā perspicuus, p̄ lumen vo fit actu perspicuus, ita qd ex diaphanitate, et lumine fit perspicuum, qrē ubi n̄ fuerit ea qualitas, ut re vera n̄ ē in igne nostro, et aetris n̄ erit perspicuum.

Ad 3um in primis negari pot talis experiā, nec pbabit: qd si velimus illis credere Rz. cum pico puirent

in lib. aduersus astrol., et Celio Rodig. ex sententia Stoicorum dicente esse corpus aliquid lucis participare, eosque homines ob maximam uidendi aciem perspicere potuisse quae intra terram sunt per species terriores, quae inde transmittant illustrato medio quomodocumque

De organo, et potentia uisiua
Quaestio 6a.

De oculo qui est organum uisus uidendi est Arist. 1. lib. de hist. animalium cap. 9. Galen. lib. 10. de usu partium, Vessal. lib. 7. cap. 14., Tho. de Garb. lib. 1. tract. 4. q. 33., Alb. mag. de hist. animalium lib. 12. tract. 3. cap. 3., Rodig. lect. antiquarum lib. 16. cap. 1. oculus igitur praetermissis palpebris, et septem musculis quibus in uarias partes mouetur, tribus constat humoribus, et 5. tunicis. humores sunt uitreus, christallinus, et albugineus, tunicae tres, in primis quae praedictos humores ambiunt aranea, Uuea, et cornea, quae a substantia cerebri exoriuntur: deinde aliae duae quarum altera pia mater, altera dura appellatur, quae duo nerui optici siue uisiui a cerebro procedentes inuoluunt: quamuis in nominibus harum tunicarum auctores uarij sint, quidam enim tantum quatuor, alij quinque, alij septem ponunt, sed haec potius ad medicos, et anatomicos, quam ad philosophos spectant.

Oculus itaque est organum uidendi, cuius uelati centrum est humor christallinus, quem tenuis membrana circundat specularis, siue aranea dicta, quae instar speculi lucida, et instar telae araneae tenuissima est: humor uero christallinus posteriore parte immersus est alij humori liquido qui uitreus appellatur ob similitudinem uitri liquefacti quo humor christallinus nutritur, et ab eo uersus anteriorem partem extat aliquantulum.

humor autem uitreus a parte postica ambitur tunica reticulari, quam Tho. a Garb. loco cit. ait esse eandem cum aranea, sed quae inter christallinum, et uitreum humorem interposita est dici araneam, quae uero uitreum ex posteriori parte circundat dici reticularem

quae, scilicet nervi, et alteri interita recti similitudinem refert. Dein sequitur tunica uvea dicta, quae similis est uvae acino ablato pedunculo relictoque foramine versus anteriorem partem per quod apparet humor chrystallinus, et pupilla, quam a pia matre ducere originem docet Avic. in lib. de anim., et ab hac tunica, ut docet Arist. 1. de hist. animal. cap. 10. et Vitel. lib. 3. persp. 4., et alii varii oculorum colores sumunt, ut dicantur alii caesii, alii nigri &c. Post quam hanc sequitur humor aqueus sive albugineus, quem ex parte exteriore circuit tunica cornea sic appellata quae est aliquantulum dura, et transparens instar laminae corneae, quae totum oculum ambit, et ex posteriori parte desinit in nervum opticum, et a dura matre originem trahit, ut censet etiam Avic. // Super hanc alii statuunt tunicam albam, et opacam quae similiter totum oculum ambiat praeter foramen externum perlucidum quo species ad pupillam transmittuntur: nervus vero opticus interiore parte in fine tunicae corneae oculo committitur, duo enim nervi optici a cerebri ventriculo procedunt, qui prope ossa narium commiscentur, ut docet Galen., non ita tamen ut dexter in sinistrum oculum procedat, aut sinister in dextrum ut vult Vitel. lib. 3 sed ubi prope ossa narium coierint, rursus disiunguntur unusquisque in suam partem, et efficiunt quandam figuram similem litterae X ut docet Vessal. lib. 4. de fabr. corporis humani cap. 4. et Balbed. lib. 7. cap. 3.

His de oculi constitutione dictis duae supersunt dubitationes, altera utrum oculus sit naturae aqueae, an igneae, altera in qua eius parte visio fiat.

Quod ad 1um attinet Plat. in Tim., et Calcid. in comment. eiusdem, Empedoc. ut refert Arist. lib. 1. de sens. et sensato cap. 2., Marsil. Fic. lib. de volupt. cap. 4., Galen. lib. 10.

de ista partium et alij medici, atqz platonici oculum naë igneë

eë dixit, qr ut Arles fatet lib. de senect. et iuvent. cap. 3. ma

ior flamma cosumit minorem, itaqz de roë naë igneë, et lucidæ

é ut minor consumat, et euanescat ad pñtiam maioris, quemadm

lux stellarum ad pñtiam lucis solaris, sed oculi lumen ad ma-

ioris luminis pñtiam hebetat, ideoqz in solem recta intueri

n possumus, ergo etc.

2° quia lucem participat ad naëm colestem, igneamqz accedit,

oculi aut, ut docet Arlg. 2. de somno, et vigil., et D. Aug. sup

genes. ad lit. sunt de gnrë splendentium, et patet experiä qr

si oculi confricent splendor quidam apparet, ergo etc.

Dë tn oculum naë aqueæ tenendum é cum Arle lib. de sens.

et sensat. cap. 2., et lib. 5. de gnrõë aïalium cap. 1., et sect.

31. pblem. 22., Avic. in suo lib. de aïalibus, Alb. mag., et

Tho. de garb. ubi sup cum alijs, raö é qr nihil dissoluit, aut

consumpit a suo simili, sed a contrario, oculi aut temperamentum

dissoluit a nimia luce, et calore ergo. accedit experimentum, nam quando

casu oculus conspicit, aut pforat effundit humor quidam, pterea senes

ideo sunt hebetioris visus qr siccescunt, et crassescunt tunica, et cæ-

tera organa, ergo complexio acomodata é potius humida, quam sicca.

Ex qq patet solutio ad argum contrarium, neqz n. idcirco comple-

xio oculi dissoluit a luce, aut calore quia similia sunt, sed quia

contraria, splendor aut in oculo fit ex eo qd é corpus tersum

quemadm et piscium squamæ resplendescunt quia tersa sunt, et la

pides politi reddere solent.

Quod attinet ad 2um tres sunt sentiõ 1a qd visio fiat

in coniunctioë nervorum opticorum, quam sequitur Iandun.

de sens., et sens. q. 11. et D. Tho. eod. lib. lect. 5. Vitel. ppõë

28. lib. 3., qq fouere vr Avic., quem citat Alb. 2. p.

summa de hoie q. de potentia visiua, dicens visus e virtus ordinata in nervo optico ad apprehendendum formam in humore crystallino ex similitudinibus corporum habentium colorem &c., et Galen. 8. de usu partium cap. 6. ubi de principio visus sensorio loquens, nihil e, inquit, plus alterari illud quidem, nisi alterationem sentiat imaginatio, ratiocinatio, et memoria, sed haec potentiae non sunt in oculo, sed in cerebro unde originem habent nervi optici, ergo &c. Deinde hac ratione non e alia ratio cur res duobus oculis visa una, et non plures videatur, nisi quia utriusque oculis species defertur ad nervum opticum, ibique fit visio, ergo.

2a sententia e Alb. mag. hoc loco cit., Arnaldi lib. 5. epist. ult., Fernel. lib. 6. de nat. partium medicinae cap. 10, asserentium visionem quantum ad initium esse in humore chrystallino, quantum ad progressum in nervo optico, et spiritu, quantum ad perfectionem et complementum in sensu interiori, cui et favere videtur auctoritas Galen., accedit ratio quod obstructis meatibus nervorum opticorum impeditur visio, hoc non aliunde e, quam ex eo quod visio fiat in nervo optico, et perficiatur in sensu interno, ergo &c. Quia non nisi quod ideo obstructis impedit quia intercedit iis spiritum, sed ea occlusa poterunt adhuc species in oculis remanere, ergo si visio in pupilla perficiatur oculis iis meatibus adhuc fieri poterit, quod cum non contingat, signum e perfici in sensu coi.

Nihilominus Aristoteles lib. 1. de hist. animalium cap. 9. in pupilla, sive humore chrystallino dixit fieri visionem, et lib. 2. de ani. inquit, si oculus esset animal, quod potentia visiua esset eius anima, item Galen. lib. 10. de usu partium cap. 6. et lib. 1. de symptomatum causis sic ait, quisque cuiuscumque sensus alteratio ab iis quae sentiuntur perficiatur in singulis instrumentis, cum autem sentiens sit ipsa quae alteratur facultas accipiens a cerebro facultatem ad ipsam per nervum venientem, ubi aperte

ingt nervi à cerebro p nervũ ad pprium organi sensorium virm sentiendi, gº neq. cerebrum, neqz nervi sunt instrumenta, sed pupilla. hanc partem tenet Vales. diversi med. lib. 2. cap. 8., Thom. à Veig. in lib. 4. Gal. de loc. affect. cap. 1. cum Alex. quē citat, et pbz. qm̃ ideo pupilla, et oculi sunt perspicui carentqz colore qm̃ alitr aut res n̄ viderent, aut viderent similes sibi in colore, sed nervus, aut cerebrum n̄ sunt perspicua, imo colorata terrata gº in ijs n̄ fit visio, et confirmat qm̃ spēs visibiles multiplicari n̄ pñt, nĩ p medium perspicuum, gº transmitti n̄ pōrit p nervum ad coniunctioēm in qua illi dnt fieri visiōem; qd vº n̄ fiat in sensu interno pbat, nam sensº cōis unicº tm̄ ē, gº si in eo pfiat visio, et ex conti caeterorũ sensuum sentōis erit unº tm̄ sensº p diversa organa sentiens, qd ē c̃ cōem hoīum sensum, q quinqz sensº statuunt.

Autoritates Avic. et Gal. p 1ª opīoē citatas dissoluunt Alb. mag., Vales. ubi supra. Ad rōem vº R. n̄ ēē solum visui pprium qd p duo organa rem simpliciter apprehendat, nam duas et aures hēmg, duo instrūa auditiva, et tm̄ vocem unam audimº, tactiº gº qrenda ē rāo, cur aliqn̄do qd unum ē videamº ut duo, quam ut unum, nam pōa visiva in ead aiā radicata p diversa organa ead infert sensiōem; Banhes 1. p. q. 78. ar. 3. de pōa videndi dub. 2. cum Caiet. 2. de aiā cap. 11. dicit spēs sensiles posse considerari ut res, et ut similitudines, ideoqz aliqndo in rōe rerũ ēē duplices, et in rōe similitudinis unam, verum huiº rei qrit rāo cur in rōe similitudinis mō sit una, mō dua, cum tn̄ in qualibet rei semper sint dua spēs visiles in duobº oculis; huiº rei cāz reddit Avic. in fine 3ⁱ lib. naturum, q oēs revelari pñt ad motum, l. obti visiles, l. organi visivi, qndo .n. aliqd admodum velociter in gyrum volvit vi totum illud spatium occupare, cum tn̄ n̄ sit nĩ in

detrāto illi9 pē, cui9 roēm reddit Antes sect. 4ª pblem. 10 qm̄ cum motu illa q̄ ē inter utrumqz spatium sensu discerni n̄ poit, et obiectū videat in singulis ei9 ptib9, multiplex apparet, qd aut motꝰ ipsi9 organi ad id conducat pt in ebreis, qq res una plures vīr iuxta illud Horatij

Accedit fervor capiti, numerusqz lucernis.

qr s. unam lucernam plures ēe putant, cui9 roēm dicit ei Antes ead. sect. pblem. 9. qm̄ calore vini maxima copia spuum confluit ad oculos qq humor chrystallinꝰ agitatur, et mō hic, mō illic rem videt, qmōm n̄ q̄ cymba vehitur terram imobilem putat moveri, sic cum agitet̄ spūs vīr moveri res, ideoqz mō hic, mō illic vīr, et hæc ead raō ē, cur si oculꝰ alter detorqueat̄ versꝰ pem superiorē aut inferiorem duo appareant, et pterea qm̄ ab obiō mittant̄ spēs ad oculum p triangulum visualem cui9 basis ē in obiō cuspis aut̄ in oculo, si alteri9 oculi pupilla sit elevata, alteri9 vō depressa n̄ vīr obiūm in eodē sitū qm̄ elevat̄ ē triangulꝰ cui9 cuspis oculum elevatum attingit, ideo utriusqz basis diversa vīr, . Ad roēm 2ª opois concessa maī. negta ē min. et ad pboēm rndēt Vales. ubi sup., qr tn̄ suppēmit visroēm fieri p extramissroēm radiorū ab oculo in obiūm, meliꝰ R. cum Tho. a Veg. ideo oculis meatib9 nervorū opticorū n̄ fieri visroēm, q2 oculi sint pleni spiritib9, qi n̄ continuant̄ ad sensum priūm, i. cerebrum a quo oīa fere sensuum organa recipiunt virtute sentiendi. qmōm et in motu locali experimur si qndo in forti brachio aliquantulū sit stupor in oculo, quamvis n̄ sit in manu, n̄ pōt tn̄ manus libere moveri qr pars inter illā, et cor interposito

n' ē bene disposita, nec admittit sp̃s ā corde continuandos cum
ijs, q̃ sunt in manu.

Utrum visio fiat p̃ extramissioē,
an p̃ alteroē impressam ab obto. q̃io
7ᵃ.

Praetermissis hoc lō varijs philoꝝ opioib. de mō quo fit visio quas
refert Plutar. lib. 4. de placitis philoꝝ cap. 13. celebris ē
inter Platonē, Aristotemq; diversia, nam Plat. in Tim. et
alibi existimavit visioē fieri p̃ emissioē radioꝝ ab oculo
ad obtum, q ab eod. alterati ad oculum regredient, causarentq;
visioē, quam et opioē tribuit Stoicis Aul. Gel. noct. Attic.
lib. . cap. . , et Guil. Philander. in Com. Vitruvij lib.
6. cap. 7., illam secut. ē Galen. lib. 10. de usu partium, et
1. prognost. sentiā 19., et de placitis Hypocrat. et Plato.
cap. 9., et 17. Picolomineus tract. de visione, Calcid. in
Tymeū Plat., Valles. contr. med. lib. 2. cap. 50. Maes.
et alij, cui et videbit favere Arist. 2. de Cal. t. 49.
3. meteor. cap. 3., et sect. 31. problem. q. 16., et alibi
dum varias qões dissolvit supposita sentiā Platonis de emis-
sioē radioꝝ. Accedit D. August. lib. 6. musicae, ubi
ait radios visuales pductos usq; ad rem visam, vege-
tari ab aiā videntis, ut videat, et lib. 11. de trin. cap. 2.
q̃ sentiā duob. argtis suadet. 1° qr ij qui sunt oculis
reconditis acutius vident, et longius ijs qui oculi pminent
hoc n' aliunde pvenit quam ex eo, qd radij ab oculis ef-
fusi magis uniti, et efficaces emittunt ā 1ˢ, quam ā 2ˢ,
2° qr min. ostendi, nam oculis reconditis, sive p̃ fistulam
intuentib. eadem q̃ antea spēs, n' plures intrarent, 2°
raō cur acutius videant n' ā spēb., sed ā radijs vi-

visualibus petenda est. 2° visus non solum percipit obiectum sed solum ipsius, et distantiam, hoc et convenire non potest a specie, sed a radijs exeuntibus, quod probatur minor: nam species cum perficitur ab obiecto non repraesentat magis hanc, quam illam distantiam, nec postea immutatur a distantia ipsa medij; nam cum distantia non sit sensile proprium, nec commune, non poterit afficere, aut modificare speciem, quo si repraesentat, et percipit est quia radius egressus ab oculo ad illumque regressus spatium quodammodo dimetitur, oculusque eius longitudinem, et obiecti distantiam nuntiat.

Vt huic quod satisfiat notandum 1° esse Aristotelem, et peripateticos non negare aliquid interdum ab oculis profluere, ut ab oculis menstruatae sanguineos, vaporesque sanguineos quibus infici solent specula, ut docet Aristoteles in lib. de insomn., et ex oculis felium, aliorumque animalium lucem quandam, ut refert Mars. Fic. in commenti. Plat. de amore orat. 7, et ex oculis veteranarum spiritus maleficos quibus pueri fascinantur, ex oculis basilisci spiritus venenatos quibus hominem interemit.

Notandum 2° Galenum, et alios, ut docet Vales. citatus ubi supra non negare species visibiles, nam cum in alijs sensibus dent, cur in visu negabunt, solum quaestio est an necessarij sint spiritus ab oculis progredi ad obiectum, aut radium ut obiectum faciant visibile.

Conclusio. Visio fit per receptionem speciei ab obiecto neque requirit aliquis efflaxus ex oculo ad obiectum, est Aristoteles in lib. de sensu et sens., Alb. mag. 2. p. summae de homine q. ult. de potentia visiva et peripateticorum communis, Vitel. lib. 3. propositione 6. probatur in hunc modum, radij visuales aut sunt corpora, ut dicebat Democritus et Iacob. Schindij citatus ab Alb. ubi supra, aut accidentia, corpora esse nequeunt, accidentia non sufficiunt, nec requiruntur, quod 2s

1a pars min. ex eo probatur quia corpora duo simul esse nequeunt, neque moveri in instanti; sed si ab oculo corpus aliquod egrederetur in eodem medio plura simul essent corpora, quod, scilicet, plures obiectum aliquod oppositum intuerent. Praeterea ubi primum quis oculos aperit caelum et astra videt, non vero aut possibile corpus aliquod ex tanto oculo egressum in instanti ad astra moveri, caelosque penetrare. quod vero accepit non requiratur ostenditur 1o, aut illud requiritur ad illustrandum medium, aut obiectum, aut ad speciem ab obiecto eliciendam, medium, et obiectum sufficienter illuminantur a Sole, cuius maior est lux, quam oculorum, eademque ratio est, cur eadem lux Solis sufficiat ad speciem eliciendam,

2o oculus est minimae magnitudinis, nec admodum lucens, ergo non potest per tot millia leucarum ad caelum usque stellatum radios extendere ad eliciendam speciem ad oculum. Accedit quod diminutio visus fit per proportionatam diminutionem magnitudinis obiecti, signum ergo est deficere vim obiecti producturam speciei. nec vero illo modo audiendi sunt Vales ubi supra, et Alkindius, qui visum dicit in aere, scilicet, medio fieri, quo modo non potest actus vitalis immanens subiectari in re non vivente.

Ad auctoritatem Aristotelis Respondetur eum in problem., et aliis quaestionibus dissolvendis interdum uti aliorum opinionibus, quae, scilicet, vult reddere rationem quibus sibi quae apud eos reciperetur, unde in problem. loco citato ait parum referre ad illius solutionem, utrum fiat visio per emissionem radiorum, an per susceptionem speciei, D. autem August. loco cit. species visibiles admittit.

Ad 1am rationem concessa maiori negatur minor, et ad probationem Respondetur 1o ideo oculos intus retractos, aut per fistulam melius videre quam nimia lux quae illo modo impeditur, nocet visui, ut patet quando ad solem sumus. solemus enim manum oculo supponere, ut melius videamus. 2o Respondetur bonam potentiam quamvis non plures recipiat species immo pauciores, pauciora videre, et quam pluribus intentus minor est ad singula sensus atque fistula per plura diffunditur,

in pupilla no ad unum, l. partes contrahunt', l. et ipsae spes magis uniunt' in pupilla, ideoq. melius vi res.

Ad 2um Conces maiorē, negata e min., et ad pbatioē R. n ideo oculus videri distantiam, qa illa p speciē representet, sed qa spes representet rem ubi e, cum no nos illam ubi e videamus sit qa spatium medium cernamus cerninus distantiam qa si aliqndo spatium medium n discernamus putamus rem longe distantem ee admodum ppinquam, ut cum p exiguum tecti foramen coelum aspicimus, putamus illud ee pp tectum, qa s. visus n feriat' ad medium in se, neq illud discernit.

De mo quo spes diffundunt' ab obto: qo ult.

Supponend' e ex Vitel. lib. 3. ppoe. 18. visioē fieri p pyramidem imaginariam cuius vertex sit in centro oculi, basis no in re visa. qa, s. spes ab obto ad oculum ferunt' sempr p lineas rectas si visio recta, et intuitiva sit, cum n. spes visiles nam lucis sequant' q e obtum motivum ppe visiva, et illius radij, solum p lineas rectas diffundant', sic et spes visiles p lineas rectas ab obto emittunt': in quo differunt ab alijs spebus sensibilibus, nam audibiles, et odorabiles n indigent linea recta, sed circumdari, et circum flecti solent, et hinc e, qa quem n videmus loquentem audimus: et quamvis Aristes sect. 11. pblem. q. 58. huius rei causam ad poros reijciat, qa, s. spes visiles requirunt poros subordinatos, et directos q in solo corpore diaphano reperiunt', aliae no spes minime, n e tn audiendus, qm aut hi pori vacui sunt, aut corpore alio occupati, si vacui spes n recipient, qm ut idem pt Democrit. ait vacuum ee n pot medium sensationis: si alio corpore pleni, cur potius p illud quam p aerem

aut qd nam id corpus e in aeris poris interpositum, neque n igneis e, qd si aliud e magis crassum erit, quam aer, ideoque minus aptum ad spes recipiendas. tertio ratio e qr obiectum visus e quoddam stabile in corpore viso, ab eoque per medium minime diffundit, ideoque stabili, rectaque actione spes diffundit, sonus vero, et odor n sunt in subiecto immobilia. sed per medium circumfluunt; ideoque spes n recta solum, sed obliquis et viis emittunt. illud vero sensuum obiectis a longe moventibus coe e, ut spes circumquaque in orbem diffundant, ita ut obiectum heat roem centri, spes vero plurie similitudinem circumferentiae ambientis; aliquando vero ponit spes longius in unam partem, quam in aliam diffundi, ut si ventus spiret, spes audibiles, et odorabiles in eam partem in quam flat ventus magis extendunt.

Quamvis aut in spebus audibilibus dent et spes reflexae, ut in echo apparet, tamen in visibilibus id evidentius e. fit aut eiusmodi reflectio a corpore terso, et polito, et opaco aliqua ex parte, nam si diaphanum sit permeat spes, et n reflectit, ideoque a tergo speculorum tabulae ligneae apponi solent, ut reddant opaca. imaginandum vero e piramidem ab obiecto procedentem in speculum incurrere, in eoque quodammodo inflexam cuspidem ad oculum retorquere, itaque n sint duo triangula visuales, alterum ab obiecto ad speculum, alterum a speculo ad oculum, sed unicum tamen ab obiecto per speculum ad oculum media sui parte in speculo veluti inflexa, et hinc e qd cum nos recta facie in speculum intueamur, ipsa et imago nos nos aspicere videat, nam spes repraesentabat obiectum versus partem in quam ferebat aspiciens, cum ergo reflectit similiter, versus partem in quam fert nos respiciens repraesentat: l. si manus quae spes ea quae priora sunt, priora repraesentat, cum ergo facies prior sit tam repraesentabit. similimo ei cernere poteris in gladio attingente speculum &c:

Caput · 8 ·

De nã, et cã efficiente soni,

qõ 1ª

Themist. cap. 29. certe ligs Graeci putant sonum ee ipsam percussionem, motumve localem et ut fauet Aris. qi sonu per motu et percutione definit. Ra[tio]ne confirmatr qi n. sonus erit qlitas, per alterationem pduceretr, cu u° n. habeat contrarium ad illu n. erit motus neqz alteraõ: dn. si eet qlitas, aut fieret in tempore, aut in instanti n in instanti qr cu sequatr motum, motus aut fit in tempore g° et sonus fiet in tempore cuius et oppõitum suadetr nã in medio nulla e resistentia ubi aut n. e resistentia infrasso fra pducitr in instanti g°. &c.

Sit tn. ecio. sonus e qlitas sensibilis a motu distincta: haec e Auic. p. 2. c. 5. et Alexandr. quem 2ª p. summae de hoie q. 1ª de sensu auditus sequitr Albertus Mag. Toletus. Goncus. 19. quamuis oppõum n. improbabile putet Banh. 1. p. q. 78. ar 3. dub. 1. de auditu Th. Ilegar. lib. 1° tract. 39. & 8. et coio, pbrqz hoc rõe nihil pot qlitas esse sensibile ppium ^ praeter alicuius sensus, atqz sonus e sensibile ppium auditus, motus aut e sensibile coe g°. 2° Ea quorum pot unu dari sine alio n. sunt ide sed datr motus localis sine sono g° etc. minor pat ^ quando quenta absqz uiolentia duo se inuice tangunt.

Ad 1um R. Definitiom illa ee causale quemadmodu et aliae Aristotelicae qr cu dixit sonu ee ictu siue percutione uult subintelligi qd sonus sit qlitas ex ictu aut percutione causata. Ad 2um argum. distinguendu e aiis si n. sensus sit qd sonus pducatr per alterationem ^ p sonoem improprie dicta nempe personatione ut lux per illuminatione concedendu sin° per alterationem ppriam negandu at u° ad alterationem impproprie dicta n. requiritr qd sit a contrario. Ad 3um Rp concessa maiore et pbone p. minoris negando u° 2am et ad pbaõm concessa maiore distinguenda e min. nã tum solu fit fra in instanti in medio inquo n. e resistentia qn agens sit uirtute operatiua in instanti sonus aut fit a corporibus collisis mediante motu motus aut n. fit in instanti iõ neqz sonus qr quia da mo e qualitas successiua semper e in fieri una qd abeunte succedit alia, e qd ob ca causa potius passio quam patibilis qualitas: illud et notn e sonos oes ee eiusde spei ut docet Fons. 5. Met. ca. c. 10. q. 1. sect. 3. quamuis oppõum uelit Albert. q. ulta. de uoce ubi iuxta uarietatem percutientium ex qq causatr sonus uult eius spes figurare.

Quod attinet ad 2um Aotes in cotextu tria requirit corpora ad sonu percutiens perc[ussum] et mediu, percutione u°. n. quamcunqz sed uiolenta, Alb. u°. mag. uarios mo[dos] generandi enumerauit qui oes reuocari possunt l, ad duorum corporum medio intercepto

collisionem ut cum duo lapides in aere colliduntur, vel ad unius corporis in duo divisionem, ut cum arbor in duas partes scinditur, aut papirus violenter rumpitur, denique ad duorum corporum absque medio compressionem aut collisionem ut cum virga aerem scindimus cum venti mare perflant cum in tempestate, aut fluminum inundatione aquae aquas impellunt.

Quoniam vero Aristoteles inter obiecta auditus de voce egit quippe quae inter alia primum locum tenet, ea est ex percussione efficitur, porro instrumenta sunt quatuor, pulmo qui ut dicitur 3. de partibus animalium c. 3. est substantia quaedam spongiosa et veluti folles cordis in cuius superiore parte versus caput est fistula quaedam variis anfractibus et circulis desinens et vocatur arteria vocalis sive aspera ut distinguitur a gula quae ab ore ad ventriculum pertinet, in superiore parte arteria vocalis est larinx sive caput arteriae cui est annexum operculum quoddam dicitur epiglottis quae arteriam operiri solet quando vescimur aut bibimus ne aliquid incidat quod impediat respirationem hominemque suffocet, sequitur deinde gingulho qui est veluti quaedam concavitas pro pharynx? in qua aer a pulmone per arteriam emissus temperatur, sequuntur deinde alia quatuor instrumenta ad vocem dearticulandam, nempe lingua, palatum, labia, dentes, ad singulorum defectum voces perfecte dearticulari non possunt, praeterea nunc musculos thoraces, larynges et aliarum partium quae mediantibus moventur, causa vero effectiva vocis est virtus motiva ut docet Gal. lib. de vocalis instrum. dissect. c. 2. materia vero est aer quem aspiramus et expiramus, instrumenta pulmo quo primo aer attrahitur vel expellitur, larinx qua emittitur, epyglottis qua vocem determinare [illegible] ut aperiendo [illegible] ad foramina tracheam lingua dentes et alia quae praeterea variae [illegible] dearticulatur vox.

De subiecto et medio soni Quaestio 2a

De subiecto soni duplex est difficultas 1a ubi subiectetur sonus cum primum fit utrum in corporibus se tangentibus an in corpore medio Nicolaus subiectari sonum in corporibus percussis qui Eoc. est quia corpora dura inquam sunt sonus potest, sed in iisdem est sonus actu inquam potentia in corporibus se percutientibus enim sonus actu subiectum minus respondendum est in Tolet. Zoc. q. 20. Ferrari q. 15. Banb. 1 p. q. 78. ar. 3. q. de potentia audiendi dubio 2. Tho. de Garbo lib. 1 tract. 5. q. 6. 8. sonum recipi in corpore medio non vero in duobus se mutuo percutientibus quia sonus qui unus accensetur non potest in duobus subiectari sed ex singulis percutientibus non nisi unus sonus resultat ergo esse non potest in duobus corporibus se percutientibus sed in uno medio quando vero duo corpora nullo interiecto medio se percutiunt tunc eorum alterum subit vicem medii in quo sonus subiectatur

ut cum aer uirga percutitur sonus in aere recipitur. Ad rationem Nicolai Pr... quod Aris. dixit so-
num esse potentiam in quibusdam corporibus non intellexisse de potentia passiua aut receptiua sed de
actiua qua sonus causare potest.

Da difficultas est utrum solus aer sit subiectum soni an et aliud corpus loquitur aut de sono
in esse reali non autem in esse intentionale clarum et ab omnibus concessum est et aquam esse subiectum
cum pisces audiant ut docet Aris. c. 7. audire autem non possent nisi species audibiles soni
in aqua reciperentur. In hac difficultate est primo sententia Them. c. 26. simplici et ...
existimantium et aquam esse etiam subiectum soni quia sicut probatur aqua est corpus molle fluidum
et constringibile inter corpora dura ergo ex eius compressione generabitur sonus et confir-
matur experientia quoniam fluuij cum impetu fluentes saxaque uoluentes sonitum edunt cum ...
... in medijs aquis immersa sunt pisces et intra aquam branchijs sonant ergo in aqua recipi-
tur sonus secundum esse reale, quod si dicas aliquid aeris intra aquam contineri ridiculum est, ut
inquit Scaliger totum flumen esse plenum aere, neque uero dici potest ad singulos piscium
motus generari aerem et quamuis generetur cum per eundem motum sonus fiat in eo... aere
quam sit aer et ex consequenti subiectabitur in aqua.

Conclusio sonus solum subiectatur realiter in aere non uero in aqua. Haec
est Ar. tex. 76. 79. & 80. D. Tho: & Comet: ibidem; Alber: & aliorum, &
probatur, quoniam aqua est multo crassior aere, neque ita potest comprimi inter
duo corpora ut sonum recipiat, & licet haec opinio sit probabilis defendi etiam
potest opposita cum tollat: ubi dicendo quod in aere fit clarior sonus, in
aqua uero magis obscurus, ideo quod Aris. simpliciter dixisse aerem esse subiec-
tum soni. Qui uero 2am sententiam defenderit, dicet aquam licet fluida
sit, esse tamen admodum crassam, ideoque minime idoneam, ad recipiendum soni.
ad 2um negatur talis experientia de piscibus ut cum Alber: negat Scali-
ger ubi supra. Quoniam uero saxa in aquis sonant semper aliquid aeris
permistum fertur, ut indicant spumae, quae ex aeris, aquaeque permistione
fiunt.

Quod attinet ad medium ex superioribus certum est aquam & aerem esse

medium quo deferuntur species audibiles, addit uero Petrus Martin hoc cap. ignem etiam et cælum posse recipere species intensionales uocis quod sua non caret probabilitate cum species visibiles, quæ non sint minus spirituales quam audibiles per ignem, et cælum permeent, et hac ratione facile soluatur diffusio specierum in cælo ad locutionē beatorum: Illud tamen dubium est utrum sonus in aliqua parte medii recipiatur intentionaliter, quin simul realiter insit. Negatiuam partem sequitur Auic. cap. de auditu simplic: hoc loco, et Alex. quem refert Alber. 2. p. summæ quæstione de sono quia licet ~~cō...ant~~ dissideant in modo quo sonus realiter multiplicatur usque ad auditum nam Auic. ait aerem interceptum in quo sonus recipitur ferri usque ad aures diuidendo medium, Alex. uero 2am partem asserens mouere aliam et illam aliam, et sic in cæteris usque ad auditum Simplic. denique simul totum aerem moueri, soliquo diffundi: in hoc tamen omnes conueniunt, quod dicunt debere esse realiter in medio, quæ sententia probatur quoniam écho fit per reflexionem aeris interposito obstaculo regredientis ut docet Auic. tex. 80. ergo in illo aere fertur sonus, et confirmatur quoniam ad reflexionem uocis requiruntur loca concaua, ut concameratæ domus, et uallium anfractus, quod requiri non uidetur ad solius speciei delationem, siue reflexionem. 2º nisi sonus feratur realiter per aerem sequitur audiri non existentem hoc est falsum, et contra Ar. primo Post. tex. 43. asserentem quidquid sentitur hoc aliquid alicubi et nunc esse debere ergo, et cæt. probatur sequella quoniam quia longe uidet ligna scindentem posterius audit ictum, quam is, qui prope est, sed tunc iam sonus non est ubi percussio fuit, audiretur enim a circunstantibus quod experientiæ repugnat, semel enim directus sonus percipitur, ergo nisi per aerem realiter dilatetur iam non esset

erit, ac proinde non existens sentiatur.

Contraria sententia est D. Th. utriusq, Cait. Ferr. hoc libro quaestione 15. Bened. 1. p. quaestione citra dub. 4. Tol. quaestione prima. Tho. de Garb. ubis. et aliorum communis asserentium sonum per aliquam partem spatij diffundi realiter, per aliquam vero intentionaliter, qua in re coeunt, qui dicunt sonum esse tantum intentionaliter in aqua, non vero realiter. Quae sententia intelligi primo pot. quod aer in quo primo motus et sonus causatus est per aliquod spatium diffundatur, et in eo feratur aer quod facilimum est. Alius sensus esse potest an ultra id spatium in quo fertur aer a corporibus collisis motus, multiplicetur sonus realiter qq dubijs per sequentes conclusiones respondetur.

1a Conclusio, ut fiat sensatio non opus est, ut motus et sonus realiter multiplicentur ad aurem, sed sufficit, aut id ugit, ut tympanum sive organum auditus immutetur realiter aut intentionaliter. 1m non negatur primo est contra [illegible], quia sensibile positum supra sensum facit sensationem, et hoc cap. aerem connaturalem, qui est in auribus debet esse immobilem, ut exacte sentiat differentias omnes motus, et ipse Arist. alij q; opposita sententia Arist. id est concedunt. Ad 2m non est necessarium nam quamvis non possit moveri potest ab obiecto solum species intentionale multiplicata in medio, sicut et odoratus ut in sensibilibus, cur et audire non poterit.

2a conclusio non opus est aer intra partes a corporibus collisis ad auditum perveniat sed sufficit quia sonus ut ait Boet. li. 1 de Musica, Alex. et Averr. multiplicatur in orbem, quemadmodum cum in stagnum aquae vel mittitur lapis movetur aqua [illegible] usque ad extremitatem in orbem sed exigua portio aeris non potest sic moveri in unum vel duo milliaria, ubi auditur sonus cymbali; praeterea duo ex adverso loquentes se audiunt, aer autem intermedius quibus motibus non potest sic agitari. Denique experientia utraque conclusio probatur, nam si in vase oneo undique obturato globulus ferreus agitetur, auditur sonus, et tamen aer inde non egreditur. 3. Neque vero moveri potest ad poros, nam cum admodum tenues sint, et non ordinati, non fieret tam facilis egressio aeris, ut nos experimur audiri.

3a conclusio: sonus realiter productus per aliquod spatium ex aere moto multiplicatur realiter, quod admittendum sensisse videtur Simpl. cit. et Zymara ad hunc locum probatur quia, ut communiter aa. dicunt eodem modo causatur sonus ex collisione duorum corporum, quo causatur calor per motum localem, sed per motum localem non solum calefiunt partes immediate se contingentes, sed et media: ergo et sonus non solum fiet in aere intercepto, sed et in alio ei vicino, nec ad hoc r;

grit

qd una pars aeris aliam moueat, sed quem corpus luminosum presentia
sua producit lumen in aliquod spatium, sic corpora collisa producunt sonum
per aliquod spatium successiue tn, neqꝫ hoc eē sonum qualitatem actiuam, qr
n̄ producit nisi a corporibus percussis 1° in proximis, dein in remotis.

Ad 1um R. quamuis Scalat. Timar. et alij dicant cum Auic. Echo
fieri per reflectionem aeris, et soni, D. Tho. cum alijs dicat eē aliud nō
sonum, tn mihi dm uir 1° aliquando fieri posse Echo per regressum eiusd
aeris, et soni, max. quando fit in locis propinquis illi ubi primus so-
nus fit quem in cytharis, alijsqꝫ musicis organis. 2° cum Tolet. q.
·22·, et Tho. de Garb. cit. fieri per solam reflectionem speciei
audibilis quem in speculo uidemus rem absentem per reflectionem
speciei ad oculum. ad autorit. Aris. R. eum dixisse regredi aerem
qr interdum ita fit, et id notum erat. Ad 2um R. cum Arist.
in contex. semper fieri huiusmodi reflectionem, n tn semper eē mani-
festam, ideoqꝫ n [illegible]: 2° ut uult Tho. de Gar. ubi sup.
locum concaua eē uelut dispositionem ad eiusmodi reflectionem, quem et species
uisibilis n a quolibet corpore reflectit, sed a terso, et polito.

Ad 2um R. quamuis sonus ē in aere tn eē reale diffundi
posse, et conseruari species intentionales, et hinc temporis eo quo corpore
percusso notabiliter fuit propinquiores prius audiri, quam eo quo in lo-
remoto sunt, postquam nō sonus desinit eē, simul et desinunt species
intentionales illius, ac proinde n sequi sentiri n existens: aliqui absur-
dum n putant per breue tempus generare speciem intentionalem rei n
presentis, nec existentis, si adeo sensui presens erat, ea tn ratio
mihi n placet, sicut nec Greg., et alijs, id aut qd remanere
uir max. in uisu post uisionem solis n ē imago, aut uisio solis,
sed reliquiae aliquae lucis in palpebris, tunicisqꝫ oculi qui uidentur.

De instrumento auditus.

quaestio Vlta.

Aut. libelli de carnib9, quem quidam Hippocratem eē voluit, existimant instrum̄ audit9 eē nervum 5ae coniugatiōis a cerebro ad aures5 permeantem, Galat. ad hoc cap., et alij, rōs cis ē gn̄ aer, q hic ab Arle dr̄ natu5, cum sit corp9 inanimatum, et elentale n̄ pot eē organum aīaōis intali imanentis. Vessali9 lib. 1. de humani Corporis fabrica cap. 8. affirmat invenisse se in foramine ossis Lapidei qd pors audit9 ē, ossicula duo adunata tunica illi, q fit ex nervo 5ae coniugatiōis, et oblivit Cavernulam illam, alterum fite denti mollari affixum duab9 radicib9 ab altera pte fite parvae incudi, altera maleolo n̄ absimile ab altero pte hic cōsiderr. ab altero duplex capitulum, et hoc putat eē instrumentum audit9. ita qd quandm maleolum in eadem pulsans sonum facit ita ossiculum, qd mali tēām refert, impetu ingredientis aēis agitati cum membranula, atqs itō in aliud incudi fite incurrere, et sonum reddere. et quamvis talia ossa ibi dari concedam9, tn̄ eis conniecturam n̄ approbam9.

Vt aut ubi sit organum audit9 videam9 pts eis prīus explicande sunt, inspiciendo g° 1° ab externis, auricule ex Cartilagine constant, varijsqs meatib9 recipiunt externum aerem, et sonum, sive sm̄ eē reale, sive sm̄ eē intentiōale, in quarq medio ē exiguum foramen, qd cecum dr̄ qr nihil p illud, aut exire, aut ingredi pot, post qd imediate seqr tunica qdam meninga dcta, sive tympanum auditus intra quam continetr pars qdam substantiae aereae, q ab Arle dr̄ aer conatus, tunica no supr dcta continet a nervo q ex cerebro ad aures porrigit quo deferunt sp̄s animales ad censoēm regsiti. Sic positis 3. organum

sive sensorium auditus ee aerem connatum, quae sententia est Aristotelis hoc cap. et Vales. contro. med. lib. 2. cap. 27. et aliorum, ratio non quia opposita sententia aa. dicunt subtile solum, nam aer internus non est elementaris, sed substantia, et pars viventis, dicitur tamen aer ob similitudinem quam habet cum aere, quemadmodum sensorium visus, cum sit substantia animata dicitur humor christallinus propter similitudinem quam habet cum humoribus per hoc tamen non excludimus a sensorio auditus nervum, qui a sensu communi ad hoc tympanum extendit ut docet Avic. et alij. nam quemadmodum per nervos opticos deferuntur spiritus ad sensorium visus per quos continuatur cum sensu communi, sic per nervos qui oriuntur ab anteriore parte medullae cerebri, et perveniunt ad cellulam auricularem, quae dicitur tympanum, ubi est aer connatus, et sensorium auditus, deferuntur spiritus vitales quibus fit auditio, et continuatur auditus cum sensu communi.

Caput. 9.

De natura odoris

Plato in Thimaeo existimat odorem esse fumum, aut caliginem, sive vaporem, cui videtur Aristoteles consonare cap. 2. de sensu aliisque locis. Probatur quoniam ut hoc cap. docet Aristoteles homines respirant, ut odorentur, quod non alia ex causa requiritur, nisi ut fumida exhalatio ad sensorium odoratus perveniat, illudque afficiat, praeterea quoniam res odoriferae tum maxime olent, cum incenduntur, rosae, floresque commotae per flant.

Sit conclusio. Odor non est vapor, sed qualitas. est Aristotelis loco citato. contra Heracli. Alb. 2. p. de homine summa q. de odore. Tolet. q. 25. ratio est quoniam nulla substantia est per se sensibilis, odor ut patet, est per se sensibilis. 90 aa. quando vero autores dicunt odorem esse exhalationem aut fumum loquuntur de subiecto qualitatis sensibilis, quod odoris nomine appellari solet, homines autem ideo ad olfaciendum respirant quoniam, cum habeant sensum odorandi pessimum, ut hoc cap.

docet Aristoteles indigent maiore, et efficaciore motione ex parte subiecti, ideoque trahunt aerem in quo vel odor, vel species odoris feruntur, ut fiat in illis sensatio, aut vero magis oleat flores, et res aliae cum incenduntur, aut calefiunt infertur dicens.

Posito ergo odorem esse qualitatem de eius natura quaerendum est, et illud primo supponendum non esse primam, sed ex prima qualitatum proprie resultare, cum nullum elementum purum odorem habeat, ut docet Averr. 7. met. com. 32. vir ergo odor resultare ex humiditate, quia probatur quia humidum habet bene termino alieno, et male autem proprio, quod vel autem non longe sensum irritat bene terminatur termino alieno, quod non ~~male~~ bene proprio terminatur in se consistit, ergo cum odor ex longinquo sentiatur, ut experimur potest erit humidum.

Nihilominus dicendum est odorem nasci ex humido, et sicco itaque siccum praedominetur, et comprehendat humidum. est Aristoteles de sensu, et sensato cap. 4. ubi ait saporem nasci ex humido praedominante, et sicco remisso, odorem vero est contra, ita Albert. 2. p. summ. de homine q. de odore, Tolet. hoc lib. q. 25. et alii, et hinc est quod post ortum solis maior fit odor florum, quam antea, quia nocturna humiditate odor quasi hebetatur, et calore solis excitatur, quod et fit ventorum flatu: ob eandem quoque causam terra cum primum conspergitur odorem emittit, quia humidum aqueum comprehenditur a sicco terreo, et resultat odor postea vero ex pluvia continuatione dominante humido cessat odor.

Sunt tamen nonnullae dubitationes, primo quia sequeretur non posse simul in eadem re dari saporem, et odorem quod est contra experientiam, nam pomum odorem habet, et saporem, sequela probatur quia non potest simul in eodem subiecto praedominari humidum calido, et calidum humido, cum sint contrariae qualitates. 2° putredo fit ad humore, et frigore.

p̃dominante, sed q̃ putrescunt hẽt aliquẽ odorem, t̃ȝ fœtidum, 9° ꝗ. Ulto q̃ri solum in ijs ẽẽt odor in q̃ꝗ terra p̃domina-ret q̃d falsum ẽ, tum balsamum, et vinum in q̃ꝗ aqua, et aer dominari vĩr, herbæ etiã, et flores q̃ magis aqueæ, quam terreæ nᵃ sunt, odorem hẽnt:

Ad argta R. Tolet. in ijs reb9 q̃ sit odore, et saporem hẽnt dari aliquos p̃ẽi in q̃ꝗ p̃dominet humidum ẽ q̃ꝗ oriẽ sapõrẽ, aliq̃ nᵒ in q̃ꝗ siccum, et in ijs odorem residere, n̄ tñ satisfacit, nã t̃ȝ hoc solũ in ætherogeneis locum heat, n̄ tñ hẽt in omogeneis, ut vino, balsamo, et similib9, dixerim sane sapores ut optimi sint consistere in humido dezoriãte calido, ut p̃ẽi in pomis, melle, et similib9, at nᵒ sapores amaros reperiri interdum p̃oẽ cum siccitate qualis ẽ sapor cineris, pulueris sulphurei, et similium in q̃ꝗ dominat siccum, Dũo odores præstantissimos reperiri in sicco continente humidum cum calido, ut in floribus, et aromatib9, quamuis interdum pessimi odores cum humido dezoriãte reperiant, ut p̃ẽi in caseo fœtido, cadaverib9 mortuor̃, et similib9, et q̃m p̃stantissimum in unoquoq3 gn̄ẽ ẽ men-sura cæteror̃, ideo simplr̃ dr̃ odorem consistere in sicco, saporẽ nᵒ in humido: Ex q̃ꝗ p̃ẽi solũ ad argtũ, neq3 .n. requĩt, ut p̃dominet sempr̃ terra in odoriferis, ut ex dictis p̃ẽt, cum p̃oĩt p̃ dominari aer, ignis, et aqua.

De medio odoris q̃ o 2ª.

Aerem, et aquam ẽẽ odoris medium docet Aristes, et oẽs com̃r conce-dunt, dubitãõ solum ẽ an odor sit sempr̃ in medio s̃m ẽẽ reale, an nᵒ aliquãdo s̃m ẽẽ intentionale tm̃. 1ª op̃io tribuit Avic. et Alb. mag. Tolet. p. 9. 2. 6. existimant .n. hi odorem sempr̃ fieri in exhalõẽ fumida usq3 ad sensum s̃m ẽẽ reale

Probatur, odores confortant cerebrum, ergo perveniunt ad illud secundum esse reale: antecedens patet experientia, consequentia probatur quia species intentionales non habent actionem realem. 2° odores confunduntur in medio, quia si sint duo odores contrarii veniunt perfecte sensibiles, sed confusi, hoc autem non aliunde est, quam quod sunt secundum esse reale, nam species contrariorum non se impediunt, ut species albi, et nigri.

3° quae habent secundum esse intentionale non impediuntur a vento quominus efficiant sensationem, sed ventus impedire solet odoris perceptionem, ergo habent non solum esse intentionale, sed et reale.

2a opinio est Averr. hoc loco com. 97. existimantis odorem solum esse in medio secundum esse intentionale quia aves ex remotissimis regionibus quo probabile non est fumidam exhalationem, aut odorem pervenire, veniunt ad cadavera solo odore ducta ad 50, et plura passuum millia, neque valet aves videre cadavera e longinquo, nam corvi ad cadavera recondita intra silvas advolant:

Dico. odor in aliqua parte medii habet esse reale simul cum intentionali, in alia non intentionale tantum. est philosophi, Sancti D. Tho. et aliorum quo ad 1am patet probatione argumentis 1ae opinionis, quo ad 2am 2a, nam si cerebrum confortant odores, neque in aere mutuo impediunt id habent per esse reale, si non a vento impediuntur est quia fumida evaporatio in qua odor fertur, dissipatur a vento, causa sublata subtrahuntur et species odorabiles

Ad argumenta 2ae opinionis concedimus aliquando species deferri sine esse reali: est tamen adhuc quaestio, nam Thomas volebat odorem sordium durare quamdiu durat illa fumida evaporatio, solum quia in illa subiectari probant quia odor est qualitas 2a resultans ex 1ae compositione, ergo virtus talis compositionis non datur in aere, et aqua quae sunt medium odoratus non datur odor. praeterea Arist. t. 101. inquit

si corpus saporosum ponatur in aqua, et aqua recipiat saporem illius, gustus non percipit saporem existentem in aqua tanquam saporem corporis missi in aqua, sed tanquam saporem aquæ, ergo et si odor forte ēē reale sit in aere non sentitur ut odor corporis odoriferi, sed ut odor aeris, quod est contra experientiam.

Oppositum docent Avem. et Boeth. in cap. 2. antepraedictorum Aegid. et Alb. mag. 2. p. summa de hoīe. q. de medio odoris ubi ait aerem, et aquam immutari ab odore quin aliquando habeat aliquid de evaporatione corporis odoriferi, quod et tuetur probabiliter tuetur Thom. de Garb. ubi sup. et mihi dicendum videtur, nam quamvis odor non sit qualitas activa, tamen suo modo se diffundit ad evaporationem facti, nam si magno aliquo aqua simplici vase aliquid aliquid aqua odoriferi spatii infundant illa aqua manet odorifera, et tamen non habet a sua natura dispositione transmutata videtur, nec est incommodum odorem permanere per breve tempus in aere, aut aqua quasi dependentem a proprio subiecto. Ad autoritatem Aristotelis dicendum ideo saporem illum sentiri, ut saporem aquæ et non corporis a quo aqua est, quia ut philosophus ait gustatus est quidam tactus, ideoque cum rei quam lingua tangimus saporem sentimus, odor vero non est tactus, ideoque odorem in aere existentem non ut aeris, sed ut pomi, aut floris sentimus, quod et oppositam sententiam dicere tenentur, nam si in fumida exhalatione odor fertur, tunc non sentitur, ut odor ipsius, sed ut odor rei a qua evaporata est videbunt quia exhalatio a re illa divulsa est, sicut ego video ideo odorem, qui est in aere sentiri ut odorem pomi quia a pomi odore dimanavit.

De instrumento olfactus quaestio ulta.

Hac in re 1° sententia Gale. in lib. de instrumento odoratus existimantis odoratum non fieri in naso, sed in anterioribus cerebri

ventriculis, qd ita probat, si in parte nasi alij fieret, aut fieret in osse aliquo eius, aut cartilagine, aut tunica partis nasi exterius respiciente, non in osse, nam hoc ipso et teste Arte sensus expers e', non in tunica, nam hec e' eiusd rois in lingua, aliisque partibus in qq non fit odoratus, non in ipsa natiū cartilagine, nam tunc non indigeremus respirone ad olphaciendum, qd ipse Artes lib. de sens. concedit: dein' qm cerebrum per odores recreat'. aut laedit', ergo signum e' in cerebro fieri censiem:

Auicen. aut' 1. Collector. cap. 7. et lib. 2. cap. 17. putat fieri in neruo a cerebro procedente, qd probat, qr in piscibus, et alijs animantibus, q' habent odoratum n' apparet nasus, ergo solum relinquit neruus in quo fiat. Ctō. odorandi sensorium fiat caruncula mamillares, intra nares contenta, sic dicta qd referant similitudinem capitum mamillarum, non neruus, aut cerebrum. e' Artus de sens. et sensat. q ait instrum odoratus ee prope cerebrum, ergo n' in cerebro, prtera n' consistere in neruo, qr in neruo consistit sensus tactus, sensus aut odorandi aliam requirit temperiem: dein' qm neruus descendit ad inferiores partes in qq n' e' olphactus. qd cerebrum n' sit probat qm cerebrum e' expers sensus, ut n' uocat a' Gal: Ulto na' debuit ante cerebrum ponere cerebrum sensum exploratorem odoris, q eius temperiem, ac proportionem manifestaret, quem sensum gustandi habemus in lingua, qua discernimus sapores ciborum:

Ex his patet ratio solio nam in alijs animantibus lz instrum odoratus n' appareat, e' tn' aliqd loco nasi in quo fit mus odorandi. —

Caput 10. mie in cōi doctrina.

De obto gustatus qio 1a.

Saporem definit Arist de sens, et sens cap 4 hoc mo, e affectio in humido aqueo facta a sicco terrestri, et calore decoquente humidu gustatum, q in potestate e ad actum ꝑ alteraoem deducens. affectio e qg, calor co efficiens, co no matis e humiditas, siccitasq, ita ut humiditas superet, et cum corpus simplex n heat mixturam humidi, et sicci in solis co mixtis dat sapor. extremi sapores sunt dulce, et amarum, nam dria q̃rror e sumenda ꝑ drias eentiales, ac ꝑin reijcit Galen. dedine gusts ad actum ꝑ alteraoem gustabilis tam realem intentem organum scd 1as qlites, max ꝑ humiditem, q e vehiculum saporis, quam intentoalem ꝑ quam fors inuat ad apprehensoem saporis. porro gustats n het medium extrinsecum, sed spongosam, et insipidam lingua carnem, ipsum aut sentiendi organum in lingua, et palato, constituit ab Arite 1 lib. de hist. alatim cap 11 et 2. de ptis alalium cap 27. n tn oibs gustats e in lingua, nam multi pisces lingua carent, et aues in suo rostro gustatum hent. verum hoc gusts in nerno inest, q ꝑ mediam lingua cuspidem porrigit 1s. e ergo illis obm sapor, medium spongosa lingua caro, organum nerui ꝑ lingnam diffusi a cerebro ꝓdeuntes. sic aut desirit poa ipsa ab Auic. gustus e uis ordinata in neruo expanso super corpus lingua ad comprehendendum sapores solutos ex corporibs ipsam tangentibs cum ꝑmiscent humoribs ventrosa lingua. uolat aut linguam ventrosam ꝓpt saliuam connatem q sempr madet.

Nihil deest pratr dns ꝓboes.

[redacta in compendiu]

Utrum sens⁹ gust⁹, et tact⁹ differant?
q.ō 2.ª

P.ᵗ se negā arguit 1º ubi ē idem obiectum ē ead. potentia, sed gustabile, ut tex. 101. docet Phus ē quoddam tangibile, gº et gust⁹ ē quidam tact⁹, et tex. 104. ait gustabile eē humidum, humidum nº ē tangibile cum sit unum ex 1.ⁱˢ qualitatibus, et cap. 3. tex. 28. sci ait sapor unum qd ē corp. q. tactu percipiunt, et tactum eē sensum alīti, quis autem neget gustatum eē sensum alīti, gº gustat⁹, et tact⁹ idem sunt: Accedit identitas organi qd idem ē utriusq3 sens⁹, et mod⁹ sentiendi utriusq3 n: sensatio fit p tactionem, et coniunctionem cum obiecto.

Alter ex Tho. de Garb. lib. 1. tract. 5. q. 70. Ferr. hoc lib. q. 18. Tolet q. 28. sumi tactum interdum late p potentia sentiente obiectum interveniente tactu quantitativo, interdum nº presse p potentia percipiente qualitates 1.ᵃˢ, 1.ᵃʳⁱᵒ quamvis 2.ᵃʳⁱᵒ et percipiat aliquas 2.ᵃˢ;

Circa gustum cum sit sens⁹ alīti interdum sumi p potentia perceptiva qualitatum q. p se ad alimentum requirunt, ut calidum, et siccum in cibo, humidum nº, et frigidum in potu, interdum nº p potentia perceptiva qualitatum q. p accidens ad alimentum requirunt, ut sunt sapores, et hanc appellat Tho. de Garb. ex Averr. com. 28. et. 31. gustum proprie qr discernit sapores, illum nº improprie.

His positis sit 1.ª cō. gust⁹ 1º mō dict⁹ ē quidam tact⁹, imō ipse tact⁹ in determinato organo linguæ, hanc asserunt citati oēs:

2.ª cō. gust⁹ 2º mō dict⁹ ē tact⁹ 1º mō accept⁹, hoc asserit ab eisdem, neq3 de his duab⁹ cōibus ē controversia, nam gust⁹ n' indiget medio externo ad obiecti perceptionem, et p indē cum in eis sensatione intervenat tact⁹ quantitativus tact⁹ 1º mō dici pot.

3.ª cō. gust⁹ proprie dict⁹ realiter, et formaliter distinguit a tactu proprie dicto: asserit ab eisdem et Alb. mag. 2. p. sum. de hoīe q. 2. de sensu gust⁹. Barthol. q. 78. ar. 3. q. de gustu =

Marsil. lib. 3. de aïa, cap. 19. et conr. Obï brem̃ rñ, qr dis-
tingunt tact. et obtm, sed gustare, et gustabile distingunt a tactuë,
et tangibili, go et sens. gustat. a sensu tact. Item sens. gustandi
residet in sola lingua, et palato, sens. tangendi p totum corps diffun-
dit, go realr distingui; nam q subiecto distinguí realr dicunt.

Ad autorit. Aris R. cum dixit gustabile ee humidum sump-
sisse gustabile, ut videt gustu 1o mo sumpto p e idem, qd tactus.
cum aut dixit saporem tactu capi sumpsisse tactum 1o mo, late. q
ut comprehendit et gustatum qro mo no tam tact. quam gustat. sint
sens. distin. uti sup dictum e. Ad 2um dr cu sequi. at. iden-
titem organi solum colligere hos duos sens. ee idem subto, et
matr, n no formr, nam quamvis ceteri sens. heant organa
distincta, n opus e, ut tact. q e sens. toti. corporis heat
determinatum organum modo aut sentiendi absqz medio extrinseco,
quamvis inferat maiorem affinitatem horum sensuum inter se, quã
cum aliis n tn infert identitatem, cum diuert in obto formli,
et proprijs actibus qq obtm percipiunt.

De obto, medio, et organo tact.

Caput [illegible]

qro. 1.

Obtum tact. sunt 1. 4. qlit. simplices, et qdam aliae, ut durities, mol-
lities, asperitas, lenitas, grauitas, leuitas etc. nota primum ee huius
sens., ut immutet ab obto n solum sm ee intentionale, sed et
sm ee reale, ut fit in tangente ignem etc. sequit tn spes in-
tentionalis n tn, neqz n quo moq sentit duritiem realr duro fit etc.
n tn tact. pot sentire nï eas qlit. sm quas organum ex-
cedit ab obto etc.

hoc qro redacta e ad probata.

Circa medium dubitat utrum semper requirat medium externum inter
tactum et obtum. Auerr. et Iandun. affirmant. R. tn cum
S. Tho. et alijs quos citat, sequit qz Tolet. q. 31. n semper

negri, qr' aerem, et aquam sentim9 nullo medio intriecto, dedi ex Arte, q ex eo ꝓbat carnem n' ee organum tact9 qr sensile positum sup' carnem sentit', hoc aut' nullam heret vim, si intra carnem, et sensile semper aliud corp9 mediaret. imo si aliqua plura apte coaptent' se tangent, et aer n' ad ea mediabit:

Nihil deest, imo haec ꝓxima superabundant, ut ꝓbari hinc sat transit9 ad q. tandem de organo 2:

imo alldedim et corpora alia dura n̄ obstet insensibilitas suf. ficiens poē tangi nullo medio externo interiecto, q̄ ē sentiē soleт cū philos: rāo uero cur coite aer soleat interuenire ē qm̄ corpora aīalium sunt insensibilia, et n̄ plana, neq̄ recte poūnt alijs corporibus coaptari, qd si coaptentur n̄ interuenit aer necēo.

Tandem de organo grauis ē questio nam Alex. 2. de aīa cap. de sensu et philos. 116., Auic. 6. natium p. 2. cap. 3., et Auerr. de sens. et sensat. cap. 2., et lib. 2. collig. cap. 8. et 13., Concil. diff. 42. et alij in carne poām tactiuam ponunt, vltus n° eē in neruo, accedit autoritas Arist. lib. 1. de historia aīalium cap. 4., et lib. 2. de partib. cap. 1. et 5. ubi Aristoteles ideo ait neruos, capillos, et ossa n̄ habere sensum qt sunt admodum terrestres, et 2. de gnāe aīalium cap. 4. neruos ait eē frigidos, et siccos, g° cum caro magis temperata sit, et calida erit instrum. Deinde si neruι a carne denudati si pungant sentiunt., g° n̄ propterea Aristoteles negare debuit carnem n̄ sentire ne concederet sensibile positum sup. sensum facere sensatiōem, qd si quis videat neruum nunquam oīo a carne denudari praeter quamquā hoc libere dictum videat, p̄onam q neruum secari q̄ facto dolor sentiet, g° &c.

Nihilominus quamuis haec opīo probabilis sit, opposum docuit hoc lō Aristoteles, quam et sententiam tenet Galen. de usu partium, et 2. de temperamentis, Auerr. com. 108., Alb., D. Tho., et alij ad hunc locum, Iandun. q. 29. fauent Greg. Nissen. lib. 4. philos. cap. 16., D. Damascen. 2. fidei orthodoxae cap. 18., et D. Ambros. lib. 6. exames. cap. 9., ipse n° Aristoteles 2. de partib. aīalium cap. 10. expresse ait qd tactus primum sensorium n̄ ē caro, l. aliqua eius pars, sed aliqd intimum. rāē eīi quoniam sensibile positum sup. sensum n̄ facit sensatiōem, tangibile positum sup. carnem tangit, g° caro n̄ ē organum tactus. haec rāo infirma, et q̄ facile neque mar. poēt dissolui si tn̄ assignet rāo cur potius in tactu, quam in alijs sensibus sensibile positum sup. sensum sentiat.

Ad argum 1m sentie, 1° ad autoritatem Aristoteles R. eum natium in haec re

fuisse, qui cum de ea hoc l° ex instituto egerit, hoc sensisse nõ, qd si aliqñ dixit carnem eẽ sensorium tact9, intelligend9 de carne nervosa, quidem et loqt9 Avic. Ad 1am roem R. quamvis nervi sint frigidi, et terrestres, tn̄ roe spirituũ adiunctorũ reddi calidos, et aereos, aptosq3 ad sentiendum. Ad 2am R. cum Galen. si nervus plexe fundat ab õi carne seiunct9 n̄ debere sentire, nõ n° qr ẽ cum carne coniunct9 sentire, ut docet Vessali. lib. 1. de fabrica corporis humani cap. 2., et 5.

Utrum tact9 sit unic9 tm̄, an plures qõ 3a.

Plures eẽ tact9 spẽ affirmat Themisth. cap 39., Alex., Averr., Avic., Albert., D. Tho. et alij quos citat Tolet. q. 32., Vales lib. 2. cap. 25., Tho. de Garb. lib. 1. tract. 5. q. 72., et alij, quam in Arist. in contextu voluisse, duabus ps roibus pbatur. 1a ẽ tact9 ẽ diversorũ õiũ tabium, ut calidi, et frigidi, sicci, et humidi, duri, et mollis &c. sed unus sens9 n̄ ẽ nĩ unius õrietis, go. min. ostendit in alijs sensib9 nam obiectum gustat9 ẽ sapor. ois aut' sapores continent' intra dulce, et amarum, et colores, q sunt obiecta visus intra album, et nigrum. 2a. unius sens9 ẽ unum obiectum adequatum, at tactui n̄ cadit unum obiectum adequatum sub quo particularia obiecta contineant', go &c. min. pbt nam qlitates tangibiles non hent aliqd gñs imediatum sub quo ipsae solum contineant'. hac opiõ in alios et diversa ẽ, nam alij ponunt plures duobus sens9 tact9, alij, ut Paul. Venet. et Tolet. duos, unum quidem quo sentiunt' fames, sitis, dolor, voluptas &c., alterum quo qlitates externae pcipiunt'. Arist. n° solis obscure loquut9 ẽ, ideoq3 hc opiõ ex roibus probabit.

Sit 1a clo. sens9 tact9 ẽ unus n̄ solum sub°, ut plerique ex citatis dicunt, sed roe, et formaliter. q' sentiũ ẽ philosoph., et Simplic, quos relique citat, et sequit9 Tolet.; Pallat. hoc lib. cap. 11. q. 1. Marsilius.

q̄ de unit. tact9, Banhez .1. p. q. 78. ar. 3. q. de tactu ubi eam quasi
magis conformem doctrinæ p. Tho. defendit, e et Alb. magni .2. p. summæ
de hoie . q. de unite tact9 ubi expresse ait ee unum sensu, pterea ex
Arte q cap. 1. lib. sequentis .5. tm sensus externos enumerat, n pot aut
intelligi qd sint .5. maelie, i, .5. organa, cum organum gustat9 in
lingua sit idem, qd tact9, ac prin .4. tm organa distincta. So in-
telligend9 e qd sint .5. sensus.
Præterea ratio patiendi ab obto e ead, neqs pot quispiam unam ex
illis contrietatibus sentire, quoquin poit aliam, q n sentit tactu frigidum,
senti et calidum, durum &c; neqs ratio Artis aliquam concludit, nam
et auditus pcipit acutum, et grave, magnum, et parvum, q sunt diver-
sa contrietates, ut idem Artis fatet, q argu. tm themisth, Alex, Tho.
de Garb., et alij videre velint, recte tn n solet. arguunt. Deinde nisi
ste qd e obtum visus n e unum genus comprehendens oia visibi-
lium color sit unum genus sub quo n continet lux, So quamvis n
det unum genus sub quo solæ qlitates tangibiles contineant, sufficit qd
det aliquid analogum innominatum, qd nos tn p tangibile rar signare
solemus. Accedit ratio Alb. tangim9 q corp9 in quantum e mixtu
ex tangibilibus, sed una ra mixti pportionem het ad oia quilibet
q inimalia continet, So cum tact9 ex hac pportione resultet unica,
tm exit cum illa unica sit.
Ad Artem R. eum dubitanter hoc cap. loquutum fuisse, neqs n.
dixit n ee unum obtum, sed n ee manifestum. Ad ræs falsæ
R. neqs n. opus e, ut un9 sens9 versetur circa unam tm contrietaté
aut heat obtum materiæ, unum genus sub quo alia contineant, ut pet
ex instijs adductis: sufficit n., qd heat unum obtum forte et si ana-
logicum sit, et unum modum imutandi ab obto, illud pcipiendi, qd
het tact9 circa oium qlitatum tangibilium, q conveniunt in coi roe
tangibilis, eod qs mo imutandi organum tact9, ut 1a pte. q.
78. ar. 3. docet D. Tho.

Utrum sensile positum supra sensorium faciat sensationem. q.o ult.a

Pro parte affirmativa arguitur 1o. si sensile sensui immediatum non sentiretur, aut id esset, quia non produceret speciem sensiliter, aut quia talis species non esset accomodata sensationi, 1um non est dandum, nam organum corporeum est speciei, si ergo obiectum in corpus medium illam producit, producet et in organum sensus, quod non sit apta confirmatur, quia quo species vicinior est obiecto, eo fortior, et aptior ad causandam sensationem, ergo.

2o quando caro, puta nervus ferro leditur, sentit dolorem, qui est passio sensitiva, lumen, quod ex intuitu ad solem mansit inter oculos, iisdem clausis videtur, sapor linguae impositus sentitur; ergo.

In hac re est 1a sententia Valles. lib. . cap. . et aliorum medicorum quam et sequitur Tolet. 9. de anima q. 2. qui dicit tactum non indigere medio, alios vero sensus maxime, quod accidit Alex., qui et ad gustatum medium non requiri asserit. Ultimo Plot. hoc loco q. 4. in solo visu medium requirit, quia cur requirat medium perspicuum, si nihil inter corpus visile, et pupillam interiit diaphanum, essent tenebrae, et non daretur visio, quae ratio in nullo alio sensu militat.

Dico nostra quam Aristoteles cap. 7. et 11. asserunt esse regulam, nihil ingnarum sensui immediate impositum sentiri, quam sequitur Aver. com. 116, Apollin. q. 31., Iandun. q. 29., Ferr. q. 19. Agrip. ibid., Nressen in delucidationibus, et alii comment., Albert. mag. 2. p. summae de homine q. de tactu, et quamvis Aristoteles eam non probaverit, sed supposuerit, Averr. hic utitur quadam ratione probabili ad illam ostendendam, nam qualitates sensiles in obiectis habent esse nimis crassum, et materiale, in speciebus quodammodo spirituale, et vitale, ergo indigent medio in quo habeant aliquam medioritatem .i. spiritualiter unita experiantur. 2o species quae perpendiculares

sunt obto a quo procedunt, eo sunt crassiores, si non tales sint
inepte sunt sensioni, quo quamvis admittantur recepi in organo,
non fiet sensatio; minor ostenditur in speciebus visibilibus, nam si ali-
quis cui est acuta acies oculorum utatur inspicillis videbit peius eo,
quod oblatum, quia huius potentiae conformiores sunt species crassae, quam
potentiae illius. Fateor rationes non esse admodum efficaces, quae sententia est
Arist. et a nobis cum sit probabilis defendenda. Si vero cum ferr.
notabimus, obtum, et qualitatem sensilem, vel sumi potest pro obto primo mo-
vente, et ultimo terminante sensionem, ut cum audio sonum corporis
sonantis, et tango duritiem, aut frigiditatem ferri, vel sumi potest
in medio immutato sensibile esse reale, ut cum sonus sensibile est reale
multiplicatur ad aures usque ad tympanum auditus, et frigiditas
ferri recipitur in carne, quae est immediate nervo ubi residet potentia
tactiva, quando ergo dicimus sensibile supra sensorium positum non fa-
cere sensionem intelligimus de sensibili primo modo, non vero posteriori;
nam sapor cibi, qui miscetur saliuae, et carni linguae causat
sensionem, et similiter qualitas activa, quae ab obto in carnem procedit,
et facit quandoque dolorem, dolor autem est apprehensio disconvenientis,
apprehendit ergo talis qualitas a sensu, ut disconveniens.

Ad primum concessa maior danda est secunda pars minoris; et ad con-
firmationem, negatur antecedens, nam cum species recedat a materialitate
obti, quo magis illi vicina est, eo magis materialis, id ipsum patet
in senibus, qui ut melius videant, solent obtum aliquantulum ab
oculis seponere. Ad 2um R. cum dicit quando nervus producit
sentiri potest dolorem quia species in vicinam partem producta in alia
remotiori etiam magis separatus facta sensionem efficiet, vel et
cum Gal. sententia dico in 4. de medio tactus non fore sensionem:
lumen non, quod clausis oculis videtur non esse illud, quod in ipsa pupilla
remaneat, sed in vicinis tunicis, quae aliquantulum distent,
neque saporem quis sentit immediatum esse nervo sensorio linguae

Caput Vltum. Sed saliva, l, carni linguae, q sunt medium saporis.

In librum 3um de aiā
Vide Caput 1um.

Vtrum sint tm quinqz sens9 externi?
qō 1a

In hac quaestio n e quaestio de ēē, sed de eius rōe, oēs n. loquunt in ēē affirmativa, quam Arlēs hoc fere lib. 2., et hoc 1 cap. ostendit, videat9 s. Aug. lib. de qlit. aiē cap. 23., homil. 29 de verbis Apost., s. Ambros. lib. 6. examer. cap. 9., s. Greg. homil. 17. in Ezechiel., Basil. homil. 3. in Levit., Cic. lib. 2. de nā Deorz. Vltim igit9 e hoc Tolet. q. 1. huius lib. rōes Arlēs n ēē demonstrativas, sed pbabiles, ut et adnotat Banhes. 1. p. q. 78. ar. 3. dub. 11., cum n convincant intellectum, quamvis pbent de facto n dari, nī quinqz sens9, quamvis forte alios sensus pōē distinctos, et alia obiecta eorundem D9 posit creare.

1a rāo sit ex Arle deducta ex tex. 131. usqz ad tex. 134 quam late psequit9 Tolet. tum in contextu, tum in q., et Alb. mag. 2. p. summa de hoīe tract. de sensib. q. 4., et 2. de aiā tract. 4. cap. 3. q sic hēt. si alius sens9 daret, aut ad sensibile coē, aut ad pprium, neuis eēt, n ad coīa, cum n pcipiant absque ppriis sensib., n ad pprium, Gō. ut 2a pars min. ostendat supponit eē tm quatuor elemēta, et quatuor 1as qlit9, tunc sic argumentat9, si alius sens9 eēt, aliud eēt sensorium, et ex consequ aliud medium, cum medium, et sensorium affinitatem hēānt, sed quaemō sunt, quinqz sensib9 pcipiunt9, Gō si alius sens9 daret, dari deberet aliud medium, qd n dat9, Gō. pbāe min. medium debet eē elementum, qd in organo dominat9, sed sunt quatuor

cliente tn, et 4. 1ª qlit, due extrema dominatiõ fruuit in organo, qo aer, et aqua, q sunt media externa õium sensuum.

Auic. nº. 6. natur. p. 2ª, et 3ª ex diuersit. organorum colligit potẽs, p aut' Tho. 1. p. q. 78. ar. 3. ex mõ quo sens' mouent' ab obto suum sensuum colligit hoc mõ. In sensõe aut obtum solum intentõalit mutat medium, et organum, et sic ẽ obtum uisg, aut realit, et intentõalit utrumq, et sic ẽ tact9, et gust9 in qq adhuc ẽ discrimen, nam obtum tact9 pducit plerumq qlitem silem ei, quam hẽt, ut frig9 calorem. 2e. obtum uº gustat9 et si saporem ñ pducat, pducit tn quandam humedit.em preuiam ad recipiendum saporem: aut deniq medium, aliquam ue pẽm illi9 realit, organum uº intentõalit immutat, et sic ptinet ad olphactũ, et auditum, diuerso tn mõ, nam si mouet' p medium realit prmũ aliq alterõẽ ẽ odorabile, qt ẽ obtum olphact9, aut nulla pmã alterõẽ, sed solo motu locali, et sic ẽ sonus, q ẽ pobtum audit9. his, atq aliis pbabilibg rõibg cõi hec assertio ostendit' q solum ab his negat', quos sup' recẽciug sibi psuadentes tactus ẽẽ plures spẽ, sed hi uisũ et quinarium sensuum admittunt, et sensum tact9 dĩt unum gñre, ceteros uº unum qt in spẽ

Vtrum sint .4. sens9 interni.

qõ unica.

Caput. 2um, et 3um.

De sensibg internis agit late Alb. mag. 2. p. suma de hoĩe, D. Tho. 1. p. q. 78. ar. 4. interptes ibid, doct. fons. 5. met. cap. 28. q. 7. Tolet. hoc lib. q. 6. et alii. est 5º opiõ Auic. lib. 6. p. 4. cap. 3. Algazl. lib. de aĩa. Alb. ubi sup', et hoc lib. tract. 4. cap. 7. Iandu. cost. q. 37. quinq sens9 internos ponentium, sensũ cõem, imaginatiuã, estimatiuam, phantasiam, memoriam sensitiuam, quamuis in mõ, et ordine discrẽt, nam Auic. phantasiam statuit 3º lõ, Alb. uº 4º, Auic. imaginatiõẽ ait ñ cognoscere, sed solum conseruare

sens⁹ cōis, Alb. aut cognoscere et in absentia sensilis; sed hec
sententia reijcitur ab ijs, quos ꝙ alijs opinionibus citabimus, et praeterea
n' uidetur necessaria tanta sensuum interiorum multitudo, ut externis sint
numero aequales, nam cum interni sint magis spirituales, unica potentia
in minore numero, qt possunt externi.

2a opinio e' Auerr. hoc lib. com. 6; D. Tho. ibid, et
1a. p. q. 78. ar. 4., quam Ferr. hoc lib. q. 8., caeteriqz Tho-
mistae explicant, et sequuntur: potentiae ad conseruandam uitam animalis
4. sensus interni sunt necessarij, pō: potentiae aīs, nam 1o requirit sens⁹
cōis, ut recipiat species rerum sensatarum, easqz in praesentia percipiat, et
alia potentia, q' easd' conseruet, et in absentia cognoscat q' e' phanta-
sia: deinde alia, q' species n' sensatas eliciat, e' qz aestimatiua: et alia
q' eas conseruet, et e' memoria sensitiua: praeterea quidam facile
memorantur, sunt tn' iudicio, et aestimatiua pene destituti; alij egre-
giam uim imaginandi, et iudicandi habent, sunt uo memoria tardi;
ex qq' efficitur uim 4am aestimatiuam a' phantasia, quam memoria
ab utraqz eius diuersam.

Verum neqz hec opinio placet Galeno, et alijs infra citandis,
et confutatur, qm' inspicimus, ut docet Galen. lib. 8. de usu parti-
um. Vales. controu. lib. 2. cap. 23., Vesal. lib. 7. de fabrica
humani corporis cap. 1. tres sunt tm' cellulae in cerebro, duae in ante-
riori parte, altera ad dextram, ad laeuam 3a in occipite, post has
duas q' a' medicis cerebellum dicitur, pō si a' sensorijs ipsi Thomistae
colligunt sensus interiores, perfecte n' erunt quatuor. Dein phantasia
et⁹ in absentia sensilium operatur, pō poterit rerum recordari, pō
phantasia erit memoria, qt si R. memoriam requiri ad res insensa-
tas inde ex Galeni impugnatione patebit ipsam et' phantasiam species
insensatas elicere, ac proinde n' requiri memoriam sensitiuam.

Ad rōem D. Tho. rndet n' requiri alteram potentiam ad recipiendas
species, alteram ad conseruandas, nam ea q' 1o recipit

conseruare pot, rogo n. ista pōn, q speč conseruat recipit illas, an non. si n recipit quomō conseruat, si recipit g° ead pot recipere, et conseruare, diuersitas aut illa, q in 2° argto obijciebat n puenit ex diuersit pōe, ut dott. fons. ubi sup. sect. 4. irat, sed ex diuersa dispōe organor, cum uideamus in opeoib, q sunt eiusdem pōe eand diuersitem, multi n. sunt ad artes mechanicas apti, et n ad sciās speculatiuas, alij ad sciam politicam, n ut ad mathematicā, aut phiām, q oīa ad eand intellm ptinent.

2a sentiā e Galen, et Vales. ubi sup, quam tenuisse uir d. Greg. Nissen. lib. 4. sue phiē cap. 8., et d. damasc. lib. 2. fidei orthod. cap. 20., quam et hoc lib. q. 6. sequt solet. q ponit 3 sens interiores sensum coem, siue phantasiam, coem, siue estimatiuam, et memoriam sensitiuam. pbat Galen. argto a medicina deducto, qm scripsit laedi solet mens in sensibs internis, aut in apprehensioē, cum freneticus putat se uidere monstra, q re ua n uidet, aut in ratiocinoē, ut cum sciens se aegrotum, et medicinā aegritudini eē necriam tn ea uti n uult, qr errat in iloē, aut denique in memorando, g° tres sunt pōe, quar organis impeditis impediunt opeoēs, nam si due opeoēs ad eand pōam ptineret quomō circa unam daret impedimentum pōe, et n circa aliam.

Dein Artes hic lib. de aiā fecit mentoēm sens cois, et phantasie in lib. 1° de mem., et remin. supplenit memoriam, g°. dein si ead pōn pot speč sensatas elicere, et conseruare pfecto et dici pot dari pr unum sensum internum q et speč insensatas recipiat, et eliciat insensatas, et utrasque in absentia conseruet, et memoret qd uoluisse uir Artes lib. de mem. et reminiscent. cap. 1., cum ait phantasma cois sens affectioēm eē, et imaginari, memorari qq passioēs, seu affectioēs eē 1' sensitiui; 1, sens cois, l. g° uis tm dandus e sens interius, 1, tres.

Vlt^a sentia quam refert Bark. lo. cit. 1^a pris, et ut nuc defendi Doct. Sons ubique sect. 4. duos tm constituit sensus internos, s. sensum coem, et phantasiam, quos solos Arist. hoc lib. numerauit, qd vo phantasiae sit ppriu aestimare, et indicare qd illi, mrs aestimatiuae ascribunt. Pbtr autoritem Aris. hoc lib. cap. 3. q ait aialia multa p phantasiam agere, et qd in eis e id, qd in hoibs e rao, cum go oppa sentia aio aestimatiuam ponant, ut prinm operandi in brutis, cum id Arist. phantasiae tribuat, cone effectu n distingui, et lib. de mem. et rem. cap. 1. ait memoriam hoc e, actum memorandi in ea pte aiae ee, i. in ea poia in q e phantasia, seu actus imaginandi, go phantasiam putat ee poam, q recordamur, et ex consti eandem dua pte, s. aestimatiua, et memoria. Dein hac roe ad eandm poam ptinet apprehendere, et indicare neq. n. una poa, qd alia apprehendit, ni ipsa et apprehendat, go phantasia n solum apprehendit, sed aestimat, et indicat, qd confirmat ex Arist. in Context. q docet ipsam interdum ueram, interdum falsam ee: ee uo duos sensus distinctos pet ex Arist. q egit de sens. coi, capo 3o. de imaginae, siue phantasia, et ex officio, nam sensus cois solum in psentia sentit in obta discernit ps aliorum sensuum obta, phantasia uero

. sensus cois e in anteriore pte magni cerebri quo oium sensuum nerui quasi ad radicem concurrunt, phantasia vo in tota reliqua pte cerebri, maxe in medio cap. ubi ex assidua cogitate dolorem sentire experimur quasi ibi proprie sit organum phantasiae.

Ad rones Gal. quae cum hac sentia pugnant R. negando consquam, qm, ut supra dictum e, pot eadem poa circa unum obtum ee inordinata, et n circa aliud. Ad 2um R. Arist. libel. de mem. n egisse de memoria quasi de poa

distincta ab ijs, quos hoc lib. numerarunt, sed quasi de peculiari eius operãe. Ad 3um resp. e' contra, non sens. cois a' p-cie poni? ppter obti apprehensionem, sed quasi rex sensuum externorum ad quem eorum operões referant, quasi ad centrum, ut cap. 2. docet Artes, max.e cum experiamur hinc sensum interdormiendum cessare, hocque n. ppriã passio e' sens. cois, et externorum, phantasiã non operari formando. Ad autorit.em Artis ss. eiusmodi actus dici ab eo affectiões sens. cois in sensu causali, quia s. causantur psupposita actiõe sens. cois, quando x. 161. phantasiam appellat motum factum a' sensu sm actum, quia s. phantasia movet a' sensu coi actu operante p speciem intentioalem, itaque hanc opinionem tenemus, ut 2am, et 3am pbabiles censeamus, tum ppter autorit.em asserentium, tum quia facile e' eam reddere.

Caput 4um, et 5um

De aiã roalis imortalit.e

Sm fidem hominis aiam roalem eẽ imortalem ex illo Math. 22. ubi xps dñs citans illud exodi. 3. ego sum ds Isac, Abraham, et Iacob, subiungit n' e' aut ds mortuorum, sed vivorum, quoniam illorum aie, quamvis a' corpore separatae vivebant, quem locum in hunc sensum explicat d. Chrysost. homil. 71. in Mathaeum, et Math. 10. inquit dñs, nolite timere eos, qui occidunt corpus, aiam aut n' possunt occidere ex quo loco d. Athanas. q. 3. ad Antiochum principem aie imortalitatem de fide tenendam docet. definita et e' haec veritas in concilio ulto Lateranensi sub Leone. 10. sessione. 8. ubi dr damnamus, et reprobamus sacro approbante concilio oes asserentes aiam intellectivam eẽ mortalem, et in concilio Viennensi sub Clement. 5., et refert in Clement. 2. de summa trin., et fide catholica § Porro, eamque ut de fide recipiunt d. Aug. in Ioan. tract. 23. et 47., Ambros. lib. de bono mortis cap. 9. et 10., d. Chrys.

homil. 4. de prudentia, et fato, S. Isidorus lib. 1. de summo bono cap. 14., et alij.

Hoc statuto est res nunc philosophice tractanda, an s. lumine nat. possit animae immortalitas cognosci. et quidem Caiet. in cap. 3um Ecclesiast., et Scot. in 4. d. 43. q. 2. Tandem. Pomponat. et alij animae immortalitatem dicunt solo lumine nat. cognosci non posse, quamvis Scot. addat posse aliquibus rationibus probabilibus ostendi. 1o ratio duci pot. a coi multarum gentium opinione, quae animam cum corpore interire putabant. vide plura 2s. q. hic desiderant 4.

Nihilominus dicendum est animae immortalitatem posse demonstrari physice, tradet. hoc lib. q. 16. Ferr. q. 10., Aquar. in additionibus, S. Chrys. homil. 4. de prudentia inquit eos, qui de animae immortalitate dubitant, dubitare an in meridie sit dies, idem ait S. Aug. 13. de trinit. cap. 9. fuit quoque communis philosophorum opinio, Plat. in tim., Pythag., ut ait Plut. 4. lib. de placitis cap. 7. et aliorum. Probatur itaque Plat., quod se ipsum monet, et semper monet, immortale est, anima se ipsam monet, cum sit fons motus, et vitae, cum se ipsam non deserat semper monebit, et vivet, go 2s. deinde cum videamus bonos plerumque dum vivunt laboribus afflictari, malos aut semper bonis ma-ximo in nam esset iniquitas nisi alia esset vita in qua bonis prae-mia, malis supplicia constituant. qua ratione utitur S. Aug. in lib. de Ciuit. Dei, at S. Tho. ex quo probat qui subsistit separatim ut anima est, cum non pendeat a corpore, est incorruptibilis, go 2s.

Ad locum aliquorum gentium opinionem opponimus nos multo communiorem aliorum de animae immortalitate sententiam 2s. vide alia.

Quid senserit Aristoteles de animae immortalitate. quaestio 2a

Aristoteles animam mortalem putasse asserit S. Greg. Nicen. lib. 2. philosophorum cap. 4., Caiet. ad cap. 2. huius lib. et multi alij.

falsi quia pro se textus ille 12. 2. phys. ubi formam dicit naturam, et non posse a materia separari, nisi ratione, et 4. t. 17. formam non esse locum quia locus separatur a re, non tamen forma, quo loco anima rationalis sit forma non separabitur a materia, et ex consequenti erit corruptibilis. deinde dicit in lib. de anima, quod si anima non potest intelligere sine imaginatione, non potest etiam a materia separari, sed lib. 3. ait sine phantasmate nihil intelligi, quo recte intellectus anima non est separabilis. deinde Aristoteles 3. phys. negavit infinitum, et 8. phys. posuit mundum, et generationes ab aeterno, quo, si, loquebatur pugnantia, si animas corruptibiles asserebat.

Verum Aristotelem putasse animam rationalem fuisse immortalem ait S. Tho. 2. contra gent. cap. 79. 8. phys. lect. 12. quodlib. 10. q. 3. ar. 1. Ferr. hoc lib. q. 10. et Themistius communiter, Durandus in 2. d. 18. q. 3. Themist. 1. de anima cap. 5. et 6., et alij quos q. 15. refert, et sequitur Tolet. et probatur ex 2. lib. de anima t. 2. ubi ait intellectum esse aliud genus animae a sensitivo, et vegetativo, et posse ab ijs separari, sicut perpetuum a corruptibili, lib. autem 1. t. 66. ait quod amare, et cogitare destruunt corrupto corpore intellectus autem quid divinum, et impassibile est, et 1. de partibus animalium cap. 1. docet non pertinere ad phys. disputare de anima intellectiva quia separata est, et in 2. de generatione animalium cap. 3. et 4. docet quod corpus non communicat cum operatione intellectus, propterea quod talis operatio potest esse sine corpore, plura alia loca Aristoteles exstant quibus efficitur eum magis in hanc sententiam inclinasse videri, peruenit apud alios autores, quibus bene magis credendum est. cum enim nunquam dixerit aperte mortalem, multis autem in locis, dixerit immortalem, et separatam.

Ad 1um argumentum Respondeo loquitur ibi Aristoteles de forma in communi, cui ut talis est non convenit a corpore separari, quamvis aliqua eius species separari possit. Respondeo 2o formam, ut naturam esse principium dicere ordinem ad motum physicum, et hoc modo animam rationalem non posse a corpore separari, quia motus physicus in solo corpore existit, intellectionem vero etiam separata causat, ideoque licet quoad esse a corpore dependeat quoad operationes physicas, non dependet quoad intellectuales.

Ad 2um recte reddit Tolet. reddit ubi sup. mentem Aristotelis esse, quod formam non separari a re manente re quemadmodum locus separatur a re locata

ea manente, qd notum e nam cum sia sit pars intrinseca compositi ex separata solum manere n' pot, qd n° hoc sit mens Arlis, patet qr idem dixit de aia, at aiam p conversionem totis ibco separari nemo dubitat. Ad 2um R. cum fere quoties Arles dixit aiam n' intelligere sine phantasmate, loqui ee de ea q ut het ee in corpore. qd si quis obijciat Arlem nullum alium cognoscendi modum potuisse negat aiis, nam in lib. de memor. et reminis. ait qd post mortem n' reminiscimur, neqz intelligimus eo mo quo nunc, i. p conversionem ad phantasmata, ut interpretat D. Tho. Aver. Themist. et alij, qre si absolute n' negavit intellectionem, sed modum quo mo intelligimus alium modum ee credidit.

Ad 3um quamvis Dur. dicat Arlem ut hoiem aliqua sibi repugnantia dixisse, ideoqz ingt Henr. quodlib. 1. q. 11. eum obscure fuisse loquutum, qr difficultatem hanc, et repugnantiam videbat, tn Ferr. 2. cont. gent. cap. 81. ait Arlem 3. phys. solum locutum fuisse de infinito materiali, et sensibili, nam ad t. 37. ait quamvis qo tractari poss. de intelligibili, se solum agere de sensibili, quam solutionem insequitur Niphus 3. de aia t. 5. et libel. de imortalit. aie cap. 67. Henr. 12 met. q. 13. Javel. ibid. q. 14. qd si obijcias Arlem ibid. t. 37 probasse n' poe dari infinitum separatum, R. n' negare ibi qdcumqz infinitum separatum, sed infinitum quo mo ponebant Plato et Pythag. ad modum idee separate, qd eet de substa, et centra rerum sensibilium. qd patet ex roe q id probavit, qr ingt tunc qlibet pars substae eet infinita, qd requiritur nullam vim het in ea suppone qd illud infinitum eet de centri rei sensibilis.

De poti aie qo 3a.

Poe aie sunt tres ei dni, intellus, memoria, et volunts. intellum Arles alterum agentem, alterum patientem cap. 4. et 5. distinxit de singulis disputandum erit, et 1o de agente, qr ut Arles inquit

dignitate antecellit.

Utrum det^r intellectus agens art. 19.

In hac q. fuit opiō Alex. peripat. existimantis intellectum agentem eē ipsum Deum, q[ui] facit oīa intelligibilia actu illuminando, et pbat qr Ph^s voluit ita se hēre intellectum agentem ad aiām nostram, sicut agens in reb^s natib^s, et ars in artificiatis, sed in reb^s artificiatis agens n^o ē intrinsecum patienti, neq; ars artificiato, g^o neq; intellectus exit ad intrinsecum aiē nostre. hec tn̄ positio cōi Graecorum, Arabum, Latinorumq; op[ini]oni adversat^r, ideoq; excludenda, ē n. manifeste c^a xtum Arist. q[ui] ex eo, qd in oī nā det^r aliqd qd se hēat p modum efficientis alterum p modum poē, et aīe concludit et in aīa debere dari hos duas dtiōes, comparaō n^o in illis n^o ē accomodanda, sed solum in eo qd intellectus agens hēt rōem act^s, et efficientis, quēadm ars, possibilis n^o aīe, et poē quēadm artificiatum. dein^e ē opiō aliorum quos refert Alb. 2. p. summe de hoīe tract. de intellectu agente, Durr. in. 1. 2. p. d. 3^a. q. 3. et aliorum quos refert Tole. q. 17. negantium intellectum agentem, q[ui] sententia confirmant 1° qr aliæ poē n^o sunt duplicate, sed simplices, g^o 2^e. dein^e si intellectus agens requireret^r aut ut ageret in phantasmata, l, intellectum, ad neutrum requirit^r. g^o. pbaē min. nā phantasmata nihil recipiunt ad intellectum, qr cum ipsa sint obtā intellectus, sic n. teste Aris^te se hēnt phantasmata ad intellectum, ut colores ad oculum, colores aut^e sunt obtā poē visiue, g^o si sunt obtā poterunt mouere intellectum p se, qd si dicat^r requiri lumen intellectus agentis, quēadm in coloribus requirit^r lumen externum, c^a lumen externum solum requirit^r ex pte medii, ut dictum ē superius, g^o cum inter phantasmata, et intellectum n^o det^r medium, superfluum erit eiusmodi lumen.

1^a ctō, intellectus agens necessario dand^s ē. hanc pbauit Arist. cap. 5. intersptes ibid. Alens. 2. p. q. 69. memb. 2. art. 3. S. Tho. 1. p. q. 54. ar. 4.

.2. c. gent. cap. 76. de verit. q. 10. ar. 6., Scot. in 1. d. 3. q. 8., et quolib. 15. Durā. in 2. d. 17. q. 2., et com. theolog. in 1. d. 3. D. Tho. 1. p. q. 79. ar. 3. utit[ur] argu[men]to deducto ex hoc l[oc]o, q[uo]d q[uo]d e[st] in pura po[tenti]a indiget aliquo quo reducat[ur] ad actum, sed tam res mate[riale]s, q[uae] sunt obiecta intellectus nostri sunt in po[tenti]a, ut fiant intelligibiles p[er] se intelligibiles, q[uam] et intellectus sit intellectivus p[er] earum receptionem, ergo dandu[m] e[st] aliqua po[tenti]a, q[uae] haec potentialiter ad actum reducat: neq[ue] dici pot[est] q[uo]d phantasma intellectum reducat de po[tenti]a ad actum, nam cum sit mate[rial]e q[uo]d, et divisibile agere n[on] pot[est] in intellectum, q[uod] e[st] q[uo]d spirituale, et indivisibile.

Ex his q[ui] intellectum agentem admittunt, quam ut Abulens. in exod. cap. 23. q. 70., et Niph. lib. 1. de intellectu tract. 4. cap. 21., et Javel. Joan. 3. p.

BIBLIOTHECA NACIONAL DE LISBOA